

Internationaliseringsmonitor

Frankrijk

2026-I

Internationaliseringsmonitor

Frankrijk

2026-I

Verklaring van tekens

niets (blanco)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
0 (0,0)	het cijfer is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
*	voorlopige cijfers
**	nader voorlopige cijfers
-	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
2016-2017	2016 tot en met 2017
2016/2017	het gemiddelde over de jaren 2016 tot en met 2017
2016/'17	oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz. beginnend in 2016 en eindigend in 2017
2004/'05-2016/'17	oogstjaar enz., 2004/'05 tot en met 2016/'17

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Textcetera, Den Haag en CCN Redactie & Visualisatie, Den Haag
Omslagfoto: iStockphoto / Getty Images

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2026.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Executive summary	5
Frankrijk – Een introductie	11

1 Een profiel van Frankrijk 13

1.1	Inleiding	14
1.2	De Franse economie in perspectief	15
1.3	De Franse handel in perspectief	23
1.4	De Franse investeringen in perspectief	33
1.5	De Franse innovatie en digitalisering in perspectief	37
1.6	De Franse duurzaamheid in perspectief	44
1.7	Samenvatting en conclusie	47
1.8	Bijlage	49
1.9	Literatuur	51

2 Goederenhandel tussen Nederland en Frankrijk 57

2.1	Inleiding	58
2.2	Hoe belangrijk is Frankrijk voor de Nederlandse goederenhandel?	59
2.3	De Nederlandse goederenexport naar Frankrijk in detail	61
2.4	De Nederlandse goederenimport uit Frankrijk in detail	66
2.5	Welke bedrijven in Nederland exporteren goederen naar Frankrijk?	69
2.6	Hoe belangrijk is Nederland voor de Franse goederenexport?	74
2.7	Hoe belangrijk is Nederland voor de Franse goederenimport?	78
2.8	Samenvatting en conclusie	82
2.9	Bijlage	84
2.10	Literatuur	86

3 Dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk 88

3.1	Inleiding	89
3.2	Nederlands-Franse dienstenhandel vanuit Nederlands perspectief	90
3.3	Het Nederlandse bedrijfsleven achter de dienstenhandel met Frankrijk	94
3.4	Nederlands-Franse dienstenhandel vanuit Frans perspectief	100
3.5	Samenvatting en conclusie	104
3.6	Literatuur	106

4 Investerings en multinationals 108

- 4.1 Inleiding **109**
- 4.2 Ontwikkeling van buitenlandse investeringen in en door Frankrijk **110**
- 4.3 Bilaterale investeringen tussen Frankrijk en Nederland **114**
- 4.4 Multinationals **119**
- 4.5 Horizontale en verticale investeringen en hun relatie met export **123**
- 4.6 Samenvatting en conclusie **128**
- 4.7 Data en methoden **129**
- 4.8 Literatuur **130**

5 De verwevenheid van Nederland met Frankrijk in mondiale waardeketens 132

- 5.1 Inleiding **133**
  - 5.2 Nederlandse verdiensten en werkgelegenheid dankzij de rechtstreekse export naar Frankrijk **136**
  - 5.3 Nederlandse export naar Frankrijk via mondiale waardeketens **143**
  - 5.4 De inzet van de invoer van goederen en diensten uit Frankrijk binnen de Nederlandse economie **149**
  - 5.5 Franse export naar Nederland via mondiale waardeketens **158**
  - 5.6 Samenvatting en conclusie **165**
  - 5.7 Data en methoden **167**
  - 5.8 Literatuur **168**
- Begrippen **171**
Reeds eerder verschenen edities **178**
Medewerkers **181**

Executive summary

The Internationalisation Monitor describes trends in globalisation and their consequences for the Dutch economy and society. It is published twice annually as part of the Globalisation research agenda of Statistics Netherlands (CBS), commissioned by the Dutch Ministry of Foreign Affairs.

For many Dutch people, France is primarily a holiday destination, with its famous gastronomy and cultural highlights. Major sporting events, such as the Tour de France, further reinforce this image of the country. However, when it comes to the economy, trade and investment, France is quickly overshadowed by countries such as Germany, the United Kingdom, China and the United States. From that perspective, France tends to remain in the background more often.

This perception does not do justice to the country's economic significance. France is one of the largest economies in Europe and a central player in the European Single Market. For the Netherlands, it is also an important trading partner. Behind the well-known cliché image of France lies an economy that is deeply embedded in international trade flows, investment networks and global value chains. France also belongs to a small group of countries that play a decisive role both economically and geopolitically, including as a member of the G7 and as a permanent member of the United Nations Security Council.

The interconnectedness of the French economy is reflected in trade and investment flows. Firms in the Netherlands export goods and services to France on a large scale, ranging from manufactured goods and machinery to chemical products. Conversely, French products – from manufactured goods and chemicals to food and beverages – find their way to the Netherlands. Via logistics hubs such as the port of Rotterdam, these goods often form part of broader European production chains.

At the same time, the French economy faces several challenges. Economic growth has been lacklustre in recent years, while government spending and public debt are high. Political uncertainty and ongoing debates over reform add complexity to economic policymaking. This raises the question of how France will maintain its economic position in a rapidly changing world.

This is of direct relevance to the Dutch economy. The Netherlands' economic relationship with France is intensive and multifaceted, encompassing trade, investment, employment and innovation. It is therefore essential to have a clear picture of this relationship. This publication provides a systematic overview of France's economic position and its economic ties with the Netherlands.

Below we outline the main findings presented in each chapter of this edition:

Chapter 1: Profile of France

- France remains one of Europe's economic heavyweights. In 2024, it was the world's seventh-largest economy and Europe's third-largest, after Germany and the United Kingdom.
- Economic activity is highly concentrated in the Île-de-France region, which accounted for around 30% of French GDP in 2023. Other regions, such as Grand Est, Normandy and Bourgogne-Franche-Comté, have a relatively strong industrial profile, while the overseas regions are more dependent on public-sector activity.
- Regional economic differences are large, but differences in average net wages are relatively limited across most French regions. Île-de-France is the clear exception, with an average monthly net full-time wage of €3,496 in 2023, well above the rest of the country.
- France's share in global goods exports fell from 4.7% in 2000 to 3.0% in 2024. This decline mainly took place in the 2000–2012 period, after which France's share stabilised at around 3%. In 2024, France imported more goods than it exported. Goods imports amounted to €685.9 billion, while goods exports totalled €580.6 billion, resulting in a goods trade deficit of €105.3 billion.
- France's goods trade is strongly oriented towards Europe. Germany is France's most important goods trading partner by far, followed by other neighbouring countries such as Italy, Belgium and Spain. Outside Europe, the United States and China play a major role. The main export products include aircraft and spacecraft, pharmaceutical products, basic chemicals and plastics, while crude oil and natural gas are among the main import products.
- France remains one of the world's leading services exporters. Unlike goods, France recorded a trade surplus in services. In 2024, services exports amounted to €371.9 billion, compared to €315.5 billion in services imports, resulting in a trade surplus in services of €56.4 billion. France's strongest services categories are business services, travel, transport services and other services, while the United States, the United Kingdom and Germany are its main partner countries in services trade.
- France is also deeply integrated into the global economy through foreign direct investment. In 2024, it ranked among the global top ten for both inward and outward FDI positions, with a value of €931 billion and €1,499 billion respectively, although its relative financial interconnectedness is lower than in countries such as the Netherlands, Luxembourg and Ireland after correcting for GDP.
- France remains attractive to foreign investors. In 2024, it was the leading destination for announced international investment projects in Europe for the sixth consecutive year, with Île-de-France, Auvergne-Rhône-Alpes and Hauts-de-France being the most popular regions.
- France belongs to the global sub-top of innovative economies. In the Global Innovation Index 2025, France ranked 13th, and innovation activity remains strongly concentrated in a small number of regions, especially Île-de-France, Auvergne-Rhône-Alpes and Occitanie.
- In 2022, France spent 2.23% of its GDP on research and development, just below the EU average. France is also one of Europe's leading countries in patenting and was the second-largest European country by number of patent applications in Europe.

- In digitalisation, France ranks somewhere in the middle in Europe. In the IMD World Digital Competitiveness Ranking 2025, it ranked 21st. France performs relatively well in areas such as AI and ICT investment, but lags behind countries such as the Netherlands when it comes to digital adoption and adaptability.
- There is a mixed picture on sustainability. France ranked fifth in the SDG Index 2025, 12th in the Environmental Performance Index 2024, and 21st in the Climate Change Performance Index 2025, indicating relatively strong overall performance on sustainability but persistent challenges in areas such as climate, biodiversity and sustainable consumption remain.

Chapter 2: Trade in goods between the Netherlands and France

- The Netherlands exported €49.8 billion worth of goods to France in 2025. This represented 7.6% of the Netherlands' total goods exports. France is the third most important destination for Dutch goods exports. Around 61% of these exports consisted of re-exports.
- Manufactured goods, machinery and equipment, and chemical products together accounted for 65% of goods exported to France in 2025 by value. A few products really stand out: petroleum products, mobile phones, other chemical products (such as biodiesel) and various manufactured goods (such as orthopaedic aids).
- The Netherlands imported €21.4 billion worth of goods from France in 2025, a small increase of €668 million compared to 2024. This represented 3.7% of goods imported into the Netherlands, making France the sixth most important supplier of goods to the Netherlands in 2025.
- Manufactured goods, food and beverages, and chemical products were the three main product categories of imports from France in 2025. The main goods were petroleum products, various manufactured goods (such as orthopaedic aids), passenger cars, alcoholic beverages, medicines and maize.
- Around 26 thousand firms in the Netherlands exported goods to France in 2024. Most exporters to France are in the wholesale and retail trade sector, the manufacturing sector (machinery, metal products industry and the food industry) and the specialised business services sector.
- The majority (71%) of exporters to France were independent SMEs. However, in terms of export value, it was multinationals that dominated the export market to France.
- In 2024, 4.0% of all French goods exports were destined for the Netherlands. This made the Netherlands the eighth most important export market for France. French exports to the Netherlands are diverse and include passenger cars, basic chemicals, machinery, and crop and livestock products such as wheat, maize, barley and tomatoes.
- Of all the French regions, Grand Est exported the most goods to the Netherlands by value in 2022 – mainly crop and livestock products (for example cereals, legumes and oilseeds).
- In 2024, 4.3% of all French goods imports came from the Netherlands. The Netherlands was France's seventh most important import partner in 2024. The main products that France imported from the Netherlands were refined petroleum products, basic chemicals and plastics.
- Of all French regions, Île-de-France imported the most goods from the Netherlands by value in 2022 – mainly mobile phones, passenger cars and meat products.

Chapter 3: Trade in services between the Netherlands and France

- The Netherlands exported more services to France than it imported from France over the period 2015–2025, although the trade balance fluctuated around equilibrium. Between 2015 and 2025, exports increased from €8.1 billion to €19.1 billion, while imports rose from €6.9 billion to €18.7 billion.
- Not only did the value of exports to France grow between 2015 and 2025, the share of exports to France in total Dutch services exports also increased over this period – from 4.8% in 2015 to 5.8% in 2025. In 2025, France was the sixth most important trading partner of the Netherlands for both exports and imports.
- Of the €19.2 billion in services that the Netherlands exported to France in 2025, business services accounted for the largest share at 34.4%. On the import side, business services were also the largest category, representing 40.4% of total services imports from France in 2025.
- In 2023, more than 14 thousand Dutch firms exported services to France, of which nearly 10 thousand were exclusively exporters. This compares with over 29 thousand importers, about twice as many as exporters, mainly due to a significant increase in firms that only import.
- In 2023, services exports to France amounted to €17.5 billion, while services imports were worth €17.7 billion, of which €14.9 billion and €13.6 billion, respectively, could be attributed to enterprises. The majority of this trade was carried out by foreign multinationals, which accounted for €10.9 billion in exports to France and €12 billion in imports from France.
- Greater Amsterdam accounted for the largest share of services trade with France, with 59% of exports and 55% of imports. Other Randstad regions, such as Greater Rijnmond, Utrecht, and The Hague metropolitan area, were at a considerable distance behind.
- In 2024, 5.2% of French services exports were destined for the Netherlands, and 5.5% of French services imports came from the Netherlands. Since 2014, the Netherlands' share in French exports has declined slightly, while its share in French imports has increased. As a result, the Netherlands has become more important to France as a supplier of services than as a destination market.
- In 2024, France exported €19.4 billion in services to the Netherlands and imported €17.3 billion, resulting in a surplus of €2.2 billion (unchanged from 2015). Since 2015, exports to the Netherlands have increased by nearly 50%, while imports have grown by around 60%, with the Netherlands remaining France's sixth most important trading partner.
- The trade in services between France and the Netherlands is more strongly concentrated than average in business services and transport services, and to a lesser extent in travel and financial services. This highlights the Netherlands as a relatively important partner within the EU for business, logistics, and information services.

Chapter 4: Foreign direct investment and multinationals

- Between 2023 and 2024, France's inward FDI position fell slightly. The Netherlands followed a similar trend, with inward FDI declining somewhat. France's outward FDI position showed a similar trend, but the decline was less pronounced than that of the Netherlands and the EU as a whole.
- In 2024, the Netherlands was the second-largest investor in France, accounting for 13.8% of inward FDI, down from 14.8% in 2006. Dutch investment in France was mainly concentrated in the manufacturing sector, wholesale and retail trade sector and financial services sector.
- The Netherlands' share in French outward FDI rose from 9.6% in 2006 to 13.8% in 2024. French investment in the Netherlands was also concentrated in the manufacturing sector, real estate activities, information and communication sector, and financial services sector.
- In 2023, France and the Netherlands both ranked fifth in terms of the number of multinationals operating in each other's countries. France had 1,120 multinationals operating in the Netherlands, an increase of 8% since 2021. Most French firms in the Netherlands were active in the wholesale and retail trade and the specialised business services sector.
- There were around 1,000 Dutch subsidiaries operating in France, with growth of 17% between 2021 and 2023, mainly in the wholesale and retail sector and in manufacturing.
- Dutch investments in France were often vertical, meaning they involved a different activity from that of the parent enterprise in the Netherlands. This may indicate a more efficient division of labour within international value chains.
- More than three-quarters of Dutch firms in France also exported to France, 63% of them on a regular basis, which highlights the strong link between investment and exports.

Chapter 5: The Netherlands and France in global value chains

- Dutch exports of goods and services to France amounted to €60.3 billion in 2024.
- The Netherlands earned approximately €21 billion from exports to France, accounting for 5% of total export earnings and 1.9% of Dutch GDP.
- The composition of exports to France included a relatively high share of re-exports (49%), compared to 36% for Dutch exports overall.
- For every euro exported to France, the Netherlands earned an average of €0.35, less than the overall average of €0.40 per euro of export.
- The highest export revenues were generated in wholesale trade and brokerage (€3.3 billion), followed by legal and management activities (€2 billion).
- The goods category generating the highest income was food products, such as dairy products, meat, vegetables and fruits, which accounted for €2.1 billion in earnings.
- The services category generating the highest export earnings were business services, such as operational leasing services, which amounted to €2.3 billion.
- An estimated 145,000 full-time equivalent (FTE) jobs were linked to Dutch exports to France in 2024, with 48% of those jobs supported by services exports.

- In 2023, the Netherlands earned an additional €9.3 billion through indirect exports to France, primarily by supplying intermediate goods to other EU countries such as Belgium (33%), Germany (15%) and Ireland (10%).
- In total, direct and indirect export earnings from trade with France amounted to €42.5 billion in 2023, representing 11.6% of total Dutch export earnings.
- Around 74% of Dutch export earnings tied to France were attributable to final consumption or investment in France, with the remaining 26% associated with French exports that incorporate goods produced in the Netherlands and services supplied by the Netherlands. The main markets for French exports incorporating Dutch goods and services are the United States, China and Germany.
- In 2024, the Netherlands imported €34.5 billion worth of goods and services from France: €18.8 billion in goods and €15.7 billion in services.
- Around 53% of goods imported from France were re-exported – chiefly basic chemicals, chemical products, and soap, cleaning products, perfumes and toilet preparations. 32% of goods imported from France were used in production in the Netherlands. The main products imported from France for further processing were agricultural products, food products and chemicals.
- France earned €25.9 billion from exports to the Netherlands in 2023, of which €20.3 billion came from direct exports and €5.6 billion from indirect exports.
- France's trade deficit with the Netherlands, based on value added, amounted to €16.7 billion in 2023, indicating that France adds less domestic value to exports to the Netherlands than vice versa.

Frankrijk - Een introductie

Voor veel Nederlanders is Frankrijk in de eerste plaats het land van vakanties, gastronomie en cultuur. Ook grote sportevenementen zoals de Tour de France dragen bij aan het vertrouwde beeld van het land. Als het over economie, internationale handel en investeringen gaat, verschuift de aandacht echter al snel naar landen als Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, China en de Verenigde Staten. Frankrijk blijft in dat perspectief vaker op de achtergrond.

Dat beeld doet geen recht aan de economische betekenis van het land. Frankrijk behoort tot de grootste economieën van Europa en is een centrale speler binnen de Europese interne markt. Voor Nederland is het bovendien een van de belangrijkste handelspartners. Achter het bekende clichébeeld van Frankrijk schuilt een economie die diep verweven is met internationale handelsstromen, investeringen en waardeketens. Frankrijk behoort bovendien tot een kleine groep landen die zowel economisch als geopolitiek een bepalende rol spelen, onder meer als lid van de G7 en als permanent vertegenwoordiger in de VN- Veiligheidsraad.

Die verwevenheid wordt zichtbaar in concrete handels- en investeringsstromen. Bedrijven in Nederland exporteren op grote schaal goederen en diensten naar Frankrijk, variërend van fabricaten en machines tot chemische producten. Omgekeerd vinden Franse producten – van fabricaten en chemische producten tot voeding en dranken – hun weg naar Nederland. Via logistieke knooppunten zoals de haven van Rotterdam maken deze goederen bovendien vaak deel uit van bredere Europese productieketens.

De Franse economie staat ook voor uitdagingen. De economische groei bleef de afgelopen jaren gematigd, terwijl de overheidsuitgaven en staatsschuld hoog zijn. Politieke onzekerheid en discussies over hervormingen maken het economische beleid complex (IMF, 2026; Renout, 2025; The Economist, 2024, 2025; Van Kuppeveld, 2025). Dit roept de vraag op, hoe Frankrijk zijn economische positie weet te behouden in een wereld die snel verandert.

Voor Nederland is dat van direct economisch belang. De economische relatie met Frankrijk is intensief en veelzijdig, en raakt aan handel, investeringen, werkgelegenheid en innovatie. Juist daarom is het relevant om deze relatie beter te begrijpen. In deze publicatie brengen we de economische positie van Frankrijk en de relatie met Nederland systematisch in beeld.

In **hoofdstuk 1** schetsen we allereerst een beeld van de Franse economie. Hoe presteert Frankrijk op het gebied van economische groei, internationale handel, investeringen, innovatie, digitalisering en duurzaamheid? Om deze prestaties in perspectief te plaatsen, vergelijken we Frankrijk met Nederland en met andere grote economieën. Dit hoofdstuk dient als achtergrond voor de rest van de publicatie.

In **hoofdstuk 2** staat de goederenhandel tussen Nederland en Frankrijk centraal. We analyseren de omvang en samenstelling van deze handel, de belangrijkste goederensoorten en het belang van Frankrijk als handelspartner. Daarnaast kijken we naar de kenmerken van

bedrijven in Nederland die goederen naar Frankrijk exporteren en naar regionale verschillen binnen Frankrijk.

Hoofdstuk 3 richt zich op de dienstenhandel tussen beide landen. We beschrijven de ontwikkeling en samenstelling van de bilaterale dienstenstromen en analyseren welke dienstesoorten en welke bedrijven hierin een belangrijke rol spelen.

In **hoofdstuk 4** onderzoeken we de investeringsrelatie tussen Nederland en Frankrijk. We gaan in op de directe buitenlandse investeringen, de rol van multinationals en de samenhang tussen investeringen en exportstromen.

Hoofdstuk 5 plaatst de economische relatie in het bredere kader van mondiale waardeketens. We analyseren wat Nederland en Frankrijk verdienen aan wederzijdse export, hoe afhankelijkheden in toeleveringsketens eruitzien en welke rol beide landen spelen in internationale productieprocessen.

Het dossier [Globalisering](#) bevat de meest recente ontwikkelingen en rapporten op het gebied van internationale handel en globalisering, evenals eerdere edities van de Internationaliseringsmonitor.

Literatuur

IMF (2026). [Government expenditure, percent of GDP](#) [Dataset]. Internationaal Monetair Fonds. Geraadpleegd op 18 maart 2026.

Renout, F. (2025, 6 oktober). [Frankrijk in crisis: waarom stapt de ene na de andere premier op?](#) *Algemeen Dagblad*. Geraadpleegd op 9 februari 2026.

The Economist (2024, 4 december). [France steps into deep trouble](#). Geraadpleegd op 9 februari 2026.

The Economist (2025, 26 augustus). [France is in big trouble, again](#). Geraadpleegd op 9 februari 2026.

Van Kuppeveld, J. (2025). [Frankrijk voor het eerst duurder uit met lenen dan Italië](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

1 Een profiel van Frankrijk

Auteur: Roger Voncken

€105 miljard is het mondiale handelstekort van Frankrijk voor goederen in 2024

€56 miljard is het mondiale handelsoverschot van Frankrijk voor diensten in 2024

Frankrijk is een van de economische zwaargewichten van Europa. Tegelijkertijd verandert de positie van het land in een wereldeconomie die steeds sterker wordt beïnvloed door geopolitieke spanningen, technologische ontwikkelingen en verschuivende handelsstromen. Dit hoofdstuk schetst de economische positie van Frankrijk in internationaal perspectief en vergelijkt deze met die van Nederland.

1.1 Inleiding

Frankrijk behoort tot de grootste economieën van Europa en speelt een centrale rol in de Europese interne markt. Met een omvangrijke binnenlandse markt, een brede industriële basis en een sterke dienstensector is het land diep verweven met internationale handels- en investeringsstromen. Tegelijkertijd staat de Franse economie, net als die van veel andere ontwikkelde landen, onder invloed van ingrijpende geopolitieke, technologische en economische veranderingen.

De internationale economie werd de afgelopen jaren gekenmerkt door toenemende geopolitieke spanningen, verstoringen in mondiale toeleveringsketens en een groeiende strategische rivaliteit tussen grote economische blokken. Daardoor is de aandacht voor economische weerbaarheid, strategische autonomie en industriebeleid sterk toegenomen. Binnen de Europese Unie (EU) speelt Frankrijk hierin een prominente rol. Onder de noemer *préférence européenne* pleit het land al langer voor een actiever Europees industriebeleid, meer technologische onafhankelijkheid en een grotere rol van de staat in strategische sectoren (Bayart, 2026).

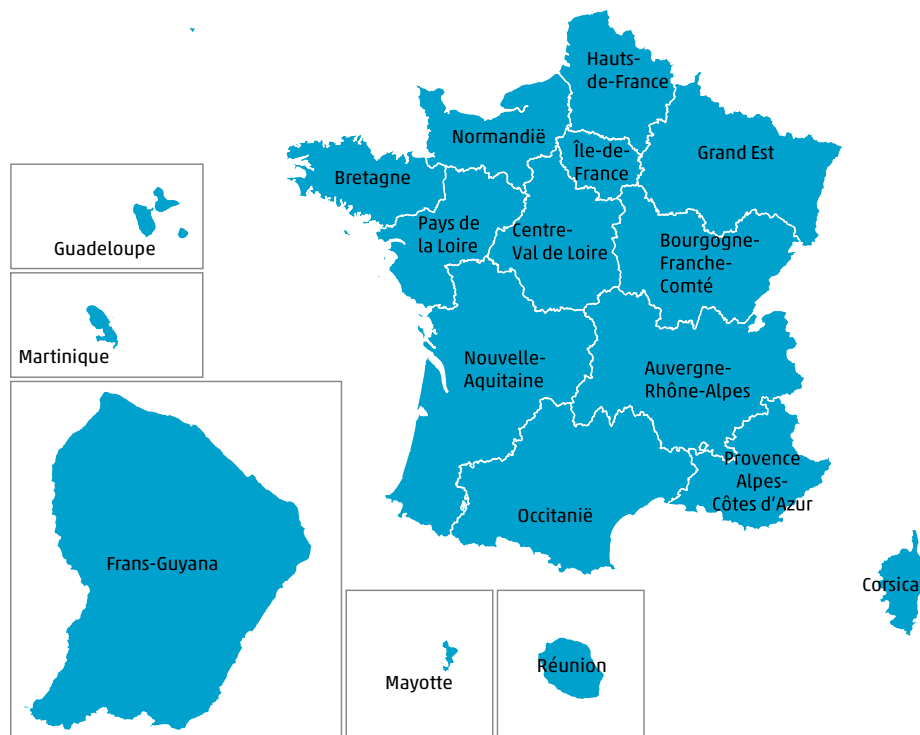
Naast externe ontwikkelingen staat de Franse economie ook zelf voor belangrijke uitdagingen. Met overheidsuitgaven van 57,2 procent van het bbp heeft Frankrijk de tweede hoogste publieke uitgaven binnen de EU, na Finland (IMF, 2026). Tegelijkertijd bleef de economische groei de afgelopen jaren gematigd en nam de druk op de overheidsfinanciën verder toe. Politieke onzekerheid en discussies over economische hervormingen maken het beleidsklimaat bovendien complex. Dit alles roept vragen op over de toekomstige economische positie van Frankrijk en de rol van het land binnen Europa en de wereldeconomie.

Voor Nederland is Frankrijk een belangrijke economische partner. Beide landen zijn nauw met elkaar verbonden via handel, investeringen en de activiteiten van multinationale ondernemingen. Tegelijkertijd verschillen hun economische structuren op een aantal punten, bijvoorbeeld in de mate van internationale financiële verwevenheid, de rol die verschillende sectoren in de economie spelen en de mate van overheidsinterventie. Het is daarom relevant om de Franse economie nader te analyseren en in internationaal perspectief te plaatsen.

Dit hoofdstuk schetst, aan de hand van verschillende indicatoren, een zo recent mogelijk beeld van de Franse economie en dient als achtergrondinformatie voor de andere hoofdstukken van deze editie van de Internationaliseringsmonitor. De nadruk ligt op economische prestaties, internationale handel, investeringen, innovatie, digitalisering en duurzaamheid. Om deze cijfers in perspectief te plaatsen worden de Franse cijfers vergeleken met die van Nederland en met andere internationale economieën.

Daar waar relevant en mogelijk is er aandacht voor regionale verschillen binnen Frankrijk. Het land telt achttien regio's: twaalf op het Europese vasteland, Corsica – met een aparte bestuurlijke status – en vijf overzeese regio's. Achter de nationale gemiddelden schuilt namelijk een grote regionale diversiteit. In figuur 1.1.1 zijn de achttien Franse regio's weergegeven.

1.1.1 Franse regio's

Leeswijzer

Dit hoofdstuk begint met een analyse van de economische prestaties van Frankrijk in paragraaf 1.2. Daarna komt de rol van Frankrijk in de mondiale goederen- en dienstenhandel aan bod in paragraaf 1.3. Paragraaf 1.4 bespreekt de investeringsrelaties van Frankrijk met het buitenland. In paragraaf 1.5 staat de positie van Frankrijk op het gebied van innovatie en digitalisering centraal, terwijl paragraaf 1.6 ingaat op de Franse duurzaamheidsprestaties. Paragraaf 1.7 vat de belangrijkste bevindingen samen. Tot slot fungeert paragraaf 1.8 als bijlage met aanvullende indicatoren voor elk van deze thema's.

1.2 De Franse economie in perspectief

Frankrijk is tegenwoordig een diensteneconomie, maar die positie is het resultaat van een geleidelijke transformatie. In de negentiende eeuw was het land nog overwegend agrarisch: meer dan de helft van de beroepsbevolking werkte in de landbouw. De industrialisatie kwam relatief vroeg op gang, maar minder geconcentreerd en minder abrupt dan in het Verenigd Koninkrijk of Duitsland. Beperkte steenkoolvoorraden, een grote binnenlandse landbouwsector en een relatief gespreide industriële structuur droegen bij aan een geleidelijke

verschuiving van primaire naar secundaire activiteiten (Caron & Bray, 2014; Crafts & Toniolo, 2012).

Na de Tweede Wereldoorlog versnelde deze transformatie aanzienlijk. Tijdens de *Trente Glorieuses* (1947–1973) combineerden snelle productiviteitsgroei, actieve staatssturing en Europese marktintegratie zich tot een krachtige industriële modernisering. De landbouw mechaniseerde in hoog tempo, waardoor arbeid vrijkwam voor industrie en stedelijke activiteiten. De structurele verschuiving werd daarmee niet alleen een sectorale herschikking, maar ook een herallocatie van arbeid en kapitaal (Crafts & Toniolo, 2012). Vanaf de jaren zeventig verschoof het zwaartepunt opnieuw. Globalisering, Europese integratie en technologische vooruitgang versterkten de groei van verhandelbare en niet-verhandelbare diensten, terwijl het relatieve aandeel van de industrie afnam (OESO, 2001).

De huidige internationale positie van Frankrijk – met een sterke industriële kern binnen een dominante diensteneconomie – is daarmee het resultaat van twee eeuwen structurele transformatie. Deze paragraaf zoomt verder in op de huidige economische situatie van Frankrijk.

1.2.1 Sociale en economische indicatoren van Frankrijk en Nederland¹⁾

	Jaar	Frankrijk	Ranking Nederland Frankrijk	Ranking Nederland	
Geografie					
Oppervlakte (km ²) ²⁾	2023	606 410	45/215	41 540	132/215
Populatie en samenleving					
Aantal inwoners (in mln) ³⁾	2024	68,6	23/217	18,0	71/217
Aantal inwoners per km ² ⁴⁾	2023	127	86/215	531	22/215
Bevolkingsgroei, t.o.v. eerder jaar (%) ⁵⁾	2024	0,26	162/217	0,65	129/217
Economie					
Bbp (mld US dollar) ⁶⁾	2024	3 161	7/199	1 215	19/199
Bbp per hoofd (dgd US dollar) ⁷⁾	2024	46,2	27/199	67,7	12/199
Economische groei (% bbp) ⁸⁾	2024	1,1	158/199	1,1	159/199
Arbeidsproductiviteit per uur (US dollar) ⁹⁾	2025	80,18	17/188	92,3	7/188
Werkloosheid (% van de totale beroepsbevolking) ¹⁰⁾	2024	7,4	129/182	3,7	63,182
World Competitiveness Ranking ¹¹⁾	2025	69,93	32/69	89,75	10/69

Bron: ²⁻⁵⁾ Wereldbank (2026a-d), ⁶⁻⁸⁾ IMF (2025a-c), ⁹⁾ ILO (2026a), ¹⁰⁾ Wereldbank (2026i), ¹¹⁾ IMD (2025)

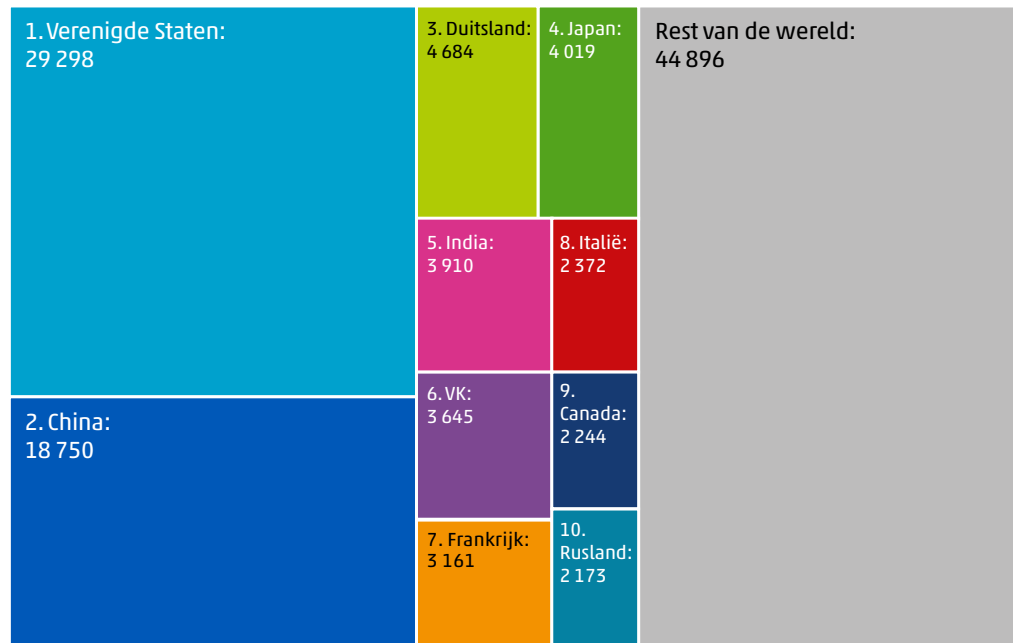
¹⁾ Voor meer sociale en economische indicatoren zie de bijlage.

Frankrijk als economische grootmacht binnen Europa

Frankrijk is de zevende grootste economie van de wereld, en de derde van Europa, gemeten naar het bruto binnenlands product (bbp). Zoals besproken in een eerdere editie van de Internationaliseringsmonitor (Voncken et al., 2025), is de VS verreweg de grootste economie wereldwijd. China, Duitsland, Japan en India maken de top 5 compleet, zie figuur 1.2.2.

Als derde economie van Europa, na Duitsland en het VK, speelt Frankrijk een centrale rol binnen de Europese interne markt.

1.2.2 Top 10 landen naar bruto binnenlands product in miljard US dollar, 2024

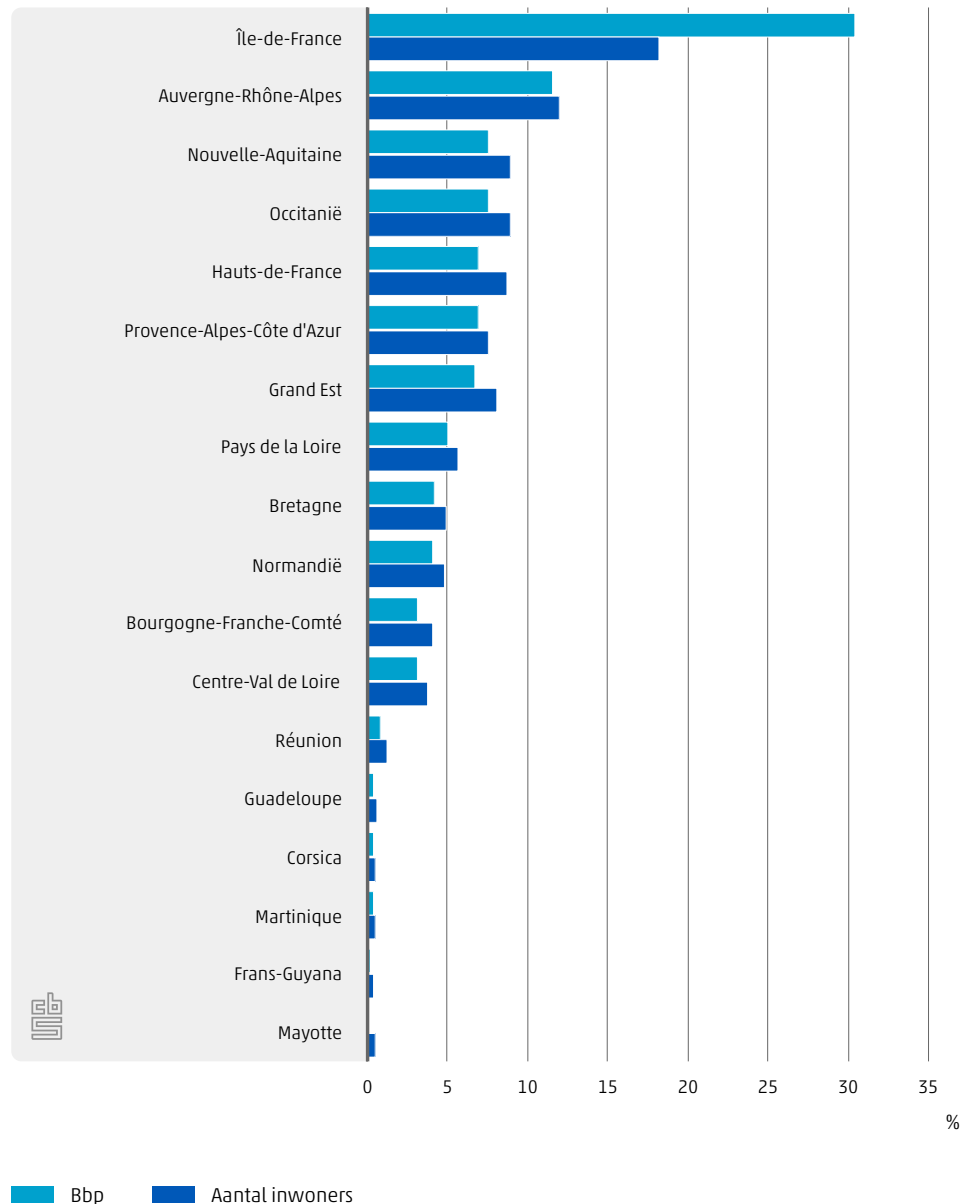
Bron: IMF (2025a)

Parijs is het economische zwaartepunt van Frankrijk

De internationale positie van Frankrijk zegt echter niet alles over de economische dynamiek binnen het land. Het nationale bbp maskeert aanzienlijke regionale verschillen, zie figuur 1.2.3. De Franse economie is sterk geconcentreerd in Île-de-France, waar Parijs fungeert als financieel, bestuurlijk en zakelijk centrum. Deze regio is verantwoordelijk voor 30 procent van het Franse bbp, terwijl haar bevolkingsaandeel aanzienlijk lager ligt. Op afstand volgt de regio Auvergne-Rhône-Alpes met een bbp-aandeel van bijna 12 procent. De overzeese regio's vertegenwoordigen daarentegen slechts een beperkt aandeel in het Franse bbp, wat mede samenhangt met hun bevolkingsomvang. Datzelfde geldt ook voor Corsica.

1.2.3 Aandeel bbp en inwoners per Franse regio, 2023

Bron: Eurostat (2026a), Insee (2025a)

Niet één economie, maar vele: de regionale gezichten van Frankrijk

De regionale concentratie van economische activiteit roept de vraag op hoe de economische structuur per regio verschilt. Niet alleen de omvang van het bbp varieert, ook de sectorale samenstelling loopt uiteen, zie figuur 1.2.4.

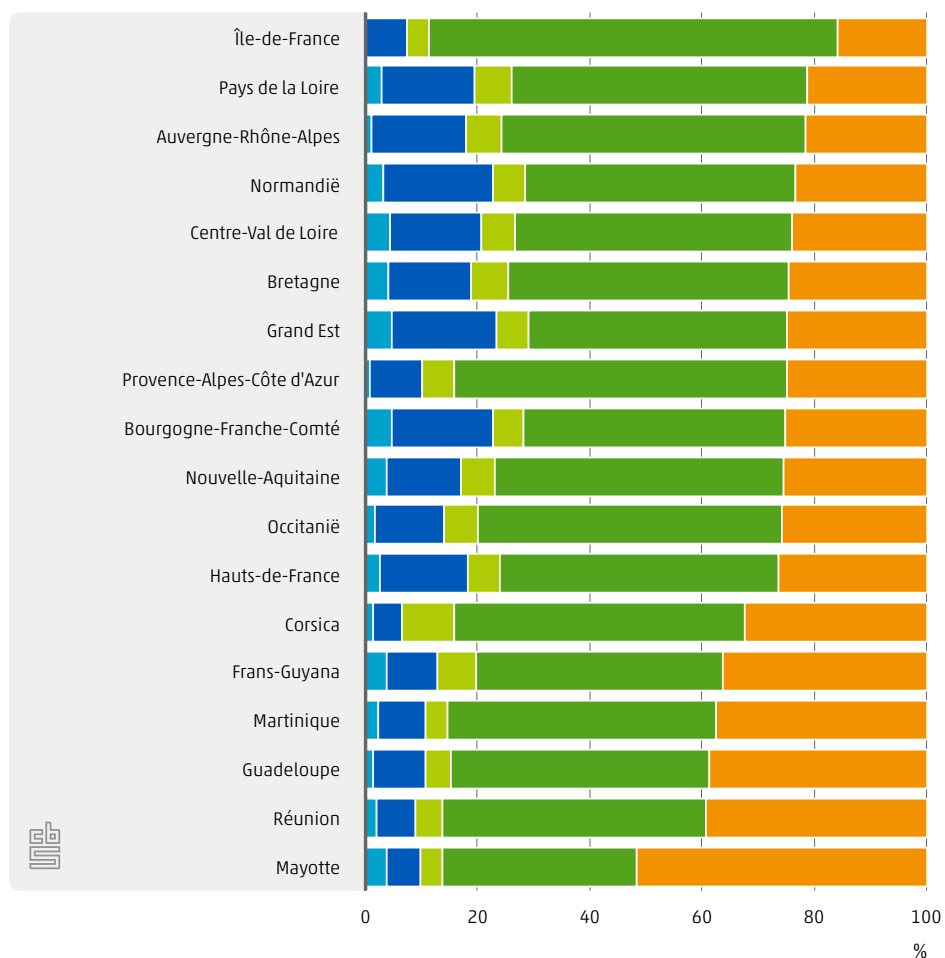
De sectorstructuur bevestigt het uitzonderlijke profiel van Île-de-France. In deze regio bestaat bijna 73 procent van de toegevoegde waarde uit overige (markt)diensten. Het aandeel van industrie bedraagt slechts 7 procent en dat van landbouw is verwaarloosbaar. Het aandeel van overheid, onderwijs en zorg ligt daarnaast aanzienlijk lager dan in veel andere regio's.

In meerdere industriële kernregio's is het beeld anders. Normandië (bijna 20 procent industrie), Grand Est (19 procent) en Bourgogne-Franche-Comté (18 procent) kennen een relatief sterke industriële basis. Ook Auvergne-Rhône-Alpes en Pays de la Loire combineren een aanzienlijk industrieel aandeel met een omvangrijke marktgerichte dienstensector. Deze regio's vertonen daarmee een meer gebalanceerde structuur tussen secundaire en tertiaire activiteiten.

De overzeese regio's onderscheiden zich door een relatief groot aandeel van overheid, onderwijs en zorg in de toegevoegde waarde. In Mayotte bedraagt dit zelfs meer dan de helft van het regionale bbp. Dat wijst op een sterke afhankelijkheid van publieke bestedingen. Tegelijkertijd is het aandeel van marktgerichte diensten en industrie daar beperkt. Een vergelijkbaar, zij het minder uitgesproken, patroon is zichtbaar in Guadeloupe en Martinique. Corsica wijkt op zijn beurt af door een relatief groot aandeel bouwnijverheid en marktgerichte diensten, terwijl industrie en landbouw beperkt blijven.

Deze verschillen in sectorstructuur illustreren dat de Franse economie intern gedifferentieerd is. Regio's met een hoog aandeel marktgerichte diensten of industrie zijn doorgaans sterker geïntegreerd in nationale en internationale waardeketens, terwijl regio's met een groot publiek aandeel relatief meer afhankelijk zijn van binnenlandse overheidsuitgaven.

1.2.4 Belangrijkste sector in termen van bbp per Franse regio, 2022

- Landbouw, bosbouw en visserij (A)
- Industrie incl. energie en afval (B-E)
- Bouwnijverheid (F)
- Overige (markt)diensten (G-N + R-U)
- Overheid, onderwijs, zorg (O-Q)

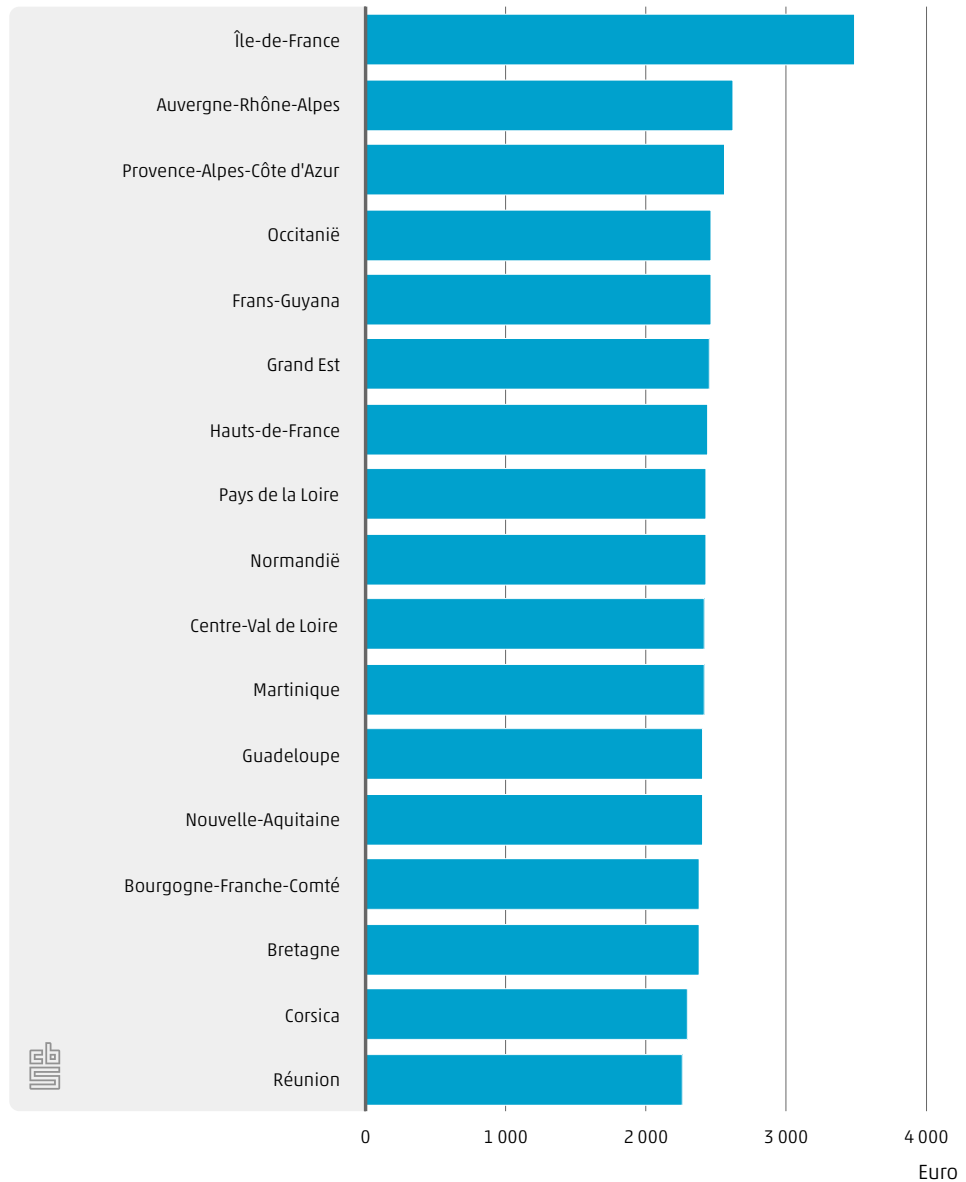
Bron: Insee (2025b)

Île-de-France als uitschieter in een verder gelijk loonlandschap

Zien we de verschillen tussen de regionale economieën ook terug in de portemonnee van de Fransen? Het korte antwoord: nee. Tenminste, niet wanneer we kijken naar het gemiddelde netto maandloon per voltijdequivalent (vte) slechts beperkt varieert tussen de Franse regio's. Figuur 1.2.5 laat zien dat in 2023 het gemiddelde netto maandloon per voltijdequivalent (vte) slechts beperkt varieert tussen de Franse regio's. Werkenden in verschillende delen van het land ontvangen gemiddeld dus een vergelijkbaar loon per vte. Ook tussen de continentale regio's en de niet-Europese overzeese regio's bestaan geen duidelijke verschillen. Frankrijk herverdeelt inkomen in sterke mate via het belasting- en uitkeringsstelsel. Die beleidskeuze vertaalt zich in een belastingdruk van 46 procent van het bbp, de hoogste van alle EU-lidstaten (The Economist, 2025a).

Île-de-France vormt de duidelijke uitzondering. In Parijs en omstreken ligt het gemiddelde netto maandloon rond de 3 500 euro per maand, terwijl het loon in de overige regio's varieert tussen 2 266 en 2 632 euro. De hogere lonen in Île-de-France hangen samen met de concentratie van hoofdkantoren, financiële en zakelijke dienstverlening en een relatief groot aandeel hoogopgeleide werkenden. Niettemin zijn de verschillen in levensstandaard binnen de regio aanzienlijk. Île-de-France omvat zowel de departementen met de hoogste mediane levensstandaard in Europees Frankrijk, zoals Parijs, Hauts-de-Seine en Yvelines, als het departement met de laagste levensstandaarden, Seine-Saint-Denis (Insee, 2021).

1.2.5 Gemiddeld netto maandloon naar vte, 2023

Bron: Insee (2025c)

€3 496 gemiddelde netto
maandloon in Île-de-France, fors hoger dan
in de rest van Frankrijk

Maar ook dit is Frankrijk: politieke instabiliteit en financiële zorgen

Frankrijk is zonder twijfel een economisch zwaargewicht, zoals uit het voorgaande blijkt. Maar het rommelt in Frankrijk, en niet een beetje ook. Frankrijk verkeert al enige tijd in een politieke crisis. Sinds het aantreden van president Emmanuel Macron in 2017 zijn al zeven premiers de revue gepasseerd. Na de onverwacht uitgeschreven vervroegde parlementsverkiezingen in de zomer van 2025 beschikt zijn regering niet over een meerderheid in het parlement.

Het grootste struikelblok? Het op orde brengen van de overheidsfinanciën. Frankrijk heeft sinds 1974 geen sluitende begroting meer gehad, en de overheidsuitgaven lopen de laatste jaren verder op. Tijdens de coronapandemie en na de grootschalige Russische inval in Oekraïne gaven de opeenvolgende regeringen van president Macron veel geld uit om huishoudens te beschermen tegen inflatie en hoge energieprijzen. Daarnaast geeft Frankrijk, vergeleken met andere landen, relatief veel geld uit aan sociale voorzieningen, zoals uitkeringen. De vergrijzende bevolking zorgt bovendien voor een grote structurele lastenpost. Zorg en ouderdomsvoorzieningen vertegenwoordigen in Frankrijk bijna een derde van de economie, tegenover gemiddeld 27 procent in de eurozone (NOS, 2025a, 2025b; The Economist, 2024, 2025b; van Kuppeveld, 2025). Dat is des te opvallender omdat de mediane leeftijd in Frankrijk lager ligt dan in andere grote Europese economieën, zoals Italië, Spanje en Duitsland (Eurostat, 2026b).

Het is dan ook geen verrassing dat deze uitgaven de staatschuld de afgelopen jaren verder omhoog joegen. Het Franse begrotingstekort bedroeg eind 2025 ruim 5 procent van het bbp, het hoogste binnen de eurozone en ruim boven de Europese norm van 3 procent. De Franse staatschuld is dan ook torenhoog; binnen de EU hebben alleen Italië en Griekenland een hogere schuldquote. De staatschuld is inmiddels opgelopen tot 3 415 miljard euro, circa 114 procent van het bbp. De Europese norm schrijft voor dat de overheidsschuld van een lidstaat niet hoger mag zijn dan 60 procent van het bbp (FD, 2025).

Bezuinigingen of hervormingen lijken onvermijdelijk, maar de extra uitgaven leverden weinig politiek krediet op. Het politieke debat verhardt en versnelt de verschuiving naar politieke uitersten wat het vinden van werkbare oplossingen bemoeilijkt (Renout, 2025; The Economist, 2024). Bovendien is de Franse belastingdruk al het hoogste in de hele eurozone (Rammeloo, 2025; The Economist, 2025a), terwijl er weinig steun is om de relatief lage pensioengerechtigde leeftijd te verhogen (Huisman, 2025).

De crisis raakt ook de kredietwaardigheid van het land. Eind 2025 hebben twee van de drie grote kredietbeoordelaars – Fitch (2025) en S&P Global (2025) – de kredietrating van Frankrijk verlaagd van AA- naar A+. Dat is één trede lager. Een lagere beoordeling kan het lenen van geld voor de Franse overheid duurder maken. De rentelasten voor de Franse overheid zijn de afgelopen jaren al verdubbeld (NOS, 2025c).

In een uiterste poging om de politieke impasse te doorbreken, gebruikte Franse premier Sébastien Lecornu in februari 2026 een omstreden wetsartikel om de begroting voor 2026 zonder parlementaire stemming door te voeren. Drie maanden lang had hij tevergeefs geprobeerd om een meerderheid te vinden (NOS, 2026). Analisten wijzen er echter op dat van fundamentele beleidswijzigingen geen sprake is. De maatregel biedt vooral tijdelijke stabiliteit. De begroting kan het vertrouwen in de Franse economie mogelijk enigszins herstellen – bij huishoudens, die meer duidelijkheid krijgen over hun financiële vooruitzichten, en bij bedrijven die weten waar zij aan toe zijn (Rammeloo, 2026).

1.3 De Franse handel in perspectief

Internationale handel vormt een belangrijk onderdeel van de Franse economie. Via de export en import van goederen en diensten is Frankrijk nauw verweven met de wereldeconomie. Tegelijkertijd is de handelsstructuur van Frankrijk in de afgelopen decennia veranderd, onder meer door de opkomst van nieuwe exportmachten en de groei van de internationale dienstenhandel. In deze paragraaf wordt de positie van Frankrijk in de internationale handel geanalyseerd met aandacht voor zowel goederen- als dienstenstromen, zie ook tabel 1.3.1.¹⁾

1.3.1 Handelsindicatoren van Frankrijk en Nederland

	Jaar	Frankrijk	Ranking Frankrijk	Nederland	Ranking Nederland
Handel in goederen					
Import van goederen (mld US dollar) ¹⁾	2024	762	5/133	621	11/133
Export van goederen (mld US dollar) ¹⁾	2024	646	8/133	699	5/133
Handel in diensten					
Import van diensten (mld US dollar) ²⁾	2024	338	6/227	306	7/227
Export van diensten (mld US dollar) ²⁾	2024	354	6/227	301	8/227
Handel algemeen					
Openness to Trade (% bbp) ³⁾	2024	68	98/161	154	17/161
Hirschmann-Herfindahl index ⁴⁾	2022	0,048	14/162	0,079	46/162
Export market penetration ⁵⁾	2022	36,1	5/162	29,1	9/162

Bron: ¹⁾ VN Comtrade (2026), ²⁾ WTO-OESO (2026), ³⁾ Wereldbank (2026e), ⁴⁻⁵⁾ WITS (2026a-b)

¹⁾ Vanwege internationale vergelijkbaarheid is in tabel 1.3.1 gebruikgemaakt van internationale data. Deze kunnen afwijken van handelscijfers elders genoemd in paragraaf 1.3, die gebaseerd zijn op Franse nationale data.

Frankrijk verliest exportaandeel, maar positie stabiliseert in recente jaren

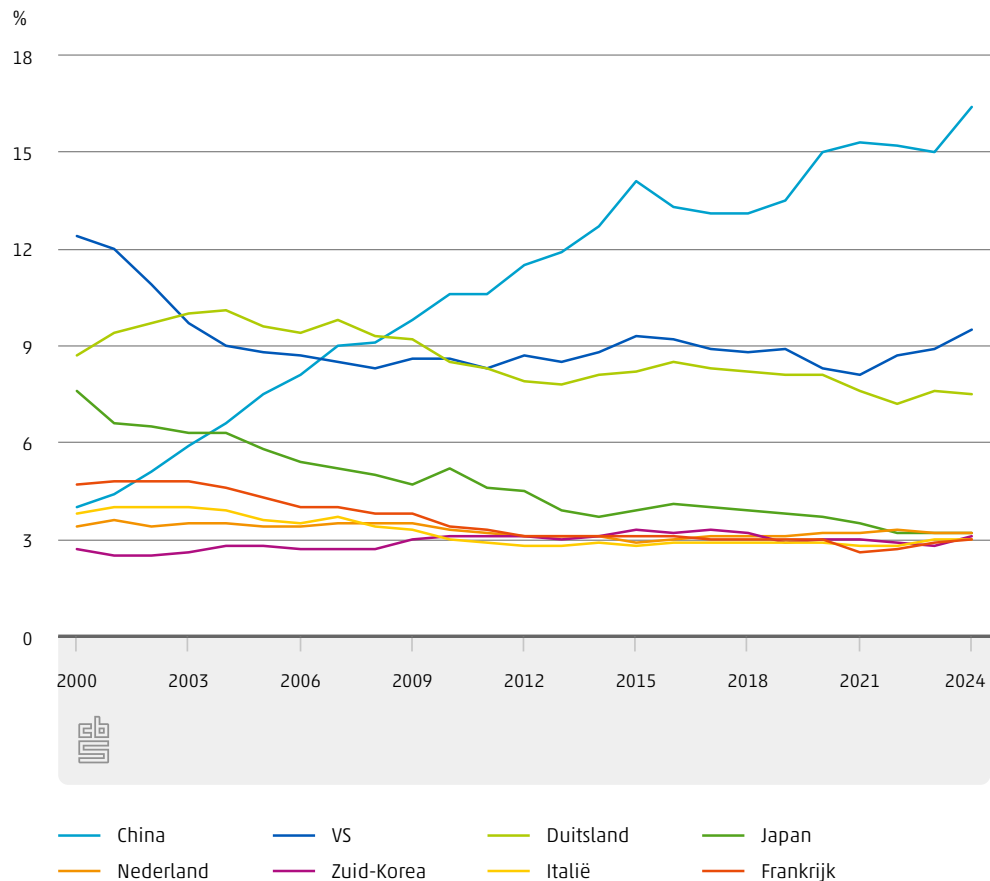
Figuur 1.3.2 laat de ontwikkeling zien van de acht grootste goederenexporteurs van 2024 over een periode van een kwart eeuw. Daaruit blijkt dat het aandeel van Frankrijk in de wereldwijde goederenexport in de afgelopen decennia geleidelijk is afgenomen. In 2000 was Frankrijk nog goed voor 4,7 procent van de mondiale goederenexport. Sindsdien is het aandeel gestaag gedaald tot 3,0 procent in 2024. De daling van het Franse exportaandeel vond vooral plaats in de jaren 2000–2012. Sindsdien is het aandeel relatief stabiel gebleven, met schommelingen rond de 3 procent.

Deze ontwikkeling staat niet op zichzelf. Ook andere grote exporteurs zagen hun aandeel in de wereldhandel afnemen. Duitsland bijvoorbeeld zag zijn aandeel dalen van circa 10 procent begin jaren 2000 naar 7,5 procent in 2024, terwijl Japan terugviel van 7,6 procent naar 3,2 procent. Deze dalingen hangen nauw samen met de snelle opkomst van nieuwe exportmachten, met name China. Het Chinese aandeel in de wereldhandel steeg van 4 procent in 2000 naar 16,4 procent in 2024, waarmee China tegenwoordig veruit de grootste goederenexporteur ter wereld is.

Binnen de EU blijft Frankrijk ondanks de daling een belangrijke exporteur. In 2024 ligt het Franse aandeel met 3 procent ongeveer op hetzelfde niveau als dat van Italië. Nederland heeft met 3,2 procent een iets groter aandeel in de mondiale goederenexport.

Frankrijk importeerde in 2024 meer goederen dan het exporteerde. De invoer bedroeg 685,9 miljard euro, terwijl de uitvoer uitkwam op 580,6 miljard euro. Hierdoor ontstond een negatief goederenhandelssaldo van 105,3 miljard euro.

1.3.2 Bijdrage in de mondiale goederenexport

Bron: VN Comtrade (2026)

Europese buurlanden domineren de Franse goederenhandel

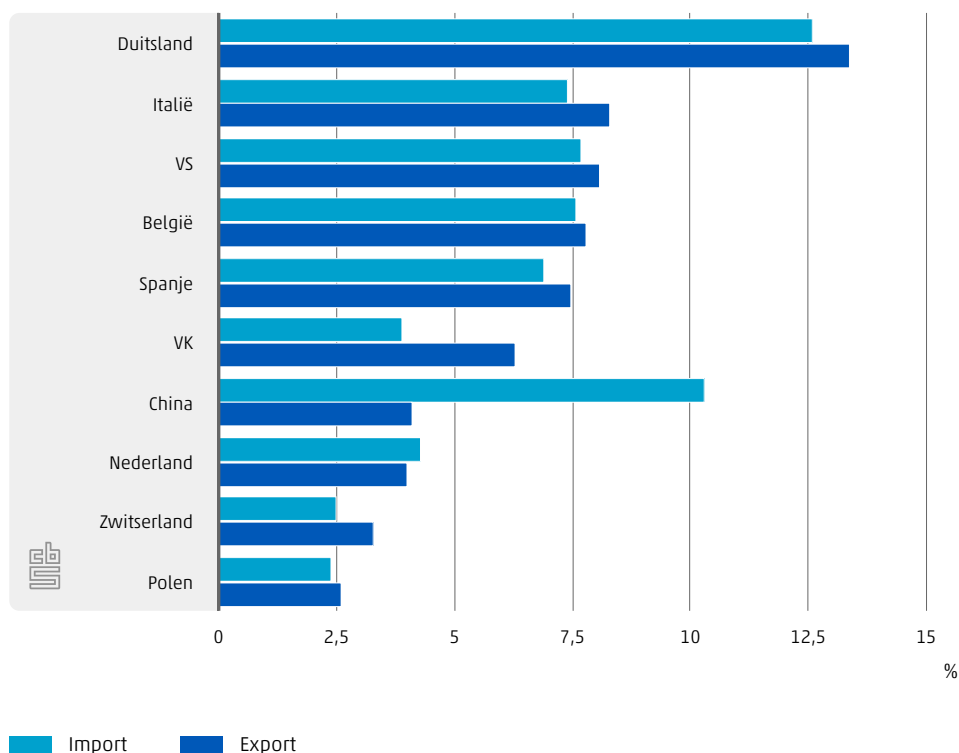
Hoewel Frankrijk een belangrijke speler blijft in de wereldhandel, vindt een groot deel van de Franse goederenhandel plaats binnen Europa. Figuur 1.3.3 toont de tien belangrijkste handelspartners van Frankrijk in 2024. Dat zijn dezelfde landen aan de import- en exportzijde, zij het in een andere volgorde.

Duitsland is veruit de belangrijkste handelspartner. Frankrijk importeerde in 2024 12,6 procent van alle goederen uit Duitsland en exporteerde 13,4 procent van de goederen naar de Duitse markt. Ook andere Europese buurlanden spelen een grote rol. Italië, België en Spanje behoren tot de belangrijkste bestemmingen voor Franse export, met aandelen tussen 8,3 en 7,5 procent. Aan de importzijde zijn deze landen eveneens prominent vertegenwoordigd.

Buiten Europa zijn vooral de VS en China belangrijke handelspartners. China is na Duitsland de grootste leverancier van goederen aan Frankrijk met een aandeel van 10,3 procent van de totale Franse import, terwijl de Franse export naar China met een aandeel van 4,1 procent aanzienlijk lager ligt. De handelsrelatie met de VS is evenwichtiger, met 7,7 procent van de totale Franse import en 8,1 procent van de export.

Nederland behoort eveneens tot de tien belangrijkste handelspartners van Frankrijk. Volgens de Franse douane vertegenwoordigde Nederland in 2024 4,3 procent van de totale Franse import en 4,0 procent van de export. Daarmee speelt Nederland een belangrijke, maar duidelijk kleinere rol dan de grootste Europese handelspartners. Hoofdstuk 2 van deze publicatie analyseert de Frans-Nederlandse goederenhandel in meer detail, vanuit zowel het Nederlandse als het Franse perspectief.

1.3.3 Aandeel top 10 handelspartners in Franse goederenhandel, 2024

Bron: DGDDI (2026a)

Goederenexport en -import sterk geconcentreerd in enkele regio's

Hoewel Frankrijk als geheel een belangrijke speler is in de internationale goederenhandel, is deze handel ongelijk verdeeld over het land. Een beperkt aantal regio's is verantwoordelijk voor een groot deel van de export- en importwaarde, vaak dankzij specifieke industriële clusters of logistieke functies. Tabellen 1.3.4 en 1.3.5 laten zien hoe de Franse goederenhandel over de verschillende regio's is verspreid. De cijfers hebben betrekking op 2022, het meest recente jaar waarvoor Franse regionale handelsdata beschikbaar zijn.

De regio Île-de-France is veruit de belangrijkste exportregio. In 2022 was deze regio goed voor 23,5 procent van de totale Franse goederenexport. De export wordt hier sterk gedomineerd door lucht- en ruimtevaartproducten, aangevuld met luxegoederen (zoals lederwaren), en auto's en auto-onderdelen. De belangrijkste afzetmarkten zijn Italië, Duitsland en de VS.

Daarna volgen Grand Est (12,7 procent van de totale goederenexport) en Auvergne-Rhône-Alpes (12,2 procent) als belangrijke industriële exportregio's. In Grand Est spelen met name farmaceutische producten, machines en dranken een belangrijke rol, terwijl Auvergne-Rhône-Alpes zich onderscheidt met chemische producten en machines. Voor beide regio's zijn Duitsland en Italië de belangrijkste exportbestemmingen. Ook Hauts-de-France draagt aanzienlijk bij aan de Franse export, met 11,4 procent van het totaal. Hier domineren cosmetica, staalproducten en auto-onderdelen.

Naast deze industriële regio's zijn er ook gebieden met een meer gespecialiseerde exportstructuur. Zo staat Occitanië bekend om zijn sterke positie in de lucht- en ruimtevaartindustrie – onder meer dankzij de sterke concentratie van de luchtvaartindustrie rond Toulouse, waar onder meer Airbus en verschillende toeleveranciers zijn gevestigd – terwijl Nouvelle-Aquitaine zich onderscheidt met de export van dranken en landbouwproducten. Normandië en Provence-Alpes-Côte d'Azur hebben daarentegen een sterke aanwezigheid van chemische en petrochemische producten.

Aan de importzijde is de concentratie nog sterker. Île-de-France neemt maar liefst 27,8 procent van de totale Franse goederenimport voor zijn rekening. De invoer bestaat hier vooral uit ruwe aardolie en aardgas, auto's en auto-onderdelen, en elektriciteit, met België, China en Duitsland als belangrijkste leveranciers.

Ook andere regio's spelen een belangrijke rol in de invoer van energie en industriële goederen. Hauts-de-France (12,6 procent van de totale Franse goederenimport) en Auvergne-Rhône-Alpes (10,4 procent) behoren tot de grootste importregio's. In deze gebieden domineren energieproducten, chemische producten en machines. In kustregio's zoals Normandië en Provence-Alpes-Côte d'Azur speelt de import van ruwe olie en raffinageproducten een belangrijke rol, mede vanwege de aanwezigheid van grote havens en raffinaderijen.

1.3.4 Belangrijkste exportproducten en -partners per Franse regio, 2022

	Export- Product aandeel			Partner			
	1	2	3	1	2	3	
Frankrijk totaal	100	Lucht- en ruimtevaartuigen	Farmaceutische producten	Basischemicaliën en kunststoffen	Duitsland	Italië	VS
Auvergne- Rhône-Alpes	12,2	Basischemicaliën en kunststoffen	Overige chemische producten	Algemene machines en apparatuur	Duitsland	Italië	Spanje
Bourgogne- Franche- Comté	3,7	Algemene machines en apparatuur	Auto's en auto- onderdelen	Dranken	Duitsland	Italië	Spanje
Bretagne	2,2	Vlees en vleesproducten	Zuivelproducten en ijs	Farmaceutische producten	Duitsland	Spanje	Italië
Centre-Val de Loire	4,5	Farmaceutische producten	Parfums, cosmetica en reinigings- middelen	Algemene machines en apparatuur	Duitsland	België	Italië
Corsica	0,0	Schepen en boten	Dranken	Auto's en auto- onderdelen	Italië	Tunesië	Duitsland

1.3.4 Belangrijkste exportproducten en -partners per Franse regio, 2022 (vervolg)

	Export- aandeel	Product			Partner		
Grand Est	12,7	Farmaceutische producten	Algemene machines en apparatuur	Dranken	Duitsland	Italië	België
Guadeloupe	0,0	Schepen en boten	Industrieel afval	Overige voedingsmiddelen	Saint-Barthélemy	België	Italië
Guyane	0,1	Lucht- en ruimtevaartuigen	Auto's en auto-onderdelen	Industrieel afval	Maleisië	Italië	Zwitserland
Hauts-de-France	11,4	Parfums, cosmetica en reinigingsmiddelen	IJzer- en staalproducten en primaire staalverwerking	Auto's en auto-onderdelen	België	Duitsland	VK
Île-de-France	23,5	Lucht- en ruimtevaartuigen	Lederwaren, koffers en schoenen	Auto's en auto-onderdelen	Italië	Duitsland	VS
La Réunion	0,0	Overige voedingsmiddelen	Industrieel afval	Diervoeders	Portugal	India	Madagascar
Martinique	0,0	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Industrieel afval	Dranken	Amerikaanse Maagdeneilanden	Bonaire, St. Eustatius en Saba	VS
Mayotte	0,0	Tabaksproducten	Industrieel afval	Sport- en speelgoed-artikelen; overige industrie	Comoren	India	Mauritius
Normandië	7,2	Farmaceutische producten	Basischemicaliën en kunststoffen	Gewas- en veeteeltproducten	Duitsland	VS	Italië
Nouvelle-Aquitaine	4,8	Dranken	Gewas- en veeteeltproducten	Lucht- en ruimtevaartuigen	Spanje	VS	Duitsland
Occitanië	8,2	Lucht- en ruimtevaartuigen	Gewas- en veeteeltproducten	Overige chemische producten	Duitsland	Spanje	China
Pays de la Loire	4,4	Schepen en boten	Algemene machines en apparatuur	Auto's en auto-onderdelen	VS	Duitsland	België
Provence-Alpes-Côte d'Azur	5,1	Basischemicaliën en kunststoffen	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Overige chemische producten	Italië	Spanje	Duitsland

Bron: DGDDI (2026b)

1.3.5 Belangrijkste importproducten en -partners per Franse regio, 2022

	Import- aandeel	Product		Partner			
				1	2	3	
Frankrijk totaal	100	Ruwe aardolie en aardgas	Auto's en auto-onderdelen	Basischemicaliën en kunststoffen	Duitsland	China	België
Auvergne-Rhône-Alpes	10,4	Basischemicaliën en kunststoffen	Farmaceutische producten	Algemene machines en apparatuur	Duitsland	Italië	China

1.3.5 Belangrijkste importproducten en -partners per Franse regio, 2022 (vervolg)

	Import- aandeel	Product			Partner		
Bourgogne-Franche-Comté	2,9	IJzer- en staalproducten en primaire staalverwerking	Algemene machines en apparatuur	Auto's en auto-onderdelen	Duitsland	België	Italië
Bretagne	2,1	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Basischemicaliën en kunststoffen	Farmaceutische producten	Duitsland	Spanje	China
Centre-Val de Loire	3,6	Algemene machines en apparatuur	Lederwaren, koffers en schoenen	Farmaceutische producten	Duitsland	Italië	China
Corsica	0,1	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Auto's en auto-onderdelen	Bouwmaterialen en overige minerale producten	Spanje	Italië	Duitsland
Grand Est	9,2	Farmaceutische producten	Basischemicaliën en kunststoffen	Algemene machines en apparatuur	Duitsland	China	Italië
Guadeloupe	0,2	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Auto's en auto-onderdelen	Hout en houtproducten	VS	China	Spanje
Guyane	0,1	Lucht- en ruimtevaartuigen	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Auto's en auto-onderdelen	Duitsland	Italië	VS
Hauts-de-France	12,6	Ruwe aardolie en aardgas	Basischemicaliën en kunststoffen	Auto's en auto-onderdelen	VS	Duitsland	België
Île-de-France	27,8	Ruwe aardolie en aardgas	Auto's en auto-onderdelen	Elektriciteit	België	China	Duitsland
La Réunion	0,4	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Auto's en auto-onderdelen	Algemene machines en apparatuur	Maleisië	China	Singapore
Martinique	0,2	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Ruwe aardolie en aardgas	Auto's en auto-onderdelen	VS	Noorwegen	China
Mayotte	0,1	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Vlees en vleesproducten	Auto's en auto-onderdelen	Verenigde Arabische Emiraten	China	Turkije
Normandië	7,7	Ruwe aardolie en aardgas	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Basischemicaliën en kunststoffen	VS	België	Duitsland
Nouvelle-Aquitaine	4,2	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Basischemicaliën en kunststoffen	Auto's en auto-onderdelen	Spanje	Duitsland	Rusland
Occitanië	5,0	Lucht- en ruimtevaartuigen	Gewas- en veeteeltproducten	Auto's en auto-onderdelen	Duitsland	Spanje	VS
Pays de la Loire	5,4	Ruwe aardolie en aardgas	Algemene machines en apparatuur	Auto's en auto-onderdelen	VS	Rusland	Duitsland
Provence-Alpes-Côte d'Azur	8,2	Ruwe aardolie en aardgas	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	Basischemicaliën en kunststoffen	VS	Algerije	China

Bron: DGDDI (2026b)

Belang dienstenhandel in wereldeconomie neemt toe

Tot nu toe lag de nadruk in deze paragraaf op de handel in goederen. Hoewel diensten misschien minder zichtbaar zijn dan goederen, spelen ze een cruciale rol in de wereldeconomie. Het belang van grensoverschrijdende dienstenhandel neemt al decennia toe. Dankzij verbeteringen in informatie- en communicatietechnologie kunnen steeds meer diensten op afstand worden geleverd, zonder fysieke aanwezigheid van de aanbieder (Baldwin, 2016). Dit vergroot de internationale handelbaarheid van diensten. Diensten fungeren niet alleen als eindproduct, maar ondersteunen ook andere economische activiteiten. Transportdiensten maken internationale toeleveringsketens mogelijk, telecommunicatie- en informatiediensten openen digitale handelskanalen en financiële diensten voorzien bedrijven en huishoudens van krediet. Daarmee vormen diensten een belangrijke schakel in het functioneren van de wereldeconomie.

Wel een positief Frans handelssaldo bij de diensten

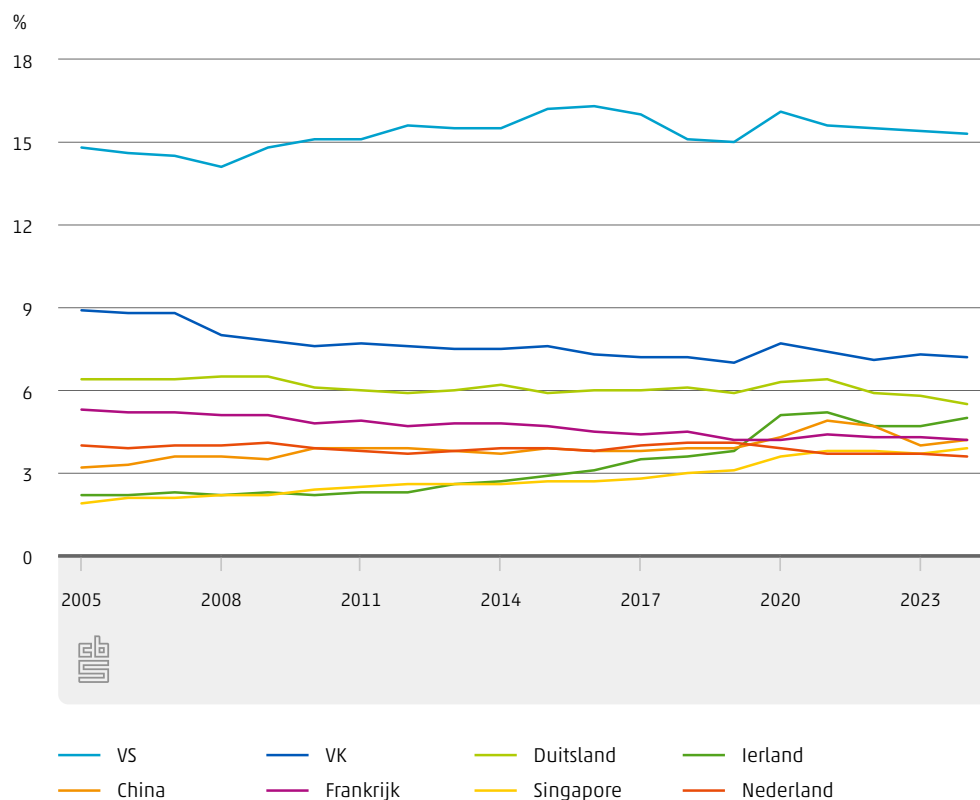
De dienstenhandel speelt ook een belangrijke rol in de interpretatie van handelsbalansen. Landen met een structureel tekort in de goederenhandel kennen vaak juist een overschot in diensten (Ni et al., 2025). Een bekend voorbeeld zijn de Verenigde Staten (Voncken et al., 2025). Maar ook voor Frankrijk geldt dit patroon. In 2024 exporteerde Frankrijk voor 371,9 miljard euro aan diensten en importeerde het voor 315,5 miljard euro. Daarmee realiseerde het land een positief dienstenhandelssaldo van 56,4 miljard euro.

Frankrijk behoudt belangrijke positie in mondiale dienstenexport

Figuur 1.3.6 plaatst de Franse dienstenexport in perspectief door deze te vergelijken met de grootste dienstenexporteurs ter wereld. De VS is al jarenlang veruit de grootste dienstenexporteur ter wereld. In 2024 was het Amerikaanse aandeel in de wereldwijde dienstenexport 15,3 procent. Het VK volgt op ruime afstand met een aandeel van 7,2 procent, terwijl Duitsland met 5,5 procent de grootste dienstenexporteur binnen de EU blijft.

Ook Frankrijk is wereldwijd een belangrijke leverancier van diensten. In 2005 was Frankrijk goed voor 5,3 procent van de mondiale dienstenexport. Sindsdien is het aandeel geleidelijk gedaald naar 4,2 procent in 2024. Daarmee stond het op plaats 6 op deze ranglijst. De daling vond vooral plaats in de periode 2005–2016, waarna het aandeel zich rond de 4 à 4,5 procent stabiliseerde. Kleinere en sterk internationaal georiënteerde economieën wonnen aan belang. Ierland is hiervan een opvallend voorbeeld: het aandeel in de wereldwijde dienstenexport steeg van 2,2 procent in 2005 naar 5,0 procent in 2024. Ook Singapore – en in mindere mate China – hebben hun positie in de dienstenhandel versterkt.

1.3.6 Bijdrage in de wereldexport van diensten

Bron: WTO-OESO (2026)

Zakelijke diensten en toerisme domineren Franse dienstenhandel

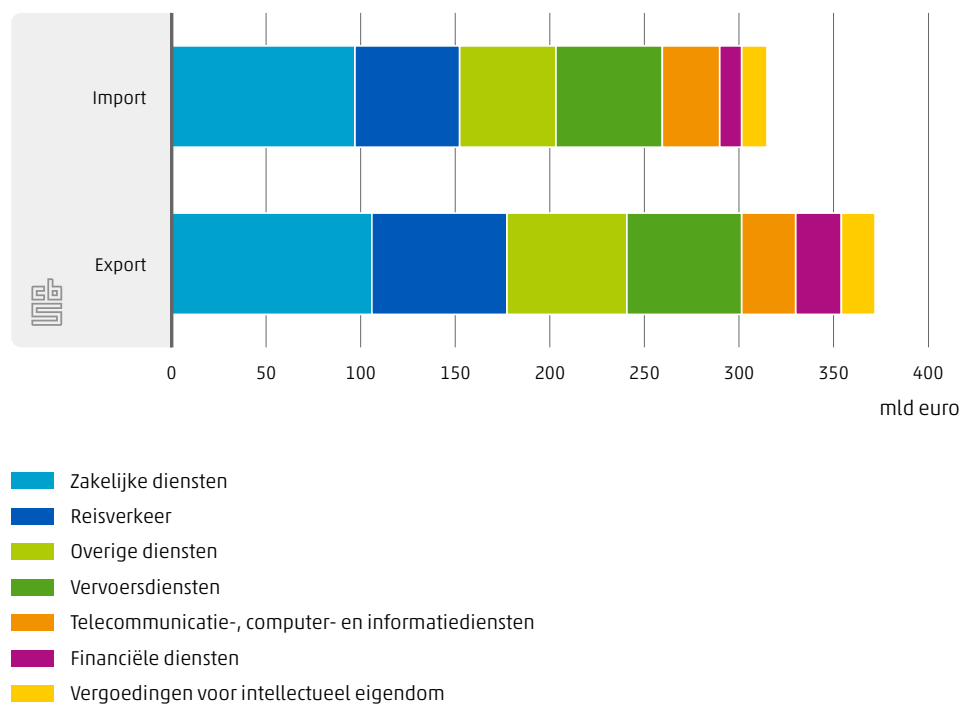
Dat Frankrijk ondanks de lichte daling een relatief groot wereldaandeel behoudt, hangt samen met de brede Franse dienstensector. Figuur 1.3.7 toont dat professionele, wetenschappelijke en technische dienstverlening – oftewel de zakelijke diensten – de grootste categorie vormden in 2024, in zowel de export als de import van diensten.

Ook reisverkeer speelt een belangrijke rol in de Franse dienstenexport. In 2024 bedroeg de exportwaarde van reisgerelateerde diensten 71,1 miljard euro, tegenover een importwaarde van 55,2 miljard euro. Reisverkeer wordt soms verward met vervoersdiensten, maar beide categorieën meten verschillende economische activiteiten. Reisverkeer omvat de uitgaven van reizigers – zowel toeristen als zakenreizigers – tijdens hun verblijf in het buitenland, zoals hotelovernachtingen, maaltijden, excursies en lokaal vervoer. Vervoersdiensten hebben daarentegen betrekking op het vervoer van goederen of personen tussen landen, zoals het internationale transport van goederen door een buitenlandse vervoerder of een vliegticket dat een reiziger koopt bij een buitenlandse luchtvaartmaatschappij (Creemers et al., 2025).

Naast reisverkeer zijn overige diensten (63,6 miljard euro aan export) en vervoersdiensten (60,8 miljard euro) belangrijke pijlers van de Franse dienstenhandel. De categorie overige diensten omvat onder meer bouwdiensten, overheidsdiensten, verzekerings- en pensioendiensten, onderhouds- en reparatiediensten, loonverdeling en persoonlijke, culturele en recreatieve diensten. Andere categorieën zijn kleiner, maar blijven economisch

relevant. Zo exporteerde Frankrijk voor 28,2 miljard euro aan telecommunicatie-, computer- en informatiediensten, terwijl de import hiervan met 30,2 miljard euro iets hoger lag. Bij financiële diensten is het tegenovergestelde zichtbaar; de export (24,4 miljard euro) ligt duidelijk boven de import (11,8 miljard euro). Ook bij vergoedingen voor intellectueel eigendom is sprake van een handelsoverschot, met 17,5 miljard euro aan export tegenover 13,9 miljard euro aan import.

1.3.7 Samenstelling Franse dienstenhandel, 2024

Bron: Eurostat (2024a)

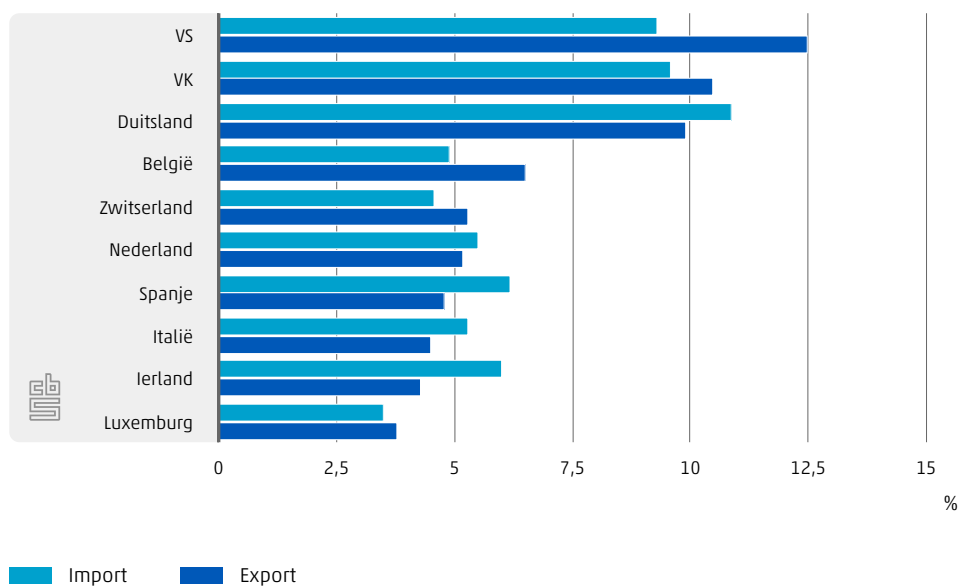
VS en Europese buurlanden belangrijkste partners in de Franse dienstenhandel

De Franse handel in diensten is sterk geconcentreerd bij een beperkt aantal partnerlanden, zo laat figuur 1.3.8 zien. In 2024 was de VS de grootste afzetmarkt voor Franse diensten, met een exportaandeel van 12,5 procent. Daarna volgden het VK (10,5 procent) en Duitsland (9,9 procent). Deze drie landen namen daarmee een aanzienlijk deel van de totale Franse dienstenexport voor hun rekening. Naast deze grote economieën spelen ook andere Europese landen een belangrijke rol. België, Zwitserland en Nederland behoren tot de belangrijkste bestemmingen voor Franse diensten, met exportaandelen tussen 6,5 en 5,2 procent. Ook Spanje, Italië, Ierland en Luxemburg maken deel uit van de top tien.

Opvallend is dat dezelfde tien landen ook de belangrijkste herkomstlanden zijn van diensten die Frankrijk importeert, al verschilt de rangorde enigszins. Aan de importzijde staat Duitsland op de eerste plaats (10,9 procent van de totale Franse dienstenimport), gevolgd door het VK (9,6 procent) en de VS (9,3 procent).

De vergelijking tussen export en import laat zien dat de Franse dienstenhandel met veel partnerlanden relatief evenwichtig is, al zijn er duidelijke verschillen in de handelsbalans per land. Hoofdstuk 3 van deze publicatie gaat in meer detail in op de dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk, vanuit zowel het Nederlandse als het Franse perspectief.

1.3.8 Aandeel top 10 handelspartners in Franse dienstenhandel, 2024

Bron: Eurostat (2024a)

1.4 De Franse investeringen in perspectief

Voor veel ondernemingen vormt het in- of uitvoeren van goederen en diensten de meest directe manier om internationaal actief te worden. Voor een deel van hen blijft het daar niet bij. Deze bedrijven kiezen bewust voor verdergaande vormen van internationalisering, zoals het investeren in het buitenland door het opzetten van een productielocatie, verkoopkantoor of distributiecentrum in het buitenland.

Investeren in het buitenland kan aantrekkelijk zijn, maar is niet voor iedereen weggelegd

Investeren over de grens kan kansen bieden, maar vraagt ook veel van een bedrijf.

Met directe investeringen in het buitenland verwerven ondernemingen een duurzaam en betekenisvol belang in buitenlandse bedrijfsactiviteiten. Dat kan aantrekkelijk zijn. Bedrijven krijgen toegang tot nieuwe markten en kennis, wat de groeiomgevingen vergroot. Daarnaast kan het kostenvoordelen opleveren, bijvoorbeeld door lagere arbeids- of inputkosten, of doordat productie dicht bij afzetmarkten plaatsvindt en logistieke trajecten korter worden. Door activiteiten over meerdere landen te spreiden, kunnen ondernemingen bovendien beter risico's beheersen en minder gevoelig worden voor verstoringen in toeleveringsketens. Tegelijkertijd is investeren in het buitenland geen vanzelfsprekende stap. Het vergt aanzienlijke financiële middelen en brengt organisatorische en juridische complexiteit met zich mee.

Directe investeringen worden gedefinieerd als transacties met een permanent karakter, waarbij de investeerder ten minste 10 procent van de aandelen of stemrechten bezit in de (dochter)onderneming. Juist door dit duurzame karakter vormen directe investeringen een belangrijke indicator voor de mate van internationale economische verwevenheid (DNB, 2024).

Frankrijk blijft topbestemming voor investeringen, ondanks groeiende tegenwind

Onder het presidentschap van Emmanuel Macron lijkt Frankrijk aantrekkelijker geworden voor buitenlandse investeerders. Deze ontwikkeling hangt samen met beleid dat gericht is op het verbeteren van het ondernemingsklimaat, in de geest van Macron's *'start-up nation'* (Alderman, 2025; Jager, 2019). Gemeten naar het aantal aangekondigde investeringsprojecten was Frankrijk in 2024 voor het zesde opeenvolgende jaar de belangrijkste bestemming voor internationale investeringsprojecten in Europa. De regio's Île-de-France (25 procent), Auvergne-Rhône-Alpes (14 procent) en Hauts-de-France (10 procent) zijn het populairst voor buitenlandse investeringsprojecten. Bij het aantrekken van buitenlandse investeringen naar Frankrijk spelen diverse structurele kenmerken een rol, zoals de omvang van de Franse markt, het innovatievermogen, de beschikbaarheid van vaardigheden, de kwaliteit van de infrastructuur en de kwaliteit van leven (EY, 2025).

Tegelijkertijd wijzen analyses erop dat zowel investeringen als particuliere consumptie sinds medio 2024 zijn afgezwakt in Frankrijk, in een periode waarin de politieke en budgettaire onzekerheid is toegenomen (Alderman, 2025). Bedrijven noemen daarnaast diverse structurele belemmeringen voor het aantrekken van grootschalige investeringen. Het gaat onder meer om arbeidskosten en de stabiliteit van de arbeidsmarkt, het energie- en milieubeleid, de toegang tot financiering en kapitaalmarkten, de complexiteit van regelgeving en de internationale concurrentiepositie van het belastingstelsel. Ook geopolitieke spanningen, druk op het multilaterale systeem en een meer naar binnen gerichte economische koers van de VS dragen bij aan een verhoogde mate van onzekerheid over het toekomstige investeringsklimaat van Frankrijk (EY, 2025). Voor Nederlandse bedrijven kunnen daarnaast taalbarrières en verschillen in zakelijke cultuur een rol spelen bij het betreden van de Franse markt (RVO, 2025).

1.4.1 Investeringscijfers van Frankrijk en Nederland, inclusief SPE's, 2024

	Frankrijk	Ranking Frankrijk	Nederland	Ranking Nederland
	mld euro		mld euro	
Inkomende directe buitenlandse investeringspositie	931	9/54	3 527	2/54
Uitgaande directe buitenlandse investeringspositie	1 499	9/54	4 340	2/54

Bron: OESO (2026a)

Frankrijk populair bij buitenlandse investeerders, maar investeert zelf nog meer in het buitenland

Desondanks behoort Frankrijk tot de grotere ontvangende landen wereldwijd in termen van directe investeringsposities. In 2024 stond Frankrijk met een positie van 931 miljard euro op de 9e plaats op de mondiale ranglijst, zie tabel 1.4.1. Deze positie weerspiegelt de totale waarde van alle directe investeringen die buitenlandse bedrijven in Frankrijk aanhouden.

Ook wat betreft de uitgaande directe investeringspositie behoorde Frankrijk in 2024 tot de mondiale top tien, met een totaal kapitaal van 1 499 miljard euro. Daarmee bezette Frankrijk de 9e plaats. Ook deze ranglijst werd aangevoerd door de VS, nu gevolgd door eerst Nederland en dan China. Hoofdstuk 4 van deze publicatie gaat in meer detail in op de investeringsrelatie tussen Nederland en Frankrijk.

Na bbp-correctie zakt Frankrijk in ranglijst investeringsposities

Omdat economieën sterk verschillen in omvang, worden directe investeringsposities vaak gerelateerd aan het bbp. Bij deze normalisatie verschuiven de verhoudingen aanzienlijk. Luxemburg heeft dan veruit de grootste inkomende investeringspositie, ter grootte van circa elf keer het bbp, gevolgd door Nederland en Ierland – beide rond twee keer het bbp. Frankrijk staat in deze vergelijking wereldwijd op de 31e plaats, met een inkomende investeringspositie van ongeveer een derde van het bbp. Bij de uitgaande directe investeringen blijft de top drie ongewijzigd. Frankrijk neemt hier de 12e plaats in, met een uitgaande investeringspositie van circa 50 procent van het bbp (OESO, 2026a).

Luxemburg dankt haar positie als belangrijke investeringspartner voor een belangrijk deel ook aan haar rol als doorstroomband. De getoonde rangordes hebben namelijk betrekking op het land waar de investering direct vandaan komt of direct heen gaat, en niet waar die oorspronkelijk vandaan komt of uiteindelijk heen gaat. Net als Nederland fungeert Luxemburg – net als bijvoorbeeld Ierland – voor veel multinationals als tussenstation bij investeringen in andere landen (Weusten et al., 2025).

Alleen vanuit Luxemburg is de directe investeringspositie in Frankrijk groter dan vanuit Nederland

Tot de grootste investeerders in Frankrijk behoren grote Amerikaanse multinationals als AbbVie, JP Morgan, en McDonald's, grote Duitse multinationals als Allianz, Mercedes-Benz, het Britse Unilever en het Zwitserse Nestlé. Ook de in Nederland gevestigde autofabrikant Stellantis behoorde eind 2024 tot de 25 grootste investeerders in Frankrijk (Banque de France, 2025). Enkele in het oog springende Nederlandse investeringen in Frankrijk in 2024 kwamen van Q-Park en Van der Valk. Q-Park nam SAGS over waarmee het uitgroeide tot de op één na grootste parkeeroperator in Frankrijk, terwijl Van der Valk een hotel bij luchthaven Paris-Charles de Gaulle overnam en renoveerde (Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Frankrijk, 2025).

Luxemburg heeft echter de grootste buitenlandse directe investeringspositie in Frankrijk, zie figuur 1.4.2. Dit hangt onder meer samen met de vestiging van ArcelorMittal – een van 's werelds grootste staalproducenten – in Luxemburg (Banque de France, 2025), evenals met de rol van Luxemburg als belangrijk doorstroomband voor internationale investeringen (Weusten et al., 2025). Op een 2e plaats volgt Nederland. Zwitserland neemt de 3e plaats in.

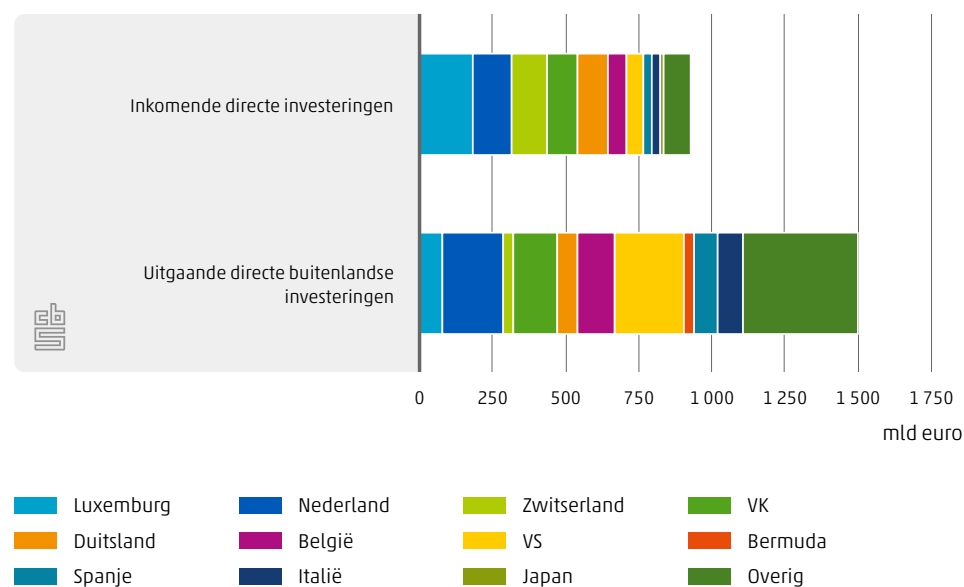
Alleen in de VS is de Franse directe investeringspositie groter dan in Nederland

Omgekeerd investeren Franse multinationals ook in het buitenland. Hoewel Franse multinationals in veel landen investeren, toont figuur 1.4.2 dat aan het einde van 2024 bijna de helft van de totale Franse directe buitenlandse investeringspositie geconcentreerd is in vier landen: de VS, Nederland, het VK en België.

Tot de top 25 grootste Franse investeerders in het buitenland behoren bekende namen als Carrefour, Crédit Agricole, Danone, L'Oréal, LVMH, Michelin, Orange, Renault, TotalEnergies en Veolia (Banque de France, 2025). In 2024 verwierf L'Oréal bijvoorbeeld een belang van 10 procent in het Zwitserse Galderma, wereldleider op het gebied van dermatologische en esthetische behandelingen. En in datzelfde jaar verwierf TotalEnergies een belang van 50 procent in de Maleisische upstream-gasoperator SapuraOMV (Banque de France, 2025), en nam het Franse energiebedrijf Engie twee biomethaanproductiefaciliteiten over in Nederland (Engie, 2024).

Inkomende en uitgaande directe investeringsposities worden door de Franse Nationale Bank gewaardeerd tegen *mixed value*. Dit betekent dat posities in beursgenoteerde effecten tegen marktwaarde worden geregistreerd en posities in niet-beursgenoteerde activa en passiva tegen boekwaarde (Banque de France, 2025).

1.4.2 Franse directe investeringen top 10 investeringspartners, mixed value, 2024

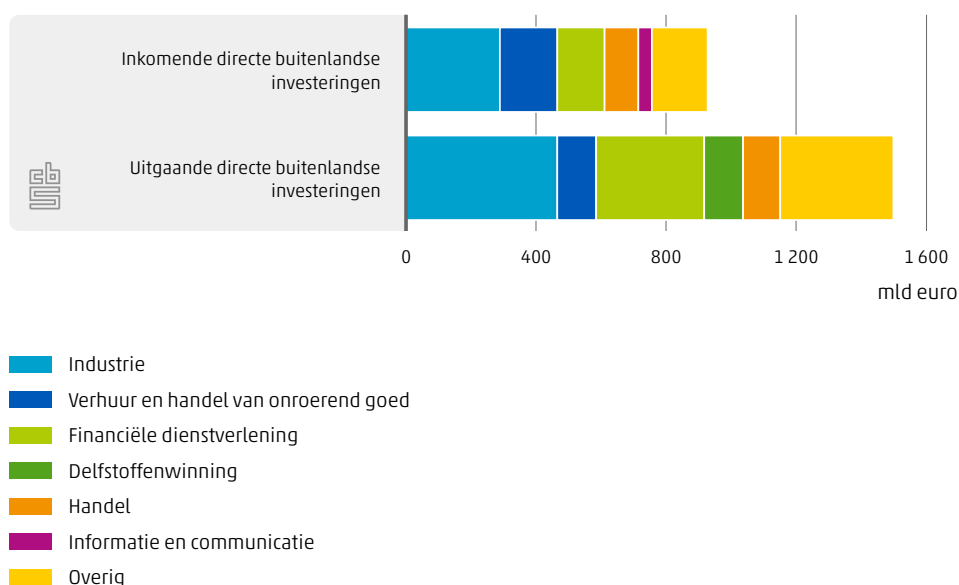
Bron: Banque de France (2025)

Industrie domineert directe investeringsposities van en naar Frankrijk

Figuur 1.4.3 geeft de uitstaande waarde van buitenlandse directe investeringsposities in Frankrijk weer, uitgesplitst naar de economische sector van de in Frankrijk gevestigde investeringsentiteiten. Binnen de industrie zijn eind 2024 de grootste buitenlandse investeringsposities te vinden, met name in de chemische industrie (63,5 miljard euro), de voedingsmiddelenindustrie (35,8 miljard euro) en de farmaceutische industrie (33,1 miljard euro). Ook in de vastgoedsector en de financiële dienstverlening zijn de buitenlandse investeringsposities relatief groot.

Omgekeerd hebben Franse multinationals ook omvangrijke directe investeringsposities in industriële sectoren in het buitenland. Ook hier nemen de voedingsmiddelenindustrie (91,0 miljard euro), de chemische industrie (67,8 miljard euro) en de farmaceutische industrie (59,6 miljard euro) een belangrijke plaats in, zij het in andere onderlinge verhoudingen. De financiële dienstverlening en de vastgoedsector behoren eveneens tot de sectoren met de grootste Franse directe investeringsposities in het buitenland. Verder valt op dat Franse multinationals in de delfstoffenwinning relatief grote investeringsposities in het buitenland hebben uitstaan.

1.4.3 Franse directe investeringen naar top 5 bedrijfstakken, mixed value, 2024

Bron: Banque de France (2025)

1.5 De Franse innovatie en digitalisering in perspectief

Investerings vormen een belangrijke basis voor economische groei en zijn nauw verbonden met innovatie en digitalisering. Een sterke innovatieve en digitale economie ondersteunt zowel het oplossen van maatschappelijke opgaven als het veiligstellen van toekomstige welvaart. Bedrijven versterken hun positie niet alleen via nieuwe of verbeterde producten en

diensten, maar ook door efficiënter te werken en processen slimmer te organiseren (CBS, 2017). In het verlengde hiervan bieden de digitale transitie en de snelle ontwikkeling van digitale technologieën aanzienlijke kansen voor landen om hun economische structuur te versterken en hun concurrentiepositie te verbeteren (CBS, 2023). Deze paragraaf analyseert de prestaties van Frankrijk op het gebied van innovatie en digitalisering en plaatst deze in internationaal perspectief, met een vergelijking met Nederland.

1.5.1 Innovatie- en digitaliseringsindicatoren van Frankrijk en Nederland¹⁾

	Jaar	Frankrijk	Ranking Frankrijk	Nederland	Ranking Nederland
Innovatie					
Global Innovation Index ²⁾	2025	53,4	13/139	57,0	8/139
Uitgaven aan R&D (% bbp) ³⁾	2022	2,23	14/218	2,26	13/218
Werkgelegenheid R&D (onderzoekers/mln inwoners) ⁴⁾	2023	5 369	18/69	6 563	8/69
Onderwijsniveau (PISA-score, gemiddeld) ⁵⁾	2022	478,3	26/81	480,0	25/81
Ontvangsten voor gebruik intellectueel eigendom (mld US dollar) ⁶⁾	2024	15,0	13/134	42,4	4/134
Digitalisering					
World Digital Competitiveness ⁷⁾	2025	81,91	21/69	96,82	6/69
ICT-investeringen (% bbp) ⁸⁾	2021	4,33	4/24	3,66	7/24
Internetgebruik (% inwoners) ⁹⁾	2023	86,3	68/181	97,0	17/181

Bron: ²⁾ WIPO (2025), ³⁾ Wereldbank (2025), ⁴⁾ UNESCO (2026), ⁵⁾ Factsmap (2025), ⁶⁾ Wereldbank (2026f), ⁷⁾ IMD (2025), ⁸⁾ OESO (2025), ⁹⁾ Wereldbank (2026g)

¹⁾ Voor meer innovatie- en digitaliseringsindicatoren zie de bijlage.

Frankrijk in top 15 meest innovatieve economieën

Elk jaar publiceert de Wereldorganisatie voor de Intellectuele Eigendom de *Global Innovation Index* (GII), een ranglijst die de innovatieprestaties van landen wereldwijd in kaart brengt. De index meet zowel de innovatieve capaciteit als de output van economieën, op basis van 78 indicatoren, variërend van R&D en onderwijs tot patenten en technologische adoptie. Daarmee geeft de GIi inzicht in hoe goed landen ideeën ontwikkelen en omzetten in economische en maatschappelijke waarde, en wordt de index breed gebruikt voor internationale vergelijking en beleidsanalyse (WIPO, 2025).

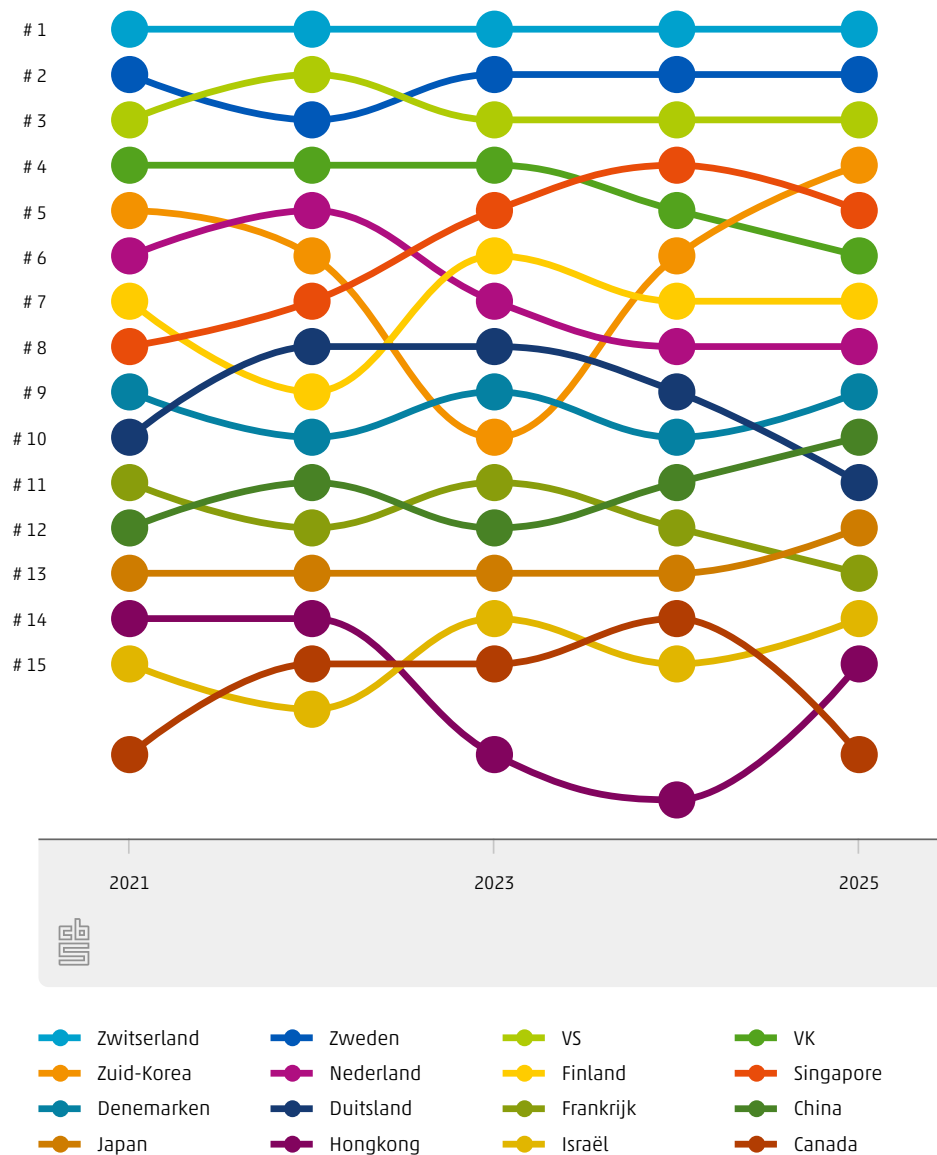
In 2025 rangschikt de *Global Innovation Index* Zwitserland, Zweden en de Verenigde Staten als de meest innovatieve economieën ter wereld. Daarmee is de top drie ongewijzigd ten opzichte van een jaar eerder. Frankrijk kenmerkt zich door een evenwichtig innovatie-ecosysteem, met relatief sterke prestaties op zowel de input- als de outputcomponenten van de index. Dit resulteert in een 13e plaats op de ranglijst, zie ook figuur 1.5.2.

Frankrijk behaalt zijn hoogste score binnen de categorie *intangible assets*, die inzicht geeft in de mate waarin landen niet-fysieke innovatie-output realiseren, zoals inkomsten uit intellectuele eigendom, merkregistraties en industriële ontwerpen. De laagste score wordt behaald in de categorie *Business environment*. Deze categorie meet in hoeverre het institutionele kader ondernemerschap en innovatie ondersteunt en is onder meer gebaseerd

op enquêtegegevens over de stabiliteit van het ondernemingsklimaat. Ondanks een hogere totaalscore dan een jaar eerder, daalt Frankrijk in de rangschikking met één plaats, ten koste van Japan. Nederland neemt in 2025 de 8e plaats in op de ranglijst (WIPO, 2025).

1.5.2 Ranking Global Innovation Index

rang

Bron: WIPO (2025)

Two French regions in the top 100 most innovative clusters

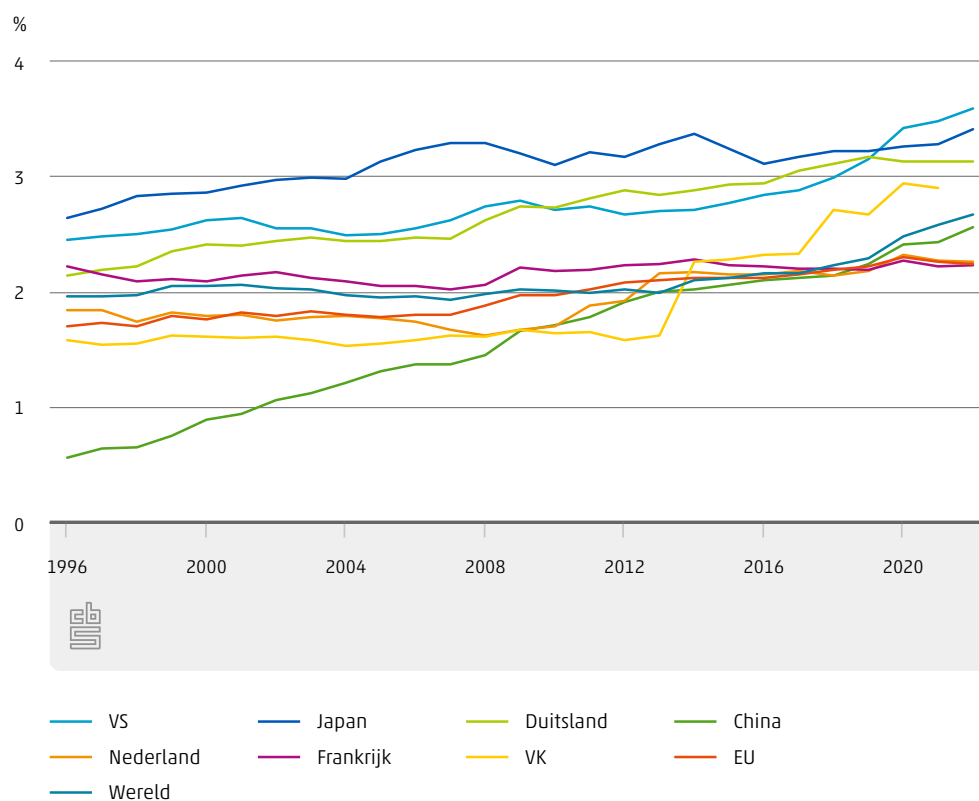
Frankrijk is met twee regio's vertegenwoordigd in de WIPO-lijst van de 100 meest innovatieve clusters wereldwijd. Parijs en Lyon staan respectievelijk op de 12e en 90e plaats. Het grensoverschrijdende cluster rond Bazel, dat gedeeld wordt door Duitsland, Frankrijk en Zwitserland, is in 2025 niet langer vertegenwoordigd in de top 100. De top van deze ranglijst wordt grotendeels gedomineerd door clusters in het Verre Oosten en de Verenigde Staten. Met een 12e positie is Parijs, na Londen, de op een na hoogst gerangschikte regio in Europa.

De regio Amsterdam-Rotterdam neemt wereldwijd de 22e plaats in en staat daarmee op de 3e plaats binnen Europa (WIPO, 2025).

Franse R&D-uitgaven in lijn met EU-gemiddelde

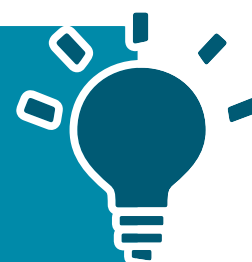
Hoewel de naam anders suggereert, meet de *Global Innovation Index* meer dan alleen innovatie. De index kijkt ook naar de voorwaarden daarvoor, zoals onderzoek en ontwikkeling. Figuur 1.5.3 laat de ontwikkeling zien van de uitgaven aan R&D als percentage van het bbp voor een selectie van grote wereldeconomieën, aangevuld met Nederland. Ter vergelijking zijn ook het EU-27-gemiddelde en het mondiale gemiddelde opgenomen. In de afgelopen decennia heeft Nederland Frankrijk ingehaald en laten ze in 2022 een vergelijkbaar R&D-aandeel zien. Nederland komt met 2,26 procent van het bbp net boven het EU-27-gemiddelde uit, terwijl Frankrijk met 2,23 procent daar net onder blijft. De VS, Japan en Duitsland geven relatief veel uit aan R&D, zowel in vergelijking met andere grote economieën als ten opzichte van het mondiale gemiddelde.

1.5.3 R&D-uitgaven als percentage van het bbp

Bron: Wereldbank (2025)

2,2% van het bbp ging in Frankrijk naar R&D in 2022, iets minder dan het EU-gemiddelde

Met R&D-uitgaven ter grootte van 6,0 procent van het bbp gaf Israël in 2022 verhoudingsgewijs het meest uit aan onderzoek en ontwikkeling wereldwijd. Meer recente internationaal vergelijkbare cijfers zijn niet beschikbaar. Zuid-Korea volgt op de 2e plaats met een aandeel van 5,2 procent van het bbp, terwijl de Verenigde Staten de top drie vervolledigen. Zweden neemt de 4e plaats in, net voor België. Nederland staat in deze internationale rangschikking op de 13e plaats. Frankrijk staat op de 14^e plaats.

Frankrijk is het tweede Europese land met de meeste patentaanvragen

Een belangrijke graadmeter voor het meten van de innovatieve output zijn patenten – ook wel octrooien genoemd. Met behulp van patenten kunnen bedrijven en kennisinstellingen hun (technische) kennis en innovaties beschermen en afspraken maken over de exploitatie en verdeling van opbrengsten. Het aantal patentaanvragen is een goede indicatie van de kennisintensiteit en innovatiekracht van een land (Vos, 2017).

Het Europees Octrooibureau ontving in 2023 bijna 200 duizend patentaanvragen. De grootste absolute toename van het aantal patentaanvragen komt voor rekening van China en Zuid-Korea. De VS blijft het belangrijkste land van herkomst en is goed voor bijna een kwart van alle patentaanvragen. Duitsland volgt met een aandeel van 12,5 procent op de 2e plaats en neemt daarmee binnen Europa een leidende positie in. Frankrijk staat met een aandeel van 5,4 procent van alle patentaanvragen in Europa op een 6e plaats. Nederland staat met een aandeel van 3,5 procent op een 8e plaats. Gecorrigeerd voor het aantal inwoners staat Nederland op een 5e plaats en Frankrijk op een 14e plaats (EPO, 2024, 2025).

Franse R&D en innovatie sterk geconcentreerd

Met totale R&D-uitgaven van ruim 61 miljard euro en bijna 11 duizend patentaanvragen behoort Frankrijk in absolute termen tot de grootste innovatieve economieën in Europa. Achter dit nationale totaal gaan echter duidelijke regionale verschillen schuil. De R&D-activiteiten en innovatie-output zijn sterk geconcentreerd in een beperkt aantal regio's, zie tabel 1.5.4.

De regio Île-de-France neemt een zeer dominante positie in. Met circa 24 miljard euro aan R&D-uitgaven en bijna 7 duizend patentaanvragen is deze regio goed voor een groot deel van de nationale innovatieactiviteiten. Dit onderstreept het belang van de Parijse regio als kern van het Franse innovatie-ecosysteem, waarin onderzoeksinstituten, hoofdkantoren van multinationals en kennisintensieve dienstverleners sterk zijn geconcentreerd. Ook Auvergne-Rhône-Alpes – met hoofdstad Lyon – en Occitanië – met steden als Toulouse en Montpellier – behoren tot de belangrijkste innovatiegebieden, met substantiële R&D-investeringen en een relatief hoog aantal patentaanvragen. Samen zijn deze drie regio's verantwoordelijk voor twee derde van de totale R&D-uitgaven en vier vijfde van de patentaanvragen.

1.5.4 Aantal patentaanvragen en totale uitgaven aan R&D per Franse regio, 2023

	Aantal patentaanvragen	Uitgaven R&D (mln euro)
Frankrijk	10 864	61 482
Auvergne-Rhône-Alpes	1 293	9 708
Bourgogne-Franche-Comté	99	1 473
Bretagne	223	2 125
Centre – Val de Loire	89	1 235
Corsica	3	42
Grand Est	306	2 400
Hauts-de-France	300	2 051
Île-de-France	6 911	24 075
Normandië	188	1 449
Nouvelle-Aquitaine	312	3 133
Occitanië	483	7 078
Pays de la Loire	223	1 910
Provence-Alpes-Côte d'Azur	373	4 416
Overzeese regio's	10	287
Niet aan regio toewijsbaar	51	100

Bron: EPO (2025), Eurostat (2024b)

Frankrijk in de Europese middenmoot op het gebied van digitalisering

Digitalisering speelt, naast R&D en innovatie – en sleuteltechnologieën zoals halfgeleiders en kunstmatige intelligentie (AI) – een cruciale rol voor economische groei, welvaart en het internationale concurrentievermogen van landen (Buitenlandse Zaken, 2025).

De *IMD World Digital Competitiveness Ranking (WDCR) 2025* beoordeelt in hoeverre 69 economieën digitale technologie inzetten om economische ontwikkeling te ondersteunen. De ranglijst geeft inzicht in sterke en zwakke punten op het gebied van kennis, technologie en digitale transformatie, en wordt gebruikt door beleidsmakers en bedrijven om hun digitale strategie te versterken (IMD, 2025).

Zwitserland, de VS en Singapore voeren in 2025 de WDCR-ranglijst aan. Deze landen zijn het best in staat om digitale technologieën te ontwikkelen, toe te passen en op te schalen om economische en maatschappelijke waarde te creëren. Nederland steeg ten opzichte van een jaar eerder twee plaatsen en komt uit op de 6e positie. Dat is onder meer te danken aan een hoge score bij '*attitudes towards globalization*', de mate waarin landen maatschappelijk en beleidsmatig openstaan voor internationale economische integratie.

Frankrijk staat in deze ranking op de 21e plaats en bevindt zich daarmee in de Europese middenmoot. De onderzoekers noemen AI-gerelateerde kennis en beleid als sterke punten, evenals het gebruik van robotica in onderwijs en R&D, investeringen in telecommunicatie en de internetsnelheid. De bancaire en financiële dienstverlening geldt juist als een zwakke schakel. De laagste scores behaalt Frankrijk echter op aanpassingsvermogen en '*attitudes towards globalization*', wat scherp afsteekt tegen de positie van Nederland.

Handelsconflicten belemmeren de toegang tot cruciale technologieën

De samenstellers van de WDCR-ranglijst benadrukken dat digitale strategieën steeds minder uitsluitend door nationale factoren worden bepaald. Externe ontwikkelingen, zoals handelsconflicten, versnipperde regelgeving en geopolitieke spanningen, wegen steeds zwaarder mee. Ook voor Frankrijk is de digitale vooruitgang daardoor sterk afhankelijk van internationale verhoudingen.

Toegang tot essentiële digitale technologieën – waaronder cloudinfrastructuur, digitale platforms, halfgeleiders en toepassingen van kunstmatige intelligentie – is een belangrijke randvoorwaarde voor digitale concurrentiekracht. Frankrijk positioneert zich nadrukkelijk op het gebied van halfgeleiders en kunstmatige intelligentie, onder meer met de opkomst van Mistral AI en gerichte nationale investeringen (Bouma, 2025). Lage energietarieven voor grootverbruikers en ook gunstige transportverbindingen moeten daar onder meer bij helpen (Rammeloo, 2024).

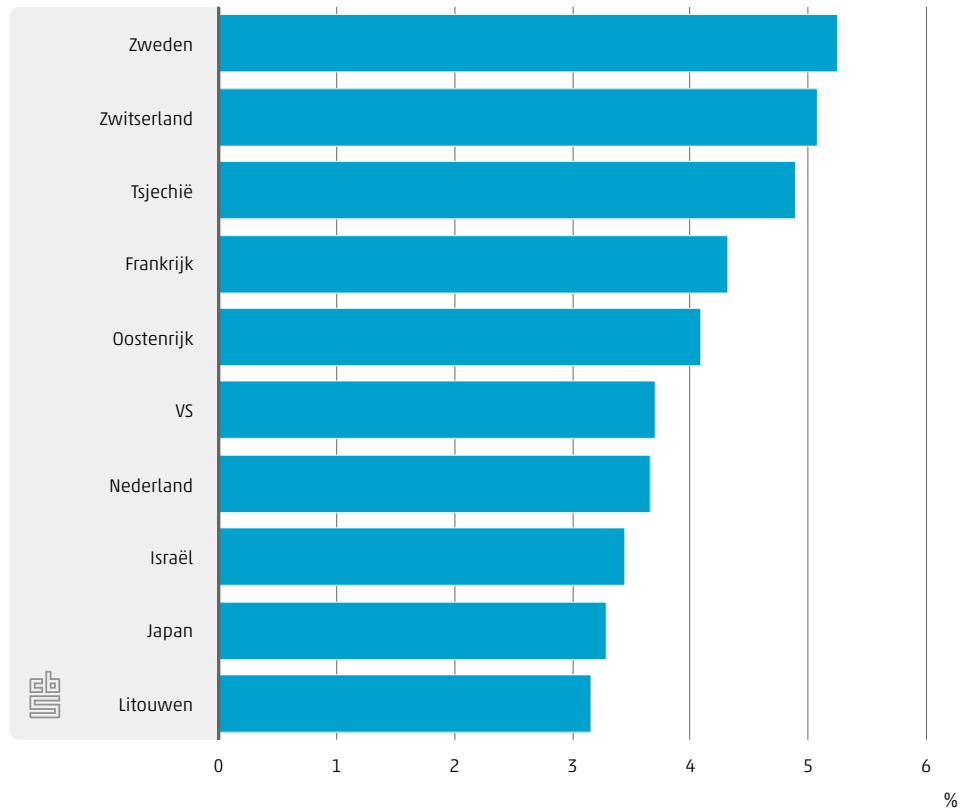
Toch staat in een verhard internationaal handelsklimaat de toegang tot deze essentiële digitale technologieën onder druk. Uit enquêtegegevens blijkt dat 61 procent van de Franse bestuurders aangeeft dat handelsconflicten de toegang tot cruciale technologieën hebben belemmerd. Frankrijk behoort daarmee tot de landen die dit effect relatief sterk ervaren (IMD, 2025). Tegen deze achtergrond is het verklaarbaar dat Frankrijk nadrukkelijk pleit voor een *préférence européenne*: een Europese voorkeursbehandeling voor strategisch belangrijke sectoren, waaronder AI (Bayart, 2026; Greenacre, 2025).

Frankrijk investeert relatief veel in ICT, meer dan Nederland en de VS

Verschillen in digitale prestaties hangen nauw samen met de mate waarin landen investeren in digitale infrastructuur en technologie. Een veelgebruikte indicator hiervoor is het niveau van ICT-investeringen, uitgedrukt als percentage van het bbp. Figuur 1.5.5 toont de positie van Frankrijk en Nederland in 2021, het meest recente jaar waarvoor gegevens beschikbaar zijn. Niet voor alle OESO-landen zijn echter cijfers voor dat jaar beschikbaar, waardoor de vergelijking beperkt is tot landen met waarnemingen in 2021.

Met ICT-investeringen ter grootte van 4,3 procent van het bbp behoort Frankrijk tot de kopgroep. In vergelijking met andere landen investeert Frankrijk relatief veel in ICT. Frankrijk staat daarmee op de 4e plaats en laat digitale voorlopers zoals Nederland en de VS achter zich.

1.5.5 Top 10 landen hoogste ICT-investeringen als percentage van het bbp, 2021

Bron: OESO (2026b)

1.6 De Franse duurzaamheid in perspectief

In de voorgaande paragrafen lag de nadruk op uiteenlopende kenmerken van de Franse economie, steeds geplaatst in een internationale context. In deze paragraaf verbreden we die blik door ook duurzaamheid expliciet mee te nemen. De relatie tussen economische ontwikkeling en duurzaamheid staat hoog op internationale beleidsagenda's, maar het is ook een complex thema.

Om de duurzaamheidsprestaties van Frankrijk in internationaal perspectief te plaatsen, maken we in deze paragraaf gebruik van drie veelgebruikte internationale ranglijsten. Het gaat om de *Sustainable Development Goals* (SDG's) van de Verenigde Naties, de *Environmental Performance Index* (EPI) die is ontwikkeld door Yale University en Columbia University, en de *Climate Change Performance Index* (CCPI) van Germanwatch. Elk van deze indices legt andere accenten, maar gezamenlijk geven zij een samenhangend beeld van hoe landen, waaronder Frankrijk, presteren op het terrein van milieu en duurzaamheid.

1.6.1 Duurzaamheidsindicatoren van Frankrijk en Nederland¹⁾

	Jaar	Frankrijk	Ranking Nederland Frankrijk	Ranking Nederland
Sustainable Development Goals Index ²⁾	2025	83,1	5/167	80,0 23/167
Environmental Performance Index ³⁾	2024	67,0	12/180	66,9 13/180
Climate Change Performance Index ⁴⁾	2025	62,42	21/67	67,27 10/67

Bron: ²⁾ Sachs et al. (2025), ³⁾ Block et al. (2024), ⁴⁾ Burck et al. (2025)

¹⁾ Voor meer duurzaamheidsindicatoren zie de bijlage.

Frankrijk in de kopgroep van SDG-prestaties, maar wereldwijde voortgang blijft ver achter bij 2030-doelen

De *Sustainable Development Goals* (SDG's) zijn zeventien internationale doelen voor duurzame ontwikkeling, opgesteld door de Verenigde Naties. In september 2015 spraken meer dan 150 regeringsleiders af deze agenda gezamenlijk te volgen tot 2030. Ook Frankrijk en Nederland onderschreven deze afspraken. De SDG's bieden een breed en samenhangend raamwerk om duurzame ontwikkeling te stimuleren. De zeventien doelen zijn uitgewerkt in 126 onderliggende targets en bestrijken sociale, economische én ecologische thema's. Daarmee reiken de SDG's dus verder dan milieuvraagstukken alleen. Ze hebben ook betrekking op onderwerpen als armoede, onderwijs en gelijke kansen. Overheden gebruiken de SDG's wereldwijd als leidraad voor beleidsontwikkeling. Daarnaast rapporteren zij periodiek over de voortgang, waardoor de doelen ook dienen als instrument om prestaties te volgen en internationaal te vergelijken.

Het *Sustainable Development Report* (Sachs et al., 2025) beoordeelt jaarlijks de SDG-voortgang van landen. Europa scoort traditioneel goed op deze rangschikking. Ook in 2025 is het met 23 Europese landen in de top 25 goed vertegenwoordigd. Frankrijk staat op een verdienstelijke 5e plaats van 167 landen, na koplopers Finland, Zweden, Denemarken en Duitsland. Deze top 5 is exact hetzelfde als een jaar eerder. Nederland is in de ranking van 2025 terug te vinden op plaats 23. De dominante positie van Europese landen benadrukt hun relatief vergevorderde institutionele kaders en sociale systemen, maar ook zij rapporteren aanzienlijke moeilijkheden bij doelen die verband houden met klimaatverandering en biodiversiteit. Dat geldt ook voor Frankrijk.

Ondanks de hoge positie op de ranglijst heeft Frankrijk slechts één SDG-doel behaald: het beëindigen van armoede (SDG 1). Voor het terugdringen van genderongelijkheid (SDG 5) en ongelijkheid op sociaal, economisch, financieel of politiek vlak (SDG 10) ligt Frankrijk wel op koers om de SDG-doelen te behalen. Bij de overige 14 SDG's loopt Frankrijk achter op schema. De grootste uitdagingen betreffen het zorgen voor verantwoorde consumptie- en productiepatronen (SDG 12) en het nemen van dringende actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden (SDG 13). Wat verder opvalt is de lage score bij VN-samenwerking: op plaats 177 van in totaal 193 gerapporteerde landen.

Op mondiaal niveau is het beeld nog somberder. Het rapport benadrukt dat op globaal niveau slechts 17 procent van de SDG-targets op schema ligt om in 2030 behaald te worden en dat dit gemiddelde de enorme regionale verschillen maskeert. Volgens de analyses van

het SDG-rapport ligt geen van de 17 SDG's wereldwijd op koers om tegen 2030 volledig gerealiseerd te worden. Ondanks enkele verbeteringen in afzonderlijke indicatoren, zoals toegang tot elektriciteit of digitale connectiviteit, blijven conflicten, structurele kwetsbaarheden en beperkte fiscale ruimte in veel landen de vooruitgang belemmeren.

Frankrijk samen met Nederland in de westerse middenmoot van de EPI-index

Waar de SDG's een breed kader bieden voor duurzame ontwikkeling, richt de *Environmental Performance Index* (EPI) zich specifiek op milieuprestaties. De index meet onder meer luchtkwaliteit, biodiversiteit en klimaatverandering en beoordeelt 180 landen aan de hand van 58 indicatoren, die zijn verdeeld over 11 categorieën.

Frankrijk stond in 2024 op een 12e plaats, net voor Nederland dat de 13e plaats deelt met Malta. Daarmee behoren deze landen tot de westerse middenmoot.²⁾ In deze index scoort Frankrijk – in verhouding met andere landen – hoog op luchtkwaliteit, de beperkte mate van blootstelling aan zware metalen – in het bijzonder lood – en het beperken van klimaatverandering. Daartegenover staat dat Frankrijk – net als Nederland – relatief laag scoort op de categorie 'visserijen' van de *Environmental Performance Index*. Deze categorie meet de gezondheid en duurzaamheid van visserijen aan de hand van onder meer de toestand van visbestanden, de hoeveelheid bijvangst die wordt teruggegooid en de omvang van de bodemberoerende visserij – met bodemsleepnetten en baggertechnieken.

Frankrijk op CCPI net onder EU-gemiddelde

De *Climate Change Performance Index* (CCPI) is een onafhankelijk monitoringsinstrument dat sinds 2005 jaarlijks de prestaties op het gebied van klimaatmitigatie van 63 landen en de Europese Unie in kaart brengt. De index vergroot de transparantie van het internationale klimaatbeleid en maakt het mogelijk de inspanningen en voortgang op het gebied van het beperken van klimaatverandering tussen landen onderling te vergelijken. De landen die in de index zijn opgenomen, zijn samen verantwoordelijk voor meer dan 90 procent van de mondiale uitstoot van broeikasgassen. De index kijkt onder meer naar uitstootreductie, hernieuwbare energie en klimaatbeleid.

Net als een jaar eerder scoorde in 2025 geen enkel land hoog genoeg in alle categorieën om een zeer hoge algemene beoordeling te krijgen in de CCPI, waardoor de makers besloten om de top drie plaatsen leeg te laten. Frankrijk staat op de 21e plaats, één plaats onder het EU-gemiddelde. Ten opzichte van 2024 steeg Frankrijk vier posities, maar blijft het oordeel van deze index dat het land een *medium-performer* is op het gebied van klimaatmitigatie. Op het gebied van broeikasgassen valt Frankrijk het meest positief op. Samen met het VK zijn ze de enige G20-landen die een hoge score ontvangen op dit terrein. Ondanks dat Nederland in 2025 vijf plaatsen zakt naar een 10e plaats, mag ons land zich nog steeds een *high-performer* noemen wat betreft de acties om klimaatverandering tegen te gaan. De hoogste scores ontvingen Denemarken, het VK en Marokko.

2) De regio-indeling bij EPI wijkt af van die wat gebruikt wordt bij de VN over SDG's. In tegenstelling tot bij de SDG's zijn bij EPI Oost-Europa en de voormalige Sovjetstaten aparte regio's.

1.7 Samenvatting en conclusie

Grote economie met sterke regionale verschillen

Frankrijk behoort structureel tot de grootste economieën van de wereld. Gemeten naar de omvang van het bbp is het de zevende economie van de wereld en de derde van Europa. De Franse economie wordt tegenwoordig gedomineerd door diensten, maar kent nog steeds een belangrijke industriële basis, bijvoorbeeld met lucht- en ruimtevaart, chemie en voedingsmiddelenindustrie.

Binnen Frankrijk zijn de economische activiteiten echter ongelijk verdeeld. De regio Île-de-France vormt het duidelijke economische zwaartepunt en is goed voor ongeveer 30 procent van het Franse bbp, met een sterke concentratie van hoofdkantoren, financiële instellingen en zakelijke dienstverlening. Andere regio's, zoals Grand Est, Normandië en Bourgogne-Franche-Comté, onderscheiden zich door een relatief sterke industriële basis. De overzeese regio's zijn daarentegen in grotere mate afhankelijk van publieke sectoren. Ondanks deze verschillen blijven de inkomensverschillen tussen Franse regio's relatief beperkt. Tegelijkertijd wordt de economische speelruimte van Frankrijk beperkt door politieke onzekerheid en druk op de overheidsfinanciën, wat het doorvoeren van structurele hervormingen bemoeilijkt.

Afnemend aandeel in mondiale goederenhandel

Frankrijk blijft een belangrijke speler in de internationale goederenhandel, maar zijn relatieve positie is de afgelopen decennia afgenomen. Het aandeel van Frankrijk in de mondiale goederenexport daalde van 4,7 procent in 2000 naar 3,0 procent in 2024. Deze ontwikkeling hangt samen met de opkomst van nieuwe exportmachten, met name China dat zijn aandeel in dezelfde periode sterk wist te vergroten.

Frankrijk importeerde in 2024 meer goederen dan het exporteerde. De invoer bedroeg 685,9 miljard euro, terwijl de uitvoer uitkwam op 580,6 miljard euro. Hierdoor ontstond een handelstekort van 105,3 miljard euro.

De Franse goederenhandel is sterk op de EU gericht. Duitsland is veruit de belangrijkste handelspartner, gevolgd door andere Europese landen zoals Italië, België en Spanje. Buiten Europa spelen vooral de VS en China een belangrijke rol. Belangrijke exportproducten van Frankrijk zijn lucht- en ruimtevaartuigen, farmaceutische producten, basischemicaliën en kunststoffen. Ruwe aardolie en aardgas is het belangrijkste importproduct.

Binnen Frankrijk zelf is de goederenhandel ruimtelijk geconcentreerd. Regio's als Île-de-France, Grand Est, Auvergne-Rhône-Alpes en Hauts-de-France nemen een groot deel van de export voor hun rekening. Deze regio's beschikken tevens over belangrijke industriële clusters, zoals de luchtvaartindustrie rond Toulouse, wat ook terug te zien is in de exportportefeuille van deze regio's.

Dienstenhandel vormt een belangrijke pijler

Bij de dienstenhandel is het beeld anders. Frankrijk realiseert een aanzienlijk overschot op de handelsbalans van diensten. In 2024 exporteerde het land voor 371,9 miljard euro aan diensten en importeerde het voor 315,5 miljard euro, wat resulteerde in een overschot van 56,4 miljard euro.

Frankrijk behoort daarmee tot de grootste dienstexporteurs ter wereld. Vooral zakelijke diensten, reisverkeer, vervoersdiensten en overige diensten vormen belangrijke pijlers van de Franse dienstenhandel. Net als bij goederen is ook de dienstenhandel sterk geconcentreerd bij een relatief kleine groep partnerlanden: de VS, het VK en Duitsland zijn het belangrijkste.

Sterk geïntegreerd via internationale investeringen

Ook via directe buitenlandse investeringen is Frankrijk sterk verbonden met de wereld-economie. Het land behoort zowel aan de inkomende als aan de uitgaande kant tot de mondiale top tien van investeringsposities. Wanneer echter wordt gecorrigeerd voor de omvang van de economie, blijkt de internationale financiële verwevenheid kleiner dan in landen zoals Nederland, Luxemburg of Ierland, waar internationale kapitaalstromen relatief een grotere rol spelen.

De investeringen van en naar Frankrijk zijn sterk geconcentreerd in industriële sectoren, waaronder de voedingsmiddelenindustrie, chemie en farmacie. Daarnaast spelen de financiële sector en vastgoed een belangrijke rol. De investeringsrelatie met Nederland is omvangrijk en wederkerig, mede doordat Nederland een belangrijke rol speelt als financieel knooppunt in internationale investeringsstructuren.

Innovatie geconcentreerd in enkele regio's

Frankrijk behoort tot de mondiale subtop van innovatieve economieën. In de *Global Innovation Index* staat het land in de top 15. De innovatieactiviteiten zijn echter sterk geconcentreerd in een beperkt aantal regio's. Vooral Île-de-France domineert het Franse innovatie-ecosysteem, gevolgd door Auvergne-Rhône-Alpes en Occitanië. Samen zijn deze regio's verantwoordelijk voor een groot deel van de Franse R&D-uitgaven en patentaanvragen, met belangrijke clusters rond Parijs, Lyon en Toulouse.

De R&D-uitgaven van Frankrijk liggen rond het EU-27-gemiddelde. In absolute termen behoort Frankrijk tot de grootste innovatieve economieën van Europa, maar in verhouding tot het bbp en het aantal inwoners blijft het land achter bij enkele andere Europese koplopers, zoals Duitsland.

Digitalisering en duurzaamheid: middenpositie in Europa

Op het gebied van digitalisering bevindt Frankrijk zich in de Europese middenmoot. Hoewel het land sterk is op AI en relatief veel investeert in ICT-infrastructuur, blijft het achter bij landen zoals Nederland op indicatoren die betrekking hebben op digitale adoptie en institutioneel aanpassingsvermogen.

Ook op het terrein van duurzaamheid laat Frankrijk een gemengd beeld zien. In internationale ranglijsten zoals de SDG-index behoort het land tot de kopgroep van ontwikkelde economieën, maar bij veel doelen ligt het nog niet op koers om de doelstellingen voor 2030 te behalen. Vooral op het gebied van consumptiepatronen, biodiversiteit en klimaatverandering blijven belangrijke uitdagingen bestaan.

1.8 Bijlage

1.8.1 Indicatoren van Frankrijk en Nederland

Indicator	Jaar	Frankrijk	Ranking	Nederland	Ranking	Bron
Geografie						
Oppervlakte (km ²)	2023	606 410	45/215	41 540	132/215	Wereldbank (2026a)
Populatie en samenleving						
Aantal inwoners (in mln)	2024	68,6	23/217	18,0	71/217	Wereldbank (2026b)
Aantal inwoners per km ²	2023	127	86/215	531	22/215	Wereldbank (2026c)
Bevolkingsgroei, t.o.v. eerder jaar (%)	2024	0,26	162/217	0,65	129/217	Wereldbank (2026d)
Mediane leeftijd	2023	41,8	40/239	41,4	46/239	Verenigde Naties (2024)
Levensverwachting, bij geboorte	2023	82,9	23/217	81,9	33/217	Wereldbank (2026h)
Global Gender Gap Index	2025	0,765	35/148	0,756	43/148	WEF (2025)
Human Development Index	2025	0,920	26/193	0,955	8/193	UNDP (2025)
World Happiness Report	2024	6,593	33/147	7,306	5/147	WHR (2025)
Democratie-index	2024	7,99	26/200	9,00	9/200	EIU (2025)
Persvrijheid	2025	76,62	25/180	88,64	3/180	RSF (2025)
Social Progress Index	2025	85,07	23/171	88,24	9/171	SPI (2026)
Economie						
Bbp (mld US dollar)	2024	3 161	7/199	1 215	19/199	IMF (2025a)
Bbp, per hoofd (dvd US dollar)	2024	46,2	27/199	67,7	12/199	IMF (2025b)
Economische groei (% bbp)	2024	1,1	158/199	1,1	159/199	IMF (2025c)
Arbeidsproductiviteit per uur (US dollar)	2025	80,18	17/188	92,3	7/188	ILO (2026a)
Werklast (gemiddeld aantal daadwerkelijk gewerkte uren per week per werknemer)	2024	35,49	131/179	30,24	160/179	ILO (2026b)
Werkloosheid (% van de totale beroepsbevolking)	2024	7,4	129/182	3,7	63/182	Wereldbank (2026i)
Wereldwijde concurrentie index	2025	69,93	32/69	89,75	10/69	IMD (2025)
Logistieke prestatie-index	2023	3,9	13/140	4,1	3/140	Wereldbank (2026j)

1.8.1 Indicatoren van Frankrijk en Nederland (vervolg)

Indicator	Jaar	Frankrijk	Ranking	Nederland	Ranking	Bron
Handel						
Import van goederen (mld US dollar)	2024	762	5/133	621	11/133	VN Comtrade (2026)
Export van goederen (mld US dollar)	2024	646	8/133	699	5/133	VN Comtrade (2026)
Import van diensten (mld US dollar)	2024	338	6/227	306	7/227	WTO-OESO (2026)
Export van diensten (mld US dollar)	2024	354	6/227	301	8/227	WTO-OESO (2026)
Openness to Trade (% GDP)	2024	68	98/161	154	17/161	Wereldbank (2026e)
Hirschmann-Herfindahl index	2022	0,048	14/162	0,079	46/162	WITS (2026a)
Export market penetration	2022	36,1	5/162	29,1	9/162	WITS (2026b)
Investerings						
Inkomende directe buitenlandse investeringspositie (mld euro)	2024	931	9/54	3 527	2/54	OESO (2026a)
Uitgaande directe buitenlandse investeringspositie (mld euro)	2024	1 499	9/54	4 340	2/54	OESO (2026a)
Innovatie						
Global Innovation Index	2025	53,4	13/139	57,0	8/139	WIPO (2025)
Global Talent Competitiveness Index	2025	62,88	19/135	70,26	6/135	Monteiro et al. (2025)
Onderwijsniveau (PISA-score, gemiddeld)	2022	478,3	26/81	480,0	25/81	Factsmap (2025)
PISA in mathematics	2022	474	26/81	493	10/81	OESO (2023)
PISA in science	2022	487	26/81	488	25/81	OESO (2023)
PISA in reading	2022	474	30/81	459	36/81	OESO (2023)
Uitgaven aan R&D (% bbp)	2022	2,23	14/218	2,26	13/218	Wereldbank (2025)
Werkgelegenheid R&D (onderzoekers/mln inwoners)	2023	5 369	18/69	6 563	8/69	UNESCO (2026)
Ontvangsten voor gebruik intellectueel eigendom (mld US dollar)	2024	15,0	13/134	42,4	4/134	Wereldbank (2026f)
Hightech export (mld US dollar)	2024	116,6	9/126	103,0	10/126	Wereldbank (2026k)
Digitalisering						
World Digital Competitiveness	2025	81,91	21/69	96,82	6/69	IMD (2025)
ICT-investeringen (% bbp)	2021	4,33	4/24	3,66	7/24	OESO (2025)
Internetgebruik (% inwoners)	2023	86,3	68/181	97,0	17/181	Wereldbank (2026g)
Milieu						
Sustainable Development Goals Index	2025	83,1	5/167	80,0	23/167	Sachs et al. (2025)
Environmental Performance Index	2024	67,0	12/180	66,9	13/180	Block et al. (2024)
Climate Change Performance Index	2025	62,42	21/67	67,27	10/67	Burck et al. (2025)
CO ₂ -uitstoot, totaal (Mton CO ₂ = 1 mld kg CO ₂)	2024	274,45	26/209	118,79	39/209	Crippa et al. (2025)
CO ₂ -uitstoot, per hoofd (ton CO ₂ /cap)	2024	4,12	76/209	6,84	40/209	Crippa et al. (2025)
Broeikasgasuitstoot, (Mton CO ₂ eq)	2024	378,12	24/209	145,01	44/209	Crippa et al. (2025)
Broeikasgasuitstoot, per hoofd (ton CO ₂ /cap)	2024	5,68	76/209	8,35	48/209	Crippa et al. (2025)

1.9 Literatuur

Alderman, L. (2025, 14 oktober). [Political Turmoil in France Weighs on Businesses and Investors](#). *New York Times*. Geraadpleegd op 26 januari 2026.

Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Frankrijk (2025). [1st Annual Netherlands Business Barometer: Franco-Dutch Trade and Investment](#).

Baldwin, R. (2016). *The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization*. Harvard University Press.

Banque de France (2025). [The French balance of payments and international investment position. Annual report 2024](#).

Bayart, B. (2026, 3 februari). [La douloureuse conversion de l'Union à une «préférence européenne»](#). *Le Figaro*. Geraadpleegd op 4 februari 2026.

Block, S., Emerson, J., Esty, D., de Sherbinin, A., & Wendling, Z. (2024). [2024 Environmental Performance Index](#). Yale Center for Environmental Law & Policy.

Bouma, F. (2025, 10 februari). [Op de AI-top in Parijs klinkt het: kies Frans, kies Europees](#). *NRC*. Geraadpleegd op 19 maart 2026.

Buitenlandse Zaken (2025). [Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken \(V\) voor het jaar 2026](#). 36 800 V. Nr 2. Rijksoverheid.

Burck, J., Uhlich, T., Bals, C., Höhne, N., Wong, J., de Villafranca, M. J., & Hambrecht, L. (2025). [2026 CCPI Climate Change Performance Index. Results](#). Germanwatch, NewClimate Institute & Climate Action Network.

CBS (2017). [Internationaliseringsmonitor 2017, derde kwartaal: Innovatie](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2023). [Internationaliseringsmonitor 2023, derde kwartaal: Digitalisering](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.

Caron, F., & Bray, B. (2014). [An economic history of modern France](#). Routledge.

Creemers, S., Limpens, D., Pijnenburg, S., & Voncken, R. (2025). Internationale Handel in Diensten. In S. Creemers & R. Voncken (Reds.), *Nederland Handelsland 2025: Export, import & investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Crafts, N., & Toniolo, G. (2012). ['Les Trente Glorieuses': From the Marshall Plan to the Oil Crisis'](#), *The Oxford Handbook of Postwar European History*, 356–378.

Crippa, M., Guizzardi, D., Pagani, F., Banja, M., Muntean, M., et al. (2025), [GHG emissions of all world countries – 2025 Report](#), Publications Office of the European Union, JRC143227.

DGDDI (2026a). [Statistiques nationales du commerce extérieur](#) [Dataset]. Direction Générale des Douanes et Droits indirects. Geraadpleegd op 3 maart 2026.

DGDDI (2026b). [Statistiques départementales et régionales du commerce extérieur](#) [Dataset]. Direction Générale des Douanes et Droits indirects. Geraadpleegd op 3 maart 2026.

DNB (2024, 24 december). [Netto import goederenhandel met VS krimpt](#). De Nederlandsche Bank. Geraadpleegd op 26 februari 2026.

EIU (2024). [Democracy index 2024. What's wrong with representative democracy?](#) Economist Intelligence Unit.

Engie (2024). [ENGIE versterkt groen gaspositie in Nederland met overname van twee groen gasinstallaties](#). Geraadpleegd op 21 januari 2026.

EPO (2024). [Patent Index 2023. Statistics at a Glance](#). European Patent Office.

EPO (2025). [Patent Index 2024 – France 2024](#) [Dataset]. European Patent Office. Geraadpleegd op 27 januari 2026.

Eurostat (2024a). [International trade in services \(since 2010\) \(BPM6\)](#) [Dataset]. Eurostat. Geraadpleegd op 9 maart 2026.

Eurostat (2024b). [GERD by sector of performance and NUTS 2 region](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 27 januari 2026.

Eurostat (2026a). [Population on 1 January by NUTS 2 region](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 24 februari 2026.

Eurostat (2026b, 2 februari). [Population structure and ageing](#). Geraadpleegd op 19 maart 2026.

EY (2025). [Baromètre EY de l'attractivité de la France 2025. Nouveaux chocs, nouveaux défis pour la France et l'Europe](#). Ernst & Young Advisory.

Factsmap (2025). [PISA 2022 Worldwide Ranking – Average Score of Mathematics, Science and Reading](#). Geraadpleegd op 22 januari 2026.

FD (2025). [Frankrijk iets minder kredietwaardig](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

Fitch (2025, 12 september). [Fitch downgrades France to 'A+'; outlook stable](#). Geraadpleegd op 12 februari 2026.

Greenacre, M. (2025, 27 november). [France leads push for widespread adoption of European AI](#). *Science Business*. Geraadpleegd op 19 maart 2026.

Huisman, E. (2025, 14 oktober). [Franse premier Lecornu doet handreiking aan links: pensioenleeftijd nog niet omhoog](#). *De Volkskrant*. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

ILO (2026a). [Output per hour worked \(GDP constant 2021 international \\$ at PPP\)](#) [Dataset]. International Labour Organization. Geraadpleegd op 20 maart 2026.

IMD (2025). [IMD World Digital Competitiveness Ranking 2025. Reconfiguring digital strategies amid trade fragmentation](#). Institute for Management Development.

IMF (2025a). [World Economic Outlook database: GDP, current prices](#) [Dataset]. Internationaal Monetair Fonds. Geraadpleegd op 12 januari 2026.

IMF (2025b). [World Economic Outlook database: GDP per capita, current prices](#) [Dataset]. Internationaal Monetair Fonds. Geraadpleegd op 13 januari 2026.

IMF (2025c). [Real GDP growth](#) [Dataset]. Internationaal Monetair Fonds. Geraadpleegd op 13 januari 2026.

IMF (2026). [Government expenditure, percent of GDP](#) [Dataset]. Internationaal Monetair Fonds. Geraadpleegd op 18 maart 2026.

Insee (2021, 18 mei). [En 2017, l'Île-de-France reste la région où les écarts de niveaux de vie sont les plus importants, notamment à Paris](#). Institut national de la statistique et des études économiques. Geraadpleegd op 19 maart 2026.

Insee (2025a). [Produit intérieur brut, 2023](#). Institut national de la statistique et des études économiques. Geraadpleegd op 12 januari 2026.

Insee (2025b). [Valeur ajoutée \(M€\) 2022](#). Institut national de la statistique et des études économiques. Geraadpleegd op 12 januari 2026.

Insee (2025c). [Salaire net mensuel moyen en équivalent temps plein \(€\) 2023](#). Institut national de la statistique et des études économiques. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

Jager, K. (2019). [Hoe Frankrijk een tech-natie werd](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 19 maart 2026.

Li, N., Meleshchuk, S., Yin, Q., Zhoa, D., & Zymek, R. (2025). [Bilateral Trade in Services: Insights from A New Research Dataset](#). Working Paper 25/163. International Monetary Funds.

Monteiro, F., Escalona Reynoso, R., & Evans, P. A. L. (Eds.). (2025). [Global Talent Competitiveness Index 2025. Talent and Resilience: Navigating an Era of Disruption](#). INSEAD & Portulans Institute.

NOS (2025a, 1 september). [Hoge staatsschulden en grote tekorten: de stand van de Franse economie is 'onhoudbaar'](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 9 februari 2026.

NOS (2025b, 11 oktober). [Lecornu dagen na eigen ontslag opnieuw benoemd tot premier van Frankrijk](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 9 februari 2026.

NOS (2025c, 12 september). [Kredietstatus van Frankrijk wordt verlaagd van AA- naar A+](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

NOS (2026, 19 januari). [Franse premier Lecornu gebruikt omstreden wet om begroting door te drukken](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

OESO (2001). *The New Economy: Beyond the Hype*. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

OESO (2023). *PISA 2022 Results (Volume I) – The State of Learning and Equity in Education*. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

OESO (2026a). *FDI positions main aggregates, BMD4* [Dataset]. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Geraadpleegd op 19 januari 2026.

OESO (2026b). *ICT investment as a share of GDP* [Dataset]. OECD Going Digital Toolkit. Geraadpleegd op 29 januari 2026.

Rammeloo, E. (2024, 1 april). [Frankrijk wil vestigingsplek nummer een zijn voor hightechbedrijven](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 19 maart 2026.

Rammeloo, E. (2025, 12 oktober). [Nieuwe onderhandelingen over Franse begroting stellen pensioenleeftijd toch weer ter discussie](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

Rammeloo, E. (2026, 3 februari). [Frankrijk heeft een begroting voor 2026, al moest de partij van premier Lecornu er veel voor inleveren](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

Renout, F. (2025, 6 oktober). [Frankrijk in crisis: waarom stapt de ene na de andere premier op?](#) *Algemeen Dagblad*. Geraadpleegd op 9 februari 2026.

RSF (2025). *World Press Freedom Index* [Dataset]. Reporters Without Borders. Geraadpleegd op 5 februari 2026.

RVO (2025). [Zakendoen met Frankrijk: relaties, relaties, relaties](#). Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Geraadpleegd op 19 maart 2026.

Sachs, J., Lafortune, G., Fuller, G., & Iablouovski, G. (2025). [Financing Sustainable Development to 2030 and Mid-Century](#). *Sustainable Development Report 2025*. Sustainable Development Solutions Network.

SPI (2026). [2026 Global Social Progress Index. Results & Findings](#). Social Progress Imperative. Geraadpleegd op 5 februari 2026.

S&P Global (2025, 17 oktober). [France Ratings Lowered To 'A+/A-1' From 'AA-/A-1+' On Heightened Risks To Budgetary Consolidation; Outlook Stable](#). Geraadpleegd op 12 februari 2026.

The Economist (2024, 4 december). [France steps into deep trouble](#). Geraadpleegd op 9 februari 2026.

The Economist (2025a, 25 september). [Why France is thinking of targeting the super-rich](#). Geraadpleegd op 12 februari 2026.

The Economist (2025b, 26 augustus). [France is in big trouble, again](#). Geraadpleegd op 9 februari 2026.

UNDP (2025). [Human Development Report 2025: A matter of choice: People and possibilities in the age of AI](#). United Nations Development Programme.

UNESCO (2026). [Researchers per million inhabitants \(FTE\)](#) [Dataset]. UNESCO Institute for Statistics. Geraadpleegd op 22 januari 2026.

Van Kuppeveld, J. (2025). [Frankrijk voor het eerst duurder uit met lenen dan Italië](#). *Het Financieel Dagblad*. Geraadpleegd op 12 februari 2026.

Verenigde Naties (2024). [World Population Prospects 2024](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 5 februari 2026.

Voncken, R., Limpens, D., & Creemers, S. (2025). [Een profiel van de Verenigde Staten](#). In S. Creemers & R. Voncken (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2025, eerste editie: Verenigde Staten*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Vos, S. (2017). [Patentaanvragen uit Nederland: een indicatie voor de kennisintensiteit van de economie](#). In M. Jaarsma & R. Voncken (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2017, derde editie: Innovatie en R&D*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

VN Comtrade (2026). [Trade Data](#) [Dataset]. Verenigde Naties. Geraadpleegd op 5 maart 2026.

WEF (2025). [Global Gender Gap Report 2025](#). World Economic Forum.

Wereldbank (2025). [Research and development expenditure \(% of GDP\)](#) [Dataset]. UNESCO Institute for Statistics. Geraadpleegd op 22 januari 2026.

Wereldbank (2026a). [Surface area \(sq. km\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 13 januari 2026.

Wereldbank (2026b). [Population, total](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 13 januari 2026.

Wereldbank (2026c). [Population density \(people per sq. km of land area\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 13 januari 2026.

Wereldbank (2026d). [Population growth \(annual %\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 13 januari 2026.

Wereldbank (2026e). [Trade \(% of GDP\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 10 maart 2026.

Wereldbank (2026f). [Charges for the use of intellectual property, payments \(BoP, current US \\$\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 5 februari 2026.

Wereldbank (2026g). [Individuals using the Internet \(% of population\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 5 februari 2026.

Wereldbank (2026h). [Life expectancy at birth, total \(years\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 5 februari 2026.

Wereldbank (2026i). [Unemployment, total \(% of total labor force\) \(modeled ILO estimate\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2026.

Wereldbank (2026j). [Logistics Performance Index](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 5 februari 2026.

Wereldbank (2026k). [High-technology exports \(current US\\$\)](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 5 februari 2026.

Weusten, M., Eggelte, J., Stienstra, A. M., Verkerk, F., Berkenbos, A., & Bijlsma, M. (2025). [Buitenlandse investeringen en multinationals](#). In S. Creemers & R. Voncken (Reds.), *Nederland Handelsland 2025: Export, import & investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

WHR (2025). [The World Happiness Report Dashboard](#). World Happiness Report.

WIPO (2025). [Global Innovation Index 2025. Innovation at a Crossroads](#). World Intellectual Property Organization.

WITS (2026a). [HH Market concentration index By Country](#) [Dataset]. World Integrated Trade Solution. Geraadpleegd op 10 maart 2026.

WITS (2026b). [Index Of Export Market Penetration By Country](#) [Dataset]. World Integrated Trade Solution. Geraadpleegd op 10 maart 2026.

WTO-OESO (2026). [WTO-OECD Balanced Trade in Services dataset](#) [Dataset]. World Trade Organization. Geraadpleegd op 3 maart 2026.

2 Goederenhandel tussen Nederland en Frankrijk

Auteurs: Mauro Pinna, Sarah Creemers, Janneke Rooyakkers, Tim Peeters, Davey Poulissen

3^e exportbestemming was Frankrijk in 2025

22% van de importwaarde uit Frankrijk betrof voeding en dranken in 2025

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de goederenhandel tussen Nederland en Frankrijk. Welke producten spelen een belangrijke rol in de Nederlandse handel met Frankrijk? Wat is het belang van de handel met Frankrijk in vergelijking met andere handelspartners? Hoeveel bedrijven in Nederland exporteren goederen naar Frankrijk? In welke bedrijfstakken zijn deze bedrijven actief en waar in Nederland zijn ze gevestigd? En omgekeerd, hoe belangrijk is Nederland voor de Franse goederenhandel? Hoe ziet de goederenhandel met Nederland eruit voor de individuele Franse regio's?

2.1 Inleiding

Frankrijk is, zoals al bleek uit hoofdstuk 1 van deze publicatie, een van de grootste economieën van Europa en behoort wereldwijd tot de grootste economieën, gemeten naar het bbp. De Franse economie draait vooral op de dienstensector, maar heeft daarnaast nog een sterke industrie, met branches zoals voedingsmiddelenindustrie, transportmiddelenindustrie, metaalindustrie en chemische industrie (Insee, 2023). Samen met een grote landbouwsector zorgt dit voor veel verschillende handelsmogelijkheden. Deze diversiteit, gecombineerd met investeringen in innovatie, digitalisering en duurzame ontwikkeling, maakt de Franse economie breed (Huisman, 2024; VNO-NCW, 2023).

Deze economische diversiteit weerspiegelt zich in de Franse exportstructuur. Frankrijk is wereldwijd een belangrijke exporteur van industriële producten, landbouwproducten en luxe goederen. Industriële producten, zoals machines, voertuigen en chemische goederen, vormen een groot deel van de export, maar ook wijn, champagne en cognac zijn belangrijke producten op de wereldmarkt. Daarnaast speelt de luxe-industrie – mode, parfum, horloges en sieraden – een steeds grotere rol op de internationale markt en draagt aanzienlijk bij aan het handelsimago van Frankrijk.

Recente ontwikkelingen laten zien dat sommige sectoren in Frankrijk onder druk staan. Zo daalde de Franse export van alcoholische dranken – waaronder wijn, champagne en cognac – in 2025 voor het 3^e achtereenvolgende jaar (Eurostat, 2026), onder meer door Amerikaanse importheffingen. Tegelijkertijd groeit de afzet in opkomende markten zoals Vietnam, de Filipijnen en Zuid-Afrika (Girard, 2026). Binnen Europa blijven traditionele en nabijgelegen markten stabiel, met Nederland als 3^e belangrijkste bestemming binnen de EU voor Franse alcoholische dranken, na Duitsland en België (Eurostat, 2026).

Nederland onderhoudt een intensieve handelsrelatie met Frankrijk. Het land exporteert vooral auto's, chemische producten en landbouwgoederen naar Nederland, terwijl Nederland op zijn beurt aardolieproducten, telefoons, chemische producten en medische instrumenten aan Frankrijk levert. De geografische nabijheid en de goede logistieke infrastructuur, met Rotterdam als belangrijke doorvoerhaven, ondersteunen deze handel.

Leeswijzer

Paragraaf 2.2 beschrijft het belang van Frankrijk voor de Nederlandse goederenhandel. Paragraaf 2.3 en 2.4 gaan dieper in op respectievelijk de Nederlandse export naar en import uit Frankrijk. Paragraaf 2.5 behandelt de bedrijven in Nederland die naar Frankrijk goederen exporteren. In paragraaf 2.6 en 2.7 staat het Franse perspectief centraal. Deze paragrafen

beschrijven het belang van Nederland voor Frankrijk, de relevante goederenstromen en regionale verschillen voor zowel de export als import. Paragraaf 2.8 concludeert en vat het hoofdstuk samen. Tot slot geeft paragraaf 2.9 meer achtergrond over de Franse handelscijfers en meer details over de goederenhandel tussen de verschillende Franse regio's en Nederland.

2.2 Hoe belangrijk is Frankrijk voor de Nederlandse goederenhandel?

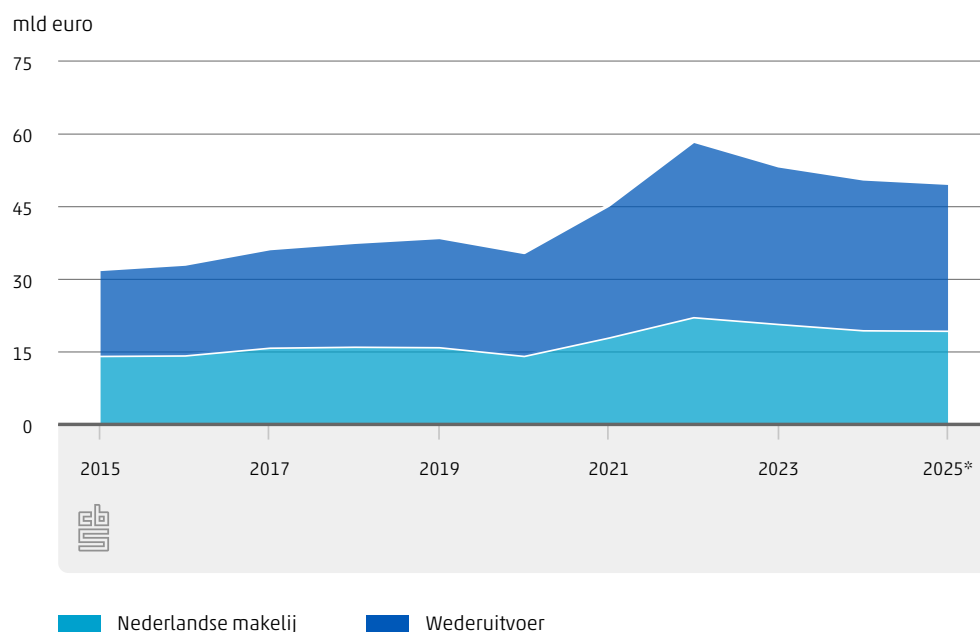
Frankrijk 3^e bestemming voor Nederlandse export, maar aandeel daalt

Frankrijk is al jarenlang een belangrijke bestemming voor Nederlandse goederen.¹⁾ Tegelijkertijd neemt het relatieve belang af. Tussen 2015 en 2019 groeide de exportwaarde naar Frankrijk jaarlijks, zie figuur 2.2.1. Deze trend stopte in 2020, toen de coronacrisis een deel van de handel aan banden legde. In 2021 en 2022 herstelde de export sterk, vooral door hogere prijzen; de uitvoerwaarde van Nederlandse goederen was in 2022 bijna een kwart hoger dan in 2021. Daarna volgde een afkoeling: tussen 2022 en 2025 daalde de goederenuitvoer drie jaar op rij, zowel door lagere prijzen als volumes. In 2025 ging 7,6 procent van de Nederlandse goederenexport naar Frankrijk, het laagste aandeel sinds de meting begon in 2015. Desondanks bleef Frankrijk, met een waarde van 49,8 miljard euro in 2025, de 3^e exportbestemming voor Nederlandse goederen.

Ook Duitsland en België – de 1^e en 2^e exportbestemming van Nederlandse goederen – hadden in 2025 een lager aandeel dan in 2015. Binnen de EU verschuiven handelstromen, waarbij sommige landen juist aan belang winnen, zoals Polen en Ierland.

¹⁾ De cijfers vanuit Nederlands perspectief zijn gebaseerd op de data van het CBS en volgen het concept van grensoverschrijding. Dit zijn goederenbewegingen waarbij de goederen fysiek de Nederlandse landsgrens passeren, zonder dat hierbij altijd sprake is van economische eigendomsoverdracht. De quasi-doorvoer wordt niet meegenomen in deze cijfers.

2.2.1 Waarde Nederlandse goederenexport naar Frankrijk¹⁾

¹⁾ De cijfers van voor 2021 kunnen afwijken van StatLine vanwege een trendbreukcorrectie.

Wederuitvoer belangrijker dan Nederlands product

Mede door de gunstige ligging van de Rotterdamse haven bestond in 2025 ruim drie vijfde van de Nederlandse goederenexport naar Frankrijk uit wederuitvoer, zie figuur 2.2.1. Het aandeel wederuitvoer is daarmee toegenomen ten opzichte van 2015. Waar dit in 2015 nog 55,5 procent bedroeg, is dit in 2025 gestegen tot 61,1 procent. Dit betreft goederen die worden ingevoerd door een bedrijf of persoon gevestigd in Nederland en daarna in bijna onbewerkte staat weer Nederland verlaten. Er is een essentieel verschil met quasi-doorvoer, waarbij de goederen niet in Nederlandse eigendom komen. Het aandeel van wederuitvoer naar EU-lidstaten ligt over het algemeen hoger dan naar niet-EU-lidstaten. Dit komt deels door de interne markt, maar ook vanwege de geografische nabijheid.

7,6% van export naar en **3,7%** van import uit Frankrijk in 2025

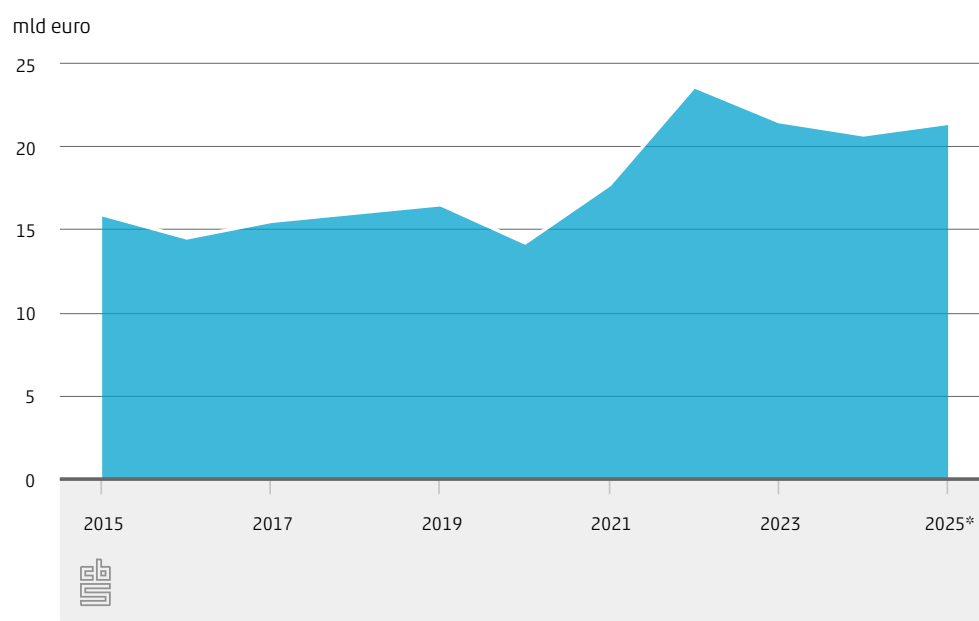
Frankrijk 6^e leverancier voor goederen

Frankrijk is voor Nederland een minder belangrijke leverancier van goederen dan andersom. Tussen 2017 en 2019 groeide de invoerwaarde van Franse goederen jaarlijks, zie figuur 2.2.2. Net als bij de uitvoer stopte deze trend in 2020, toen de coronacrisis ervoor zorgde dat een deel van de handel stilviel. De invoerwaarde groeide van 14,2 miljard euro in 2020 naar 23,6 miljard euro in 2022. In de twee daaropvolgende jaren daalde de

invoerwaarde weer. In 2023 kwam dat vooral door een lager invoervolume, in 2024 speelden ook lagere gemiddelde prijzen een rol. In 2025 kwam de Franse invoer uit op 21,4 miljard euro, voornamelijk door een hoger invoervolume.

Frankrijk was met deze invoerwaarde de 6^e goederenleverancier voor Nederland en de 3^e leverancier binnen de EU. Van de EU-landen importeerde Nederland alleen uit Duitsland en België voor een hogere waarde aan goederen. Ook de VS, China en het VK waren belangrijkere leveranciers van goederen. Tussen 2015 en 2025 bekleedde Frankrijk deze 6^e positie in zeven van de elf verslagjaren. Alleen tussen 2017 en 2019 (Rusland) en in 2022 (Noorwegen) was Frankrijk niet de 6^e maar de 7^e leverancier van goederen. Desondanks lag het aandeel van Frankrijk in de totale invoerwaarde in 2025 met 3,7 procent fors lager dan in 2015, toen nog 4,5 procent van de invoerwaarde toe te schrijven was aan Frankrijk. Desondanks zagen andere landen nóg forsere dalingen, zoals Rusland en het VK. Aan de andere kant wonnen met name de VS, Ierland en Kazachstan aan aandeel.

2.2.2 Waarde Nederlandse goederenimport uit Frankrijk¹⁾

¹⁾ De cijfers van voor 2021 kunnen afwijken van StatLine vanwege een trendbreukcorrectie.

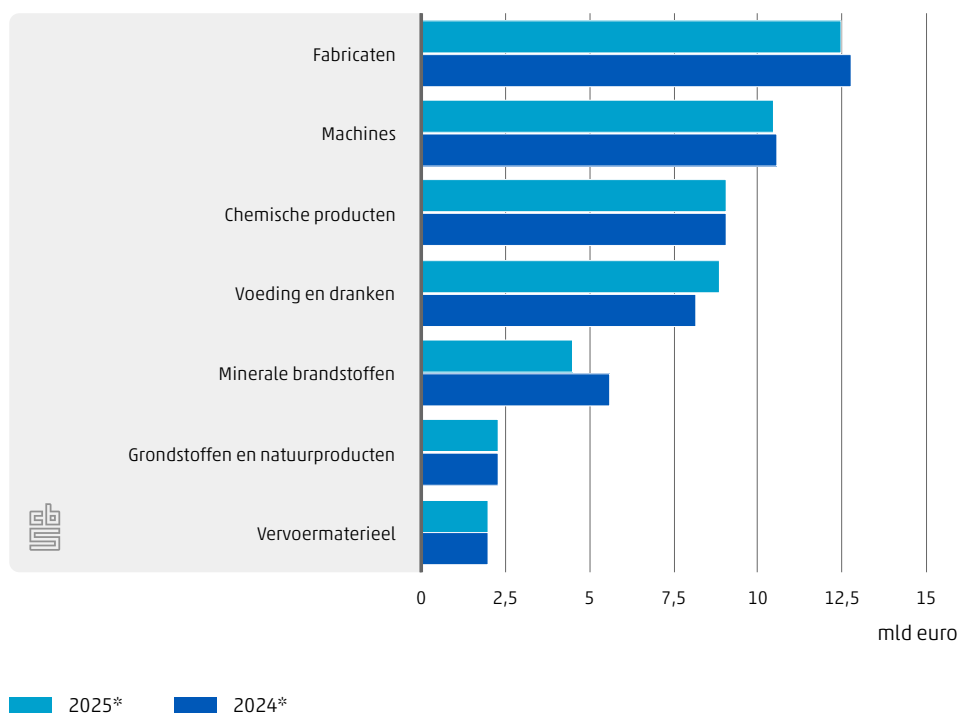
2.3 De Nederlandse goederenexport naar Frankrijk in detail

Medische toepassingen domineren uitvoer van fabricaten

Fabricaten vormden in 2025 de grootste productcategorie in de export naar Frankrijk. Van de 49,8 miljard euro aan goederen die in 2025 uitgevoerd werden naar Frankrijk, bestond ruim een kwart uit deze productcategorie, zoals te zien is in figuur 2.3.1. Deze productcategorie wordt gedomineerd door de uitvoer van diverse fabricaten, zie tabel 2.3.2. Dit is een restcategorie. Hiervan bestond 85 procent uit de uitvoer van orthopedische en compense-rende hulpmiddelen. Dit zijn bijvoorbeeld prothesen en pacemakers. Na Duitsland is Frankrijk

de grootste afnemer voor de Nederlandse export van deze restgroep, met een aandeel van 10 procent. Daarnaast lag de uitvoerwaarde van medische instrumenten met 1,1 miljard euro ook op een relatief hoog niveau. Een groot deel van deze export bestaat uit wederuitvoer. Nederland fungeert hierbij als distributieland.

2.3.1 Nederlandse goederenexport naar Frankrijk per productcategorie

2.3.2 De tien belangrijkste Nederlandse exportproducten¹⁾ naar Frankrijk, 2025*

Goederen	Exportwaarde	Productcategorie
	mld euro	
Aardolieproducten	2 605	Minerale brandstoffen
Telefoons, modems, routers	2 409	Machines
Andere chemische producten	1 362	Chemische producten
Diverse gefabriceerde goederen	1 267	Fabricaten
Ruwe plantaardige producten	1 210	Grondstoffen en natuurproducten
Medische instrumenten en apparaten	1 103	Fabricaten
Geneesmiddelen	1 048	Chemische producten
Computers, laptops en tablets	942	Machines
Farmaceutische producten	856	Chemische producten
Schoeisel	736	Fabricaten

¹⁾ Ruwe aardolie behoort ook tot deze top 10, maar de Nederlandse export van ruwe aardolie naar Frankrijk is geheim in 2025.

€110 miljoen minder aan
telefoons, modems en routers naar
Frankrijk in 2025 t.o.v. 2024

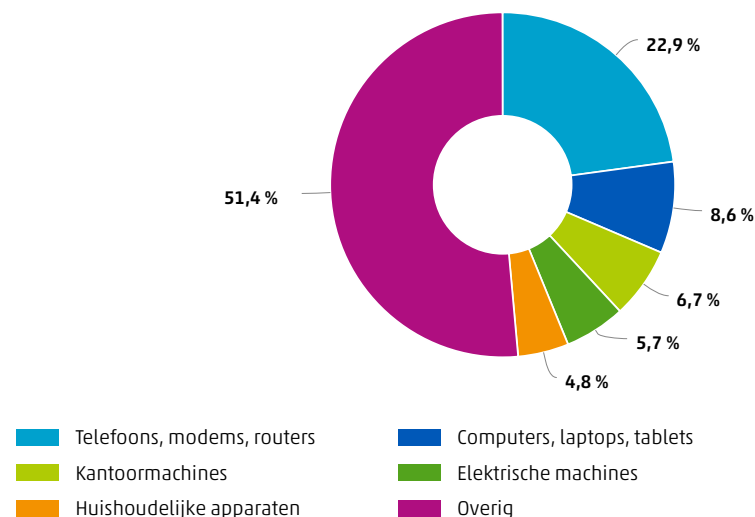
Uitvoerwaarde computers, laptops en tablets 21 procent lager

Na fabricaten vormden machines de tweede exportcategorie naar Frankrijk. In 2025 ging het om 10,5 miljard euro, goed voor ruim een vijfde van de totale exportwaarde. Ruim 77 procent van de uitvoerwaarde van machines was in 2025 toe te schrijven aan wederuitvoer. Alleen naar Duitsland en de VS exporteerde Nederland voor een hoger bedrag aan machines in 2025.

Bijna een kwart van de uitvoerwaarde komt door de uitvoer van mobiele telefoons, modems en routers, zie figuur 2.3.3. Hiermee was Frankrijk op Duitsland na de belangrijkste afzetmarkt. De uitvoerwaarde van deze goederen daalde in 2025 met 110 miljoen euro ten opzichte van een jaar eerder, voornamelijk door lagere prijzen. Een groot deel betrof wederuitvoer.

Ook de uitvoerwaarde van computers, laptops en tablets nam in 2025 fors af vergeleken met een jaar eerder. Er was sprake van een daling van 20,6 procent, vooral door een lager volume.

2.3.3 Nederlandse export van machines naar Frankrijk, 2025*

Uitvoerwaarde van chemische producten nagenoeg gelijk

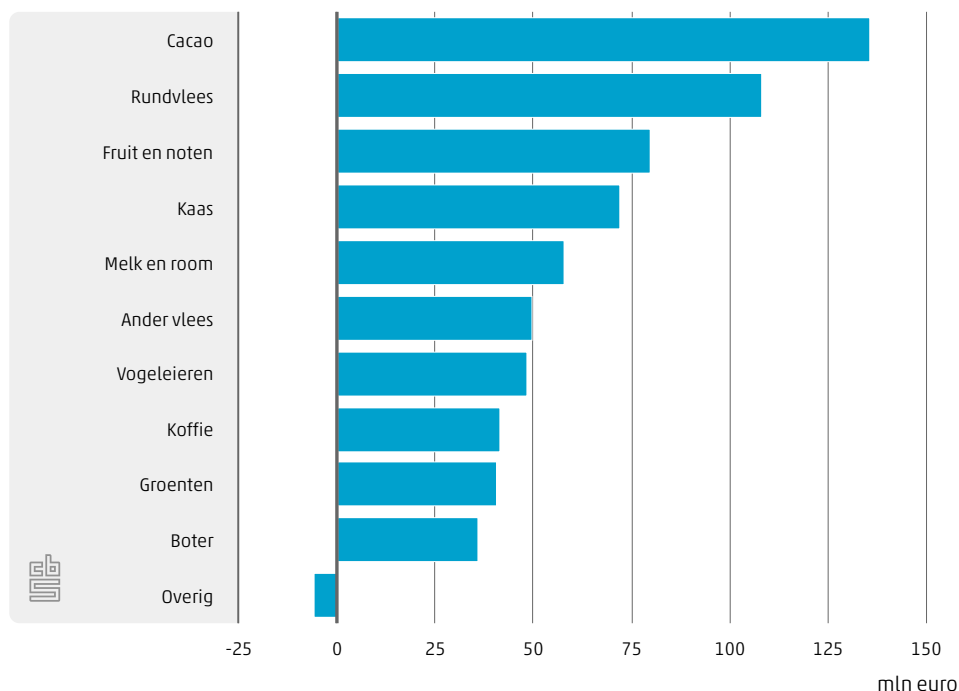
Chemische producten vormen de 3^e exportcategorie, zie figuur 2.3.1. In 2025 ging er voor 9,1 miljard euro aan deze goederen naar Frankrijk. Daarmee was de uitvoerwaarde 0,2 procent lager dan een jaar eerder. Binnen deze productcategorie waren andere chemische producten, geneesmiddelen en farmaceutische producten de goederen met de hoogste uitvoerwaarde, zie tabel 2.3.2. Andere chemische producten bestaan vooral uit grondstoffen voor biodiesel.

Cacaoprijs jaagt hogere uitvoerwaarde van voeding en dranken aan

Voeding en dranken vielen met 8,9 miljard euro net buiten de top 3. De drie meest uitgevoerde goederen binnen deze productcategorie zijn boter (684 miljoen euro), cacao (637 miljoen euro) en kaas (631 miljoen euro). Frankrijk was met een aandeel van ruim 33 procent de grootste afnemer van Nederlandse boter. Nederland is de grootste exporteur van cacao-producten ter wereld; cacaobonen worden ingevoerd waarna cacao-producten worden uitgevoerd (CBS, 2026). Denk hierbij aan cacaopoeder, cacaopasta en cacaoboter. De uitvoerwaarde van rundvlees, en fruit en noten viel vlak buiten de top 3. Dit toont mede aan dat de spreiding binnen deze productcategorie groot is; van 19 goederen betrof de uitvoerwaarde minimaal 200 miljoen euro.

In tegenstelling tot fabricaten, machines en chemische producten, is de uitvoerwaarde van voeding en dranken wel gestegen ten opzichte van 2024 (+666 miljoen euro). Zoals te zien in figuur 2.3.4 kwam dit met name door een hogere uitvoerwaarde aan cacao, rundvlees, en fruit en noten. De stijging van cacao komt volledig door hogere prijzen, ook rundvlees nam fors toe in prijs. Fruit en noten werden juist in volume meer uitgevoerd.

2.3.4 Verschil in exportwaarde van voeding en dranken naar Frankrijk, 2025* t.o.v. 2024*

Aardolieproducten goedkoper én minder uitgevoerd

De uitvoer van minerale brandstoffen bedroeg 4,5 miljard euro in 2025. Dit betrof voor bijna drie vijfde de uitvoer van aardolieproducten (2,6 miljard euro), zoals benzine. Zoals te zien is in tabel 2.3.2, behoren deze goederen tot de top 3 goederen met de hoogste uitvoerwaarde naar Frankrijk. In 2025 exporteerden bedrijven in Nederland 724 miljoen euro minder aan aardolieproducten naar Frankrijk dan in 2024. Dat is een daling van 21,8 procent, veroorzaakt door zowel een daling in volume als prijs.

Helft export grondstoffen en natuurproducten bestaat uit ruwe plantaardige goederen

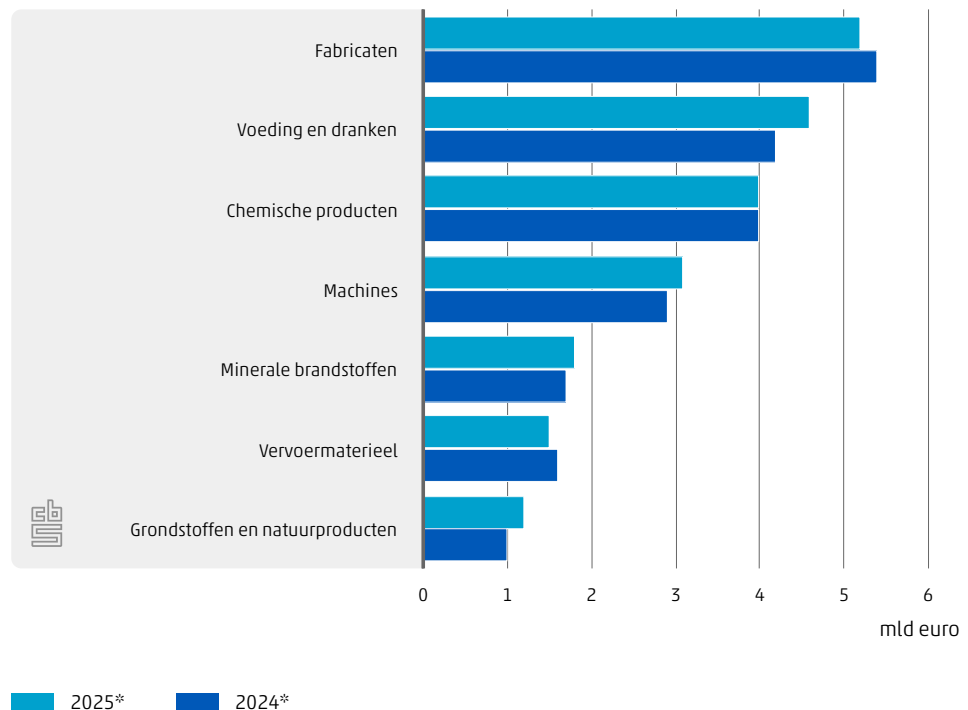
Tot slot zijn van de top 10 goederen in tabel 2.3.2 alleen ruwe plantaardige goederen niet onder een van de hiervoor genoemde productcategorieën onder te brengen. Deze goederen vallen onder grondstoffen en natuurproducten. In 2025 ging het om een uitvoerwaarde van 1,2 miljard euro. Ruwe plantaardige goederen waren daarmee goed voor ruim de helft van de totale export van de productcategorie grondstoffen en natuurproducten naar Frankrijk. Het betreft onder meer snijbloemen, bloemknoppen en levende planten.

2.4 De Nederlandse goederenimport uit Frankrijk in detail

Kwart van de invoer uit Frankrijk zijn machines

Fabricaten vormden in 2025 de grootste productcategorie in de invoer uit Frankrijk. Van de 21,4 miljard euro aan goederen die in 2025 ingevoerd werden uit Frankrijk was 5,2 miljard euro toe te schrijven aan deze productcategorie, zie figuur 2.4.1. Net als bij de uitvoer, waren diverse fabricaten met een waarde van 679 miljoen euro de fabricaten met de hoogste invoerwaarde, zoals te zien is in tabel 2.4.2. Ook hier waren de orthopedische en compenserende hulpmiddelen dominant. Daarnaast werd er relatief veel op maat gesneden papier en karton ingevoerd.

2.4.1 Nederlandse goederenimport uit Frankrijk per productcategorie

2.4.2 De tien belangrijkste Nederlandse importproducten¹⁾ uit Frankrijk, 2025*

Goederen	Importwaarde	Productcategorie
	mln euro	
Aardolieproducten	1 802	Minerale brandstoffen
Diverse gefabriceerde goederen	679	Fabricaten
Personenauto's	622	Vervoermaterieel
Alcoholische dranken	525	Voeding en dranken
Geneesmiddelen	518	Chemische producten
Maïs	478	Voeding en dranken
Andere chemische producten	431	Chemische producten
Tarwe	408	Voeding en dranken
Telefoons, modems, routers	367	Machines
Parfums en cosmetica	341	Chemische producten

¹⁾ Aardgas behoort ook tot deze top 10, maar de Nederlandse import van aardgas uit Frankrijk is geheim in 2025.

€229 miljoen meer aan maïs uit Frankrijk in 2025 t.o.v. 2024

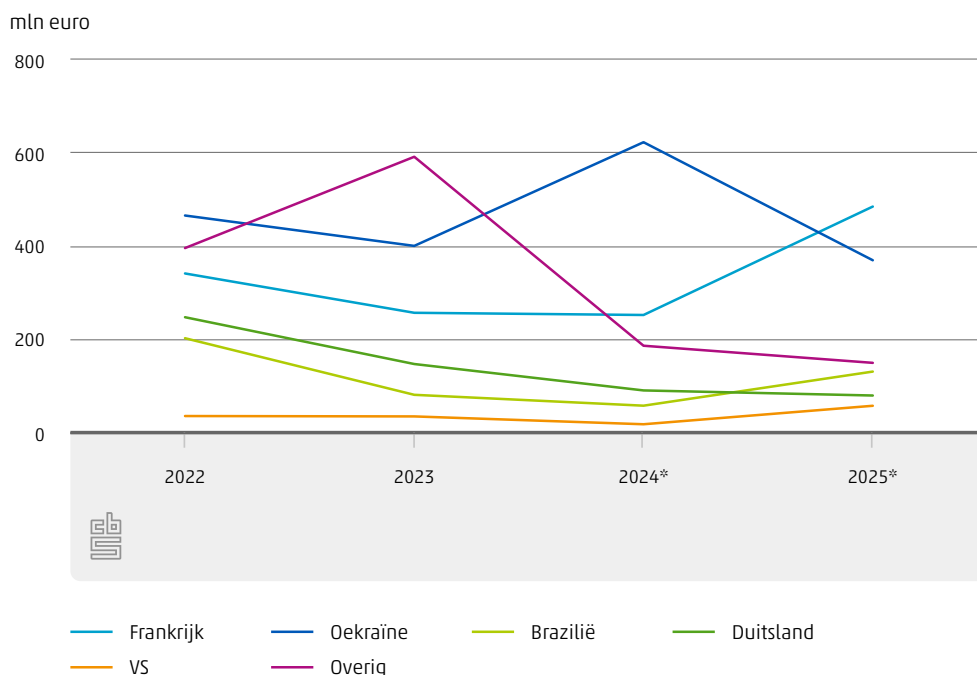

Franse wijnen populair, invoerwaarde van maïs groeit met 92 procent

Voeding en dranken vormden de tweede importcategorie met een invoerwaarde van 4,6 miljard euro. Dat is 401 miljoen euro meer dan een jaar eerder; geen andere productcategorie kende een dergelijke groei. Alcoholische dranken (525 miljoen euro) zijn de goederen met de hoogste invoerwaarde binnen de productcategorie voeding en dranken, zie tabel 2.4.2. Hierbij ging het voor ruim 80 procent om Franse wijnen. Alleen uit België werd in 2025 voor een hogere waarde aan alcoholische dranken ingevoerd. Verder werd er ook relatief veel maïs (478 miljoen euro) en graan (408 miljoen euro) ingevoerd. Voor maïs en graan geldt dat Frankrijk hofleverancier is.

De groei in 2025 bij de productcategorie voeding en dranken kwam vooral door een hoger importvolume van maïs (+229 miljoen euro). Oekraïne had sinds de invasie van Rusland een voorkeursbehandeling bij de EU waardoor importheffingen op Oekraïense landbouwproducten verdwenen. Sinds juni 2025 is deze voorkeursbehandeling afgelopen (NOS Nieuws, 2025; Nuijten, 2025) en heeft Frankrijk de positie van belangrijkste leverancier van maïs overgenomen, zoals te zien is in figuur 2.4.3.

2.4.3 Nederlandse import van maïs, top 5 leveranciers in 2025*

1 op de 5 producten uit Frankrijk zijn chemische producten

Chemische producten vervolledigden de top 3, zie figuur 2.4.1. In 2025 kwam er voor 4,0 miljard euro aan deze goederen uit Frankrijk. Dit is goed voor 19 procent van de totale Nederlandse invoer uit Frankrijk. Geneesmiddelen hadden met een aandeel van 12,2 procent de hoogste invoerwaarde binnen deze categorie, zie tabel 2.4.2. Daarna volgden andere chemische producten (431 miljoen euro), zoals diagnostische of laboratoriumreagentia en grondstoffen voor biodiesel.

Vrachtwagens zorgen voor forse daling invoerwaarde vervoermaterieel

In 2025 werd er voor 1,5 miljard euro aan vervoermaterieel uit Frankrijk ingevoerd. Deze productcategorie kende verhoudingsgewijs de grootste daling (-4,3 procent) van alle productcategorieën. De daling komt vooral door een sterke afname in de invoer van vrachtwagens (-40,5 procent), veroorzaakt door een lager volume. Frankrijk is niet de enige leverancier van vrachtwagens met dergelijke dalingen; in 2025 lag de totale invoerwaarde van vrachtwagens 1,6 miljard euro (39,0 procent) lager dan een jaar eerder. Ook personenauto's kenden een daling in de invoerwaarde, zij het in mindere mate (-6,9 procent). Die daling kwam door een kleiner invoervolume.

Duidelijke groei bij invoer Franse grondstoffen en natuurproducten

De invoer van grondstoffen en natuurproducten steeg juist flink in 2025 met 24,1 procent. De groei kwam met name door de hogere invoerwaarde van plantaardige oliën en vetten – zowel in prijs als volume – en oliehoudende zaden voor fijne oliën.

2.5 Welke bedrijven in Nederland exporteren goederen naar Frankrijk?

Deze paragraaf richt zich op bedrijven in Nederland die goederen exporteren naar Frankrijk.²⁾ Hierbij wordt uitsluitend gekeken naar de *business economy*.³⁾ De kenmerken van deze exporterende bedrijven worden vergeleken met die van bedrijven die goederen exporteren naar België en/of Duitsland, ook twee belangrijke EU-handelspartners en tevens buurlanden van Frankrijk.

24 op de 100 exporteurs gingen naar Frankrijk

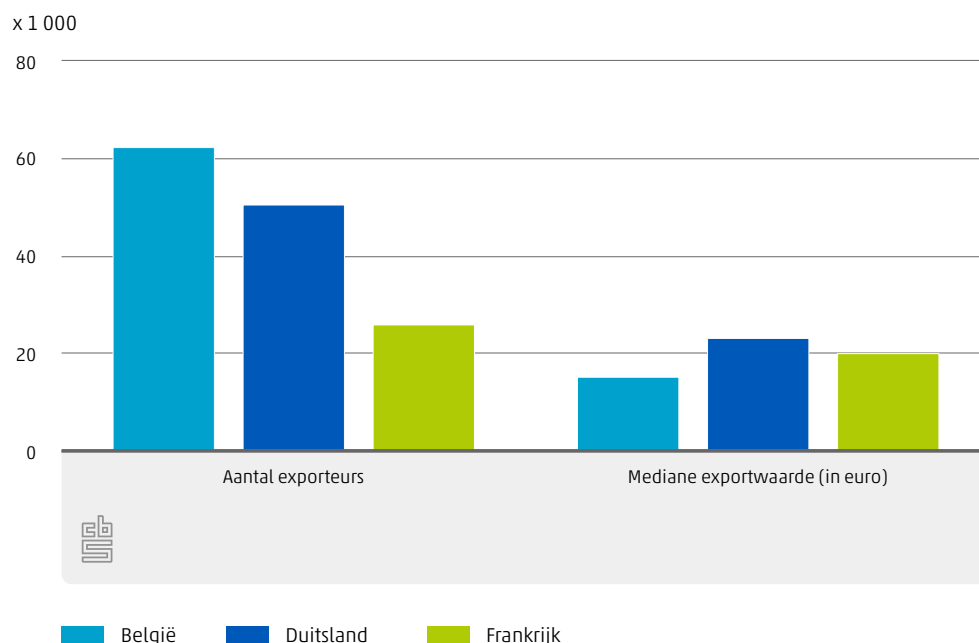
In 2024 exporteerden ruim 26 duizend bedrijven in Nederland goederen naar Frankrijk, zie figuur 2.5.1. Daarmee exporteerde bijna een kwart van alle goederenexporteurs in ons land naar Frankrijk. Voor België en Duitsland lag dit aandeel een stuk hoger met respectievelijk 57 en 46 procent. Het aantal exporteurs naar Frankrijk veranderde in de periode 2022–2024 nauwelijks, net als bij België en Duitsland.

De doorsnee goederenexporteur met bestemming Frankrijk realiseerde in 2024 een exportwaarde van 19,9 duizend euro. Dit was lager dan de exportwaarde naar Duitsland, maar hoger dan die naar België.

2) Een deel van de goederenexport kan niet worden gekoppeld aan individuele bedrijfseenheden in het Algemeen Bedrijvenregister (ABR) en blijft daarom in deze paragraaf buiten beschouwing. Het gaat hierbij voornamelijk om export door buitenlandse bedrijven die wel een Nederlands btw-nummer hebben voor de rapportage van internationale handel, maar geen fysieke aanwezigheid in Nederland hebben, zoals een fabriek.

3) Dit zijn bedrijven uit de SBI-secties B t/m N en S95, exclusief landbouw, financiële diensten, overheid, onderwijs en zorg.

2.5.1 Bedrijven met goederenexport naar aantal en mediane exportwaarde, 2024*

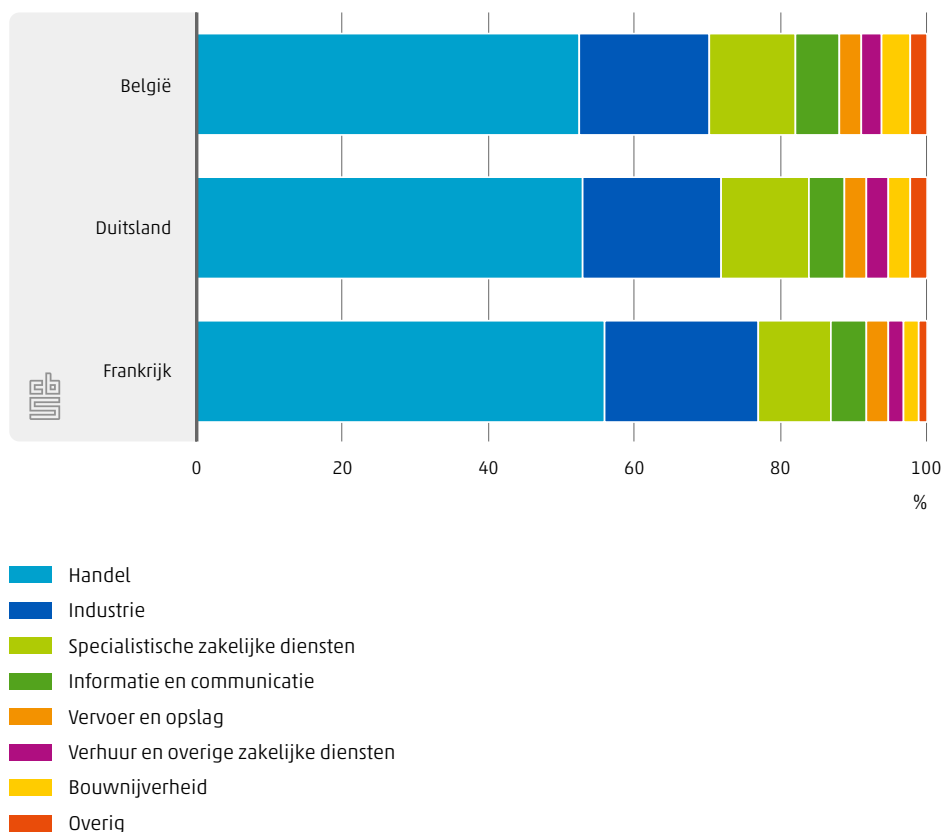

Groothandel en industrie grootste bedrijfstakken in export naar Frankrijk

De meeste exporteurs naar Frankrijk zijn actief in de bedrijfstak handel, met 14,7 duizend bedrijven. Dan volgt de industrie met 5,4 duizend bedrijven en de specialistische zakelijke dienstverlening met 2,7 duizend bedrijven. Binnen de bedrijfstak handel gaat het met name om groothandel en handelsbemiddeling. De industriële exporteurs zijn vooral te vinden in de machine-industrie, metaalindustrie en voedingsmiddelenindustrie. Onder de specialistische zakelijke dienstverlening vallen onder andere holdings en managementadviesbureaus, design-, fotografie- en vertaalbureaus, en architecten- en ingenieursbureaus.

Samen waren de bedrijfstakken handel en industrie in 2024 goed voor 77 procent van alle exporteurs naar Frankrijk, zie figuur 2.5.2. Voor België en Duitsland ligt dit aandeel iets lager. Kijken we naar de exportwaarde, dan domineert de bedrijfstak handel met een aandeel van 49 procent, gevolgd door de industrie met 33 procent. Binnen de industrie zijn vooral de voedingsmiddelen- en chemische industrie belangrijk. Bij export naar België speelt de industrie juist een grotere rol dan de groot- en detailhandel.

2.5.2 Goederenexporteurs naar bedrijfstak, 2024*

Export naar Frankrijk bestond voor 44 procent uit intermediaire goederen

Met de BEC-classificatie (*Broad Economic Categories*) van de Verenigde Naties kunnen we goederen verdelen naar hun economische functie: consumptiegoederen, kapitaalgoederen en intermediaire goederen. Consumptiegoederen zijn producten die direct door consumenten worden gebruikt, zoals kleding, voeding of meubels. Kapitaalgoederen zijn goederen die bedrijven gebruiken om andere goederen of diensten te produceren, zoals machines en fabrieksinstallaties. Intermediaire goederen zijn grondstoffen of halffabricaten die verwerkt worden in eindproducten, zoals staal of meel (VN, 2018).

Wanneer we verder inzoomen op het type producten die bedrijven in Nederland naar Frankrijk exporteerden, blijkt dat 44 procent van de exportwaarde uit intermediaire goederen bestond, 38 procent uit consumptiegoederen en 18 procent uit kapitaalgoederen. Kijken we echter specifiek naar de export van Nederlandse makelij naar Frankrijk, dan ligt het aandeel van intermediaire goederen nog hoger, namelijk 51 procent. Dit komt doordat typische wederuitvoerproducten vaak consumptiegoederen en kapitaalgoederen zijn. In vergelijking met België en Duitsland ligt het aandeel intermediaire goederen naar Frankrijk een stuk lager. Naar Frankrijk exporteren bedrijven in Nederland relatief meer eindproducten of kapitaalgoederen in plaats van halffabricaten.

Deze verhoudingen verschillen sterk per bedrijfstak. Bij de industrie bestond 57 procent van de exportwaarde naar Frankrijk uit intermediaire goederen, ongeveer 28 procent uit consumptiegoederen en bleef 15 procent over aan kapitaalgoederen. Bij de bedrijfstak handel ging het vooral om consumptiegoederen, die 48 procent van de exportwaarde uitmaakten. Ongeveer een derde van de exportwaarde bestond uit intermediaire goederen.

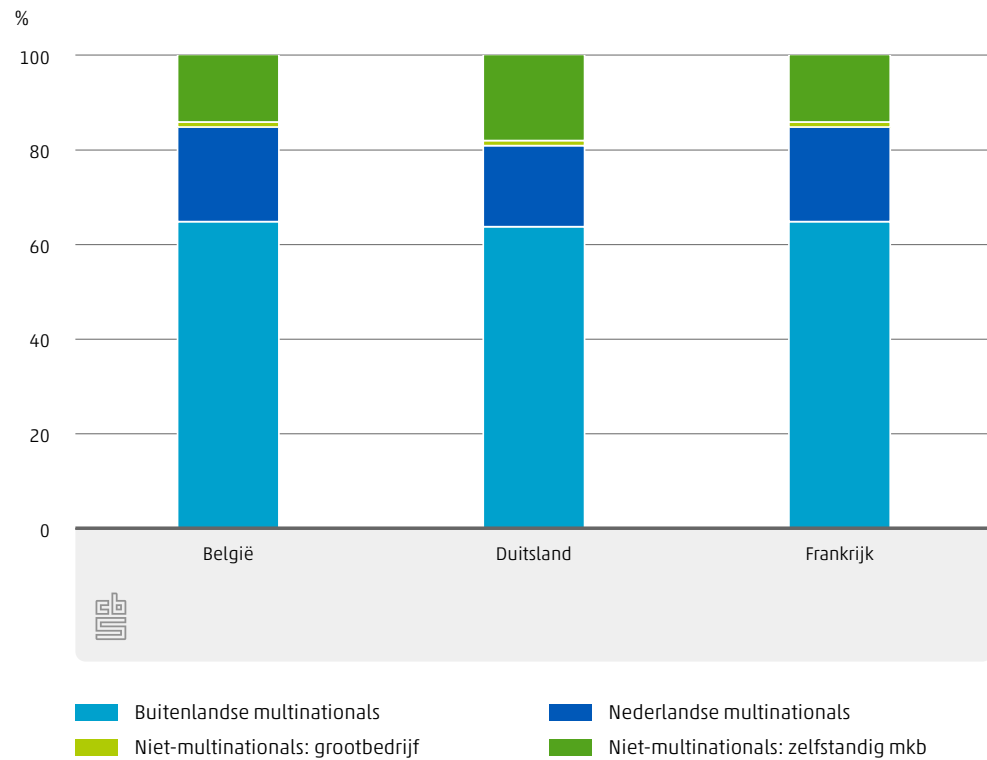
Vooraf zelfstandig mkb'ers exporteren naar Frankrijk

De meeste bedrijven in Nederland zijn midden- en kleinbedrijven (mkb): ruim 98 procent van de bedrijven in de Nederlandse *business economy* zijn zelfstandig mkb'ers. Dit zijn bedrijven die in Nederlandse handen zijn en waarbij in het hele concern van deze bedrijven minder dan 250 mensen werken. Ook bij de bedrijven die naar Frankrijk exporteren, is het zelfstandig mkb de grootste groep als je kijkt naar het aantal bedrijven. Bijna 71 procent van de exporteurs naar Frankrijk was een zelfstandig mkb-bedrijf. Dit zijn vooral bedrijven die actief zijn in de bedrijfstak handel. Daarna kwamen de buitenlandse multinationals (18 procent), de Nederlandse multinationals (10 procent) en dan het grootbedrijf (0,5 procent). Ook bij exporteurs naar België en Duitsland is de groep zelfstandig mkb het grootst. Het aandeel zelfstandig mkb is daar zelfs nog groter dan bij Frankrijk.

Maar multinationals domineren de exportwaarde

Multinationals zijn samen goed voor 85 procent van de exportwaarde naar Frankrijk, zo blijkt uit figuur 2.5.3. De grootste bijdrage komt van buitenlandse multinationals, met een aandeel van 65 procent. Het is dus een relatief klein aantal bedrijven dat verantwoordelijk is voor het grootste deel van de exportwaarde. Bij de export naar Frankrijk waren zelfstandig mkb-bedrijven goed voor 14 procent van de totale exportwaarde. Voor bedrijven die naar België en Duitsland exporteren, zijn de verhoudingen vergelijkbaar.

2.5.3 Samenstelling exportwaarde naar type bedrijf, 2024*

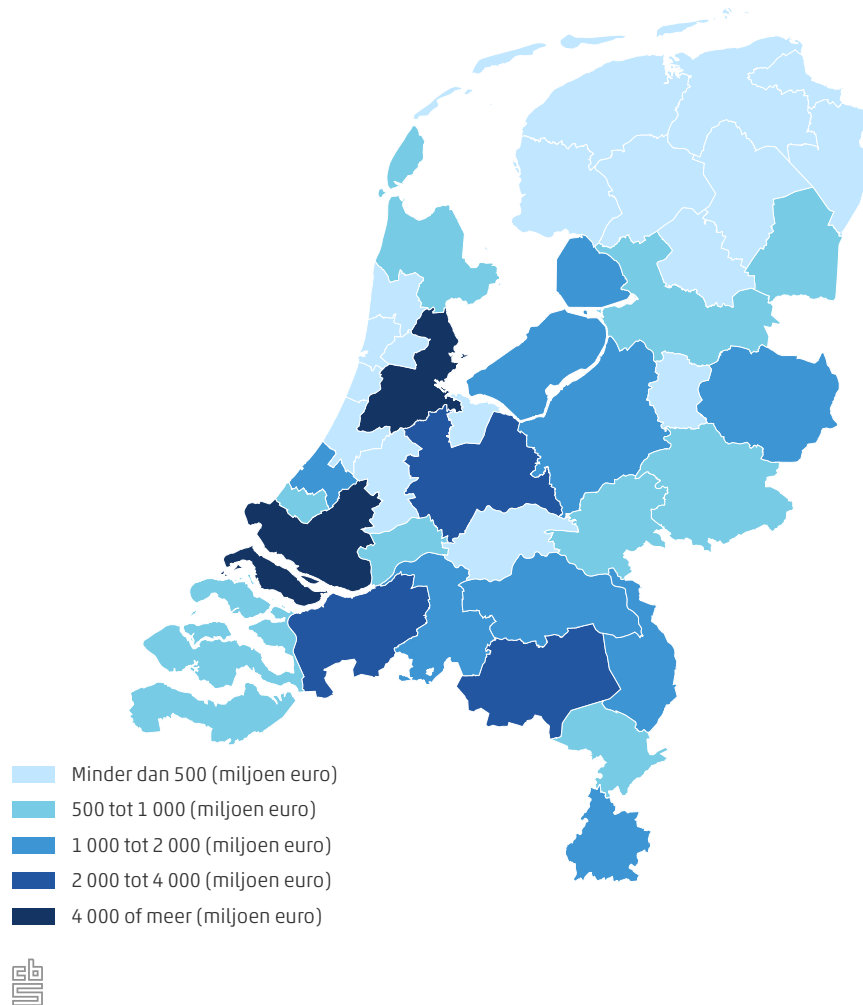

Randstad overheersend in export naar Frankrijk

De meeste bedrijven die goederen naar Frankrijk exporteren, zijn gevestigd in de Randstad, vooral rond Amsterdam, Rotterdam en Utrecht. Dit hangt samen met de algemene concentratie van economische activiteiten in deze COROP-gebieden.

Kijken we in figuur 2.5.4 naar de exportwaarde, dan nemen Groot-Amsterdam en Groot-Rijnmond samen bijna een derde van het totaal voor hun rekening. Daarna volgen Zuidoost-Noord-Brabant, Utrecht, West-Noord-Brabant en Zuid-Limburg. Meer dan de helft van de goederenexport naar Frankrijk kwam uit één van deze zes regio's.

2.5.4 Exportwaarde naar Frankrijk naar regio, 2024*

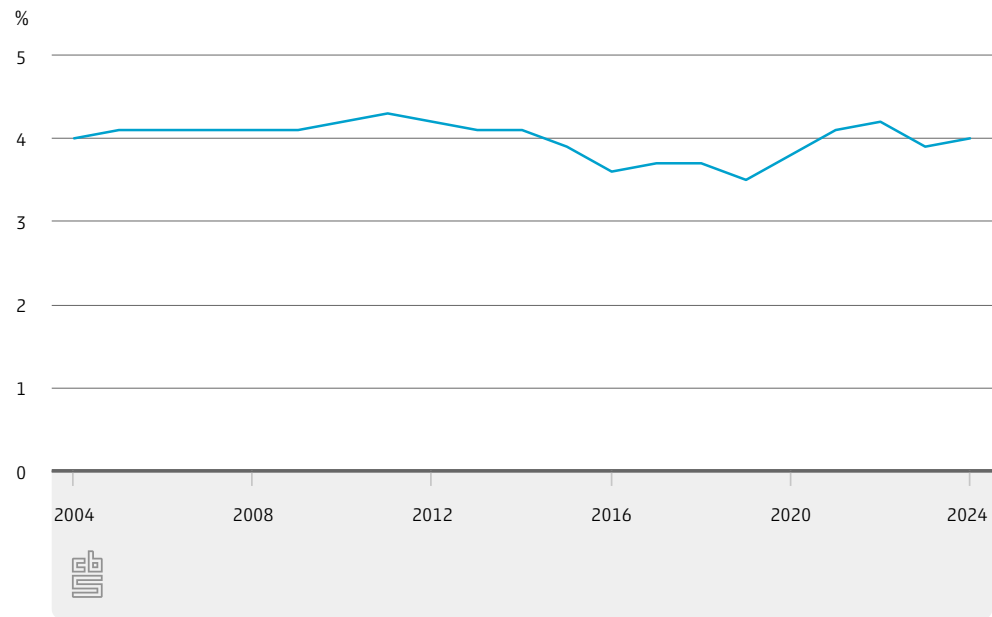

2.6 Hoe belangrijk is Nederland voor de Franse goederenexport?

Nederland op plek 8 als bestemming voor Franse goederen

In 2024 was het aandeel van Nederland in de totale Franse exportwaarde 4,0 procent, zie figuur 2.6.1. Dat is hetzelfde als in 2004. Vanuit Frans perspectief was Nederland in 2024 de 8^e goederenafnemer. Vier EU-lidstaten – Duitsland, Italië, België en Spanje – waren belangrijker als bestemming voor Franse goederen. In 2024 was meer dan de helft van de Franse export (53,7 procent) bestemd voor een van de andere EU-lidstaten. Dit aandeel is ten opzichte van 2004 met 3,6 procentpunt gedaald. We zien met name een kleiner export-aandeel voor Duitsland, Italië en Spanje.

2.6.1 Aandeel Nederland in de goederenexport van Frankrijk

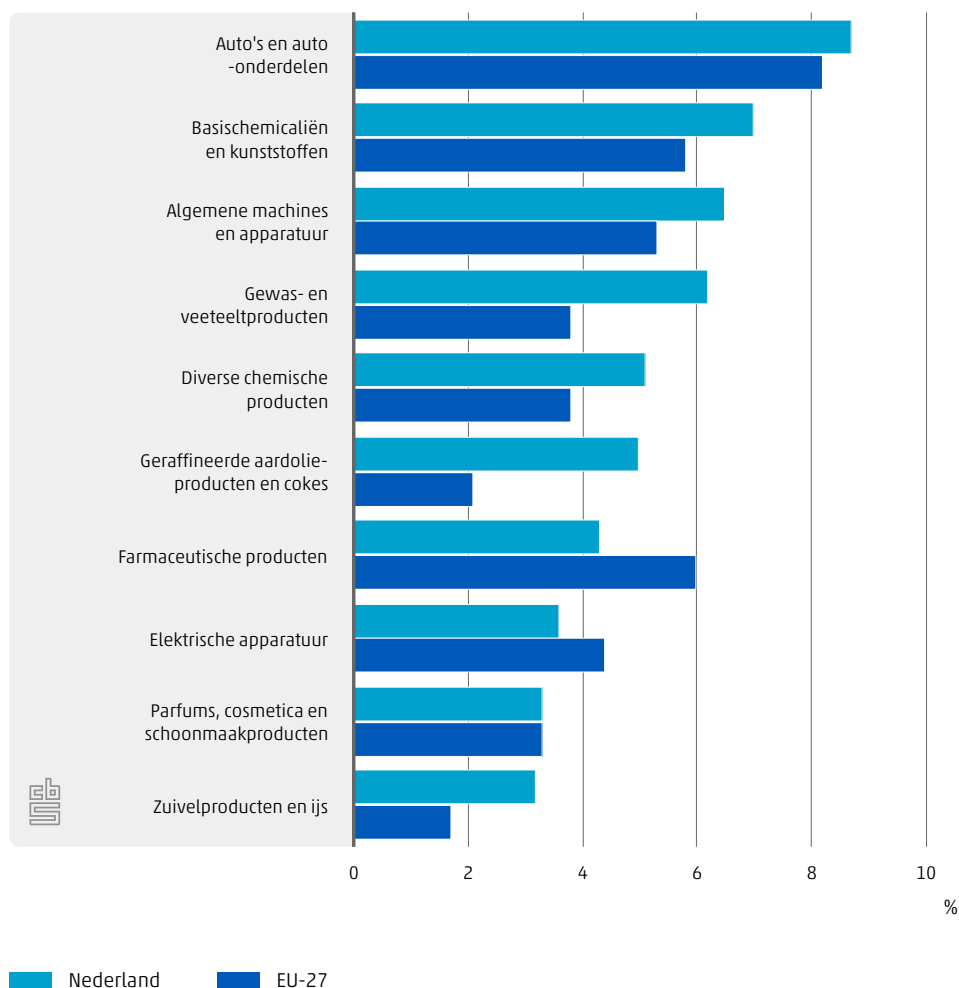

Bron: DGDDI (2026a)

9 procent van Franse export naar Nederland betreft auto's en auto-onderdelen

De Franse export naar Nederland strekt zich uit over een breed palet van goederen. De tien belangrijkste goederen waren samen goed voor bijna 53 procent van de exportwaarde, zie figuur 2.6.2. Auto's en auto-onderdelen vormden de grootste categorie, met een aandeel van bijna 9 procent. Het ging dan met name om personenauto's en vrachtwagens. Ruim 5 procent van alle Franse uitvoer van auto's en auto-onderdelen ging richting ons land. Daarmee was Nederland in 2024 de 6^e belangrijkste afnemer voor Frankrijk.

2.6.2 Aandeel in exportwaarde van Frankrijk, 2024¹⁾

Bron: DGDDI (2026a)

¹⁾ Hier worden de tien producten met de grootste exportwaarde naar Nederland in 2024 weergegeven.

Relatief veel gewas- en aardolieproducten naar Nederland t.o.v. totale EU

Het pakket aan goederen dat Frankrijk naar Nederland exporteert verschilt duidelijk van het doorsnee EU-27-exportpakket, zie figuur 2.6.2. Zo bestaat een relatief groot deel van de Franse uitvoer naar Nederland uit gewas- en veeteeltproducten, waaronder tarwe, maïs, gerst en tomaten. In 2024 was dat 6,2 procent, tegenover 3,8 procent voor de EU als geheel. Ook geraffineerde aardolieproducten hadden in verhouding vaak Nederland als bestemming. Ruim 11 procent van de door Frankrijk geëxporteerde geraffineerde aardolieproducten ging in 2024 naar Nederland. Daarmee was Nederland, na België, de belangrijkste afnemer van deze goederen. Omgekeerd werden farmaceutische producten naar verhouding weinig naar Nederland geëxporteerd. Binnen de EU waren Duitsland, België en Italië hiervoor de belangrijkste afnemers.

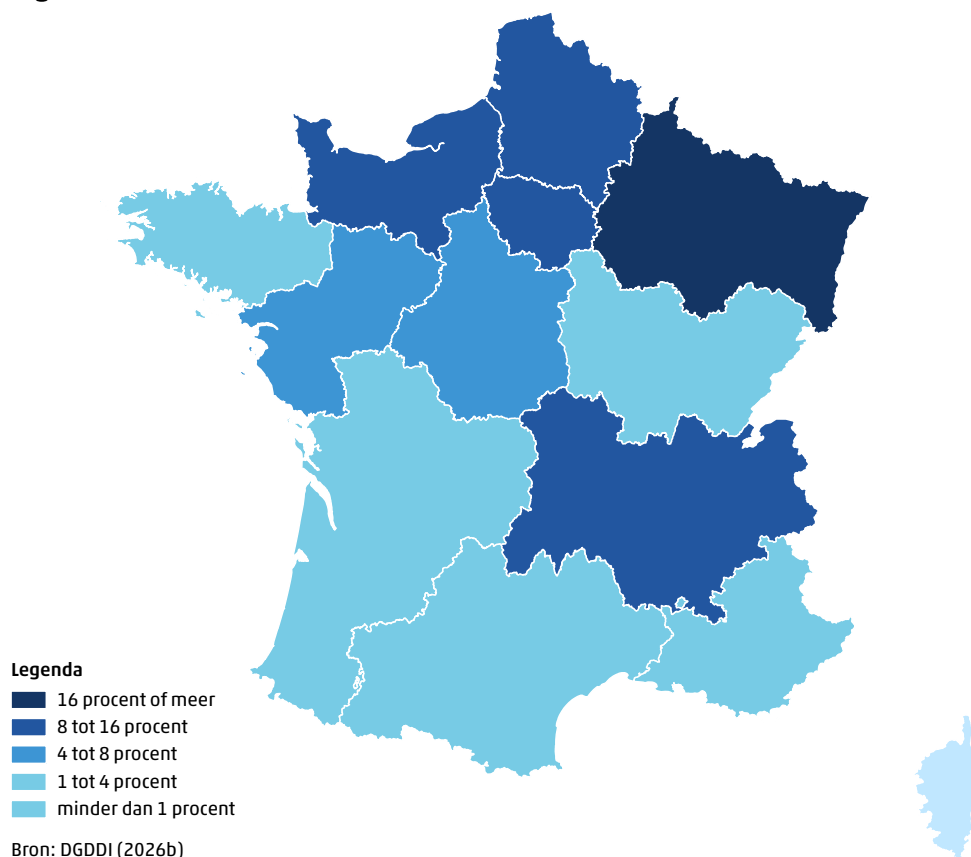
18% van Franse export naar Nederland afkomstig uit Grand Est in 2022

Export naar Nederland vooral afkomstig uit noordelijke regio's

Van alle Franse regio's exporteerde Grand Est het meest naar Nederland in 2022, zie figuur 2.6.3. Net geen 18 procent van de goederenwaarde die Frankrijk aan Nederland leverde, had Grand Est als herkomst. Daarna volgden de noordelijk gelegen regio's Hauts-de-France en Île-de-France. In figuur 1.1.1 van hoofdstuk 1 worden de Franse regio's visueel voorgesteld.

2.6.3 Verdeling van de goederenexport naar Nederland naar Franse regio's¹⁾, 2022

¹⁾ De overzeese regio's (Guadeloupe, Martinique, Frans-Guyana, Réunion, Mayotte) worden hier niet getoond. Deze regio's zijn samen goed voor 0,02 procent van de exportwaarde van Frankrijk naar Nederland. Daarnaast kan 0,0004 procent van de exportwaarde niet worden toegewezen aan een specifieke regio.

Nederland nummer 1 als afnemer van granen voor Grand Est

Nederland was voor Grand Est met een aandeel van bijna 6 procent de 6^e belangrijkste afnemer van goederen in 2022. Duitsland, Italië, België, de VS en Spanje gingen ons land vooraf. De goederenexport uit Grand Est naar Nederland bestond met name uit gewas- en veeteeltproducten, zie tabel 2.9.1 in de bijlage. Nederland was de belangrijkste afnemer van deze producten vanuit Grand Est. Zo ging in 2022 bijna een derde van de door Grand Est geëxporteerde waarde aan gewas- en veeteeltproducten naar Nederland. Hier gaat het voornamelijk om granen, peulvruchten en oliehoudende zaden. Grand Est is de grootste regio in Frankrijk voor graan qua oppervlakte en qua productie (DRAAF Bourgogne-Franche-Comte, 2023).

Gewassen uit Hauts-de-France en auto's uit Île-de-France

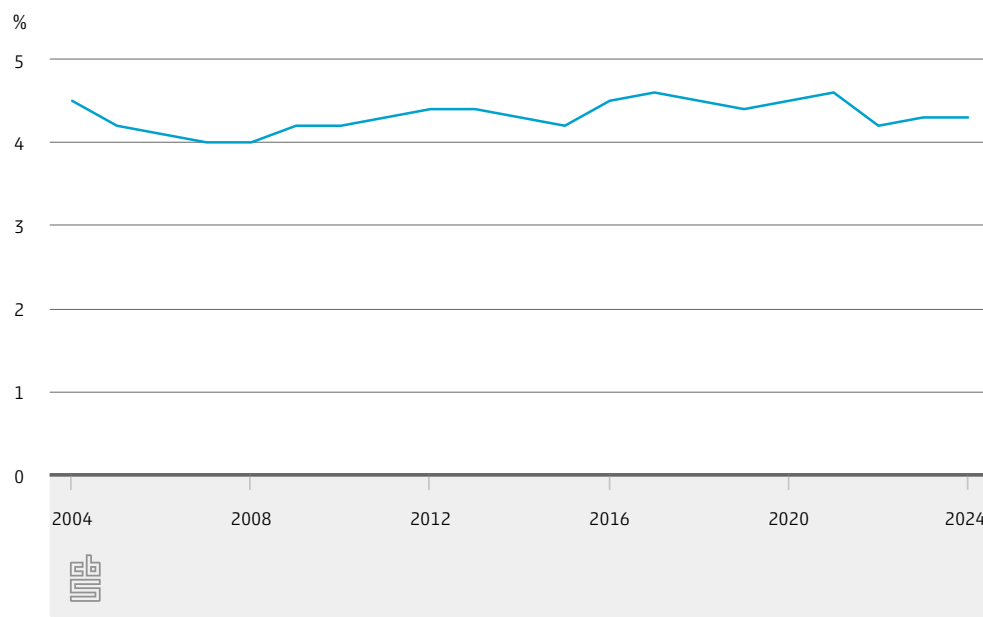
Hauts-de-France exporteerde voornamelijk gewassen en veeteeltproducten, en basischemicaliën en kunststoffen naar Nederland. De regio beschikt over vruchtbare landbouwgronden, een sterke visserijsector en een sterke industriële basis. De aanwezigheid van havens zoals Duinkerke en Calais en de goede infrastructuur versterken de handelsrelatie met Nederland (LVVN, 2022). Île-de-France exporteert vooral auto's naar Nederland. Deze regio omvat zowel hoofdkantoren van grote groepen (bijvoorbeeld Renault en Stellantis) als productiesites voor voertuigen, met name in de Yvelines (Insee, 2025).

2.7 Hoe belangrijk is Nederland voor de Franse goederenimport?

Nederland op plek 7 als goederenleverancier

In 2024 had Nederland een aandeel van 4,3 procent in de totale Franse goederenimport, zie figuur 2.7.1. Dat is 0,2 procentpunt lager dan in 2004. Nederland was in 2024 de 7^e importpartner voor Frankrijk. Vier EU-lidstaten – buurlanden Duitsland, België, Italië en Spanje – waren belangrijker als goederenleverancier voor Frankrijk. De importwaarde uit Nederland nam tussen 2004 en 2024 toe met een factor 1,9, terwijl de importwaarde uit de totale EU 1,7 keer zo groot was. De helft van de importwaarde (50,5 procent) kwam in 2024 uit een van de andere EU-lidstaten. In 2004 was het EU-27-importaandeel nog 55,7 procent. Vooral het aandeel van Duitsland en Italië is gedaald.

2.7.1 Aandeel Nederland in de goederenimport van Frankrijk

Bron: DGDDI (2026a)

12% van Franse import uit
Nederland betrof aardolieproducten

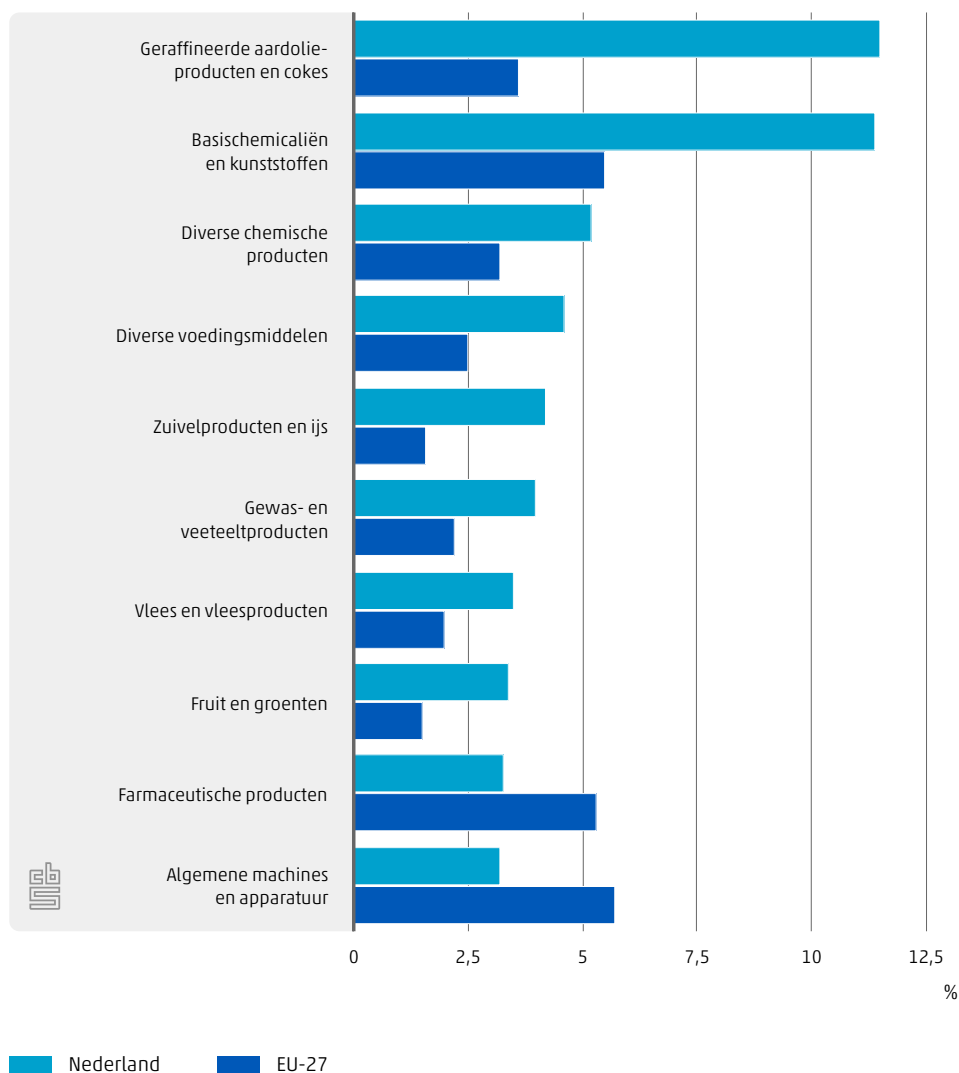

Aardolie- en chemische producten het belangrijkste in import uit Nederland

Figuur 2.7.2 toont de belangrijkste producten – in termen van waarde – die Frankrijk in 2024 importeerde uit Nederland. Deze tien goederen zijn goed voor 54 procent van de totale Franse importwaarde uit Nederland. Het importpakket bestond in 2024 voor 12 procent uit aardolieproducten en 11 procent uit basischemicaliën en kunststoffen. Ruim 12 procent van alle Franse invoer van aardolieproducten kwam uit ons land. Daarmee was Nederland in 2024 de 2^e belangrijkste leverancier voor Frankrijk, voorafgegaan door België. Voor basischemicaliën was Nederland de 3^e grootste leverancier, goed voor net geen 12 procent van de totale Franse import van basischemicaliën.

Daarnaast is Nederland de belangrijkste leverancier van zuivelproducten. Een vijfde van alle door Frankrijk geïmporteerde zuivelproducten kwam in 2024 uit ons land. Het gaat dan met name om boter.

2.7.2 Aandeel in importwaarde van Frankrijk, 2024¹⁾

Bron: DGDDI (2026a)

¹⁾ Hier worden de tien producten met de grootste importwaarde uit Nederland in 2024 weergegeven.

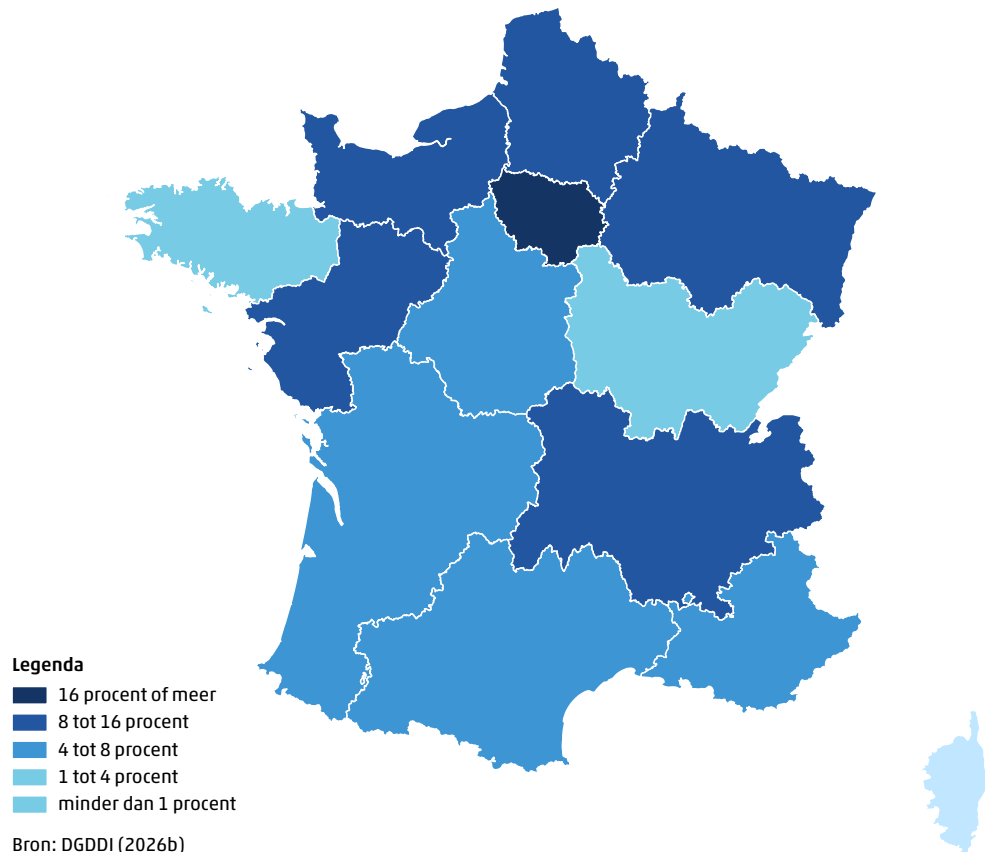
Relatief veel aardolieproducten uit Nederland t.o.v. totale EU

Het pakket aan goederen dat Frankrijk uit Nederland importeert, verschilt van het doorsnee EU-27-importpakket, zie figuur 2.6.2. 11,5 procent van de Franse invoer uit Nederland bestond in 2024 uit aardolieproducten, waaronder diesel. De totale Franse invoer uit alle EU-lidstaten samen bestond voor slechts 3,6 procent uit aardolieproducten. Ook chemische producten hadden relatief vaak Nederland als herkomst. Omgekeerd werden farmaceutische producten en machines naar verhouding weinig uit Nederland gehaald. Binnen de EU waren Duitsland en Italië de belangrijkste leveranciers van deze producten.

Een vijfde van de Franse import uit Nederland door Île-de-France

De Franse goederenimport uit Nederland wordt in figuur 2.7.3 verdeeld over de individuele Franse regio's, naar gelang waarde. Van alle Franse regio's importeerde Île-de-France het meest uit Nederland. Net geen 20 procent van de goederenwaarde die Frankrijk uit Nederland haalde, had Île-de-France als bestemming. Daarna volgden Hauts-de-France, Auvergne-Rhône-Alpes en Normandië.

2.7.3 Verdeling van de goederenimport uit Nederland naar Franse regio's¹⁾, 2022

¹⁾ De overzeese regio's (Guadeloupe, Martinique, Frans-Guyana, Réunion, Mayotte) worden hier niet getoond. Deze regio's zijn samen goed voor 0,6 procent van de importwaarde van Frankrijk uit Nederland. Daarnaast kan 0,0008 procent van de importwaarde niet worden toegewezen aan een specifieke regio.

Nederland nummer 1 als leverancier van vlees(producten) voor Île-de-France

Nederland was voor Île-de-France met een aandeel van bijna 3 procent de 8^e belangrijkste goederenleverancier in 2022. Het importpakket van deze Franse regio uit Nederland is divers, waarbij telefoons, auto's en vlees(producten) bovenaan staan, zie tabel 2.9.2 in de bijlage. Nederland was de belangrijkste leverancier van vlees(producten) voor Île-de-France. Zo kwam in 2022 bijna een kwart (18 procent) van de door Île-de-France geïmporteerde vlees(producten) uit Nederland.

Geraffineerde aardolieproducten zijn, samen met basischemicaliën en kunststoffen, qua waarde de grootste importproducten van Hauts-de-France uit Nederland. Nederland was voor deze Franse regio in 2022 de belangrijkste leverancier van geraffineerde aardolieproducten. Auvergne-Rhone-Alpes importeerde in 2022 bijna 5 procent van haar goederen uit Nederland. Het ging dan met name om basischemicaliën en kunststoffen, en diverse voedingsproducten, waaronder koffie en thee. Lyon is een belangrijk knooppunt voor de chemische en farmaceutische industrie (Allianz Trade, 2026). Geraffineerde aardolieproducten, basischemicaliën en diverse chemicaliën waren voornamelijk in het importpakket van Normandië afkomstig uit ons land. Voor basischemicaliën en diverse chemicaliën was Nederland zelfs de belangrijkste leverancier.

2.8 Samenvatting en conclusie

Hoe ziet de Nederlandse goederenexport naar Frankrijk eruit?

In 2025 was Frankrijk de 3^e belangrijkste exportbestemming voor goederen uit Nederland, met een aandeel van 7,6 procent. Dit is het laagste aandeel sinds de metingen begonnen in 2015. De exportwaarde bedroeg 49,8 miljard euro. Zo'n 61 procent van deze uitvoer bestond uit wederuitvoer.

De export wordt gedomineerd door drie productcategorieën: fabricaten, machines en chemische producten. Samen waren deze goed voor bijna 65 procent van de uitvoerwaarde. De uitvoer bedroeg 12,5 miljard euro aan fabricaten, 10,5 miljard euro aan machines en 9,1 miljard euro aan chemische producten.

Enkele producten springen eruit: het gaat vooral om aardolieproducten (2,6 miljard euro), telefoons, modems en routers (2,4 miljard euro), andere chemische producten zoals biodiesel (1,4 miljard euro) en diverse gefabriceerde goederen (1,3 miljard euro). Binnen die laatste groep vallen onder meer orthopedische en compenserende hulpmiddelen, zoals prothesen en pacemakers.

Hoe ziet de Nederlandse goederenimport uit Frankrijk eruit?

Voor de invoer is Frankrijk een wat minder belangrijke handelspartner voor Nederland dan voor de uitvoer; met een aandeel van 3,7 procent in de totale importwaarde was Frankrijk in 2025 de 6^e belangrijkste leverancier van goederen voor bedrijven in Nederland. Het ging daarbij om een importwaarde van 21,4 miljard euro: een kleine stijging van 668 miljoen euro ten opzichte van 2024.

Fabricaten, voeding en dranken, en chemische producten waren in 2025 de drie belangrijkste productcategorieën van de invoer uit Frankrijk. Respectievelijk ging het om een invoerwaarde van 5,2 miljard euro, 4,6 miljard euro en 4,0 miljard euro.

Belangrijke importproducten waren met name aardolieproducten (1,1 miljard euro), diverse gefabriceerde goederen waaronder orthopedische en compenserende hulpmiddelen (679 miljoen euro), personenauto's (622 miljoen euro), alcoholische dranken (525 miljoen euro), geneesmiddelen (478 miljoen euro) en maïs (408 miljoen euro).

Welke bedrijven in Nederland exporteren goederen naar Frankrijk?

In 2024 exporteerden zo'n 26 duizend bedrijven in Nederland goederen naar Frankrijk. Daarmee exporteerde bijna een kwart van alle goederenexporteurs naar Frankrijk. De grootste groepen exporteurs waren actief in de bedrijfstak handel, de industrie en de zakelijke dienstverlening. Van de exportwaarde naar Frankrijk betrof 44 procent intermediaire goederen, 38 procent consumptiegoederen en 18 procent kapitaalgoederen. Het grootste deel van de exporteurs naar Frankrijk bestond uit zelfstandig mkb'ers, goed voor bijna 71 procent van de bedrijven.

Vooraf multinationals waren verantwoordelijk voor de exportwaarde naar Frankrijk. Buitenlandse multinationals vertegenwoordigen 65 procent van de exportwaarde, terwijl Nederlandse multinationals 20 procent voor hun rekening namen. Het grootste deel van de exportwaarde naar Frankrijk kwam in 2024 uit de COROP-gebieden Groot-Amsterdam, Groot-Rijnmond, Brabant, Utrecht en Zuid-Limburg.

Hoe ziet de Franse goederenexport naar Nederland eruit?

In 2024 was 4,0 procent van de Franse goederenexport bestemd voor Nederland. Dit maakte Nederland de 8^e exportbestemming van Frankrijk, na Duitsland, Italië, de VS, België, Spanje, het VK en China.

De export naar Nederland is divers en omvat onder andere personenauto's, basischemicaliën, machines, en gewas- en veeteeltproducten, zoals tarwe, maïs, gerst en tomaten. Relatief gezien had Nederland een belangrijkere rol als bestemming voor gewas- en veeteeltproducten en geraffineerde aardolieproducten dan de EU-lidstaten in totaal. Voor geraffineerde aardolieproducten was Nederland in 2024 de 2^e belangrijkste afnemer van Frankrijk.

De export komt vooral uit het noorden van Frankrijk. Van alle Franse regio's exporteerde Grand Est in 2022 het meest naar Nederland, met ruim 18 procent van de totale Franse goederenexport naar Nederland. Daarna volgden Hauts-de-France, Île-de-France en Auvergne-Rhône-Alpes. De export uit Grand Est bestond vooral uit gewas- en veeteeltproducten (bijvoorbeeld granen, peulvruchten en oliehoudende zaden), waarvan Nederland de belangrijkste afnemer was.

Hoe ziet de Franse goederenimport uit Nederland eruit?

In 2024 kwam 4,3 procent van de Franse goederenimport uit Nederland. Dit maakte Nederland de 7^e importpartner van Frankrijk.

De belangrijkste producten die Frankrijk uit Nederland importeerde, waren geraffineerde aardolieproducten, en basischemicaliën en kunststoffen. Relatief gezien was Nederland een belangrijkere leverancier van geraffineerde aardolieproducten en chemische producten, vergeleken met de EU-lidstaten in totaal. Voor geraffineerde aardolieproducten was Nederland de 2^e en voor chemische producten de 3^e belangrijkste leverancier voor Frankrijk.

De import is regionaal geconcentreerd. Van alle Franse regio's importeerde Île-de-France in 2022 het meest uit Nederland, met ruim 19 procent van de totale Franse goederenimport uit Nederland. Daarna volgden Hauts-de-France, Auvergne-Rhône-Alpes en Normandië. De import uit Île-de-France omvatte onder andere telefoons, auto's en vleesproducten. Voor de laatste productcategorie was Nederland de belangrijkste leverancier.

2.9 Bijlage

De Franse douane verzamelt niet alleen op nationaal niveau, maar ook per regio en departement informatie over de internationale goederenhandel. In deze bijlage zijn de cijfers over de goederenhandel tussen de Franse regio's en Nederland opgenomen. In deze cijfers wordt de quasi-doorvoer niet meegenomen (DGDDI, 2022).

De handelscijfers op nationaal niveau zijn op het moment van schrijven beschikbaar tot en met 2024; voor de regionale cijfers is dat 2022. Het statistisch grondgebied van Frankrijk omvat het Franse vasteland (inclusief de vrijhandelszones van Pays de Gex en Haute-Savoie), Corsica, de overige Franse kusteilanden, het Vorstendom Monaco en de overzeese regio's Guadeloupe, Martinique, Frans-Guyana, Réunion, Mayotte. De overzeese gebieden zoals Nieuw-Caledonië en Frans-Polynesië vallen hier niet onder (DGDDI, 2022).

Voor import wordt het land van oorsprong gebruikt. Dit betekent dat de regio van de werkelijke bestemming van de goederen moet worden aangegeven, en niet de locatie van het hoofdkantoor van de importeur. Hetzelfde geldt voor export: de regio van oorsprong van de geëxporteerde goederen is bepalend, niet de regio van het hoofdkantoor van de exporteur (DGDDI, 2022).

Goederen worden in deze Franse handelsdata ingedeeld volgens de A129-classificatie. Deze A129-indeling is typisch Frans en speciaal ontwikkeld voor statistische doeleinden in Frankrijk. Het is geen internationale standaard zoals HS-codes (Harmonized System) of de EU-classificatie CPA. De A129-classificatie is een geaggregeerde versie van het CPF⁴⁾, waarbij meerdere gedetailleerde CPF-niveaus samengevoegd worden tot grotere categorieën. Dit maakt het mogelijk om statistieken eenvoudiger te analyseren en te publiceren, zonder de complexiteit van de volledige CPF-indeling (DGDDI, 2022).

In tabellen 2.9.1 en 2.9.2 geven we meer details over de goederenhandel tussen de verschillende Franse regio's en Nederland. We tonen daarbij ook per regio het belangrijkste export- en importproduct in de handel met Nederland.

4) Het CPF (Frans Kader voor Producten) is een gedetailleerde productclassificatie die op het niveau van individuele goederen is opgebouwd.

2.9.1 Goederenexport tussen de Franse regio's en Nederland, 2022

Regio ¹⁾	Totale export	Export naar NL	Positie NL	Aandeel NL in totale export	Belangrijkste exportproduct naar NL	Aandeel product in export naar NL
	mld euro	mIn euro		%		%
Auvergne-Rhône-Alpes	71	3 266	6	4,6	Elektronische componenten en printplaten	15,9
Bourgogne-Franche-Comté	21	858	8	4,0	Algemene machines en apparatuur	22,1
Bretagne	13	880	5	6,8	Algemene machines en apparatuur	15,9
Centre-Val de Loire	26	1 783	5	6,8	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	35,7
Corsica	0	0	24	0,6	Basischemicaliën en kunststoffen	25,4
Grand Est	74	4 356	6	5,9	Gewas- en veeteeltproducten	16,2
Hauts-de-France	66	3 819	6	5,8	Basischemicaliën en kunststoffen	11,2
Île-de-France	136	3 510	9	2,6	Auto's en auto-onderdelen	20,0
Normandië	42	2 120	8	5,1	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	22,7
Nouvelle-Aquitaine	28	936	8	3,4	Gewas- en veeteeltproducten	15,0
Occitanië	48	755	16	1,6	Gewas- en veeteeltproducten	21,9
Pays de la Loire	25	1 083	8	4,3	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	13,1
Provence-Alpes-Côte d'Azur	29	904	9	3,1	Basischemicaliën en kunststoffen	17,3
Overzeese regio's ²⁾	1	5	16	0,0	Diverse voedingsproducten	14,6

Bron: DGDDI (2026b)

¹⁾ 0,0004 procent van de exportwaarde van Frankrijk naar Nederland kan niet worden toegewezen aan een specifieke regio.

²⁾ Overzeese regio's zijn Guadeloupe, Martinique, Frans-Guyana, Reunion, Mayotte.

2.9.2 Goederenimport tussen de Franse regio's en Nederland, 2022

Regio ¹⁾	Totale import	Import naar NL	Positie NL	Aandeel NL in totale import	Belangrijkste importproduct uit NL	Aandeel product in import uit NL
	mld euro	mIn euro		%		%
Auvergne-Rhône-Alpes	80	3 689	8	4,6	Basischemicaliën en kunststoffen	13,2
Bourgogne-Franche-Comté	22	979	8	4,4	Basischemicaliën en kunststoffen	18,0
Bretagne	16	1 160	5	7,2	Zuivelproducten en ijs	14,6
Centre-Val de Loire	28	1 511	5	5,5	Basischemicaliën en kunststoffen	10,5
Corsica	1	20	5	3,3	IJzer- en staalproducten en primaire staalverwerking	18,3
Grand Est	71	2 728	8	3,8	Basischemicaliën en kunststoffen	28,0
Hauts-de-France	98	4 986	6	5,1	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	20,0
Île-de-France	215	6 225	8	2,9	Telefoons en communicatieapparatuur	8,7

2.9.2 Goederenimport tussen de Franse regio's en Nederland, 2022 (vervolg)

Regio ¹⁾	Totale import	Import naar NL	Positie NL	Aandeel NL in totale import	Belangrijkste importproduct uit NL	Aandeel product in import uit NL
Normandië	60	3 653	5	6,1	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	26,0
Nouvelle-Aquitaine	32	1 629	7	5,0	Basischemicaliën en kunststoffen	16,2
Occitanië	39	1 497	8	3,8	Gewas- en veeteeltproducten	8,4
Pays de la Loire	41	2 659	5	6,4	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	17,3
Provence-Alpes-Côte d'Azur	64	1 472	10	2,3	Geraffineerde aardolieproducten en cokes	28,3
Overzeese regio's ²⁾	7	187	12	0,6	Dranken	21,6

Bron: DGDDI (2026b)

¹⁾ 0,0008 procent van de importwaarde van Frankrijk uit Nederland kan niet worden toegewezen aan een specifieke regio.

²⁾ Overzeese regio's zijn Guadeloupe, Martinique, Frans-Guyana, Réunion, Mayotte.

2.10 Literatuur

Allianz Trade (2026). [Exporteren naar Frankrijk: de belangrijkste handelsrisico's en kansen](#). Allianz Trade. Geraadpleegd op 19 februari 2026.

CBS (2026, 3 april). [Nederland passeert Duitsland als grootste exporteur cacao-producten](#). Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 10 april 2026.

DGDDI (2022, 9 mei). [Description des jeux de données dernière publication des statistiques du commerce extérieur](#). Direction Générale des Douanes et Droits indirects. Geraadpleegd op 16 januari 2026.

DGDDI (2026a). [Statistiques nationales du commerce extérieur](#) [Dataset]. Direction Générale des Douanes et Droits indirects. Geraadpleegd op 16 januari 2026.

DGDDI (2026b). [Statistiques départementales et régionales du commerce extérieur](#) [Dataset]. Direction Générale des Douanes et Droits indirects. Geraadpleegd op 16 januari 2026.

DRAAF Bourgogne-Franche-Comte (2023). [La filière céréales](#) [Dataset]. Direction Régionale de l'Alimentation, de l'Agriculture et de la Forêt Bourgogne-Franche-Comte. Geraadpleegd op 26 maart 2026.

Eurostat (2026). [International trade of EU and non-EU countries since 2002 by SITC](#) [Dataset]. Eurostat. Geraadpleegd op 26 maart 2026.

Girard, L. (2026, 10 februari). [US remains top export market for French wines and spirits, despite 21% drop](#). *Le Monde*. Geraadpleegd op 19 februari 2026.

Huisman, E. (2024, 1 mei). [Zo bouwt Frankrijk aan de economie van de toekomst](#). *VNO-NCW*. Geraadpleegd op 19 februari 2026.

Insee (2023). [Caractéristiques de l'industrie par activité](#) [Dataset]. Insee. Geraadpleegd op 27 maart 2026.

Insee (2025). [Le poids de la filière automobile française : 329 000 salariés et 1,1 % du PIB](#). Insee Première, n° 2083, Décembre 2025.

LVVN (2022, 5 juli). [De Noord-Franse regio Hauts-de-France: kansrijk en dichtbij!](#) *Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur*. Geraadpleegd op 19 februari 2026.

NOS Nieuws (2025, 6 juni). [EU-heffingen van voor de oorlog gelden weer voor Oekraïense landbouwexport](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 26 februari 2026.

Nuijten, F. (2025, 14 mei). [Oekraïense landbouwexport dreigt Europese voordelen te verliezen, 'kan tot fors verlies leiden'](#). *BNR*. Geraadpleegd op 26 februari 2026.

VN (2018). [Classification by Broad Economic Categories Rev.5](#). Verenigde Naties. Geraadpleegd op 5 maart 2026.

VNO-NCW (2023, 12 april). [Nederland en Frankrijk intensiveren samenwerking innovatie en verduurzaming](#). *Vereniging van Nederlandse Ondernemingen – Nederlands Christelijk Werkgeversverbond*. Geraadpleegd op 19 februari 2026.

3 Dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk

Auteurs: Christiaan Visser, Tim Peeters, Davey Poulissen

6^e export- en importpartner was Frankrijk in 2025 voor Nederland

40,4% van alle uit Frankrijk geïmporteerde diensten waren zakelijke diensten in 2025

Nederland en Frankrijk zijn binnen de Europese Unie belangrijke handelspartners. Ook op het gebied van diensten. De verdere internationalisering van de economie en de groei van de dienstensector hebben geleid tot intensievere dienstenstromen tussen beide landen. Dit hoofdstuk gaat in op de ontwikkeling van de bilaterale dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk in de afgelopen jaren. Daarbij wordt gekeken naar de omvang en samenstelling van de dienstenhandel en naar de dienstesoorten die een relatief groot aandeel hebben. Ook wordt beschreven hoeveel bedrijven in Nederland diensten verhandelen met Frankrijk, in welke bedrijfstakken ze actief zijn, en waar ze gevestigd zijn.

3.1 Inleiding

Dienstenhandel is een belangrijk onderdeel van de wereldeconomie en was in 2024 goed voor bijna 60 procent van de groei van de mondiale handel (UNCTAD, 2025). In hoofdstuk 1 is al gebleken dat Frankrijk en Nederland tot de grotere spelers in de mondiale dienstenhandel behoren. Frankrijk staat daarbij op de zesde plaats onder dienstexporteurs wereldwijd, Nederland op de achtste plaats. Ook aan de invoerzijde nemen beide landen een vergelijkbare positie in, met respectievelijk een zesde en zevende plaats (WTO-OESO, 2026).

De internationale positie van landen in de dienstenhandel hangt niet alleen samen met de economische omvang, maar ook met de mate waarin regelgeving de grensoverschrijdende dienstverlening faciliteert of belemmert. Volgens de *Services Trade Restrictiveness Index* (STRI) van de OESO (2025) kende Nederland in 2024 relatief weinig belemmeringen voor dienstenhandel, terwijl de regelgeving in Frankrijk restrictiever is. De verschillen tussen beide landen komen vooral naar voren bij handel met niet-EU-partners: Nederland hanteert voornamelijk administratieve en migratie-gerelateerde drempels, terwijl Frankrijk bredere en meer sectorgerichte beperkingen kent, wat de markttoegang relatief complexer maakt.

Binnen dit regelgevingskader vindt de bilaterale dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk plaats via bedrijven die diensten exporteren naar of importeren uit Frankrijk. Deze bedrijven verschillen onder meer in omvang, bedrijfstak en internationale oriëntatie. Deze bedrijven vormen een belangrijke schakel in de economische relatie tussen beide landen.

Samengevat staan de volgende onderzoeksvragen centraal in dit hoofdstuk:

1. Hoe heeft de dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk zich ontwikkeld? Wat is de samenstelling van deze dienstenhandel? Wat is het belang hiervan voor Nederland?
2. Wat zijn de kenmerken van bedrijven in Nederland die dienstenhandel hebben met Frankrijk? Hoe zijn deze bedrijven regionaal verdeeld binnen Nederland?
3. Wat is het belang van de Frans-Nederlandse dienstenhandel voor Frankrijk? Welke diensten verhandelt Frankrijk met Nederland? Wijkt dit dienstenpakket af van de handel met andere landen?

Leeswijzer

Dit hoofdstuk behandelt verschillende facetten van de dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk. Allereerst geven we in paragraaf 3.2 een overzicht van de dienstenhandel met Frankrijk vanuit Nederlands perspectief. In paragraaf 3.3 worden de kenmerken uitgelicht

van de bedrijven in Nederland die diensten verhandelen met Frankrijk. De dienstenhandel vanuit Frans perspectief wordt beschreven in paragraaf 3.4. De samenvattende conclusies van het hoofdstuk worden gepresenteerd in paragraaf 3.5.

3.2 Nederlands-Franse dienstenhandel vanuit Nederlands perspectief

Wereldwijd importeerde en exporteerde Nederland in 2025 voor respectievelijk 299,5 miljard euro en 334,4 miljard euro aan diensten. Frankrijk is één van de grotere Europese handelspartners van Nederland en speelt een stabiele rol in de dienstenhandel. De bilaterale dienstenhandel tussen beide landen is in absolute zin de afgelopen jaren geleidelijk toegenomen, al traden er schommelingen op. Vooral zakelijke diensten, vervoersdiensten en financiële diensten vormen een belangrijk aandeel in de bilaterale dienstenhandel.

Herontwerp statistiek dienstenhandel

Vanwege een herontwerp van de statistiek Internationale Handel in Diensten (IHD) in 2020 is er sprake van een breuk in de bestaande tijdreeksen voor de internationale dienstenhandel. Hierdoor zijn er twee afzonderlijke verzamelingen tijdreeksen ontstaan: één oorspronkelijke verzameling reeksen voor de periode 2014–2020 (CBS, 2022), en één nieuwe verzameling reeksen die start in 2020 (CBS, 2023), het jaar waarin het herontwerp plaatsvond. Om toch ontwikkelingen over een langere tijdsperiode in kaart te kunnen brengen, zijn er voor deze editie van de Internationaliseringsmonitor nieuwe, lange tijdreeksen ontwikkeld waarin trendmatige ontwikkelingen uit de oorspronkelijke reeksen worden gekoppeld aan de waarden en ontwikkelingen uit de 'nieuwe' reeksen. Hierdoor is het mogelijk om ontwikkelingen al vanaf 2014 in kaart te brengen. Vooruitlopend op een toekomstige revisie van de tijdreeksen voor de internationale dienstenhandel zijn er daarnaast enkele specifieke en qua omvang beperkte wijzigingen in sommige tijdreeksen doorgevoerd op basis van nieuwe informatie over de Nederlandse dienstenhandel.

Handelsbalans van diensten met Frankrijk weer positief sinds 2024

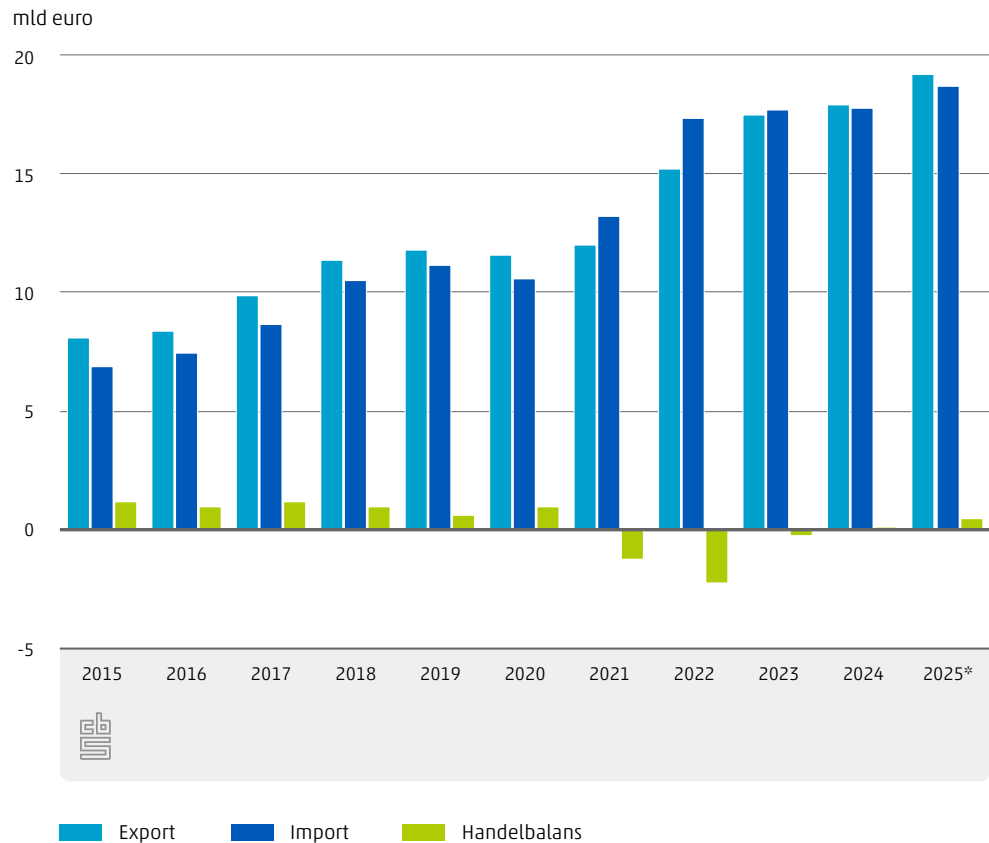
Nederland exporteerde in de periode 2015–2025 meer diensten naar Frankrijk dan het daaruit importeerde, al schommelde de handelsbalans rond het evenwicht, te zien in figuur 3.2.1. In de periode 2021 tot en met 2023 was er sprake van een tijdelijk handelstekort doordat de invoer sterker toenam dan de uitvoer. Sinds 2024 is de handelsbalans weer licht positief. In 2025 bedroeg het overschot 0,5 miljard euro.

De dienstenexport naar Frankrijk laat tussen 2015 en 2025 in grote lijnen een stijgende trend zien. Tussen 2015 en 2019 nam de uitvoer toe, gevolgd door een duidelijke terugval in 2020. Hierdoor werd de oplopende trend tijdelijk onderbroken. Deze daling hangt samen met de internationale verstoringen tijdens de coronapandemie. Vanaf 2022 herstelde de export zich.

In 2025 bereikte de export met 19,2 miljard euro het hoogste niveau in de reeks. Dat is ruim 7 procent meer dan een jaar eerder.

Ook de dienstenimport uit Frankrijk vertoont over dezelfde periode een oplopende trend, met een duidelijke dip in 2020. Over de periode 2015–2025 steeg de import van 6,9 miljard euro naar 18,7 miljard euro. Vooral in 2021 groeide de invoer relatief sterk, met bijna 25 procent ten opzichte van een jaar eerder, tegenover een exportgroei van bijna 4 procent. Hierdoor nam het handelstekort in dat jaar toe. In 2023 groeide de invoer met circa 2 procent, terwijl de export met ruim 15 procent toenam. Daardoor verkleinde het tekort weer, waarna het handelssaldo in 2024 opnieuw positief werd.

3.2.1 Waarde dienstenhandel met Frankrijk

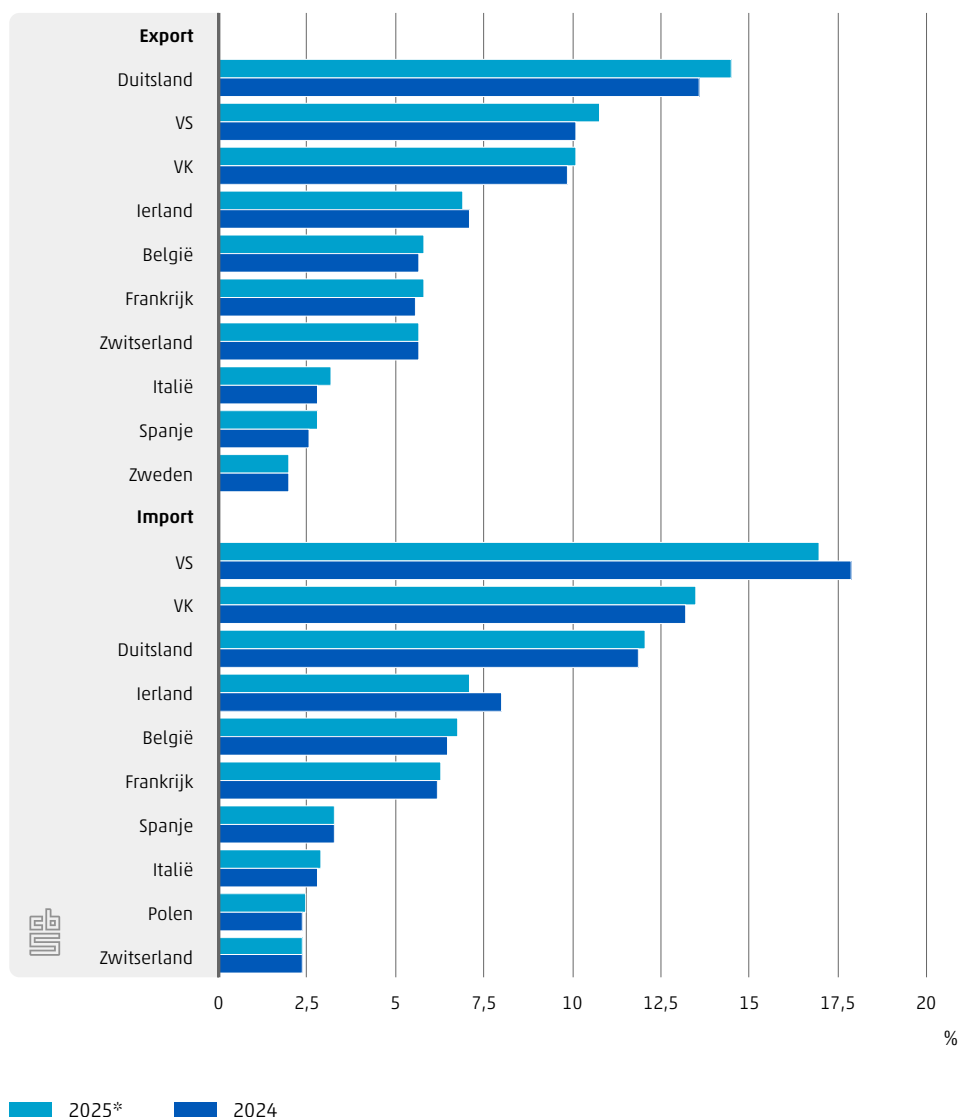

Frankrijk net buiten de top 5 grootste handelspartners

Niet alleen groeide de exportwaarde naar Frankrijk tussen 2015 en 2025, ook het aandeel van Frankrijk in de totale Nederlandse dienstenuitvoer nam in deze periode toe. Het aandeel steeg van 4,8 procent in 2015 naar 5,8 procent in 2025. Frankrijk nam in 2025, met een aandeel vergelijkbaar met België, eenzelfde positie in binnen de rangorde van handelspartners, zie figuur 3.2.2. De positie van Frankrijk, België en Zwitserland wisselt per jaar een plek in de top 5, maar hun aandelen liggen de afgelopen drie jaar dicht bij elkaar. Frankrijk behoort daarmee tot de grotere exportbestemmingen, maar blijft achter bij Duitsland, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, die structureel de belangrijkste afzetmarkten zijn voor Nederlandse diensten.

Het aandeel van Frankrijk in de totale Nederlandse dienstenimport nam tussen 2015 en 2025 iets sterker toe, van 3,6 procent in 2015 naar 6,3 procent in 2025. Deze toename leidde echter niet tot een hogere positie. Frankrijk staat al jaren op de zesde plaats als leverancier van diensten aan Nederland. Een uitzondering daarop was 2022, toen Frankrijk België tijdelijk passeerde en de vijfde plaats innam. De meeste diensten importeert Nederland in 2025 uit de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland.

3.2.2 Top 10 partners in Nederlandse dienstenhandel

Zakelijke diensten grootste categorie in dienstenhandel met Frankrijk

Van de 19,2 miljard euro die Nederland in 2025 aan diensten naar Frankrijk exporteerde, was de zakelijke dienstverlening – zoals juridisch advies, managementadvies en R&D-diensten – de grootste dienstensoort. In figuur 3.2.3 is te zien dat bedrijven in Nederland in dat jaar voor 6,6 miljard euro aan zakelijke diensten naar Frankrijk exporteerden. Ten opzichte van 2015 is het aandeel van deze dienstensoort in 2025 met 12,8 procentpunt toegenomen tot

34,4 procent. Daarmee blijft zakelijke dienstverlening de dominante categorie in de uitvoer naar Frankrijk.

34,4% van de totale
Nederlandse dienstenuitvoer naar
Frankrijk betraf in 2025 zakelijke diensten

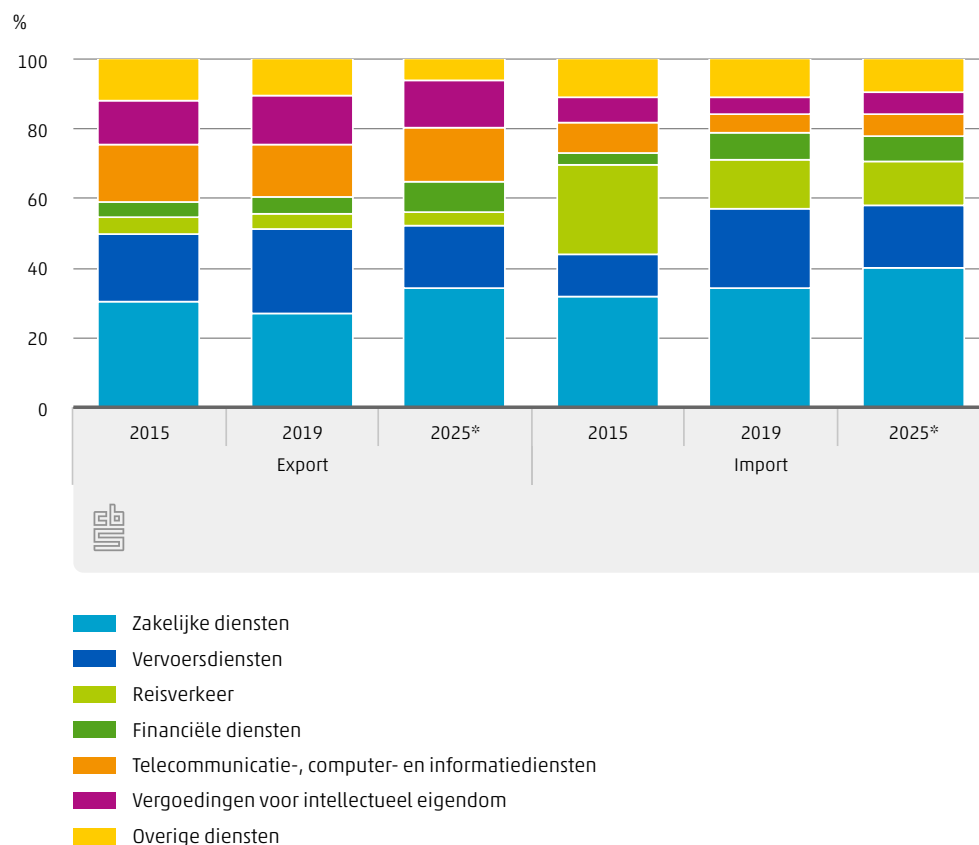

Vervoersdiensten en telecommunicatie-, computer- en informatiediensten nemen eveneens een substantieel aandeel in de export naar Frankrijk, maar hun relatieve belang is sinds 2015 licht afgenomen. Opvallend is dat het aandeel van vervoersdiensten in 2019 aanzienlijk hoger lag: toen was het aandeel met bijna een kwart gestegen ten opzichte van 2015. Financiële diensten lieten daarentegen de sterkste stijging zien. In 2025 is het aandeel van financiële diensten bijna verdubbeld ten opzichte van 2015. De groei is voornamelijk toe te schrijven aan expliciet in rekening gebrachte financiële diensten. Dit wijst op een toename van gefactureerde activiteiten, zoals vermogensbeheer, beleggingsadvies en transactiediensten. Hoewel het aandeel relatief klein is, heeft Nederland binnen de bilaterale relatie met Frankrijk een prominentere positie gekregen als leverancier van financiële diensten.

Ook bij de diensteninvoer uit Frankrijk blijven zakelijke diensten de grootste categorie, terwijl binnen de overige dienstencategorieën duidelijke verschuivingen zichtbaar zijn. In 2025 betaalde Nederland 7,6 miljard euro voor de Franse zakelijke diensten, goed voor 40,4 procent van de totale diensteninvoer uit Frankrijk. Ten opzichte van 2015 nam het aandeel van zakelijke diensten met ruim 25 procent toe. Daarmee verstevigde deze categorie haar positie als belangrijkste ingevoerde dienstesoort. Naast zakelijke diensten nemen ook vervoersdiensten en reisverkeer een substantieel aandeel in de invoer in. Het aandeel van vervoersdiensten is in 2025 met ongeveer de helft gestegen ten opzichte van 2015. Bestedingen van Nederlanders in Frankrijk tijdens tijdelijke verblijven, zoals vakanties, zakelijke reizen of studie – oftewel reisverkeer – laten juist een andere ontwikkeling zien. Hoewel de invoerwaarde van het reisverkeer in 2025 36 procent hoger ligt dan in 2015, is het aandeel in de totale invoer uit Frankrijk juist met de helft afgenomen. Deze daling van het aandeel reisverkeer zette vanaf 2015 geleidelijk in en hangt vooral samen met de sterke groei van de totale invoer uit Frankrijk, waarbij andere diensten veel sterker groeiden.

Net als bij de uitvoer behoren financiële diensten tot de sterkste stijgers. Het aandeel van financiële diensten in de invoer is tussen 2015 en 2025 verdubbeld. Daartegenover staan dalingen bij telecommunicatie-, computer- en informatiediensten, bij vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom en bij de overige diensten.

3.2.3 Ontwikkeling sectoren dienstenhandel met Frankrijk

3.3 Het Nederlandse bedrijfsleven achter de dienstenhandel met Frankrijk

Deze paragraaf beschrijft de omvang en samenstelling van de bedrijven in Nederland die diensten verhandelen met Frankrijk in de periode 2014 tot en met 2023. We richten ons uitsluitend op marktgerichte bedrijfstakken, de zogenaamde *business economy*.¹⁾ We brengen in kaart hoeveel bedrijven uit de *business economy* betrokken zijn bij de export naar en import uit Frankrijk van diensten, hoe deze aantallen zich hebben ontwikkeld en welk deel zij uitmaken van de totale Nederlandse *business economy*. We onderscheiden bedrijven die uitsluitend exporteren of importeren en bedrijven die in beide richtingen handelen. Daarnaast beschrijven we de sectorale spreiding van deze bedrijven, hun kenmerken naar bedrijfsomvang en multinationalstatus, en de regionale verdeling van de handelsstromen.

De bedragen in deze paragraaf kunnen afwijken van de eerder in dit hoofdstuk genoemde bedragen voor de totale dienstenhandel. Hier staat immers alleen het deel van de dienstenhandel centraal dat door bedrijven in de Nederlandse *business economy* wordt gerealiseerd. Dienstenstromen die niet aan bedrijven zijn toe te rekenen, blijven daardoor buiten beschouwing. Dat geldt bijvoorbeeld voor het reisverkeer – dat vooral door personen wordt gerealiseerd – en dienstenstromen die modelmatig worden afgeleid.

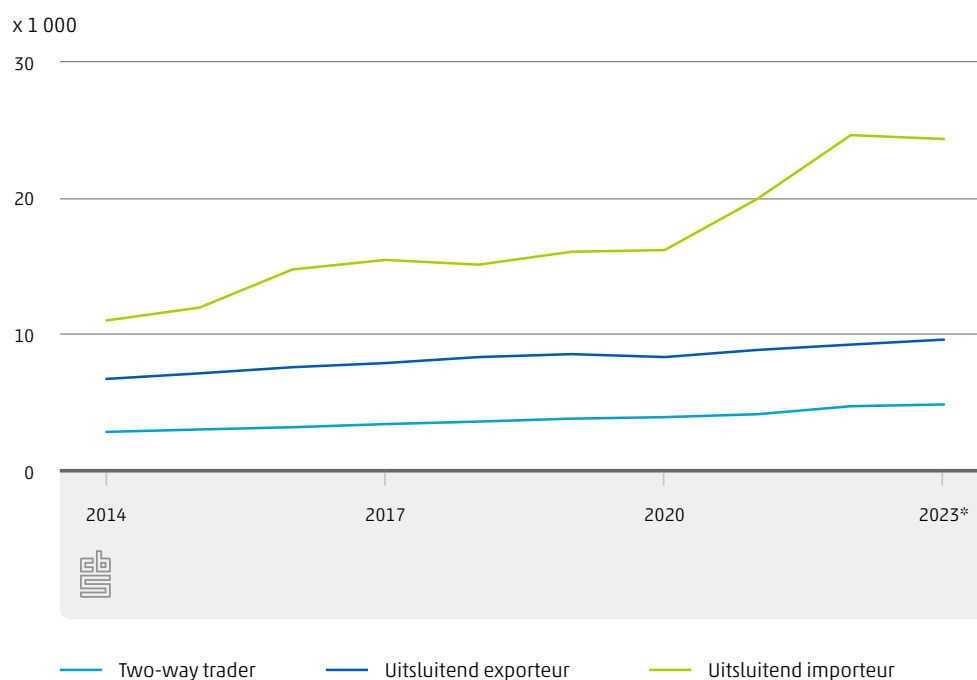
1) Volgens de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) bestaat de *business economy* uit een samentelling van de secties B t/m N, exclusief K en inclusief S95. Dat betekent dat landbouw, bosbouw en visserij, de financiële sector en overheid, zorg en onderwijs niet zijn meegerekend.

Grootste groep dienstenhandelaren met Frankrijk heeft uitsluitend export

In 2023 exporteerden ruim 14 duizend bedrijven in Nederland diensten naar Frankrijk, te zien in figuur 3.3.1. Dit komt neer op circa 0,9 procent van alle bedrijven in de Nederlandse *business economy*. Het merendeel, bijna 10 duizend bedrijven, exporteerde uitsluitend diensten naar Frankrijk. De overige bedrijven importeerden ook diensten uit Frankrijk en worden aangeduid als *two-way trader*. Sinds 2014 is het aantal dienstenexporteurs naar Frankrijk met ruim 51 procent toegenomen. In dezelfde periode groeide het totaal aantal bedrijven in Nederland met circa 49 procent. Daardoor bleef het aandeel exporteurs in het totaal nagenoeg stabiel.

Het aantal importeurs dat in 2023 diensten uit Frankrijk afnam, lag met ruim 29 duizend bedrijven ongeveer twee keer zo hoog als het aantal exporteurs. Daarmee importeerde circa 1,8 procent van alle bedrijven in de *business economy* diensten uit Frankrijk, tegen 1,3 procent in 2014. De stijging hangt vooral samen met de groei van het aantal bedrijven dat uitsluitend importeert: van ruim 11 duizend in 2014 naar ruim 24 duizend in 2023. In 2023 lag het aantal importeurs nipt lager dan in 2022.

3.3.1 Aantal dienstenhandelaren met Frankrijk

Specialistische zakelijke diensten en handel grootste bedrijfstakken in dienstenhandel met Frankrijk

De meeste dienstenexporteurs²⁾ naar Frankrijk waren in 2023 actief in de bedrijfstak specialistische zakelijke diensten, met ruim 4,7 duizend bedrijven, te zien in tabel 3.3.2. Daarna volgden de bedrijfstakken handel en informatie en communicatie. Hoewel de

2) Dit betreft de som van bedrijven die zowel importeren als exporteren (*two-way traders*) en bedrijven die uitsluitend exporteren.

specialistische zakelijke dienstverlening de meeste exporteurs telt, is het aandeel bedrijven dat naar Frankrijk exporteert binnen deze bedrijfstak relatief klein met ongeveer 1 procent. In de bedrijfstakken informatie en communicatie en vervoer ligt dit aandeel hoger. Het hoogste aandeel (3,6 procent) is te vinden in de delfstoffenwinning, maar door de kleine omvang van deze bedrijfstak gaat het om een beperkt aantal bedrijven.

Bij de import van diensten uit Frankrijk is het beeld anders. De bedrijfstak handel telde met bijna 10 duizend groot- en detailhandelaren veruit de meeste importeurs.³⁾ Daarna volgden opnieuw specialistische zakelijke diensten en informatie en communicatie. Ook de industrie en vervoer en opslag waren belangrijke bedrijfstakken. Het aandeel bedrijven dat diensten uit Frankrijk importeert ligt in de bedrijfstak handel lager dan in informatie en communicatie en de industrie. In de delfstoffenwinning is het aandeel bedrijven dat diensten uit Frankrijk importeert opnieuw het grootst, met 5,8 procent.

3.3.2 Dienstenhandel met Frankrijk: importeurs en exporteurs, naar bedrijfstak, 2023*

Bedrijfstak	Two-way trader	Uitsluitend exporteur	Uitsluitend importeur	Niet-exporteur
Specialistische zakelijke diensten	980	3 745	4 860	457 585
Handel	1 145	1 660	8 765	296 790
Informatie en communicatie	860	1 705	3 955	121 800
Vervoer en opslag	840	895	1 250	67 815
Industrie	610	655	2 495	83 155
Verhuur en overige zakelijke diensten	275	640	1 035	128 025
Bouwnijverheid	70	145	840	275 240
Horeca	20	55	655	82 635
Verhuur en handel van onroerend goed	15	40	240	34 400
Waterbedrijven en afvalbeheer	25	25	65	2 050
Overige dienstverlening	5	25	95	10 300
Delfstoffenwinning	10	15	30	640
Energievoorziening	15	5	65	2 985

85% van exportwaarde naar Frankrijk afkomstig van multinationals

Multinationals domineren exportwaarde naar Frankrijk en EU-27

De totale dienstenexport naar Frankrijk bedroeg in 2023 circa 17,5 miljard euro. Daarvan kan 14,9 miljard euro worden toegeschreven aan bedrijven die zijn ingedeeld in één van de vier bedrijfstypen, zoals weergegeven in figuur 3.3.3. Het resterende deel betreft de internationale dienstenhandel dat niet kan worden toegerekend aan individuele bedrijven,

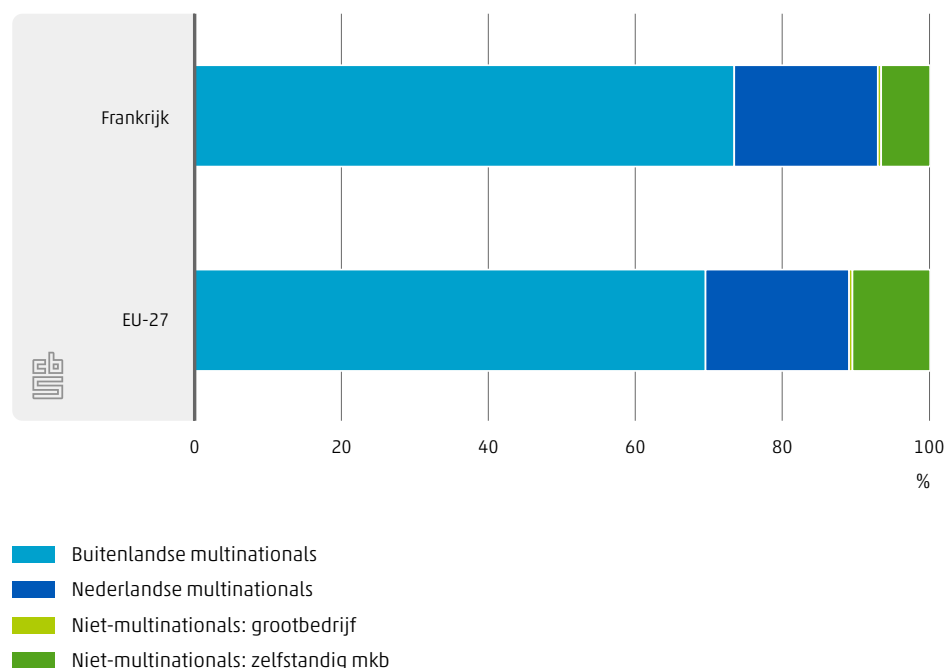
³⁾ Dit betreft de som van bedrijven die zowel importeren als exporteren (*two-way traders*) en bedrijven die uitsluitend importeren.

bijvoorbeeld omdat ze op persoonsniveau worden waargenomen zoals het reisverkeer of omdat het type bedrijf onbekend is.

Binnen het toegeschreven deel namen buitenlandse multinationals het grootste aandeel voor hun rekening, met ruim 10,9 miljard euro. Nederlandse multinationals volgden met bijna 2,9 miljard euro. Het zelfstandig mkb zonder buitenlandse moeder- of dochteronderneming realiseerde circa 1,0 miljard euro aan uitvoer. De bijdrage van het niet-multinationale grootbedrijf was met ongeveer 41 miljoen euro relatief klein.

Ook bij de EU als geheel wordt het grootste deel van de exportwaarde gerealiseerd door multinationals. De dominantie van multinationals is in de exportwaarde vergelijkbaar met die bij Frankrijk. Het verschil ligt vooral in het aantal exporteurs. Binnen de EU als geheel maken multinationals samen ongeveer 14 procent van de exporterende bedrijven uit, terwijl dit aandeel bij Frankrijk circa een derde bedraagt.

3.3.3 Samenstelling exportwaarde¹⁾ naar type bedrijf, 2023*

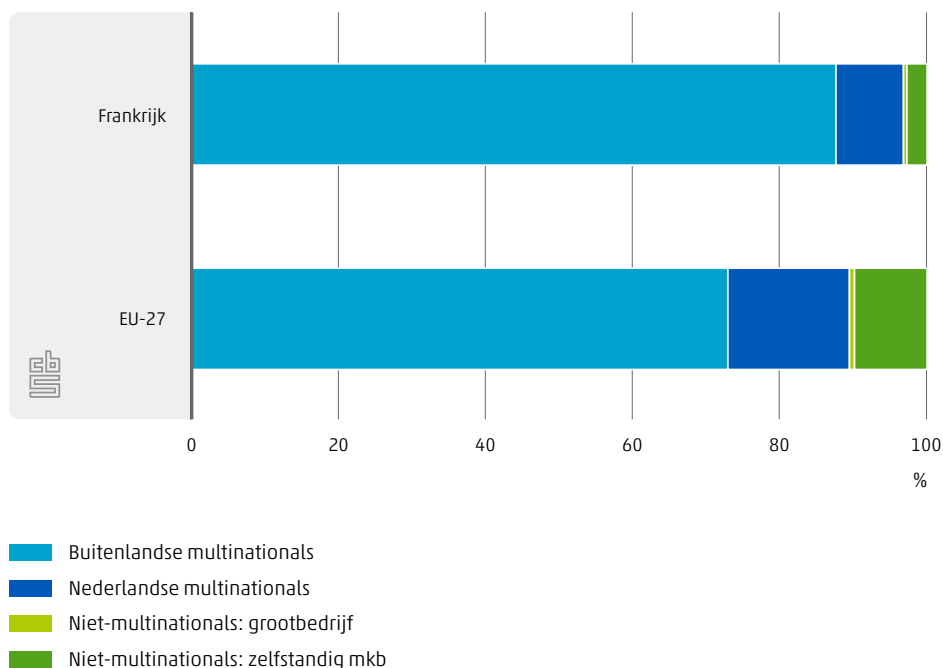
¹⁾ Exclusief export die niet aan bedrijven kan worden toegewezen.

Ook bij diensteninvoer uit Frankrijk grootste deel gerealiseerd door multinationals

De totale dienstenimport uit Frankrijk bedroeg in 2023 circa 17,7 miljard euro. Van dit bedrag kan 13,6 miljard euro worden toegeschreven aan de vier onderscheiden bedrijfstypen. De invoerwaarde is, net als bij de uitvoer, sterk geconcentreerd bij multinationals. Buitenlandse multinationals namen met bijna 12,0 miljard euro het grootste deel van de toegeschreven import voor hun rekening. Nederlandse multinationals volgden met circa 1,3 miljard euro. Het zelfstandig mkb en het niet-multinationale grootbedrijf hadden relatief een bescheiden aandeel.

Voor de dienstenimport uit alle EU-lidstaten samen, die in 2023 circa 142 miljard euro bedroeg, is het beeld in waarde vergelijkbaar. Binnen het deel dat kan worden toegeschreven aan de vier onderscheiden bedrijfstypen (119,5 miljard euro), nemen multinationals het grootste aandeel voor hun rekening, met name buitenlandse multinationals. In aantallen bedrijven is de verdeling echter anders. Bij de EU als geheel was het zelfstandig mkb met circa 94 procent veel dominanter; multinationals maakten samen ongeveer 6 procent van de importeurs uit, tegenover circa 27 procent bij Frankrijk.

3.3.4 Samenstelling importwaarde¹⁾ naar type bedrijf, 2023*

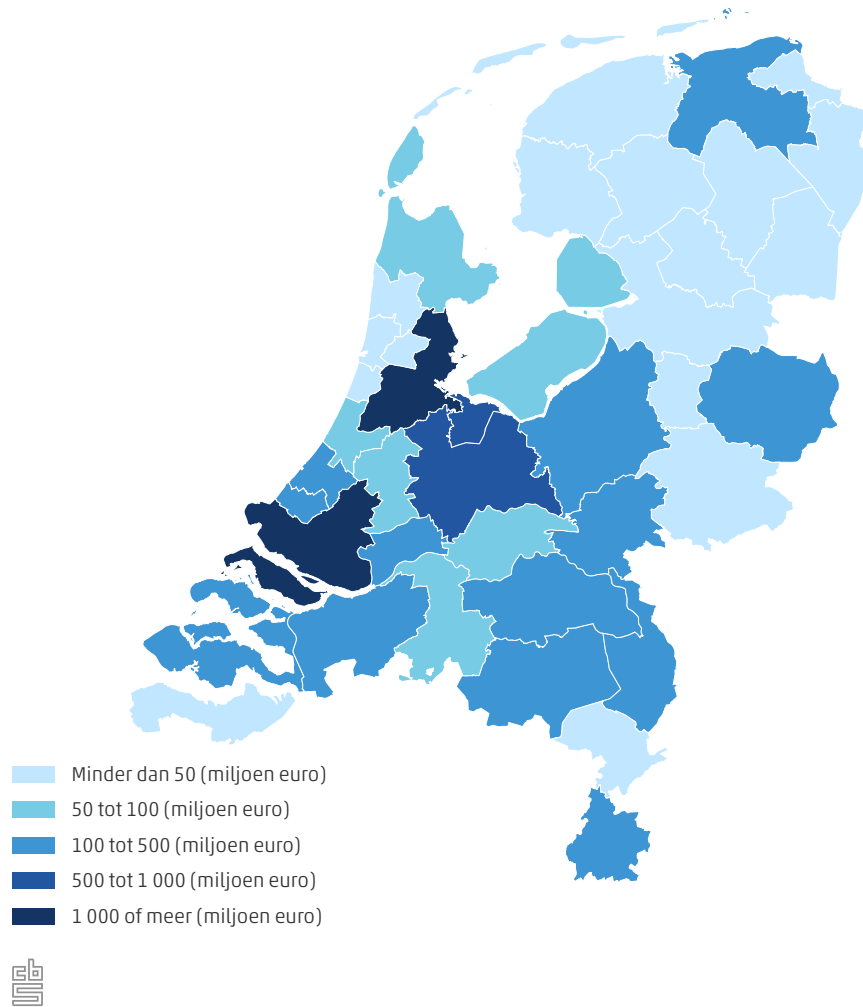

¹⁾ Exclusief import die niet aan bedrijven kan worden toegewezen.

Randstad dominant in dienstenhandel met Frankrijk

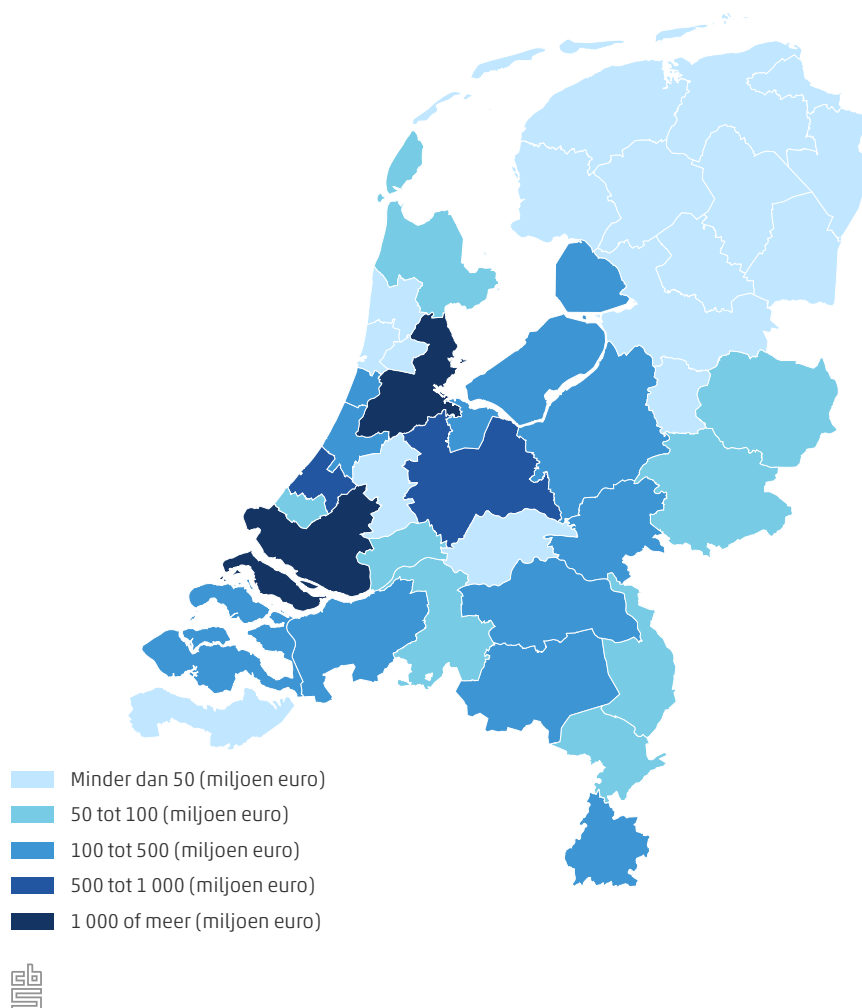
De waarde van de dienstenuitvoer van de Nederlandse *business economy* naar Frankrijk bedroeg in 2023 circa 14,8 miljard euro. Zoals figuur 3.3.5 laat zien, was deze uitvoer sterk geconcentreerd in Groot-Amsterdam: 8,8 miljard euro, oftewel 59 procent van de totale uitvoerwaarde was afkomstig uit deze regio. Op afstand volgden Groot-Rijnmond, Het Gooi en Vechtstreek, Utrecht en de Agglomeratie 's-Gravenhage. Samen met Groot-Amsterdam waren deze Randstadregio's goed voor ruim driekwart van de uitvoerwaarde naar Frankrijk. Deze sterke regionale concentratie is goed te verklaren. De internationale dienstenuitvoer leunt, veel meer dan de goederenuitvoer, op een selecte groep grote spelers. Een aanzienlijk deel van deze bedrijven is gevestigd in de Randstad, met name in Amsterdam.

3.3.5 Exportwaarde naar Frankrijk naar regio, 2023*

De diensteninvoer uit Frankrijk door in Nederland gevestigde bedrijven kwam in 2023 uit op ongeveer 13,6 miljard euro. In figuur 3.3.6 is te zien dat ook bij de invoer Groot-Amsterdam veruit de grootste regio was met 7,6 miljard euro, oftewel 55 procent van de totale invoerwaarde. Hoewel dit wederom een zeer dominante positie is, was de invoer hiermee iets minder extreem geconcentreerd in deze regio dan de uitvoer. Groot-Amsterdam werd op afstand gevolgd door Groot-Rijnmond, dat met 1,5 miljard euro juist een steviger aandeel had dan bij de uitvoer. Buiten de Randstad leunt de invoer op een iets bredere groep en springen vooral Zuidoost-Noord-Brabant, Flevoland, West-Noord-Brabant en de Veluwe eruit.

3.3.6 Importwaarde uit Frankrijk naar regio, 2023*

3.4 Nederlands-Franse dienstenhandel vanuit Frans perspectief

De dienstensector speelt een belangrijke rol in de Franse economie en in de internationale economische betrekkingen. Frankrijk behoort tot de grootste dienstexporteurs en -importeurs binnen de Europese Unie en neemt ook wereldwijd een prominente positie in (WTO-OESO, 2026), zoals eerder in hoofdstuk 1 is beschreven. Frankrijk is bovendien één van de belangrijkste Europese partners voor de Nederlandse dienstenhandel (zie paragraaf 3.2). Omgekeerd is Nederland ook voor Frankrijk een belangrijke handelspartner. Volgens cijfers van Eurostat (2024) exporteerde Frankrijk in 2024 voor circa 19,5 miljard euro aan diensten naar Nederland, terwijl de import uit Nederland ongeveer 17,3 miljard euro bedroeg. De bilaterale dienststromen bestaan voornamelijk uit zakelijke diensten, vervoersdiensten en reisverkeer.

Het groeiende belang van digitaal geleverde diensten

In een tijdperk waarin internet en digitale technologieën het dagelijks leven en het internationale bedrijfsleven steeds sterker beïnvloeden, speelt digitale handel een groeiende rol in de wereldeconomie (OESO, 2023). Digitalisering verandert niet alleen wat er internationaal wordt verhandeld, maar ook hoe handel tot stand komt. Naast fysiek verhandelde goederen worden steeds meer diensten via digitale netwerken geleverd. Voorbeelden zijn ICT-diensten, cloud- en datadiensten, online financiële dienstverlening en andere zakelijke diensten die digitaal kunnen worden overgedragen. Anders dan bij traditioneel geleverde diensten is er bij digitaal geleverde diensten geen fysieke verplaatsing van personen of goederen nodig: de levering vindt volledig digitaal plaats.

Door de toenemende digitalisering groeit de handel in digitaal geleverde diensten wereldwijd sterk. Sinds 2015 nam de wereldwijde export van digitaal geleverde diensten met ongeveer 120 procent toe en verdubbelde de import (WTO, 2024). In 2024 werd naar schatting ongeveer 55 procent van de wereldwijde dienstenexport digitaal geleverd en bestond ongeveer de helft van de wereldwijde dienstenimport uit digitaal geleverde diensten.

Ook in Nederland en Frankrijk groeide de handel in digitaal geleverde diensten sterk sinds 2015. De export van digitaal geleverde diensten nam in Nederland met ongeveer 88 procent toe en in Frankrijk met circa 92 procent. Aan de importzijde bedroeg de groei ongeveer 41 procent in Nederland en circa 76 procent in Frankrijk. In 2024 bestond ongeveer 62 procent van de Nederlandse dienstenexport uit digitaal geleverde diensten, tegenover 51 procent in Frankrijk (WTO, 2024).

Nederland relatief belangrijker als leverancier van diensten aan Frankrijk

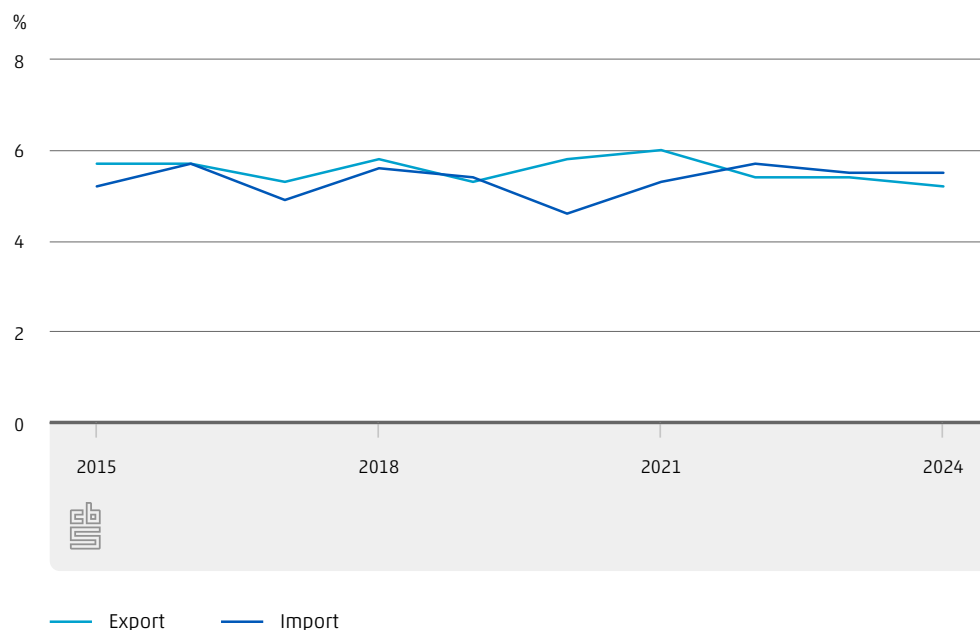
Het aandeel van Nederland in de Franse dienstenexport bedroeg in 2024 5,2 procent, terwijl het aandeel in de dienstenimport uitkwam op 5,5 procent, zoals te zien is in figuur 3.4.1. Sinds 2014 is het exportaandeel licht gedaald en het importaandeel juist toegenomen. De aandelen zijn daarmee naar elkaar toegegroeid, waardoor Nederland voor Frankrijk relatief belangrijker is geworden als leverancier van diensten dan als afzetmarkt.

In hoofdstuk 1 kwam al naar voren dat Nederland behoort tot de grotere afnemers van Franse diensten binnen de EU. In 2024 was bijna 171 miljard euro (45,8 procent van de totale Franse dienstenexport) bestemd voor andere EU-lidstaten. Nederland nam 11,4 procent voor zijn rekening, tegen 13,7 procent in 2015. Het relatieve gewicht van Nederland binnen de EU-afzetmarkt is daarmee afgenomen.

Aan de invoerzijde was Duitsland in 2024 de grootste leverancier van diensten aan Frankrijk, zo blijkt uit de Eurostat (2024) cijfers gepresenteerd in hoofdstuk 1. In totaal was ruim de helft van de Franse dienstenimport (164 miljard euro) afkomstig uit andere EU-lidstaten. Binnen deze EU-invoer bleef het aandeel van Nederland met 10,5 procent in 2024 ten

opzichte van 2015 nagenoeg stabiel. Daarmee is de verschuiving in de wederzijdse aandelen vooral zichtbaar aan de Franse uitvoerzijde.

3.4.1 Aandeel Nederland in de dienstenhandel met Frankrijk

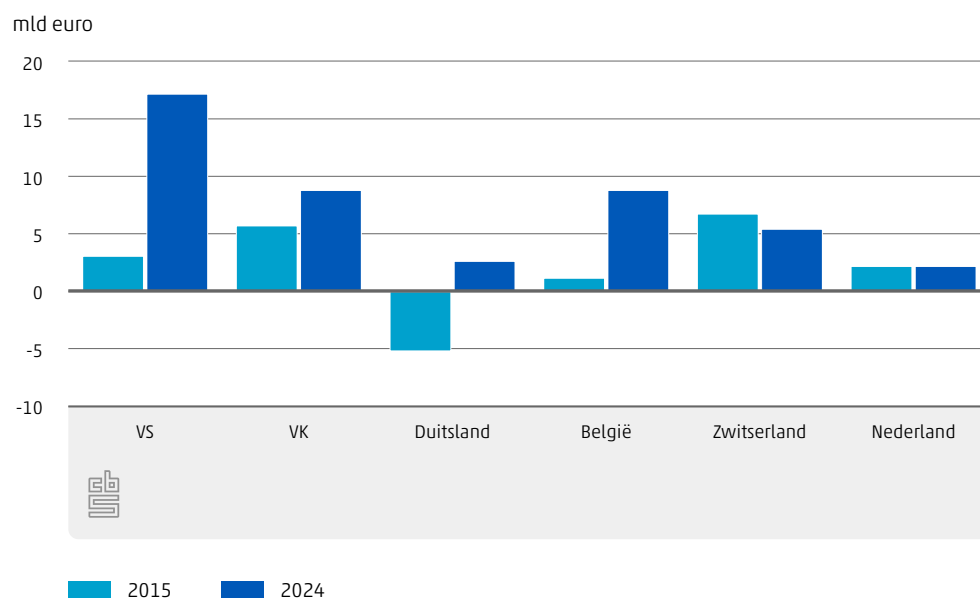
Bron: Eurostat (2024)

Nederland stabiel, handelsoverschot met overige exportpartners in top 6 toegenomen

Hoewel het aandeel van Nederland in de Franse dienstenimport en -export veranderde, laten de absolute handelsstromen een stabiel beeld zien. Figuur 3.4.2 toont dat Nederland in 2024, net als in 2015, de zesde exportpartner van Frankrijk was op het gebied van diensten. In 2024 bedroeg de uitvoer naar Nederland 19,4 miljard euro en de invoer 17,3 miljard euro. Dit resulteerde in een overschot van 2,2 miljard euro, even groot als in 2015. Ten opzichte van 2015 nam de Franse dienstenexport naar Nederland met bijna 50 procent toe, terwijl de import uit Nederland met circa 60 procent groeide. Ondanks deze sterke groei in zowel de import als export van diensten bleef de relatieve positie van Nederland binnen de Franse dienstenhandel grotendeels ongewijzigd.

In dezelfde periode verbeterde de totale Franse dienstenbalans aanzienlijk: het overschot steeg van 20 miljard euro in 2015 naar 57 miljard euro in 2024. Deze toename werd vooral gedragen door sterk oplopende overschotten met de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en België. Ook met Duitsland vond een duidelijke omslag plaats, van een tekort van 5,2 miljard euro in 2015 naar een overschot van 2,7 miljard euro in 2024. Kortom, Nederland is voor Frankrijk een stabiele en evenwichtige handelspartner. De groei van het totale dienstenoverschot hangt vooral samen met de ontwikkeling van de overschotten van de grotere handelspartners.

3.4.2 Handelsbalans Frankrijk in diensten, top 6 exportpartners

Bron: Eurostat (2024)

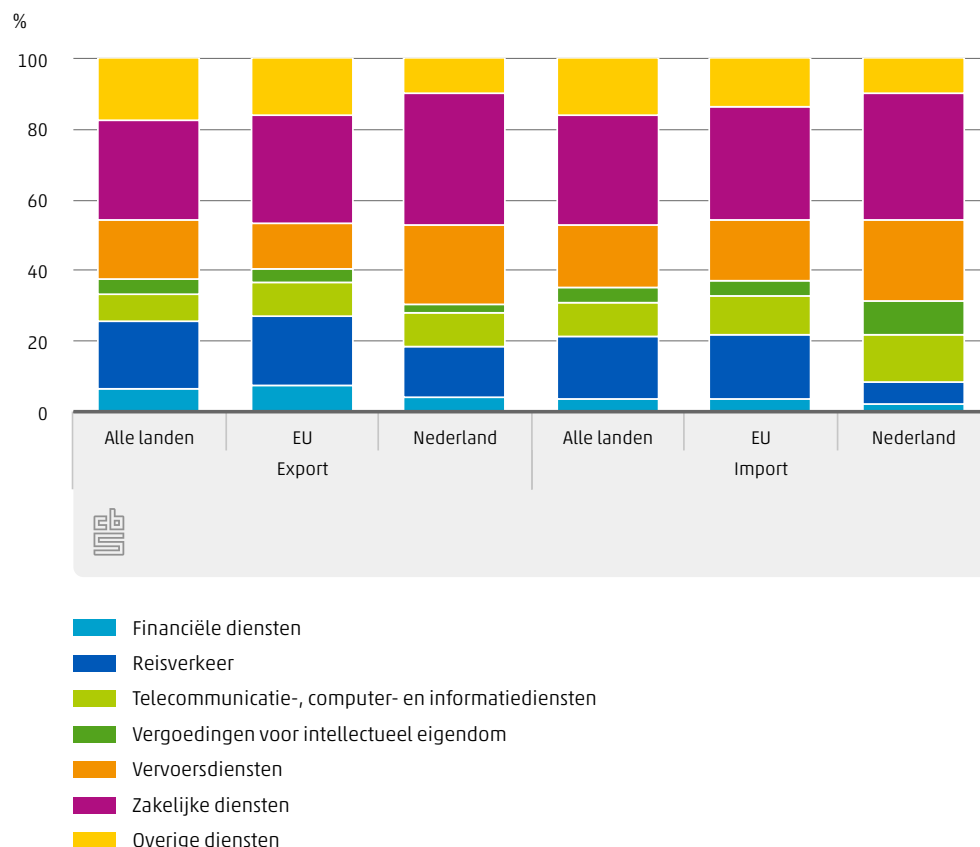
Dienstenhandel met Nederland meer zakelijk en logistiek van aard vergeleken met EU

De samenstelling van de Franse dienstenexport naar Nederland wijkt af van zowel de totale Franse dienstenexport als de uitvoer naar andere EU-lidstaten, zoals te zien is in figuur 3.4.3. De handel met Nederland is relatief sterker gericht op zakelijke diensten en vervoersdiensten, en minder op reisverkeer, financiële diensten en vergoedingen voor intellectueel eigendom.

Met 37,5 procent vormen zakelijke diensten, zoals juridisch advies, managementadvies en R&D-diensten, het grootste aandeel in de uitvoer naar Nederland. Dit aandeel ligt hoger dan in de totale Franse dienstenexport en in de uitvoer naar de EU als geheel. Ook vervoersdiensten nemen in de handel naar Nederland een relatief groter gewicht in dan bij andere EU-lidstaten. Daarmee is Nederland binnen de EU een belangrijke exportpartner voor Frankrijk op het gebied van zakelijke en logistieke dienstverlening.

Aan de invoerzijde is een vergelijkbaar patroon zichtbaar. Met 35,7 procent vormen zakelijke diensten eveneens het grootste aandeel in de Franse dienstenimport uit Nederland. Ook vervoersdiensten en telecommunicatie-, computer- en informatiediensten nemen een relatief groter aandeel in dan in de totale Franse dienstenimport en de invoer uit de EU. Hierdoor is Nederland binnen de EU een relatief belangrijke leverancier voor Frankrijk van zakelijke, vervoers- en informatiediensten.

3.4.3 Samenstelling Franse dienstenhandel met Nederland, EU en wereldwijd, 2024

Bron: Eurostat (2024)

3.5 Samenvatting en conclusie

Hoe heeft de dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk zich ontwikkeld?

Frankrijk is een belangrijke, maar niet dominante handelspartner voor Nederland in de dienstenhandel. Het land behoort tot de grotere Europese partners en staat doorgaans net buiten de top 5 van belangrijkste bestemmingen en leveranciers.

De dienstenhandel tussen beide landen vertoont over de periode 2015–2025 een overwegend stijgende trend, met een tijdelijke terugval in 2020. Sindsdien is de bilaterale handel verder toegenomen en bereikten zowel de import (18,7 miljard euro) als de export (19,2 miljard euro) in 2025 het hoogste niveau. Nederland exporteert daarbij al geruime tijd meer diensten naar Frankrijk dan het uit Frankrijk importeert, al schommelt de handelsbalans rond het evenwicht. In de jaren 2021–2023 was sprake van een tijdelijk tekort door sterkere importgroei, waarna het saldo vanaf 2024 weer licht positief werd en in 2025 uitkwam op 0,5 miljard euro.

De dienstenhandel tussen Nederland en Frankrijk wordt aan zowel de uitvoer- als invoerzijde gedomineerd door zakelijke diensten, en het aandeel daarvan is sinds 2015 verder toegenomen. Daarnaast nemen vervoersdiensten en telecommunicatie-, computer- en informatiediensten een belangrijk, maar licht afnemend aandeel in. Financiële diensten laten juist de sterkste groei zien, al blijft het aandeel relatief beperkt. Aan de invoerzijde zijn vergelijkbare patronen zichtbaar, met daarnaast een dalend aandeel van reisverkeer en overige diensten. Daarmee verschuift de bilaterale dienstenhandel geleidelijk naar meer zakelijke en financieel gerelateerde dienstverlening.

Wat zijn de kenmerken van bedrijven in Nederland die dienstenhandel hebben met Frankrijk?

In 2023 namen tienduizenden bedrijven in Nederland deel aan de dienstenhandel met Frankrijk. Het aantal importeurs lag met circa 29 duizend bedrijven duidelijk hoger dan het aantal exporteurs, dat uitkwam op ruim 14 duizend. Binnen deze groep is een duidelijk onderscheid naar handelsrichting zichtbaar. Bijna 10 duizend exporteurs richt zich uitsluitend op uitvoer, terwijl de sterke groei van het aantal importeurs sinds 2014 vooral wordt gedreven door bedrijven die alleen diensten uit Frankrijk afnemen.

De bedrijven die met Frankrijk diensten verhandelen zijn vooral actief in een beperkt aantal bedrijfstakken. Bij de export domineren specialistische zakelijke diensten, gevolgd door de bedrijfstakken handel en informatie en communicatie, al blijft het aandeel exporteurs binnen deze bedrijfstakken relatief beperkt. De delfstoffenwinning kent het hoogste aandeel, mede door het geringe aantal bedrijven. Bij de import verschuift het zwaartepunt naar de bedrijfstak handel, waar de meeste importeurs actief zijn, gevolgd door specialistische zakelijke diensten en informatie en communicatie. Het aandeel importerende bedrijven ligt in meerdere bedrijfstakken hoger dan bij export, met opnieuw het hoogste aandeel in de delfstoffenwinning.

Van de exportwaarde van 17,5 miljard euro in 2023 kan 14,9 miljard euro aan bedrijven worden toegeschreven, waarbij vooral buitenlandse multinationals het grootste aandeel leveren. Een vergelijkbaar beeld is zichtbaar bij de import. Van de totale invoer van 17,7 miljard euro in 2023 kan circa 13,6 miljard euro worden toegeschreven aan bedrijven, waarbij (vooral buitenlandse) multinationals het grootste aandeel hebben. Ook voor de EU als geheel domineren multinationals de handelswaarde, maar in aantal bedrijven zijn zij minder vertegenwoordigd.

De dienstenhandel is regionaal sterk geconcentreerd in de Randstad. Vooral Groot-Amsterdam neemt een dominante positie in, gevolgd door de COROP-gebieden Groot-Rijnmond, Utrecht en 's-Gravenhage. Deze regio's zijn samen goed voor het grootste deel van zowel de export- als importwaarde, terwijl andere gebieden een meer aanvullende rol vervullen.

Wat is het belang van de Frans-Nederlandse dienstenhandel voor Frankrijk?

Vanuit Frans perspectief is Nederland een belangrijke maar eveneens geen dominante partner in de dienstenhandel. In 2024 bedroeg het aandeel van Nederland in de Franse dienstexport 5,2 procent en in de dienstimport 5,5 procent. Sinds 2014 is het exportaandeel licht gedaald, terwijl het importaandeel is toegenomen, waardoor Nederland relatief belangrijker is geworden als leverancier van diensten aan Frankrijk.

Hoewel het aandeel van Nederland in de Franse dienstexport is afgenomen en het importaandeel is toegenomen, blijft de handelsbalans in absolute termen en de positie van Nederland stabiel. In 2024 was Nederland, net als in 2015, de zesde exportpartner van Frankrijk. De uitvoer bedroeg 19,4 miljard euro en de invoer 17,3 miljard euro, wat resulteerde in een ongewijzigd overschot van 2,2 miljard euro. Tegelijkertijd verbeterde de totale Franse dienstbalans sterk, vooral door oplopende overschotten met grotere handelspartners zoals de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en België.

De samenstelling van de Franse dienstenhandel met Nederland wijkt af van het EU-gemiddelde, met een relatief groot aandeel zakelijke diensten en vervoersdiensten en een kleiner aandeel reisverkeer, financiële diensten en vergoedingen voor intellectueel eigendom. Zakelijke diensten vormen zowel in de export (37,5 procent) als in de import (35,7 procent) de grootste categorie. Ook vervoersdiensten en informatiediensten zijn relatief sterk vertegenwoordigd, waardoor Nederland binnen de EU vooral een belangrijke partner is voor zakelijke en logistieke dienstverlening.

3.6 Literatuur

CBS (2022). [Internationale handel; invoer en uitvoer van diensten 2014–2020](#) [Dataset]. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 10 februari

CBS (2023). [Internationale handel; invoer en uitvoer van diensten naar land, kwartaal](#) [Dataset]. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 10 februari

Eurostat (2024). [International trade in services \(since 2010\) \(BPM6\)](#) [Dataset]. Eurostat. Geraadpleegd op 15 februari 2026.

OECD (2023). [Of bytes and trade: quantifying the impact of digitalization on trade](#). OECD Trade policy paper, No. 273. OECD publishing.

OECD (2025). [OECD Services Trade Restrictiveness Index: Policy trends up to 2025](#). OECD Publishing.

UNCTAD (2025). [Global trade hits record \\$33 trillion in 2024, driven by services and developing economies](#). UNCTAD.

WTO (2024). [Digitally delivered services trade](#) [Dataset]. World Trade Organisation. Geraadpleegd op 4 maart 2026.

WTO-OESO (2026). [WTO-OECD Balanced Trade in Services dataset](#) [Dataset]. World Trade Organisation. Geraadpleegd op 20 maart 2026.

4 Investerings en multinationals

Auteurs: Manon Weusten, Sarah Creemers, Roger Voncken, Tim Peeters

31% van de Nederlandse investeringen in Frankrijk komt terecht in de industrie

63% van de bedrijven met dochters in Frankrijk exporteren ook structureel naar Frankrijk

Dit hoofdstuk brengt de investeringsrelatie tussen Frankrijk en Nederland in beeld. Op basis van relevante statistieken laten we zien hoe kapitaal tussen beide landen stroomt. Daarbij komt ook de rol van multinationals in relatie tot Frankrijk aan bod. Directe investeringen krijgen immers vorm via ondernemingen die over de grens actief zijn. In welke bedrijfstakken zijn zij actief? Hoe presteren ze en wat is hun bijdrage aan de werkgelegenheid? Dat doen we voor Nederlandse dochterondernemingen in Frankrijk en vice versa. Tot slot onderzoeken we in hoeverre de Frans-Nederlandse exportstromen en investeringen samenhangen.

4.1 Inleiding

Handel is voor veel ondernemingen de eerste stap over de grens. Een deel van hen kiest echter voor een meer verregaande vorm van internationalisering en investeert rechtstreeks in het buitenland, bijvoorbeeld via een productievestiging, verkoopkantoor of distributiecentrum. Met zulke investeringen verandert de aard van internationale betrokkenheid. Handel bestaat uit afzonderlijke transacties. Directe investeringen binden bedrijven daarentegen voor langere tijd aan een buitenlandse locatie. Kapitaal, kennis en werkgelegenheid worden daarbij structureel in een ander land ingezet. Multinationals zijn de motor achter deze vorm van internationalisering: via hun dochterbedrijven worden investeringen daadwerkelijk uitgevoerd.

Directe investeringen worden gerealiseerd via ondernemingen die zich over de grens vestigen of bestaande activiteiten in het buitenland uitbreiden. Voor Frankrijk zijn buitenlandse ondernemingen van structureel belang voor de industriële prestaties. In 2024 werd bijvoorbeeld 35 procent van de industriële export gerealiseerd door buitenlandse bedrijven (Teigland et al., 2024). Dat wijst erop dat buitenlandse investeerders integraal onderdeel zijn van de Franse productiestructuur.

De verwevenheid tussen Frankrijk en Nederland krijgt gestalte in de aanwezigheid van multinationals aan beide zijden van de grens. Volgens cijfers van de Nederlandse Ambassade lanceerden Nederlandse ondernemingen in 2025 meer dan 120 investeringsprojecten in Frankrijk, die naar schatting ruim 1 700 banen creëerden (Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Frankrijk, 2025).

Leeswijzer

In dit hoofdstuk onderzoeken we de directe buitenlandse investeringsrelatie tussen Frankrijk en Nederland. Paragraaf 4.2 richt zich op de directe investeringspositie van Frankrijk, gebaseerd op OESO-cijfers. In paragraaf 4.3 worden de bilaterale investeringen tussen Frankrijk en Nederland onderzocht met data van de Franse Nationale Bank. Paragraaf 4.4 behandelt Franse en Nederlandse multinationals, gebruikmakend van CBS-cijfers. In paragraaf 4.5 maken we onderscheid tussen horizontale en verticale investeringen, en onderzoeken we de samenhang tussen export en investeringen. Paragraaf 4.6 biedt een samenvatting en conclusie, en paragraaf 4.7 beschrijft de gebruikte databronnen en methoden.

4.2 Ontwikkeling van buitenlandse investeringen in en door Frankrijk

Zoals hoofdstuk 1 van deze publicatie al liet zien, behoort Frankrijk tot de top 10 grootste economieën ter wereld, gemeten naar de omvang van de inkomende en uitgaande directe investeringspositie. Een directe investeringspositie geeft de waarde weer van aandelenbelangen en schuldverhoudingen tussen verbonden ondernemingen op een bepaald moment in de tijd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen inkomende positie (buitenlandse investeerders in het binnenland) en uitgaande positie (binnenlandse investeerders in het buitenland).

In absolute termen neemt Nederland binnen deze ranglijst een hogere positie in dan Frankrijk. In 2024 stond Nederland wereldwijd op de 4^e plaats wat betreft de inkomende investeringspositie, terwijl Frankrijk op plek 9 stond. Voor de uitgaande kant stond Nederland op plaats 2 en Frankrijk opnieuw op plaats 9 (OESO, 2026). Deze ranglijst is gebaseerd op de nominale grootte van de investeringen, exclusief SPE's, en houdt geen rekening met verschillen in de omvang van economieën.

Gecorrigeerd voor de omvang van de economie is het verschil tussen beide landen nog duidelijker zichtbaar. De Nederlandse directe investeringsposities – zowel activa als passiva – bedragen een veelvoud van het bbp. Daarmee behoort Nederland internationaal tot de meest financieel geïntegreerde economieën ter wereld.¹⁾ Dit hangt onder meer samen met de rol van Nederland als financieel knooppunt in internationale investeringsstromen. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in de aanwezigheid van bijzondere financiële instellingen en doorstroomstructuren, de vestiging van internationaal opererende hoofdkantoren en de omvangrijke buitenlandse beleggingen van Nederlandse ondernemingen en institutionele beleggers (Weusten et al., 2025).

Frankrijk is eveneens sterk financieel geïntegreerd, maar de directe investeringsposities – dat wil zeggen de bedragen die Franse bedrijven direct in het buitenland hebben geïnvesteerd en die buitenlandse bedrijven in Frankrijk hebben geïnvesteerd – zijn zowel absoluut als in verhouding tot het bbp kleiner dan die van Nederland. Ook is de netto internationale vermogenspositie van Frankrijk, het saldo van alle buitenlandse bezittingen minus alle buitenlandse schulden, doorgaans minder positief. Dit betekent dat Frankrijk, vergeleken met Nederland, minder netto bezittingen in het buitenland heeft ten opzichte van zijn schulden, en daardoor een minder omvangrijke externe financiële buffer.

Figuur 4.2.1 laat de ontwikkeling zien van de Franse inkomende investeringspositie²⁾ over een periode van tien jaar, afgezet tegen Nederland en de Europese Unie als geheel. Hieruit blijkt dat de investeringen in Frankrijk tussen 2023 en 2024 weliswaar enigszins afnamen, maar over de langere termijn relatief stabiel bleven. Voor Nederland sluit het patroon meer aan bij de EU-trend, met in de afgelopen jaren licht dalende inkomende investeringen.

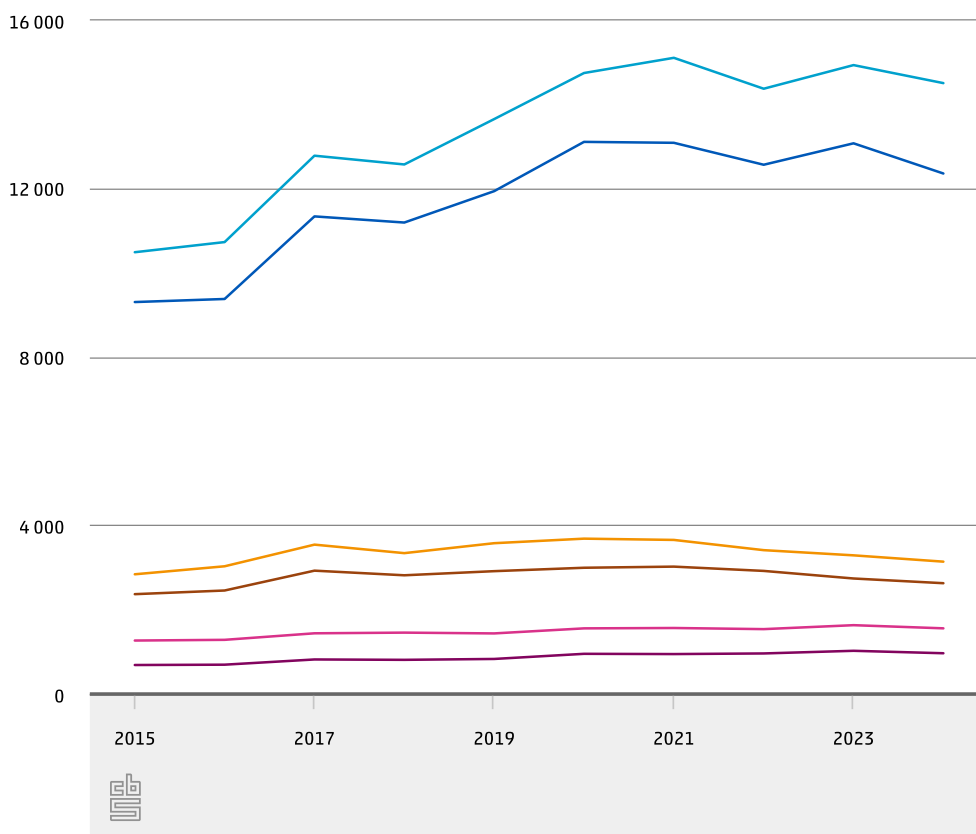
1) Internationale financiële verwevenheid is de mate waarin een land financieel geïntegreerd is met de rest van de wereld, gemeten via buitenlandse activa en passiva als percentage van het bbp (Lane & Milesi-Ferretti, 2026).

2) Hier worden Special Purpose Entities (SPE's) buiten beschouwing gelaten. SPE's – ook wel brievenbusmaatschappijen genoemd en in het verleden aangeduid als bijzondere financiële instellingen – worden meestal opgericht voor specifieke, soms fiscale redenen (Weusten et al., 2024).

De uitgaande Franse directe investeringspositie vertoont door de tijd een vergelijkbaar patroon met dat van de inkomende positie. In de afgelopen jaren namen ook de uitgaande investeringen enigszins af, maar deze daling was minder uitgesproken dan bij de Nederlandse uitgaande investeringen en die van alle EU-lidstaten samen. De gematigde ontwikkeling van de EU-investeringsposities in 2024 kan samenhangen met factoren als lagere economische groei, snel stijgende inflatie, hogere energieprijzen en geopolitieke onzekerheid (Teigland et al., 2024). Deze effecten werken via zowel investeringsstromen als waardemutaties door in de uiteindelijke posities. In het leeskader verderop in deze paragraaf wordt het verschil tussen investeringsposities en -stromen uitgelegd.

4.2.1 Positie directe buitenlandse investeringen exclusief SPE's

mld US dollar

— Frankrijk - Inkomend   — Frankrijk- Uitgaand   — Nederland - Inkomend
— Nederland - Uitgaand   — EU-27 - Inkomend   — EU-27 - Uitgaand

Bron: OESO (2026)

Posities versus stromen

Directe investeringsposities geven de totale opgebouwde waarde van buitenlandse directe investeringen weer – zowel bezittingen als verplichtingen – op een bepaald moment in de tijd. Zij weerspiegelen daarmee het cumulatieve resultaat van eerdere investeringsbeslissingen en waardemutaties.

Investeringsstromen bieden een ander perspectief. Zij registreren de grensoverschrijdende financiële transacties die in een specifiek jaar plaatsvinden tussen een moederonderneming en haar buitenlandse dochter. Een investeringsstroom bestaat uit netto financiële transacties, waaronder aandelenkapitaal, herinvesteerde winsten en intra-concernleningen.

Een investeringsstroom kan in een bepaald jaar ook negatief zijn. In dat geval wordt per saldo kapitaal teruggetrokken uit de buitenlandse onderneming, bijvoorbeeld door winstuitkeringen die hoger zijn dan nieuwe kapitaalinjecties of door aflossingen op onderlinge leningen. Economisch gezien is dan sprake van een desinvestering.

Veranderingen in investeringsposities worden niet uitsluitend bepaald door nieuwe investeringsstromen, maar ook door herwaarderingen, wisselkoersschommelingen, winsten die worden ingehouden of uitgekeerd, en herstructureringen binnen multinationals.

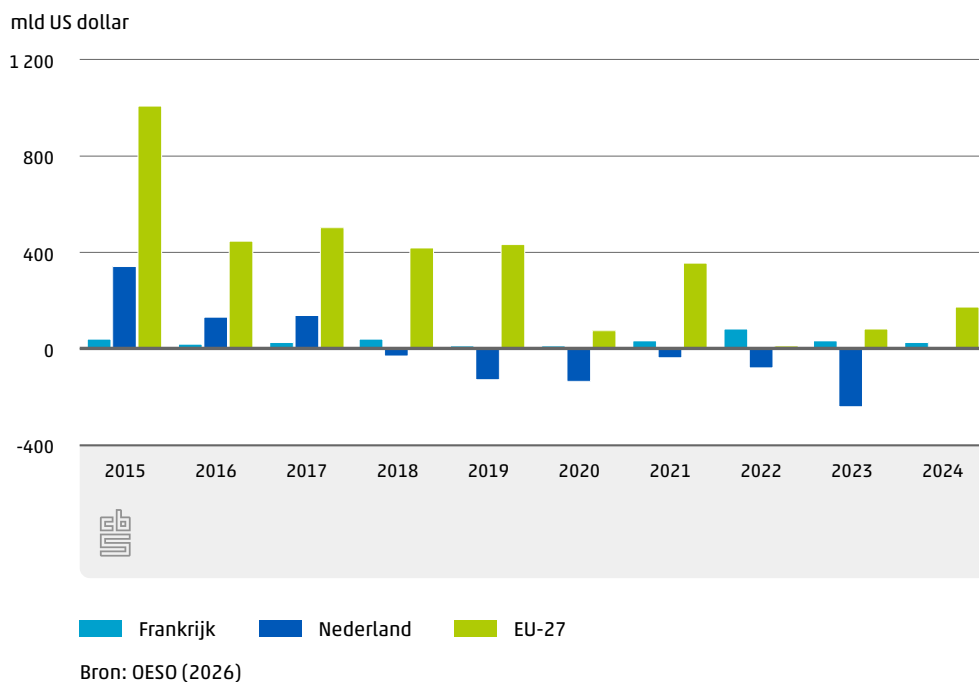
Frankrijk 2^e EU-lidstaat qua inkomende kapitaalstromen in 2024

Wanneer niet naar investeringsposities maar naar investeringsstromen wordt gekeken, verschuift het beeld. In 2024 stond Frankrijk binnen de EU op de 2^e plaats wat betreft inkomende directe investeringsstromen, na Spanje. Wereldwijd nam Frankrijk de 7^e plaats in. De inkomende directe investeringsstroom bedroeg dat jaar 27,2 miljard US dollar. Nederland eindigde dat jaar beduidend lager, op de 27^e plaats wereldwijd, met inkomende investeringsstromen van 8,9 miljard US dollar. Ter vergelijking: de Verenigde Staten registreerden de grootste inkomende kapitaalstromen in 2024, met 292,3 miljard US dollar.

Figuur 4.2.2 toont de ontwikkeling van de inkomende directe investeringsstromen, exclusief SPE's, over de tijd. Voor Nederland zijn in meerdere jaren negatieve stromen zichtbaar, wat betekent dat per saldo kapitaal werd teruggetrokken uit buitenlandse dochterondernemingen. Frankrijk kende in de afgelopen tien jaar daarentegen op totaalniveau uitsluitend positieve inkomende investeringsstromen. Voor Nederland hangen zulke schommelingen mede samen met zijn rol als internationaal financieel knooppunt, waarbij herstructureringen binnen multinationals en veranderingen in intra-concernfinanciering grote effecten kunnen hebben op de gemeten investeringsstromen. Ook recente veranderingen in internationale belastingregels en nationale maatregelen gericht op het beperken van doorstroomstructuren spelen hierbij een rol. Zo hield de negatieve investeringsstroom in 2023 onder meer verband met de ontmanteling van doorstroomstructuren door verschillende multinationals (Weusten et al., 2025). Voor de EU als geheel is

over een langere periode een dalende trend zichtbaar. Desondanks blijven de inkomende investeringsstromen per saldo positief.

4.2.2 Inkomende directe investeringsstromen exclusief SPE's

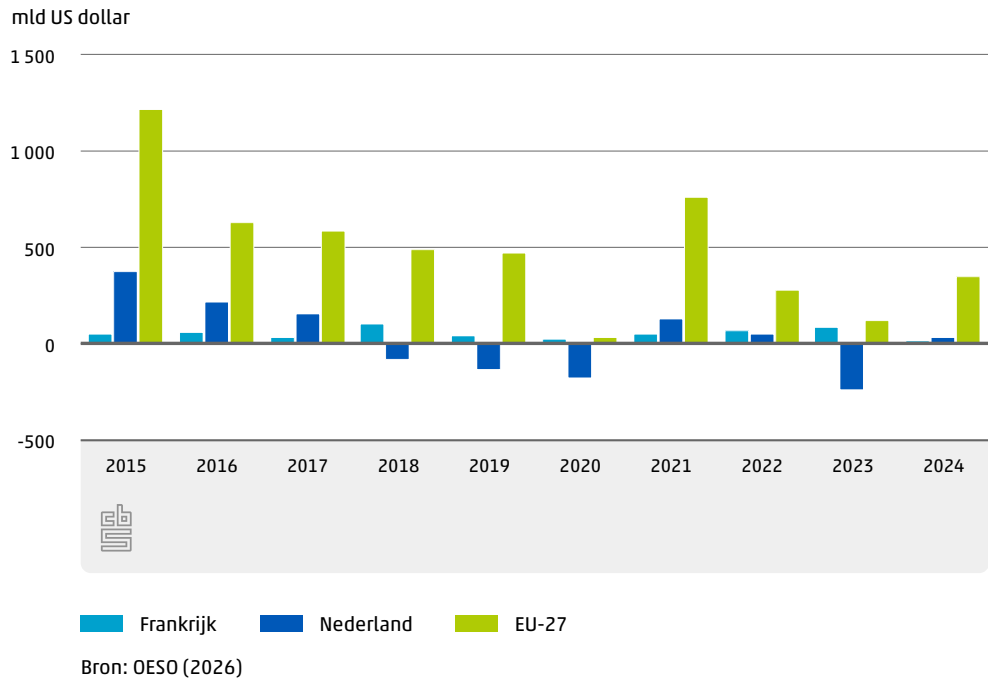

Nederland op plek 8 qua uitgaande kapitaalstromen in 2024; Frankrijk staat 16^e

Figuur 4.2.3 toont de uitgaande directe investeringsstromen zonder SPE's, oftewel de netto-investeringen die landen in het buitenland doen. In 2024 kende Frankrijk een relatief beperkte uitgaande investeringsstroom van per saldo 16,7 miljard US dollar, waarmee het wereldwijd de 16^e plaats innam. Hoewel de omvang beperkt is in vergelijking met de grootste investerende landen, blijven de Franse uitgaande investeringsstromen door de tijd heen relatief stabiel en positief.

De EU als geheel kent eveneens een dalende tendens in uitgaande investeringsstromen, maar investeert per saldo nog steeds meer in het buitenland dan er kapitaal wordt teruggetrokken. Het Nederlandse beeld wijkt opnieuw af en vertoont grotere fluctuaties dan Frankrijk, wederom vermoedelijk in verband met de ontmanteling van doorstroomstructuren. In 2024 bedroeg de Nederlandse uitgaande investeringsstroom 39,2 miljard US dollar, wat resulteert in de 8^e plaats wereldwijd. De VS noteerde dat jaar de hoogste uitgaande investeringsstroom, met een totaal van 317,4 miljard US dollar.

4.2.3 Uitgaande directe investeringsstromen exclusief SPE's

4.3 Bilaterale investeringen tussen Frankrijk en Nederland

Uit hoofdstuk 1 van deze Internationaliseringsmonitor weten we dat Luxemburg, Nederland en Zwitserland de belangrijkste partnerlanden waren voor de Franse inkomende directe investeringen in 2024. In deze paragraaf verschuiven we de focus van de mondiale investeringsrelaties naar de bilaterale investeringsrelatie tussen Nederland en Frankrijk. Hiervoor gebruiken we investeringsdata van de Franse Nationale Bank tot en met 2024 (Banque de France, 2026).

Vanaf 2017 is er een stijging in Franse directe investeringen in Nederland, die samenvalt met de periode na het Brexit-referendum. Volgens de Nederlandse ambassade in Frankrijk kan de onzekerheid rond Brexit bedrijven ertoe hebben aangezet hun aanwezigheid binnen de EU te versterken, onder meer via extra investeringen in Nederland (Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Frankrijk, 2025).

Ook in latere jaren, onder meer tijdens de coronapandemie en de daarmee gepaard gaande inflatiegolf, bleef de bilaterale directe investeringsrelatie relatief stabiel. In 2024 was Nederland de 5^e grootste investeringspartner van Frankrijk. Nederlandse investeringen waren goed voor 3 procent van alle door directe buitenlandse investeringen gecreëerde banen in Frankrijk (Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Frankrijk, 2025).

Begrippen

Directe investering

Er is sprake van een directe investeringsrelatie wanneer een persoon of juridische entiteit (investeerder) minimaal 10 procent van de stemrechten of, indien dat niet het geval is, 10 procent van het aandelenkapitaal in een directe investeringsonderneming bezit (Banque de France, 2025b). Het gaat hierbij om een blijvend belang en om verkrijging van substantiële invloed in het management van de onderneming.

Waardering

Inkomende en uitgaande directe investeringsposities worden door de Franse Nationale Bank vanaf 2006 gewaardeerd tegen *mixed value*. Dit betekent dat posities in beursgenoteerde effecten tegen marktwaarde worden geregistreerd en posities in niet-beursgenoteerde activa en passiva tegen boekwaarde (Banque de France, 2025b).

De uiteindelijke controlerende moedermaatschappij

Dit betreft de entiteit die aan het hoofd staat van de zeggenschapsketen. Deze keten wordt bepaald door opeenvolgende eigendomsrelaties waarbij telkens meer dan 50 procent van de stemrechten wordt gecontroleerd. Analyse op basis van de uiteindelijke eigenaar geeft een nauwkeuriger beeld van de herkomst van investeringen dan toewijzing op basis van het directe investeringsland (Banque de France, 2025b).

Frankrijk

Voor de betalingsbalans en de internationale investeringspositie omvat Frankrijk het Europese grondgebied, de overzeese regio's (Guadeloupe, Frans-Guyana, Réunion, Martinique en Mayotte), en de overzeese gemeenschappen Saint-Barthélemy, Saint-Martin en Saint-Pierre en Miquelon, evenals het Vorstendom Monaco. Alle andere landen, gebieden en instellingen, inclusief de ECB, worden beschouwd als niet-residenten (Banque de France, 2025b).

14% van de buitenlandse
investeringen in Frankrijk door
Nederlandse bedrijven in 2024

De totale inkomende investeringspositie van Frankrijk is tussen 2006 en 2024 sterk toegenomen, zie tabel 4.3.1. In 2024 was deze bijna 2,5 keer zo hoog als in 2006; voor Nederlandse investeringen bedroeg de groei in dezelfde periode een factor 2,3.

4.3.1 Investeringspositie van Frankrijk in 2006 t.o.v. 2024

	Totaal		EU-27		Nederland		
	mld US dollar	%	mld US dollar	%	mld US dollar	%	Ranking
Type investeringspositie in 2006							
Inkomend	375	100	227	61	56	15	1
Inkomend uiteindelijke zeggenschap	360	100	156	43	29	8	5
Uitgaand	625	100	287	46	60	10	3
Type investeringspositie in 2024							
Inkomend	931	100	570	61	128	14	2
Inkomend uiteindelijke zeggenschap	853	100	409	48	46	5	9
Uitgaand	1 499	100	750	50	207	14	2
Verandering 2024 t.o.v. 2006							
Inkomend	556	148	343	151	73	131	
Inkomend uiteindelijke zeggenschap	494	137	253	162	17	60	
Uitgaand	874	140	462	161	146	244	

Bron: Banque de France (2026)

Nederland kleiner aandeel in Franse inkomende investeringen

In 2024 was Nederland voor wat betreft directe investeringspositie de 2^e grootste investeerder van Frankrijk. Van de totale inkomende investeringspositie in Frankrijk kwam in 2024 14 procent uit Nederland, zie figuur 4.3.2. In 2006 stond Nederland op de 1^e plaats, vóór het VK en Luxemburg. In de jaren erna wonnen met name Luxemburg, Zwitserland en Singapore aan belang als investeerders in Frankrijk.

De herkomst van multinationals: juridisch, statistisch en historisch niet altijd hetzelfde

De nationale identiteit van multinationals komt niet altijd overeen met hun juridische vestigingsplaats of met het land waarmee het bedrijf historisch wordt geassocieerd. In internationale statistieken worden ondernemingen doorgaans toegeschreven aan het land waar de moedermaatschappij of holding is gevestigd. Daardoor kan de statistische herkomst van een onderneming afwijken van de nationale identiteit die het bedrijf in het publieke debat heeft.

Een bekend voorbeeld is vliegtuigbouwer Airbus. Het bedrijf wordt vaak als Frans of Europees gezien en het operationele management bevindt zich in Toulouse. De holding Airbus SE heeft echter zijn juridische zetel in Leiden. In statistieken kan Airbus daardoor als een Nederlandse multinational worden geclassificeerd. Iets vergelijkbaars geldt voor autofabrikant Stellantis – ontstaan uit de fusie tussen het Franse Peugeot (PSA) en het Italiaans-Amerikaanse Fiat Chrysler – die eveneens een juridische zetel in Nederland heeft.

De nationale 'identiteit' van bedrijven kan bovendien verschuiven door fusies en overnames. Zo fuseerden in 2004 Air France en KLM tot de luchtvaartgroep Air France-KLM, met een holding in Frankrijk. Hoewel KLM vaak als een Nederlandse luchtvaartmaatschappij wordt gezien, kan de groep in internationale statistieken als

Frans worden geclassificeerd. Een ander voorbeeld is optiekretailer GrandVision – bekend van winkelketens zoals Pearle – die in 2021 werd overgenomen door de Frans-Italiaanse groep EssilorLuxottica.

Bij statistieken over buitenlandse directe investeringen wordt de herkomst van ondernemingen doorgaans bepaald op basis van de uiteindelijke controlerende moedermaatschappij (UCI). Hierdoor kan de statistische herkomst van investeringen afwijken van het land waarmee een onderneming historisch, cultureel of in de media wordt geassocieerd.

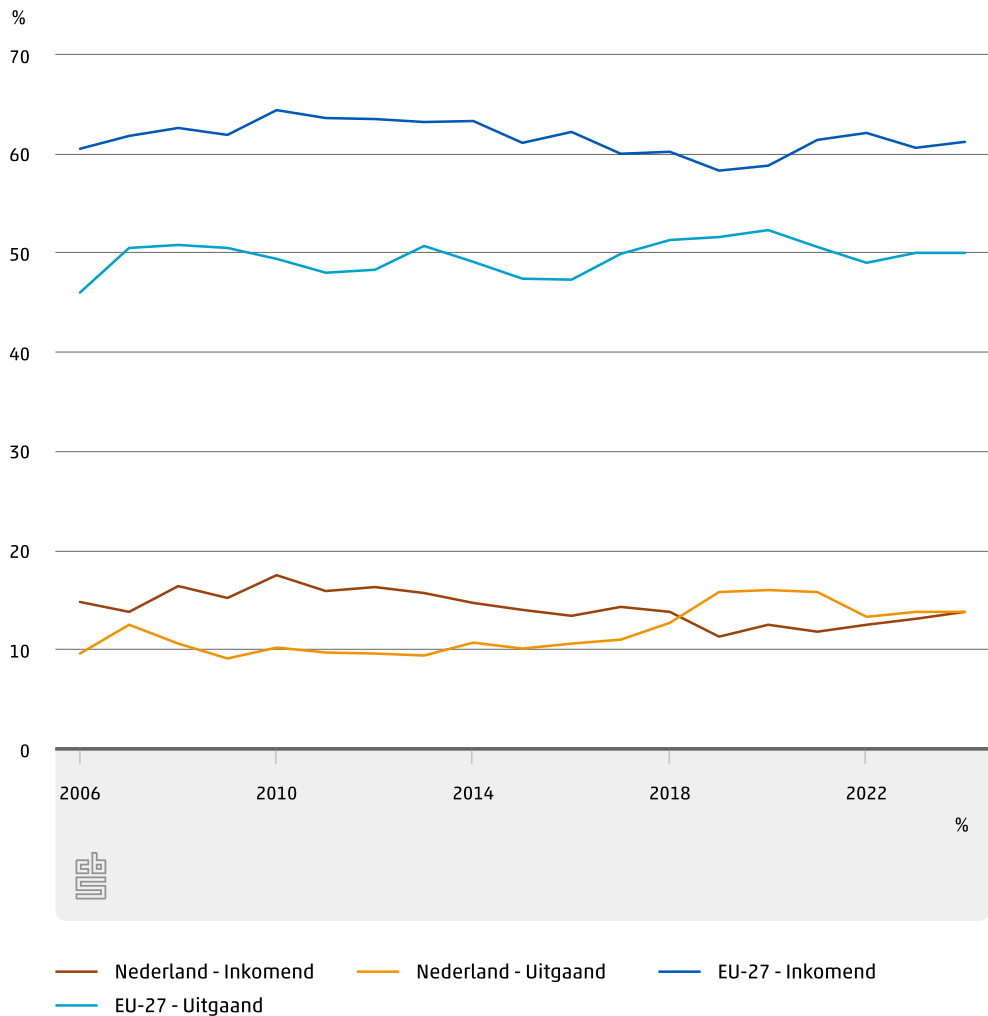
Tot nu toe is gekeken naar het land van herkomst van de investering zelf, wat niet altijd de locatie van de uiteindelijke controlerende moedermaatschappij weerspiegelt. Bijvoorbeeld, als een Britse dochteronderneming van een Japans bedrijf een Franse onderneming bezit, wordt de investering toegewezen aan het VK, niet aan Japan. Wanneer we echter de locatie van de uiteindelijke moedermaatschappij als uitgangspunt nemen, verliezen doorstroomlanden zoals Luxemburg en Nederland aan betekenis. Nederland viel in 2024 terug van de 2^e naar de 9^e plaats: slechts 5 procent van de investeringen in Frankrijk kwam oorspronkelijk uit Nederland, zie tabel 4.3.1. De VS, Duitsland, Zwitserland en het VK zijn op basis van uiteindelijke zeggenschap de belangrijkste investeerders in Frankrijk. Dit verschil onderstreept de rol van Nederland als financieel knooppunt binnen internationale investeringsstructuren.

Franse investeringen in Nederland fors toegenomen

In tabel 4.3.1 zien we dat de uitgaande investeringspositie van Frankrijk de afgelopen jaren aanzienlijk steeg. Waar deze in 2006 nog 625 miljard US dollar bedroeg, was dat in 2024 gestegen met 874 miljard US dollar. Dit betekende een groei van 140 procent. De Franse investeringspositie in Nederland nam nog sterker toe, met 244 procent.

Het aandeel van Nederland in de totale Franse uitgaande investeringspositie steeg van 9,6 procent in 2006 naar 13,8 procent in 2024, zie figuur 4.3.2. Daarmee behoort Nederland tot de belangrijkste bestemmingen van Frans kapitaal. Frankrijk had in 2024 zijn grootste directe buitenlandse investeringspositie in de VS, gevolgd door Nederland en het VK. In 2006 stond ons land nog achter het VK, op de 3^e plek. Aan het einde van 2024 was de helft van de totale Franse directe buitenlandse investeringspositie geconcentreerd in de EU-lidstaten.

4.3.2 Aandeel in Franse investeringspositie¹⁾

¹⁾Inkomende en uitgaande directe investeringsposities worden door de Franse Nationale Bank vanaf 2006 gewaardeerd tegen mixed value.

Meeste Nederlandse investeringen komen terecht in Franse industrie

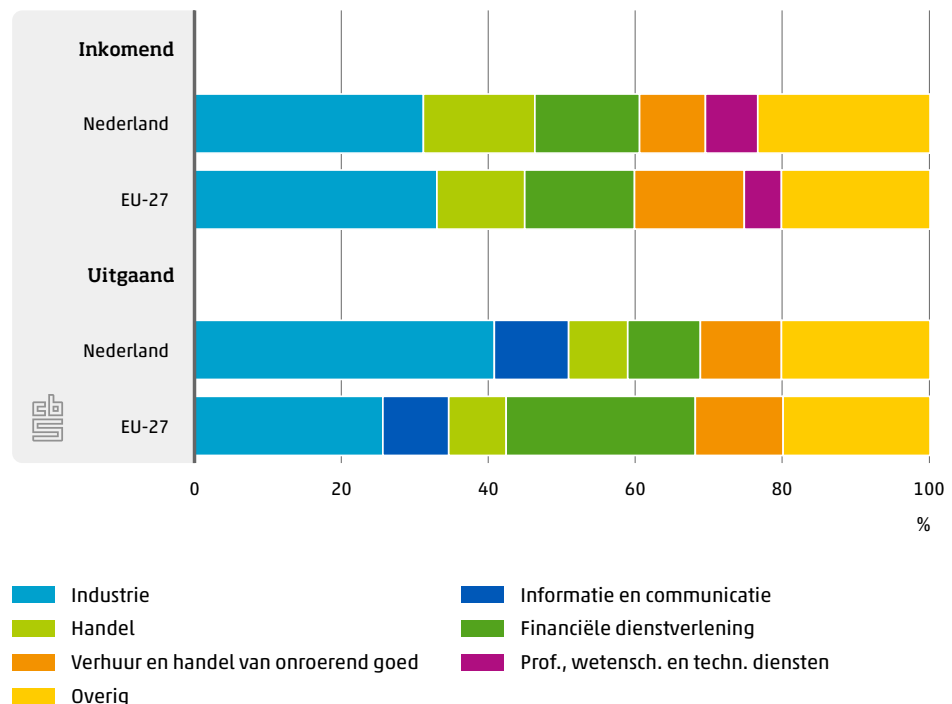
Nederlandse directe investeringen in Frankrijk concentreren zich in belangrijke mate in de industrie, zie figuur 4.3.3, en dan met name in de chemische industrie, farmacie en voedingsmiddelenproductie. Een voorbeeld hiervan is de investering van het pan-Europese consortium FertigHy in 2024, waarin onder meer Heineken participeert. Het consortium investeerde 1,3 miljard euro in de bouw van een fabriek voor koolstofarme stikstofmeststoffen in Hauts-de-France (Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Frankrijk, 2025).

Naast de industrie spelen groot- en detailhandel en financiële dienstverlening een rol, bijvoorbeeld via Nederlandse winkelketens die actief zijn in Frankrijk zoals Zeeman en Wibra (Le Clercq, 2024). De industrie, en dan met name de chemische en farmaceutische industrie, is ook de belangrijkste sector voor de EU-27 om in te investeren in Frankrijk, zie ook hoofdstuk 1 van deze publicatie. In vergelijking met Nederland, investeren EU-landen meer in de Franse verhuur en handel van onroerend goed.

Frankrijk investeert in Nederland vooral in farmaceutische industrie

De Franse directe investeringspositie in Nederland is eveneens sterk geconcentreerd in de industrie, met name bij bedrijven die zich richten op de vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en preparaten (figuur 4.3.3). Een voorbeeld is de overname van de Nederlandse farmaceut Kiadis Pharma door zijn Franse sectorgenoet Sanofi (Sanofi, 2021). Daarnaast zijn bedrijven actief in de vastgoedsector, informatie en communicatie, en financiële dienstverlening belangrijke bestemmingen van Frans kapitaal in Nederland.

4.3.3 Investeringspositie van Frankrijk¹⁾ naar bedrijfstak, 2024

Bron: Banque de France (2026)

¹⁾ Directe investeringsposities worden door de Franse Nationale Bank vanaf 2006 gewaardeerd tegen mixed value.

4.4 Multinationals

In voorgaande paragrafen stonden investeringsposities en -stromen centraal. Deze statistieken meten financiële relaties tussen landen. Om zicht te krijgen op de economische activiteiten die met deze investeringen samenhangen, kijken we in deze paragraaf naar ondernemingen onder buitenlandse zeggenschap. Hiervoor gebruiken we de *Inward en Outward Foreign Affiliates Statistics* (IFATS en OFATS) van het CBS³⁾ (CBS, 2025a, 2025b).

³⁾ Bij de IFATS wordt het totaal berekend voor bedrijfstakken B t/m S zonder O en zonder S94. Bij OFATS wordt het totaal berekend voor bedrijfstakken B t/m S zonder O.

IFATS en OFATS hebben betrekking op ondernemingen die onder meerderheidszeggenschap (meer dan 50 procent) staan van een buitenlandse respectievelijk Nederlandse moedermaatschappij. Deze CBS-cijfers geven inzicht in werkgelegenheid, omzet en bedrijfstak van multinationals. Zij vormen daarmee een belangrijke aanvulling op de financiële statistieken over directe buitenlandse investeringen.

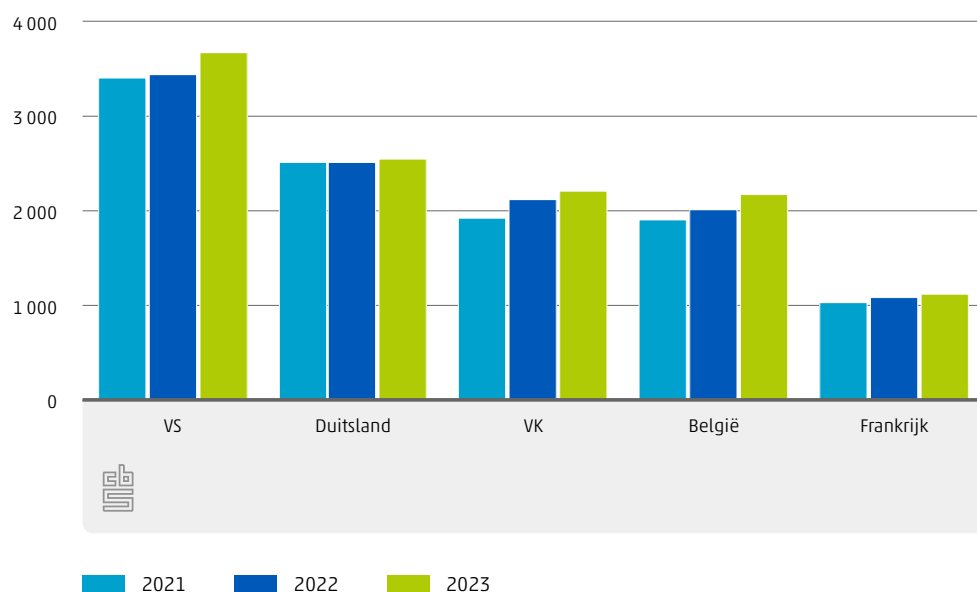
6% van de multinationals in Nederland is Frans

Aantal Franse multinationals in Nederland neemt toe

Frankrijk nam in 2023 de 5^e plaats in wat betreft het aantal multinationals die actief zijn in Nederland, zoals weergegeven in figuur 4.4.1. Er waren dat jaar 1 120 Franse multinationals actief, tegenover 1 035 in 2021. Dat komt neer op een groei van circa 8 procent in twee jaar tijd. Ter vergelijking: het VK liet in dezelfde periode een groei van 16 procent zien en België 14 procent. De grootste groep multinationals in Nederland komt uit de VS, met 3 685 bedrijven in 2023.

4.4.1 Buitenlandse multinationals in Nederland, naar herkomst

Bron: CBS (2025a)

Franse dochterondernemingen in Nederland hebben gemiddeld het meeste personeel

Het aantal bedrijven zegt echter niet alles over de economische betekenis. Franse multinationals in Nederland zijn gemiddeld relatief groot. In 2023 werkten er gemiddeld 172 personen bij een Franse multinational in Nederland, zie tabel 4.4.2. Daarmee werken er gemiddeld de meeste personen binnen de top 5 herkomstlanden.

De grotere gemiddelde omvang van Franse dochterbedrijven in Nederland hangt samen met de bedrijfstak waarin de bedrijven actief zijn en de arbeidsintensiviteit van de werkzaamheden. In aantal zijn zij vooral actief in de bedrijfstak handel (300 bedrijven), met name de groothandel. De specialistische zakelijke diensten – zoals architecten- en ingenieursbureaus – volgen met 175 bedrijven. De grootste personeelsomvang wordt echter aangetroffen bij Franse multinationals in de verhuur en overige zakelijke dienstverlening. Hoewel dit slechts 65 bedrijven betreft, hadden deze bedrijven gemiddeld 554 personen op de loonlijst. Het gaat hierbij onder meer om uitzendbureaus en handelsbemiddelaars, branches die relatief arbeidsintensief zijn. Dit patroon sluit aan bij het beeld uit paragraaf 4.3 dat Franse investeringen in Nederland niet uitsluitend een financiële of holdingfunctie vervullen, maar operationele activiteiten hebben.

Relatief hoge omzet van Franse dochterondernemingen in Nederland

Wat betreft omzet genereerden Amerikaanse ondernemingen in Nederland in 2023 de hoogste totale omzet, met circa 300 miljard euro, zie tabel 4.4.2. Britse ondernemingen realiseerden gemiddeld de hoogste omzet per bedrijf (83 miljoen euro). Franse multinationals behaalden een totale omzet van 81 miljard euro, met een gemiddelde van 73 miljoen euro per onderneming. Omzetcijfers geven een indicatie van economische schaal, maar moeten voorzichtig worden geïnterpreteerd, aangezien zij ook intra-concern-transacties kunnen omvatten.

4.4.2 Kenmerken top 5 buitenlandse multinationals in Nederland naar herkomst, 2023

Land	Aantal WP	Gemiddeld aantal WP	Omzet	Gemiddelde omzet
	x1 000		mln euro	mln euro
VS	292	79	300 216	81
Duitsland	190	75	125 725	49
VK	128	58	184 193	83
België	87	40	26 949	12
Frankrijk	193	172	81 404	73

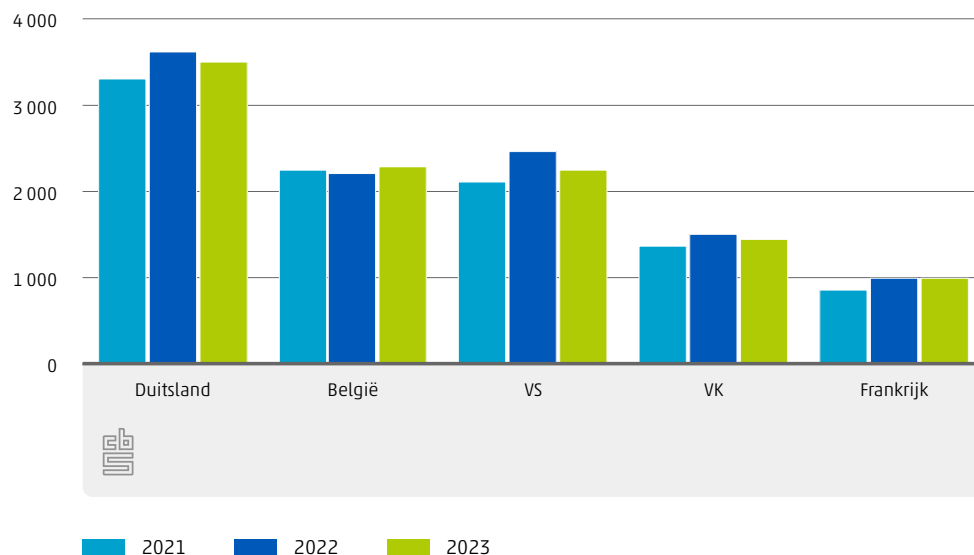
Bron: CBS (2025a)

Ook het aantal Nederlandse multinationals in Frankrijk neemt toe

Tegelijkertijd waren in 2023 circa 1 000 Nederlandse dochterondernemingen actief in Frankrijk, figuur 4.4.3. Daarmee staat Frankrijk op de 5^e plaats als vestigingsland van Nederlandse multinationals, na Duitsland, België, de VS en het VK. In de periode 2021–2023

kende Frankrijk de sterkste procentuele groei binnen de top 5, met een toename van 17 procent in het aantal Nederlandse dochterondernemingen. Ter vergelijking: de groei in de VS en Duitsland bedroeg respectievelijk 7 en 6 procent.

4.4.3 Buitenlandse dochterondernemingen onder Nederlandse zeggenschap, naar bestemming

Bron: CBS (2025b)

Relatief veel Nederlandse groothandelaren in Frankrijk

De meeste Nederlandse dochterondernemingen in Frankrijk waren actief in de bedrijfstak handel (320 bedrijven, met name in de groothandel), gevolgd door de industrie. Een vergelijkbaar patroon is zichtbaar in Duitsland waar Nederlandse ondernemingen eveneens sterk vertegenwoordigd zijn in de groothandel en (voedingsmiddelen)industrie.

Nederlandse dochters in Frankrijk hebben veel personeel, maar minder dan omgekeerd

Gemeten naar werkgelegenheid zijn de Nederlandse dochterondernemingen in de VS gemiddeld het grootst, met 195 werkzame personen per bedrijf. In Frankrijk ligt dit gemiddelde op 104 werkzame personen per onderneming, zie tabel 4.4.4. Dat wijst erop dat Nederlandse activiteiten in Frankrijk substantieel zijn, maar gemiddeld minder grootschalig dan op de Amerikaanse markt.

Omzet van Nederlandse dochters in Frankrijk vele malen groter dan in andere belangrijke Europese vestigingslanden

Wat betreft omzet genereerden Nederlandse dochterondernemingen in 2023 de grootste waarde in de VS (367 miljard euro), zie tabel 4.4.4. Frankrijk volgt met 105 miljard euro, vóór Duitsland met 89 miljard euro. Ook qua gemiddelde omzet per onderneming behoort

Frankrijk tot de grootste vestigingslanden, met 105 miljoen euro per bedrijf, na de VS (163 miljoen euro).

4.4.4 Kenmerken top 5 Nederlandse multinationals in het buitenland naar bestemming, 2023

Land	Aantal WP	Gemiddeld aantal WP	Omzet	Gemiddelde omzet
	x1 000		mln euro	mln euro
Duitsland	171	49	88 943	25
België	97	42	44 049	19
VS	440	195	367 486	163
VK	101	70	53 513	37
Frankrijk	104	104	105 395	105

Bron: CBS (2025b)

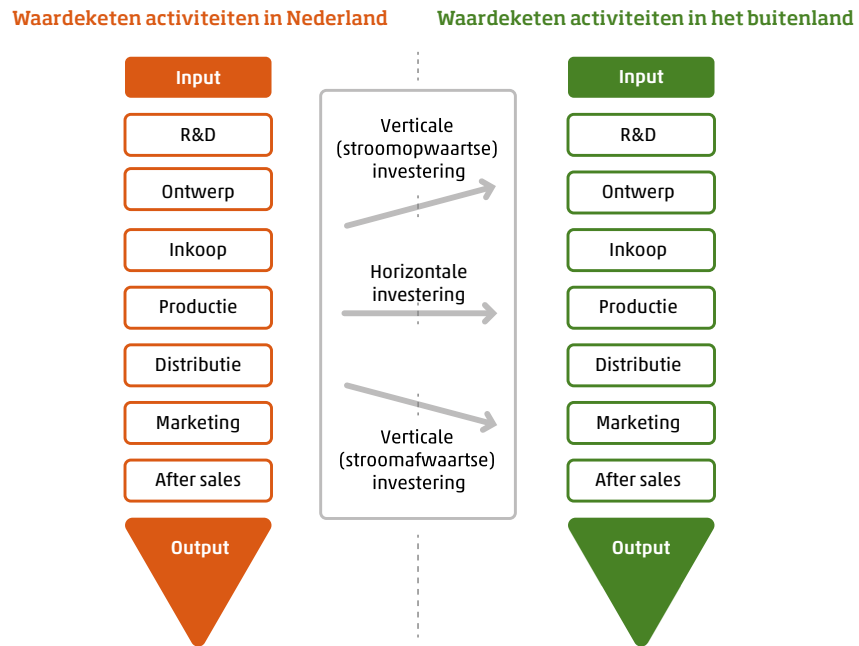
4.5 Horizontale en verticale investeringen en hun relatie met export

Niet alle directe investeringen hebben hetzelfde economisch motief. Bedrijven investeren om verschillende redenen. Een belangrijk onderscheid is dat tussen horizontale en verticale investeringen. Dit onderscheid helpt te begrijpen hoe multinationals hun productie en waardeketens organiseren.

Het verschil tussen horizontale en verticale investeringen

Buitenlandse investeringen vallen grofweg uiteen in twee typen: horizontale en verticale investeringen. Een product komt vaak niet in één keer op één plek tot stand, maar doorloopt verschillende stappen, van een eerste idee of grondstof tot een eindproduct. Deze opeenvolgende stappen vormen samen de waardeketen (Voncken et al., 2015). Figuur 4.5.1 laat zo'n keten schematisch zien. Het productieproces loopt van boven (input) naar beneden (output). Links staat het proces bij het Nederlandse moederbedrijf, rechts dat van de buitenlandse dochter. Welke kant de investering op gaat, hangt af van de activiteit die moeder en dochter uitvoeren.

4.5.1 Horizontale en verticale directe buitenlandse investeringen

Bij een horizontale investering voert de buitenlandse dochteronderneming dezelfde activiteit uit als de moederonderneming. Een voorbeeld hiervan is DSM-Firmenich, dat twee productiefaciliteiten in Frankrijk opende om zijn productiecapaciteit voor geurstoffen in Europa te vergroten (DSM- Firmenich, 2024). Deze investering is horizontaal, omdat DSM-Firmenich dezelfde activiteit – de productie van geurstoffen – uitbreidde naar een andere locatie. Vaak fungeert deze dochter dan ook als lokaal verkoopfiliaal. Bedrijven kiezen hier vaak voor om makkelijker toegang te krijgen tot buitenlandse markten. Transportkosten of handelsbelemmeringen, zoals invoerheffingen of verplichte certificering, kunnen export bemoeilijken. Door lokaal te produceren, omzeilt het bedrijf deze barrières. In dit geval vervangt productie in het buitenland vaak (een deel van) de export vanuit het thuisland. De investering fungeert dan als substituut voor handel.

Bij een verticale investering richt een dochterbedrijf zich op andere activiteiten dan het moederbedrijf. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de overname van Erber Group door DSM, waarbij DSM de afdelingen Biomin (diervoedings- en gezondheidsoplossingen) en Romer Labs (diagnostische oplossingen voor voedselveiligheid) overnam (DSM-Firmenich, 2020). Met deze overname breidde DSM de bestaande activiteiten in voeding en gezondheid uit naar aanvullende fasen van de waardeketen, wat het tot een verticale investering maakt. Bedrijven kiezen hiervoor om kosten te besparen of specifieke kennis en vaardigheden in andere landen in te zetten. Zij voeren het liefst elke stap uit op de plek waar dat het efficiëntst kan plaatsvinden. Zo kan het eindproduct goedkoper worden gemaakt, waarmee het bedrijf concurrerender is. De waardeketen wordt in dit geval internationaal opgeknipt. Naast het meest efficiënt uitvoeren, kunnen er echter ook andere redenen zijn voor een internationale opsplitsing van de waardeketen, zoals het verkrijgen van betere markttoegang, het omzeilen van handelsbelemmeringen of het benutten van specifieke kennis en expertise die in een bepaald land aanwezig is.

Verschil tussen beide typen investeringen is bepalend voor de relatie met handel

Dit onderscheid is beleidsmatig relevant, omdat het verschillende implicaties heeft voor de handelsrelatie tussen landen. Bij verticale investeringen blijven goederenstromen noodzakelijk. Halffabricaten en onderdelen steken meerdere keren de grens over voordat zij als eindproduct worden verkocht. Investeringen en handel versterken elkaar dan. In economische termen zijn zij complementair. Een toename van investeringen kan gepaard gaan met meer wederzijdse export en import. Een verticale investering hoeft niet noodzakelijk plaats te vinden binnen dezelfde waardeketen, omdat de classificatie hier gebaseerd is op verschillen in sectorindeling tussen moeder- en dochterbedrijven.

Bij horizontale investeringen ligt dit anders. Productie vindt plaats in het land van afzet. De noodzaak om vanuit het thuisland te exporteren neemt daardoor af. Investeringen kunnen hier juist leiden tot minder directe goederenstromen tussen beide landen. Dit betekent niet dat de economische verwevenheid afneemt, maar wel dat zij van karakter verandert: van handelsstromen naar productie ter plaatse.

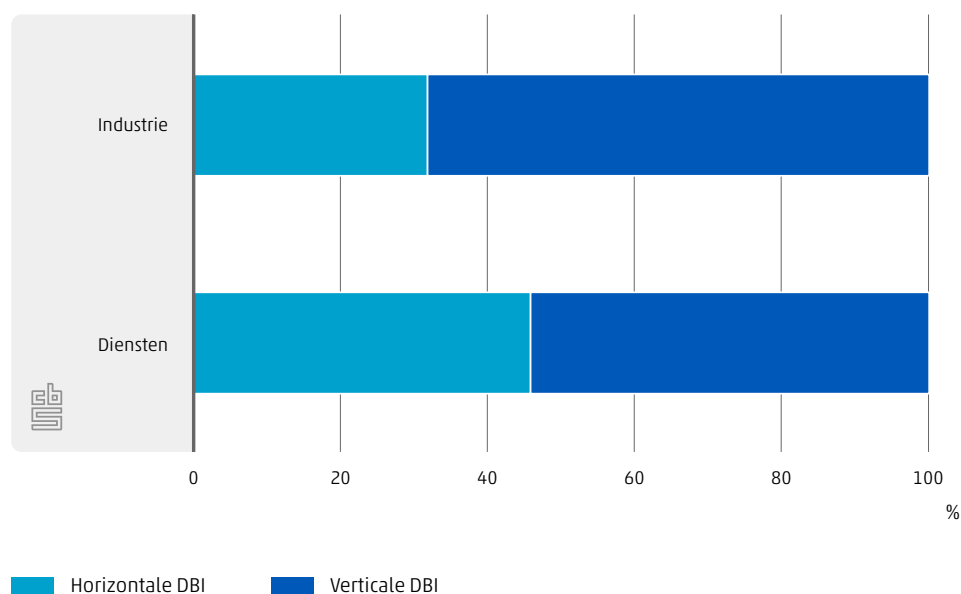
Internationale statistieken over directe buitenlandse investeringen maken doorgaans geen direct onderscheid tussen horizontale en verticale investeringen. De identificatie van deze typen investeringen vereist daarom een combinatie van investeringsgegevens, handelscijfers en informatie over bedrijfsactiviteiten. Zie paragraaf 4.7 voor een beschrijving van de methode waarmee wij horizontale van verticale investeringen scheiden in deze data.

Industriële investeringsrelatie met Frankrijk vooral gedreven door waardeketenintegratie

De verdeling tussen horizontale en verticale directe buitenlandse investeringen in Frankrijk verschilt duidelijk per sector, zie figuur 4.5.2. In de industrie overheersen verticale investeringen: moeder- en dochterbedrijven zijn daar vaker actief in verschillende sectoren. Dat kan samenhangen met een verdeling van activiteiten over meerdere landen, bijvoorbeeld wanneer verschillende onderdelen van een productieproces internationaal worden georganiseerd.

In de dienstensector is het beeld evenwichtiger. Horizontale en verticale investeringen komen daar in vergelijkbare mate voor. Hierbij dient wel aangemerkt te worden dat het verschil tussen de industrie en diensten mede kan samenhangen met de sectorindeling die wordt gebruikt om horizontale en verticale investeringen te onderscheiden, aangezien er meer industriële bedrijfstakken zijn.

4.5.2 Type investering in Frankrijk naar sector¹⁾, 2023

¹⁾ Industrie zijn bedrijven uit de SBI-sectie C.
Diensten zijn bedrijven uit de SBI-secties H t/m T.

Andere belangrijke EU-partners van Nederland – maar ook de VS – laten een vergelijkbaar beeld zien. Binnen de EU gelden grotendeels dezelfde regels voor markttoegang, productstandaarden en kapitaalverkeer. De noodzaak om via lokale productie handelsbarrières te omzeilen is daardoor beperkt. Verder weg van huis ligt dat anders. In landen zoals China, Brazilië en met name India, is het aandeel Nederlandse horizontale investeringen aanzienlijk hoger (Creemers et al., 2023). Daar kiezen Nederlandse bedrijven vaker voor lokale productie om toegang te krijgen tot de markt of om handelsbelemmeringen te beperken. In zulke gevallen fungeert de investering vaker als substituuat voor export.

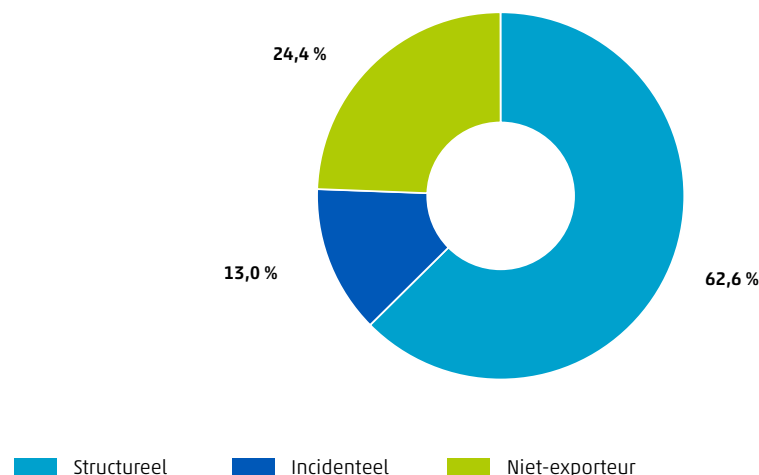
Meeste investeerders in Frankrijk zijn structurele exporteurs

Figuur 4.5.3 geeft inzicht in de relatie tussen directe buitenlandse investeringen en exportgedrag. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen structurele exporteurs, incidentele exporteurs en bedrijven die niet exporteren. Het betreft hier ondernemingen die goederen exporteren naar Frankrijk, het land waar ook de dochteronderneming gevestigd is. De exportstatus wordt bepaald op basis van een periode van vier jaar. Een onderneming is een structurele exporteur wanneer deze in een periode van vier jaar, minstens drie jaar goederenexport naar het land van de dochter rapporteerde. Een onderneming is een incidentele exporteur wanneer deze in een periode van vier jaar minstens één en maximaal twee jaar exporteerde naar het land van de dochter. Ondernemingen met dochters in Frankrijk die in een periode van vier jaar nooit naar Frankrijk exporteerden, worden hier als niet-exporteur aangemerkt.

Ruim driekwart van de Nederlandse bedrijven met vestigingen in Frankrijk exporteert ook naar dat land, waarvan bijna 63 procent structureel. Dit wijst op een sterke overlap tussen investeren in Frankrijk en export naar die markt. Die overlap betekent echter niet dat investeringen en export noodzakelijk direct met elkaar verbonden zijn; bedrijven kunnen in grote markten tegelijkertijd investeren en exporteren zonder dat beide activiteiten

betrekking hebben op dezelfde goederen of bedrijfsactiviteiten. De verhoudingen uit figuur 4.5.3 zien we ook terug bij Nederlandse investeringen in en export naar Duitsland en België.

4.5.3 Nederlandse dochters in Frankrijk met export naar hetzelfde land, 2023

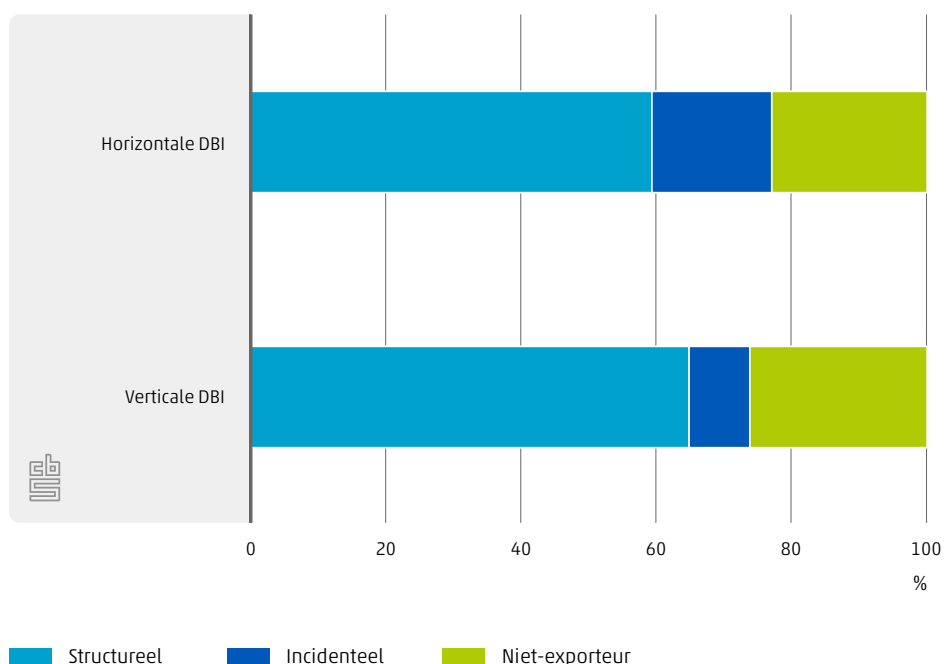

Verticale investeringen in Frankrijk gaan samen met meer exporteurs op structurele basis

Het patroon in figuur 4.5.4 is duidelijk: bij verticale investeringen exporteerde 65 procent van de Nederlandse ondernemingen met dochters in Frankrijk op structurele basis naar dat land, terwijl 9 procent incidenteel exporteerde en 26 procent helemaal geen export naar Frankrijk had. Bij horizontale investeringen ligt het aandeel structurele exporteurs met 60 procent iets lager, terwijl het aandeel incidentele exporteurs stijgt tot 18 procent. Het aandeel niet-exporteurs blijft relatief beperkt met 23 procent.

Dit patroon sluit aan bij het eerdergenoemde onderscheid tussen verticale en horizontale investeringen. Verticale investeringen gaan vaak samen met geïntegreerde waardeketens, wat resulteert in een hoger aandeel structurele exporteurs. Horizontale investeringen zijn vaker gericht op de lokale markt, waardoor het aandeel structurele exporteurs iets lager is en het aandeel incidentele exporteurs hoger.

4.5.4 Export naar Frankrijk en type investering, 2023

De verhoudingen voor Nederlandse investeringen in Duitsland zijn vergelijkbaar met die van Frankrijk. In België is de groep niet-exporteurs bij verticale investeringen iets kleiner, terwijl de groep incidentele exporteurs wat groter is. Het grotere percentage incidentele exporteurs in België kan onder andere worden verklaard door de kleinere afstand en minder complexe markten.

4.6 Samenvatting en conclusie

Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de investeringsrelatie tussen Frankrijk en Nederland, met focus op de investeringsposities, kapitaalstromen, de rol van multinationals en hun bijdrage aan werkgelegenheid in beide landen. We analyseren de invloed van multinationals als facilitators van grensoverschrijdende investeringen en de relatie tussen exportstromen en investeringen.

Tussen 2023 en 2024 daalden de Franse inkomende investeringen licht. Nederland volgde een vergelijkbare trend, met een lichte afname van de inkomende investeringspositie. De uitgaande Franse investeringen vertoonden een soortgelijke trend, maar de daling was minder uitgesproken dan die van Nederland en de EU als geheel.

In 2024 was Nederland de op één na grootste investeerder in Frankrijk, goed voor 13,8 procent van de inkomende investeringen, een daling ten opzichte van 14,8 procent in 2006. Wanneer we de uiteindelijke moedermaatschappij meenemen, zakt Nederland naar de 9e plaats. Nederlandse investeringen in Frankrijk waren vooral gericht op de industrie, groot- en detailhandel, en financiële dienstverlening. Het aandeel van Nederland in de Franse uitgaande investeringen steeg van 9,6 procent in 2006 naar 13,8 procent in 2024. Franse investeringen in Nederland concentreerden zich eveneens in de industrie, vastgoed, informatie en communicatie, en financiële dienstverlening.

In 2023 stonden Frankrijk en Nederland beide op de 5^e plaats voor het aantal multinationals in elkaars land. Frankrijk telde 1 120 multinationals in Nederland, een groei van 8 procent sinds 2021. De meeste Franse bedrijven in Nederland waren actief in de groot- en detailhandel en specialistische zakelijke diensten. In Frankrijk waren zo'n 1 000 Nederlandse dochterondernemingen actief, met een groei van 17 procent tussen 2021 en 2023, voornamelijk in de groot- en detailhandel en de industrie. De omzet van Nederlandse dochterondernemingen in Frankrijk was aanzienlijk hoger dan die van dochters actief in andere EU-landen.

Nederlandse investeringen in Frankrijk waren vaak verticaal, dat wil zeggen in een andere activiteit dan het moederbedrijf in Nederland. Dit kan duiden op het efficiënter inrichten van de taakverdeling in internationale waardeketens. Meer dan driekwart van de Nederlandse bedrijven in Frankrijk exporteerde ook naar Frankrijk, waarvan 63 procent op structurele basis, wat de sterke band tussen investeringen en export benadrukt.

4.7 Data en methoden

In dit hoofdstuk maken we gebruik van verschillende databronnen over internationale investeringen. In het macro-overzicht van paragraaf 4.2 kwam de data van OESO (2026) aan bod. Hierbij wordt zowel gekeken naar de investeringsposities als naar de investeringsstromen. In paragraaf 4.3 gebruiken we data van de Franse Nationale Bank (Banque de France, 2026) om de investeringsrelatie tussen Frankrijk en Nederland te bespreken. Deze data staan al kort beschreven in de betreffende paragraaf.

In de rest van dit hoofdstuk gebruiken we data die terug te leiden zijn naar individuele bedrijven. Deze bespreken we hier kort. In paragraaf 4.4 en 4.5 gebruiken we data van de *Foreign Affiliates Statistics (FATS)*. De FATS is een initiatief van Eurostat waarmee Europese lidstaten de activiteiten van buitenlandse dochterondernemingen proberen te monitoren. Dit gebeurt zowel voor buitenlandse ondernemingen die in Europa actief zijn, door middel van de *Inward FATS*, als voor Europese ondernemingen die dochterondernemingen buiten de EU hebben, door middel van de *Outward FATS*. Een dochteronderneming is daarbij geïdentificeerd als zijnde een in een land gevestigde onderneming die onder zeggenschap staat van een in een ander land gevestigde institutionele eenheid. De zeggenschap wordt bepaald volgens het concept van de 'ultieme controlerende institutionele eenheid' (UCI). In paragraaf 4.4 kijken we dus enerzijds naar bedrijven in Nederland met een Franse UCI en anderzijds naar moeders met dochters in Frankrijk met een Nederlandse UCI. Deze laatste groep wordt verder uitgediept in paragraaf 4.5.

De OFATS-data worden uitgevraagd op het niveau van de ondernemingsgroep. De ondernemingsgroep is de verzameling van de separate bedrijfseenheden van een onderneming, die alle juridische eenheden omvat waarover overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend. Zo maken alle niveaus waarop financiële beslissingen worden genomen deel uit van de ondernemingsgroep. Overwegende zeggenschap speelt een belangrijke rol in het aangaan van investeringen door een onderneming. Daarom analyseren we in dit hoofdstuk de buitenlandse investeringen op het niveau van de ondernemingsgroep, in tegenstelling tot bijvoorbeeld hoofdstuk 2 en 3, waar we van het individuele bedrijf uitgaan.

In de OFATS-data is onder andere informatie opgenomen over de bedrijfstak van de dochterondernemingen, waarmee het mogelijk wordt om te bepalen of het gaat om verticale of horizontale investeringen. In deze Internationaliseringsmonitor onderzoeken we of de buitenlandse investeringen van Nederlandse moederbedrijven kunnen worden ingedeeld naar gelang zij een horizontale of verticale investering zijn. Dat doen we door de activiteit van het moederbedrijf (op basis van 2-digit SBI-codes) te vergelijken met die van de buitenlandse dochter. Wanneer deze overeenkomen, classificeren we de investering als een horizontale investering en wanneer die verschillen, als een verticale investering.

Om inzicht te krijgen in de internationale handel in goederen van de ondernemingsgroep, worden de OFATS-data over buitenlandse dochterondernemingen gekoppeld aan de statistiek Internationale Handel in Goederen (IHG). Dit maakt het mogelijk om te bepalen of de ondernemingen structureel, incidenteel of helemaal niet exporteren naar het land waar hun dochteronderneming is gevestigd.

4.8 Literatuur

Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Frankrijk (2025). [1st Annual Netherlands Business Barometer: Franco-Dutch Trade and Investment](#). Geraadpleegd op 27 februari 2026.

Banque de France (2025a). [The French balance of payments and international investment position. Annual report 2024](#). Geraadpleegd op 13 februari 2026.

Banque de France (2025b). [The French balance of payments and international investment position: Methodology 2025](#). Geraadpleegd op 13 februari 2026.

Banque de France (2026). [Direct investment positions by country of the immediate investor and by category](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 9 februari 2026.

CBS (2025a). [Buitenlandse zeggenschap bedrijven in Nederland; kerncijfers, bedrijfstak](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 13 februari 2026.

CBS (2025b). [Nederlandse zeggenschap bedrijven; buiten en binnen EU-zone, bedrijfstak](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 13 februari 2026.

Creemers, S., Franssen, L., Mounir, A., & Weusten, M. (2023). [Investerings in India](#). In S. Creemers & D. Herbers (Reds.). *Internationaliseringsmonitor 2023, eerste kwartaal: India*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

DSM- Firmenich (2020, 2 oktober). [DSM rondt overname Erber Group af](#). *DSM- Firmenich*. Geraadpleegd op 13 februari 2026.

DSM- Firmenich (2024, 13 maart). [dsm-firmenich inaugurates two production plants in France to increase its production capacity for perfumery ingredients in Europe](#). *DSM- Firmenich*. Geraadpleegd op 13 februari 2026.

FM (2024, 11 oktober). [Treft Frans belastingplan \(Nederlandse\) bedrijven in Frankrijk?](#) *Financieel Management*. Geraadpleegd op 13 februari 2026.

Lane, P. R., & Milesi-Ferretti, G. M. (2026). *The External Wealth of Nations Database* [Dataset]. Geraadpleegd op 17 februari 2026.

Le Clercq (2024, 16 oktober). Wibra opent eerste winkel in Frankrijk: 'Net zo leuk als HEMA, maar wel goedkoper'. *RTL*. Geraadpleegd op 27 februari 2026.

OECD (2026). *FDI main aggregates, BMD4* [Dataset]. Geraadpleegd op 6 februari 2026.

RVO (2025, 16 mei). Ontdek je kansen tijdens het Nederlands-Frans Economisch Jaar! *Rijksdienst voor Ondernemend Nederland*. Geraadpleegd op 13 februari 2026.

Sanofi (2021, 26 april). Delisting of Kiadis will be effective on 25 May 2021. *Sanofi*. Geraadpleegd op 27 februari 2026.

Teigland, J., Jesca Bax, H., & Lhermitte, M. (2024, 2 mei). Foreign direct investment in Europe declines for first time since pandemic. *Ernst & Young Global Limited*. Geraadpleegd op 17 februari 2026.

Voncken, R., Lemmers, O., Rozendaal, L., & van Berkel, F. (2015). 'Made in the world': oorzaken en gevolgen. In M. Jaarsma (Red.). *Internationaliseringsmonitor 2015, eerste kwartaal*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Weusten, M., Stienstra, A. M., & Berkenbos, A. (2024). Buitenlandse investeringen en multinationals. In S. Creemers, M. Houben-van Hertem & R. Voncken (Reds.), *Nederland Handelsland: Export, import & investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Weusten, M., Eggelte, J., Stienstra, A. M., Verkerk, F., Berkenbos, A., & Bijlsma, M. (2025). Buitenlandse investeringen en multinationals. In S. Creemers & R. Voncken (Reds.), *Nederland Handelsland: Export, import & investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

5 De verwevenheid van Nederland met Frankrijk in mondiale waardeketens

Auteurs: Robin Konietzny, Tom Notten, Shalane Pijnenburg, Leen Prenen

€21 miljard verdiende de Nederlandse economie in 2024 aan de export naar Frankrijk

€18,2 miljard bedroeg de Nederlandse invoer van intermediaire goederen en diensten uit Frankrijk in 2024

Frankrijk behoort tot de belangrijkste handelspartners van Nederland. In 2024 exporteerde Nederland voor 60,3 miljard euro aan goederen en diensten naar Frankrijk. Na aftrek van kosten voor ingevoerde grondstoffen, halffabricaten en ondersteunende diensten hield Nederland daar 21,0 miljard euro aan over. Welke bedrijfstakken verdienen het meest aan de productie van deze export? Hoeveel banen zijn daarmee gemoeid? Wat verdient Nederland als toeleverancier aan de export van Frankrijk naar andere landen? In 2024 bedroeg de invoer uit Frankrijk 34,5 miljard euro. Hoe werd deze invoer binnen de Nederlandse economie ingezet? Hoeveel houdt Frankrijk over aan deze invoer? En is dat meer of minder dan wat Nederland aan de export naar Frankrijk verdient? Dit hoofdstuk geeft antwoord op deze en andere vragen door de verwevenheid van Nederland met Frankrijk in mondiale waardeketens te analyseren.

5.1 Inleiding

De afgelopen decennia zijn productieprocessen opgeknipt en vinden deelprocessen plaats daar waar dit het meest kostenefficiënt is. In deze mondiale waardeketens importeren bedrijven grondstoffen, halffabricaten en ondersteunende diensten, voegen waarde toe door het verwerken van deze producten om deze vervolgens te exporteren als halffabricaat, ondersteunende dienst of eindproduct. Tegenwoordig bestaat meer dan twee derde van de wereldhandel uit zogenoemde intermediaire producten zoals grondstoffen en halffabricaten die bestemd zijn voor verdere verwerking (Wereldbank & WHO, 2019).

In recente jaren is het businessmodel van mondiale waardeketens toenemend onder druk komen te staan. Tijdens de Covid-19 pandemie bleken mondiale waardeketens kwetsbaar voor verstoringen. *Just-in-time* systemen kwamen tot stilstand vanwege productie-onderbrekingen en in enkele gevallen zelfs door grenssluitingen eerder in toeleveringsketens. De Russische inval in Oekraïne zorgde, naast verstoringen in toeleveringsketens als direct gevolg van oorlogshandelingen, ook voor het besef dat afhankelijkheden van energie en grondstoffen van Rusland niet langer houdbaar zijn. Zeker omdat deze afhankelijkheden meer en meer als geopolitiek wapen worden ingezet. Dat het risicovol is om voor de aanvoer van bepaalde grondstoffen en halffabricaten afhankelijk te zijn van één of enkele landen bleek vorig jaar ook uit de Nexperia-affaire, waarbij China de toelevering van microchips aan de Europese auto-industrie afkneep als reactie op het ingrijpen van de Nederlandse overheid in het bedrijf dat tot voor kort onder Chinese zeggenschap stond. Terwijl deze acties vaak worden geassocieerd met geopolitieke rivalen zoals Rusland en China, zorgde ook het handelsbeleid van bondgenoot Verenigde Staten voor onzekerheden in toeleveringsketens, onder meer door het dreigen met en daadwerkelijk instellen van invoerheffingen op Europese halffabricaten en eindproducten.

De geopolitieke ontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande verstoringen in waardeketens hebben ook bijgedragen aan algehele prijsstijgingen, waardoor het concurrentievermogen van de Nederlandse en Europese economie onder druk is komen te staan. In recente jaren is ook bij politici en beleidsmakers het besef doorgedrongen dat de leveringszekerheid van bepaalde goederen niet gegarandeerd is en dat er aan afhankelijkheden van bepaalde landen risico's verbonden zijn. De EU en de Nederlandse regering pleiten voor open strategische autonomie, waarmee de EU minder afhankelijk wordt van niet-EU-landen voor bijvoorbeeld kritieke grondstoffen en essentiële technologieën (D66, VVD & CDA, 2026; Europese Commissie, 2023). Tijdens (geopolitieke)

crises kunnen de toeleveringsketens van deze kritieke grondstoffen en essentiële technologieën namelijk belemmerd worden.

Nederland als knooppunt in Europese en mondiale waardeketens

Nederland is een belangrijk scharnierpunt tussen overzeese markten en het Europese achterland vanwege de Rotterdamse haven (Franssen et al., 2020). De export is goed voor ongeveer een derde van het Nederlandse bbp en de Nederlandse werkgelegenheid (Prenen et al., 2025). Dit leidt tot banen, bedrijfswinsten en lonen, doordat bedrijven direct exporteren of indirect via hun rol als toeleverancier van andere exporterende bedrijven die de buitenlandse markt bedienen.

Frankrijk hoort met Nederland tot één van de zes oorspronkelijke grondleggers van de Europese Economische Gemeenschap en daarmee van de Europese interne markt. Frankrijk is na Duitsland de grootste economie binnen de huidige Europese Unie (EU) en in de hoofdstukken 2 en 3 is al beschreven dat het een belangrijke handelspartner is voor Nederland. Naast dat Frankrijk de grootste landbouwsector heeft in de EU, heeft het ook een sterke industriële basis, waarbij voedingsmiddelen, chemie en de transportmiddelenindustrie de boventoon voeren (OESO, 2021).

De Franse regering zet zwaar in op *reshoring* (terughalen van productie) en *friendshoring* (samenwerking met bondgenoten) in zijn *France 2030*-plan. De focus ligt op herindustrialisatie van strategische sectoren zoals de farmaceutische industrie, de halfgeleiderindustrie en hernieuwbare energie. De Franse overheid stimuleert dit met subsidies en fiscale voordelen om de industriële bijdrage aan het bbp, die decennia daalde, weer op te krikken (Ministry for Europe and Foreign Affairs, 2020). Als tweede grootste economie heeft Frankrijk een belangrijke rol binnen EU-waardeketens. Het merendeel van de Franse handel in intermediaire goederen vindt plaats met EU-landen (Fritsch & Mathes, 2017).

In dit hoofdstuk focussen we op de rol van Nederland in de Franse handel in intermediaire goederen om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de verwevenheid van Nederland met Frankrijk in mondiale waardeketens. Naast de wederzijdse exportverdiensten zal er ook gekeken worden naar de Nederlandse afhankelijkheden van import uit Frankrijk en hoe deze import in de Nederlandse economie wordt ingezet. Daarmee pogen we om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de verwevenheid van Nederland met Frankrijk in mondiale productieketens.

Daarbij staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Wat is het belang van de rechtstreekse export naar Frankrijk voor de Nederlandse economie in termen van verdiensten en werkgelegenheid?
  - Wat verdiende het Nederlandse bedrijfsleven aan de directe export naar Frankrijk in 2024? En hoeveel werkgelegenheid leverde dat op?
  - Hoe is de verhouding exportverdiensten en voltijdbanen dankzij de export van goederen van Nederlandse makelij, wederuitvoer en de export van diensten?

- Welke bedrijfstakken verdienen het meest aan de directe export naar Frankrijk? En hoeveel voltijdbanen zijn daarmee gemoeid?
  - Aan welke geëxporteerde goederen en diensten werd het meest verdiend?
2. Op welke wijze profiteert Nederland van de export naar Frankrijk in mondiale waardeketens?
    - In welke mate verdient Nederland aan de indirecte export naar Frankrijk? Via welke andere handelspartners verloopt deze export en welke bedrijfstakken zijn hierbij betrokken?
    - In welke mate is Frankrijk de eindbestemming van de Nederlandse (in)directe export, en in welke mate vervolgen deze producten hun reis in mondiale productieketens na verdere verwerking in Frankrijk?
  3. Wat doet Nederland met de invoer van goederen en diensten uit Frankrijk?
    - Welke invoer is bestemd voor binnenlandse consumptie en welke voor wederuitvoer?
    - Welke uit Frankrijk geïmporteerde goederen en diensten worden ingezet in Nederlandse productieprocessen?
  4. Op welke wijze profiteert Frankrijk van de export naar Nederland in mondiale waardeketens?
    - In welke mate verdient Frankrijk aan de (in)directe export naar Nederland? Via welke andere handelspartners verloopt deze export en welke bedrijfstakken zijn hierbij betrokken?
    - In welke mate is Nederland de eindbestemming van de Franse (in)directe export, en in welke mate vervolgen deze producten hun reis in mondiale productieketens na verdere verwerking in Nederland?

Leeswijzer

De opbouw van dit hoofdstuk volgt de onderzoeksvragen zoals hierboven beschreven. In paragraaf 5.2 maken we gebruik van CBS-cijfers met verslagjaar 2024 en geven we antwoord op de eerste onderzoeksvraag. Deze paragraaf focust op de Nederlandse verdiensten en werkgelegenheid dankzij de directe export naar Frankrijk. Gebruikmakend van de meest recente internationale data met verslagjaar 2023 geeft paragraaf 5.3 antwoord op de tweede onderzoeksvraag. Hierbij wordt de Nederlandse export naar Frankrijk via mondiale waardeketens geanalyseerd. In paragraaf 5.4 wordt met CBS-cijfers voor verslagjaar 2024 de inzet van de invoer van goederen en diensten uit Frankrijk binnen de Nederlandse economie bestudeerd. Daarmee geven we een antwoord op de derde onderzoeksvraag. In paragraaf 5.5 draaien we de rollen om en wordt de onderzoeksvraag uit paragraaf 5.3 beantwoord vanuit Frans perspectief, oftewel de vierde onderzoeksvraag. De samenvattende conclusies van het hoofdstuk worden gepresenteerd in paragraaf 5.6. Meer informatie over de databronnen en methoden, die gebruikt zijn om de onderzoeksvragen te beantwoorden, staat beschreven in paragraaf 5.7.

5.2 Nederlandse verdiensten en werkgelegenheid dankzij de rechtstreekse export naar Frankrijk

De hoofdstukken 2 en 3 van deze editie van de Internationaliseringsmonitor geven een overzicht van de bilaterale handelsstromen tussen Nederland en Frankrijk aan de hand van traditionele handelsstatistieken. Deze cijfers geven echter niet weer wat Nederland onderaan de streep overhoudt aan de export naar Frankrijk. Met cijfers van de nationale rekeningen van het CBS die in dit hoofdstuk gebruikt worden is dat wel mogelijk. Bij de nationale rekeningen staat het concept van eigendomsoverdracht centraal, wat betekent dat bepaalde transacties in het buitenland tot de Nederlandse in- en uitvoer kunnen worden gerekend ook als de verhandelde goederen fysiek niet in Nederland zijn geweest. Mede hierdoor verschillen de cijfers in dit hoofdstuk van de cijfers die gerapporteerd zijn in hoofdstuk 2 en 3, waarbij er wordt uitgegaan van het concept van grensoverschrijding.¹⁾

Voor de Nederlandse exportverdiensten is het van belang of een product volledig in Nederland is geproduceerd of dat er tijdens het productieproces gebruik is gemaakt van geïmporteerde grondstoffen, halffabricaten en ondersteunende diensten. Hoe groter het aandeel van Nederlandse grondstoffen, halffabricaten en diensten in een product of dienst, hoe hoger de verdiensten per één euro export. De export van diensten genereert over het algemeen meer toegevoegde waarde, omdat er relatief weinig invoer nodig is om deze export te verwezenlijken. Bij wederuitvoer valt de toegevoegde waarde juist lager uit, omdat geïmporteerde producten slechts minimaal worden bewerkt voordat ze opnieuw worden uitgevoerd. Ruim een derde van het Nederlandse bruto binnenlands product (bbp) komt tot stand door het exporteren van goederen en diensten (Prenen & Voncken, 2025). In deze paragraaf kijken we hoeveel Nederland verdient aan de directe export naar Frankrijk en de daaraan gerelateerde werkgelegenheid.

Bijna de helft van goederenuitvoer naar Frankrijk betreft wederuitvoer

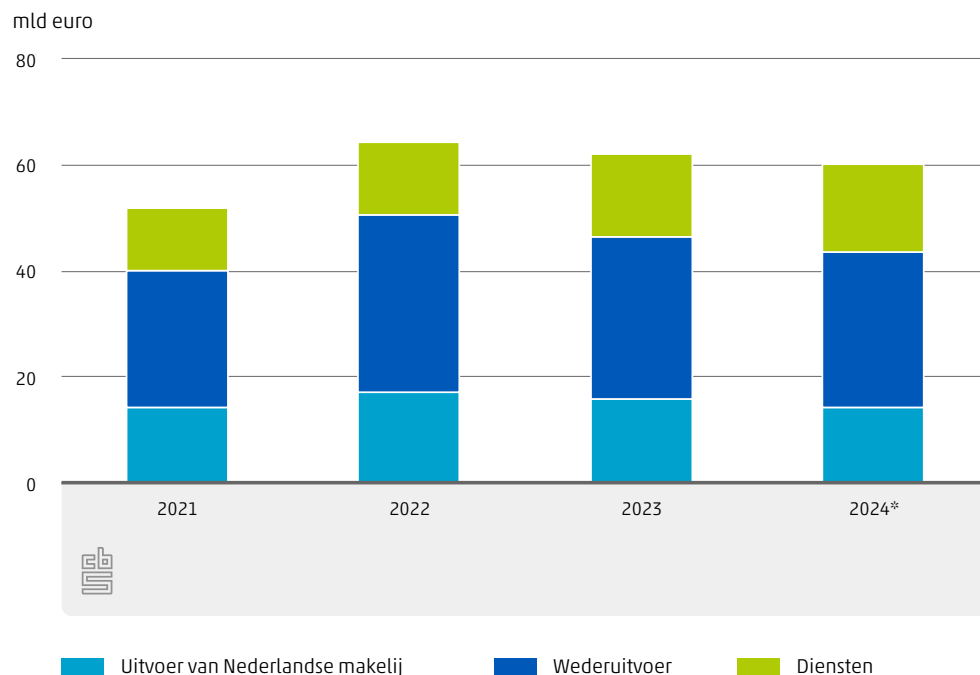
Nederland exporteerde in 2024 voor 60,3 miljard euro aan goederen en diensten naar Frankrijk, zie figuur 5.2.1, wat neerkomt op 6 procent van de totale Nederlandse uitvoer. Daarmee was Frankrijk de op drie na belangrijkste exportpartner voor Nederland, na Duitsland, België en het Verenigd Koninkrijk. Duitsland nam met 166,5 miljard euro de hoogste positie in en was goed voor 18 procent van de totale export van Nederland. België volgde met een exportwaarde van 81,9 miljard euro, wat overeenkomt met een aandeel van 9 procent.

Een aanzienlijk deel van de Nederlandse uitvoer naar Frankrijk bestond uit wederuitvoer. Dit aandeel bedroeg 49 procent van de bruto exportwaarde naar Frankrijk, terwijl het aandeel van wederuitvoer in de totale Nederlandse export 36 procent was. Frankrijk was daarmee, na Duitsland en België, de belangrijkste bestemming voor Nederlandse

¹⁾ De gegevens in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op statistieken van de nationale rekeningen. Doordat de nationale rekeningen en de handelsstatistieken onder andere verschillende afbakeningen, methoden, concepten en definities hebben, komen de cijfers over de export naar land niet exact overeen met de handelsstatistieken. Zie CBS (2015) voor meer informatie over het verschil in methodologie en concept.

wederuitvoer. Vergeleken met 2023 daalde de exportwaarde naar Frankrijk met 2 miljard euro. Zowel de uitvoer van Nederlandse makelij als de wederuitvoer namen met 1,4 miljard euro af, terwijl de uitvoer van diensten juist toenam met 0,8 miljard euro.

5.2.1 Bruto export naar Frankrijk

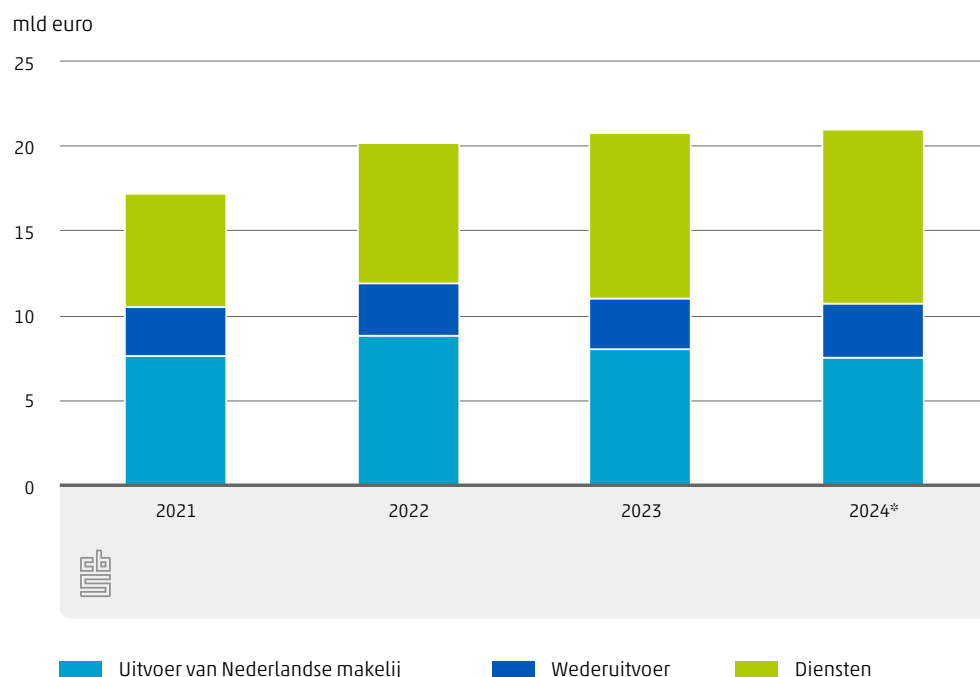

Nederland verdient relatief veel aan dienstenexport naar Frankrijk

Nederland verdiende in 2024 in totaal 21,0 miljard euro aan de export naar Frankrijk, goed voor 1,9 procent van het bbp, zie figuur 5.2.2. Daarmee had Frankrijk een aandeel van 5 procent in de totale Nederlandse exportverdiensten en stond het land op de vijfde plaats. De export naar Duitsland leverde Nederland met 59,6 miljard euro het meeste op, goed voor 16 procent van het totaal. Na Duitsland volgden de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. België nam de vierde positie in, met exportverdiensten van 27,3 miljard euro.

Gemiddeld hield Nederland aan één euro export naar Frankrijk 35 eurocent over. Ter vergelijking: voor Duitsland bedroegen de verdiensten gemiddeld 36 eurocent per euro export en voor België 33 eurocent. De export van diensten naar Frankrijk was met 10,2 miljard euro aan verdiensten de grootste exportcategorie. Aan de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij naar Frankrijk verdiende Nederland 7,6 miljard euro, terwijl de wederuitvoer naar Frankrijk 3,2 miljard euro opleverde.

5.2.2 Exportverdiens ten aan Frankrijk

Groothandel en handelsbemiddeling grootste verdiener aan export naar Frankrijk

Nederlandse bedrijfstakken verdienen in 2024 gezamenlijk 20,4 miljard euro aan de directe export naar Frankrijk.²⁾ Met 3,3 miljard euro was de groothandel en handelsbemiddeling de bedrijfstak met de hoogste exportverdiens ten, zie figuur 5.2.3. Deze verdiens ten kwamen voor 1,6 miljard euro voort uit wederuitvoer, voor 1,2 miljard euro uit export van goederen van Nederlandse makelij en voor 0,4 miljard euro uit dienstexport. Zowel aan wederuitvoer als aan export van goederen van Nederlandse makelij verdiende de groothandel en handelsbemiddeling het meeste van alle bedrijfstakken. Van de totale verdiens ten aan de wederuitvoer naar Frankrijk kwam 54 procent terecht bij de groothandel en handelsbemiddeling, en bij de verdiens ten aan de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij ging het om 17 procent. Andere bedrijfstakken die relatief veel verdienen aan de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij zijn de landbouw en de voedings- en genotmiddelenindustrie.

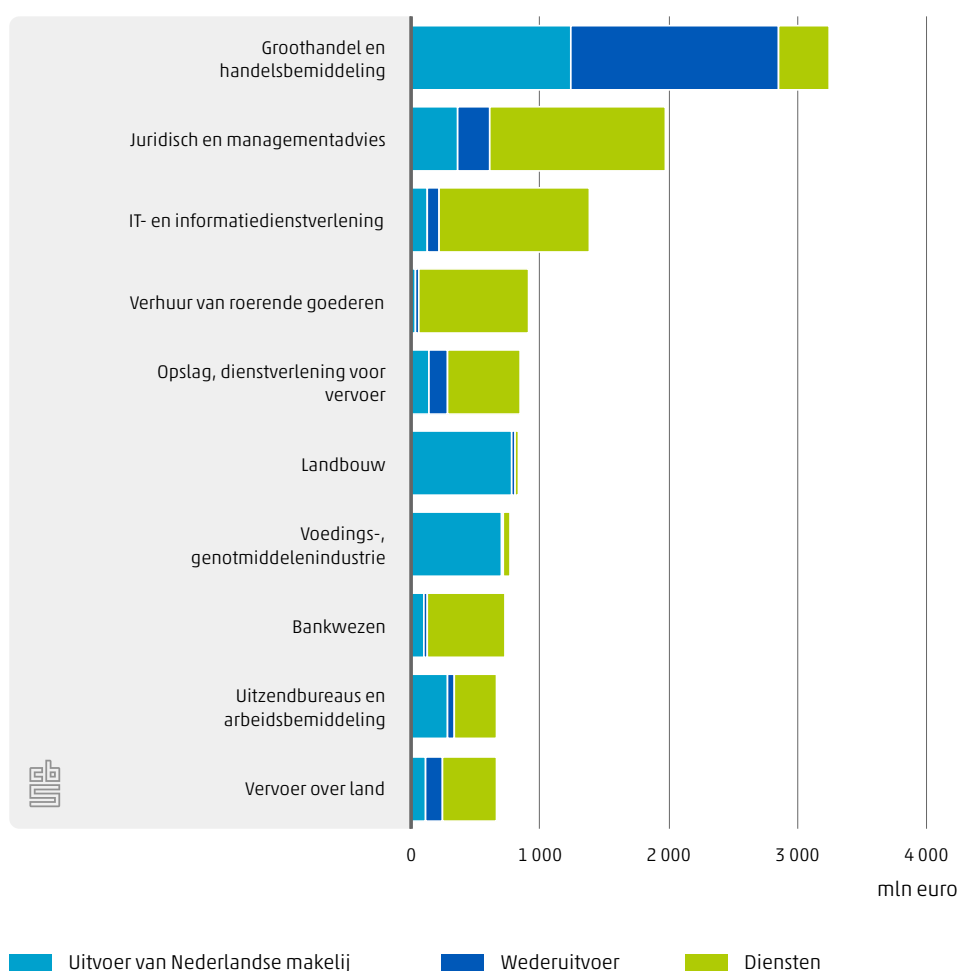
De dominante rol van de groothandel bij de exportverdiens ten is niet uniek voor Frankrijk. Ook bij de export naar Duitsland en België was de groothandel de bedrijfstak met de hoogste exportverdiens ten (Cremers et al., 2020; Notten & Visser, 2024). Net als bij Frankrijk kwam een groot deel van deze verdiens ten voort uit wederuitvoer, waarbij de groothandelaar als tussenpersoon optreedt en andere bedrijven ondersteunt bij het bereiken van buitenlandse afzetmarkten (Wong, 2019).

2) Het verschil met de totale Nederlandse exportverdiens ten ter waarde van 21,0 miljard euro bestaat uit 325 miljoen euro aan belastingen en subsidies en 277 miljoen euro aan toegevoegde waarde, rechtstreeks toe te schrijven aan wederuitvoer (188 miljoen) en reisverkeer (89 miljoen).

Gezamenlijk verdienen Nederlandse bedrijfstakken in 2024 het meest aan de export van diensten naar Frankrijk, met een totaal van 9,9 miljard euro of 49 procent van de totale exportverdiens ten naar dat land. Van deze verdiens ten kwam 1,4 miljard euro terecht bij juridisch en managementadvies. Ook IT- en informatiedienstverlening en verhuur van roerende goederen verdienen relatief veel aan de dienstexport naar Frankrijk.

Van alle bedrijfstakken was verhuur van roerende goederen in 2024 voor zijn exportverdiens ten het meest afhankelijk van Frankrijk: 11 procent van de exportverdiens ten van deze bedrijfstak kwamen voort uit handel met Frankrijk. Ook in de visserij was de exportafhankelijkheid van Frankrijk relatief groot: 10 procent van de exportverdiens ten van deze bedrijfstak had betrekking op Frankrijk. Bij de groothandel en handelsbemiddeling ging het om een aandeel van 6 procent.

5.2.3 Top 10 bedrijfstakken die het meest verdienen aan de directe export naar Frankrijk, 2024*

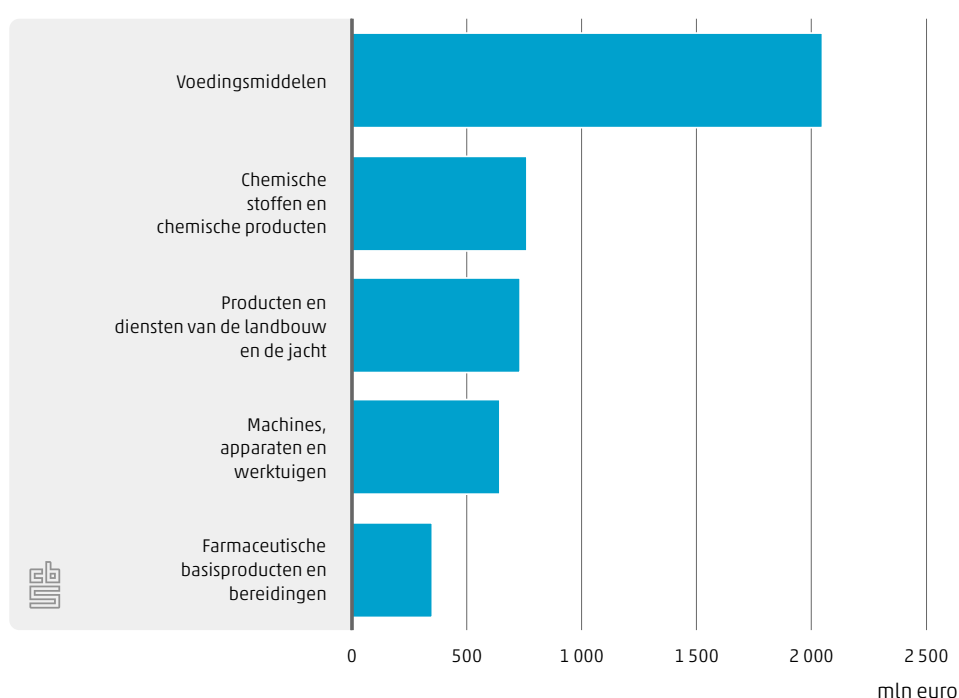
Nederland verdient het meest aan export van voedingsmiddelen

Wat betreft de toegevoegde waarde van exportproducten van Nederlandse makelij naar Frankrijk werd in 2024 het meest verdiens ten aan voedingsmiddelen, met exportverdiens ten van 2,1 miljard euro, zie figuur 5.2.4. Een groot deel hiervan kwam uit de export van kaas en

andere zuivelproducten, goed voor 569 miljoen euro. Ook vlees en vleesproducten leverden relatief hoge exportverdiensten op, met een totaal van 475 miljoen euro. Bijna de helft hiervan betrof rundvlees. Daarnaast verdiende Nederland met 279 miljoen euro relatief veel aan de export van groenten en fruit naar Frankrijk. Ook in de totale export van goederen van Nederlandse makelij leveren groenten en fruit relatief hoge exportverdiensten op (Prenen & Voncken, 2025).

Na voedingsmiddelen volgden chemische stoffen en chemische producten, met exportverdiensten van 765 miljoen euro. Op de derde plaats stonden producten van de landbouw en de jacht, waarbij Nederland vooral verdiende aan de export van eenjarige gewassen, waaronder groenten, meloenen, wortel- en knolgewassen. Op de vierde plaats volgden machines, apparaten en werktuigen. De top 5 werd afgesloten door farmaceutische basisproducten en bereidingen, waarvan bijna de helft uit geneesmiddelen bestond.

5.2.4 Top 5 goederencategorieën met hoogste verdiensten aan directe export naar Frankrijk, 2024*

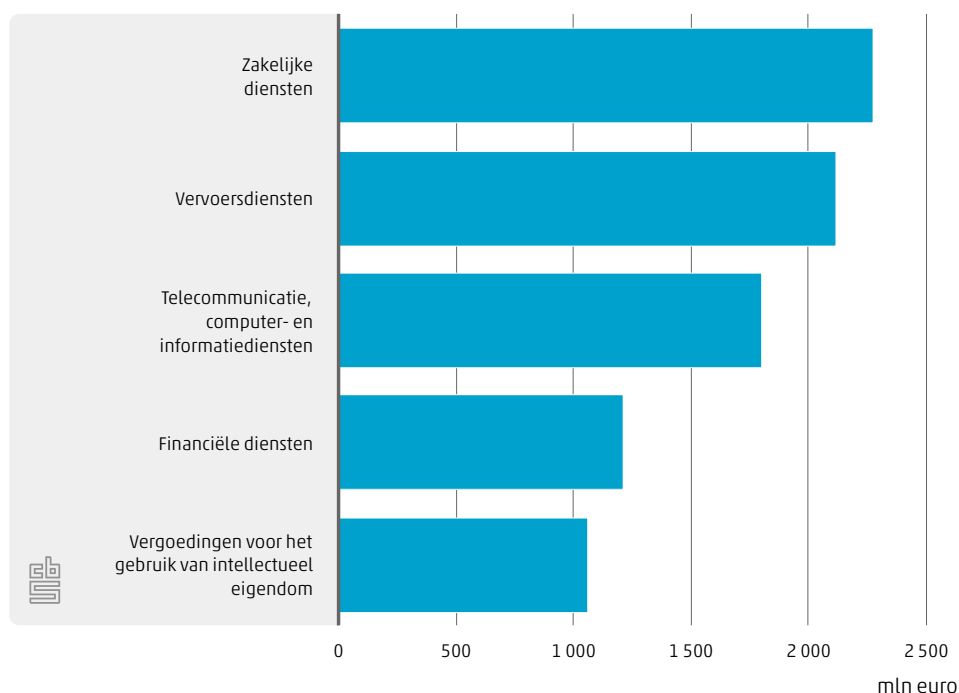

Hoogste exportverdiensten uit technische en zakelijke diensten

Nederland verdiende in 2024 het meest aan de export van zakelijke diensten naar Frankrijk, met exportverdiensten van 2,3 miljard euro, zie figuur 5.2.5. Binnen deze groep werd vooral verdiend aan technische, aan de handel gerelateerde en overige zakelijke diensten, waaronder operationele leasing. Op de tweede plaats stonden vervoersdiensten, goed voor 2,1 miljard euro aan exportverdiensten. Het ging hierbij voornamelijk om vrachtvervoer over de weg. Ook aan de export van telecommunicatie, computer- en informatiediensten werd met 1,8 miljard euro relatief veel verdiend. De export van financiële diensten naar Frankrijk

leverde Nederland 1,2 miljard euro op. Vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom maakten met 1,1 miljard euro aan exportverdiens ten de top 5 compleet.

5.2.5 Top 5 dienstencategorieën met hoogste verdiensten aan directe export naar Frankrijk, 2024*

Nederlandse directe export naar Frankrijk goed voor 145 duizend voltijdbanen

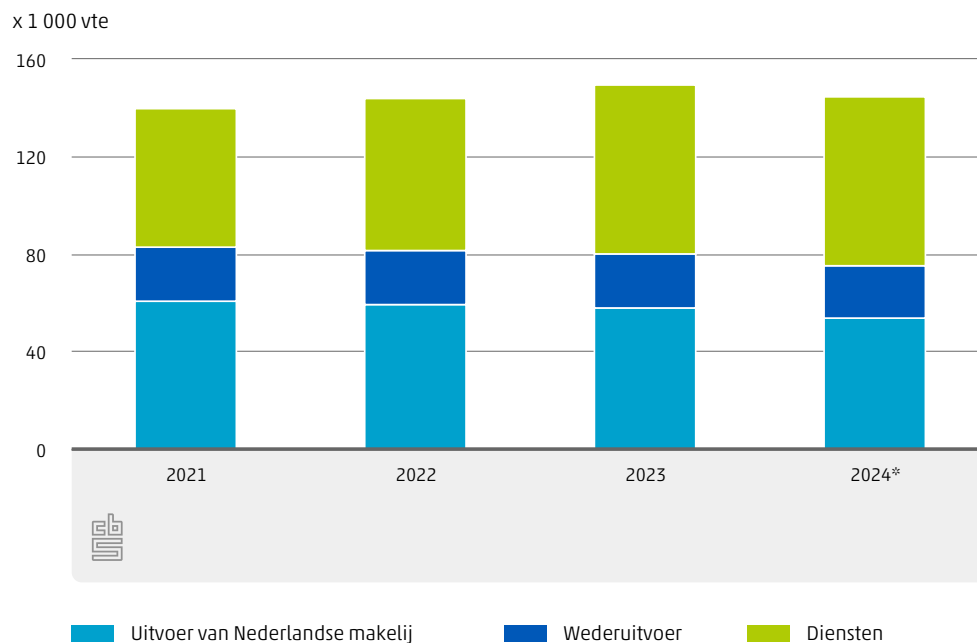
In 2024 waren 145 duizend voltijdequivalenten (vte's) toe te schrijven aan de Nederlandse directe uitvoer naar Frankrijk, goed voor 1,7 procent van de totale werkgelegenheid, zie figuur 5.2.6. Bijna de helft van deze banen (48 procent) kwam tot stand dankzij de dienstenexport, gevolgd door de uitvoer van Nederlandse makelij (37 procent) en de wederuitvoer (15 procent). Daarmee nam Frankrijk, na Duitsland, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en België, de vijfde positie in wat betreft werkgelegenheid gerelateerd aan de Nederlandse export. Ter vergelijking: de werkgelegenheid gerelateerd aan de export naar Duitsland was in 2024 aanzienlijk hoger met 422 duizend vte's. Hiervan werd 52 procent gerealiseerd dankzij de dienstenexport naar Duitsland, 36 procent dankzij de uitvoer van Nederlandse makelij en 12 procent dankzij de wederuitvoer. De export naar België hangt samen met 192 duizend vte's, waarvan 47 procent afkomstig was uit diensten, 42 procent uit export van Nederlandse makelij en 11 procent uit wederuitvoer.

Vergeleken met 2021 nam de werkgelegenheid gekoppeld aan de export naar Frankrijk in 2024 toe met 5 duizend vte's. Deze stijging is volledig toe te schrijven aan de dienstenexport, die in deze periode toenam van 57 duizend naar 70 duizend vte's. Tegelijkertijd daalde de werkgelegenheid dankzij de uitvoer van Nederlandse makelij van 61 duizend naar 54 duizend vte's.

145 duizend voltijdbanen in 2024 dankzij de export naar Frankrijk

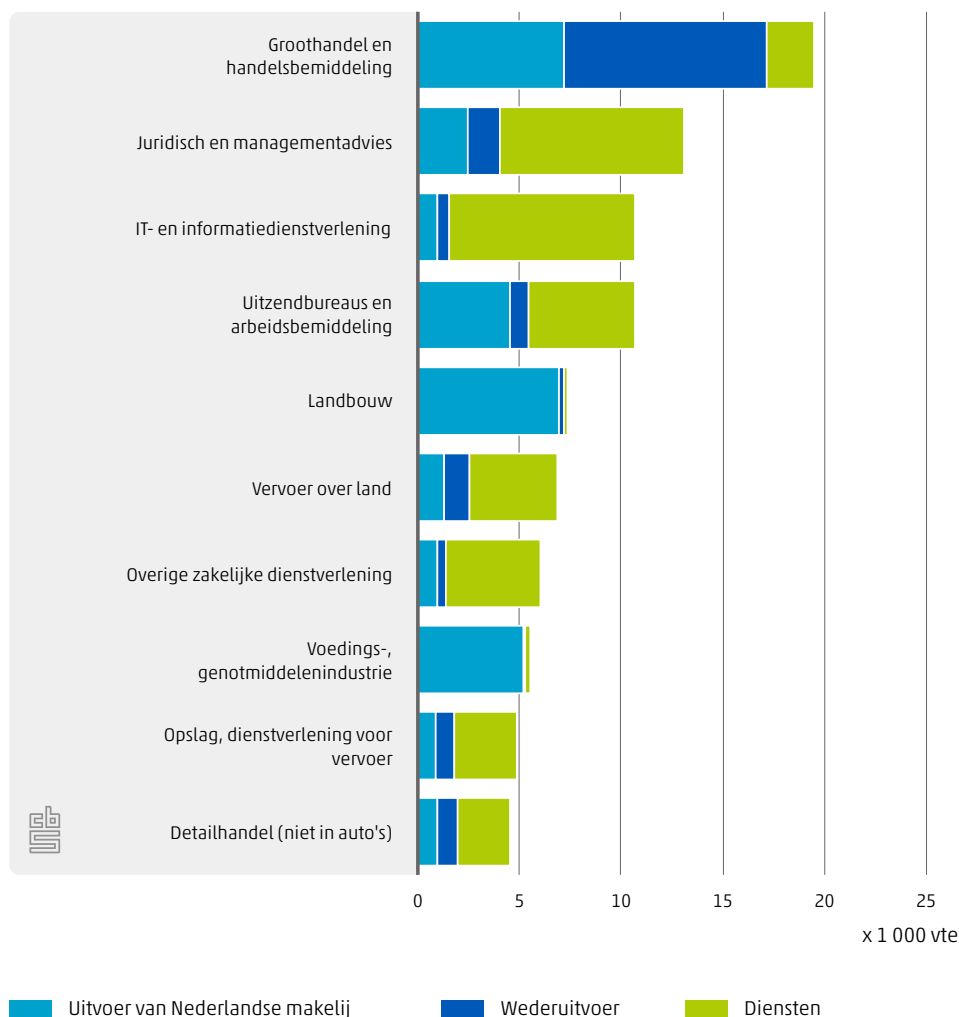
5.2.6 Opbouw werkgelegenheid dankzij directe export naar Frankrijk

Export naar Frankrijk levert vooral banen op in groothandel en handelsbemiddeling

In 2024 was de groothandel en handelsbemiddeling de bedrijfstak met de meeste werkgelegenheid dankzij de export naar Frankrijk, met bijna 20 duizend vte's, zie figuur 5.2.7. Op de tweede plaats volgde juridisch en managementadvies met 13 duizend vte's, gevolgd door IT- en informatiedienstverlening met 11 duizend vte's. Dit zijn dezelfde bedrijfstakken die ook het meest verdienen aan de directe export naar Frankrijk, zie figuur 5.2.3. Net als bij de exportverdiensten was de werkgelegenheid in de groothandel en handelsbemiddeling als enige bedrijfstak in sterke mate verbonden met wederuitvoer. Bijna de helft van de werkgelegenheid die samenhangt met wederuitvoer naar Frankrijk werd gerealiseerd binnen deze bedrijfstak.

5.2.7 Top 10 bedrijfstakken met de hoogste werkgelegenheid dankzij directe export naar Frankrijk, 2024*

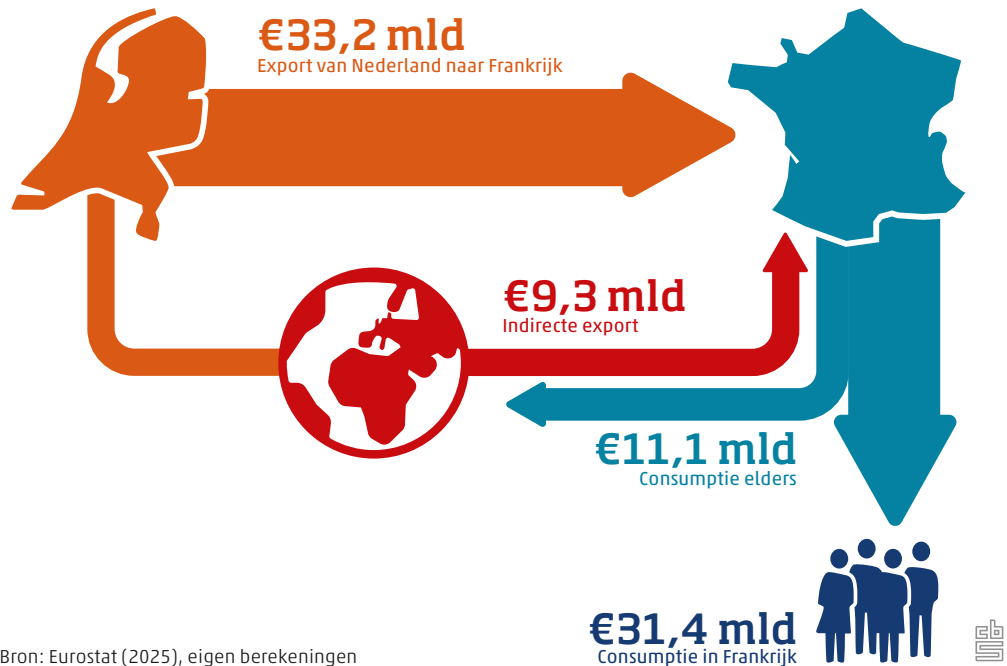
5.3 Nederlandse export naar Frankrijk via mondiale waardeketens

In de vorige paragraaf zijn de verdiensten van de rechtstreekse Nederlandse export naar Frankrijk beschreven. Naast deze directe handel is Nederland ook op indirecte wijze verbonden met de Franse economie, via andere handelspartners binnen wereldwijde waardeketens. Nederlandse goederen en diensten worden namelijk ook verwerkt in de export van andere landen die vervolgens naar Frankrijk gaat. In deze paragraaf wordt onderzocht hoe Nederlandse export via mondiale waardeketens zowel direct als indirect verbonden is met Frankrijk en in welke mate dit bijdraagt aan de Nederlandse economie.

Om ook de indirecte exportstroom in beeld te krijgen – en de daaraan verbonden verdiensten – zijn de nationale cijfers van het CBS niet toereikend. Voor deze analyses wordt daarom gebruikgemaakt van internationale data van Eurostat (Eurostat, 2025; Remond-Tiedrez & Rueda-Cantuche, 2019). Het meest recente verslagjaar is 2023. Deze data zijn voor alle landen onderling consistent gemaakt, waardoor deze cijfers enigszins afwijken van de

ationale cijfers van het CBS, zoals gepresenteerd in paragraaf 5.2. Desondanks verschaffen deze externe data extra inzichten in de mondiale waardeketens waar bedrijven in Nederland deel van uitmaken. Meer informatie staat in de technische toelichting in paragraaf 5.7.

5.3.1 Hoeveel en op welke wijze verdient Nederland aan de export van goederen en diensten naar Frankrijk, 2023?

Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

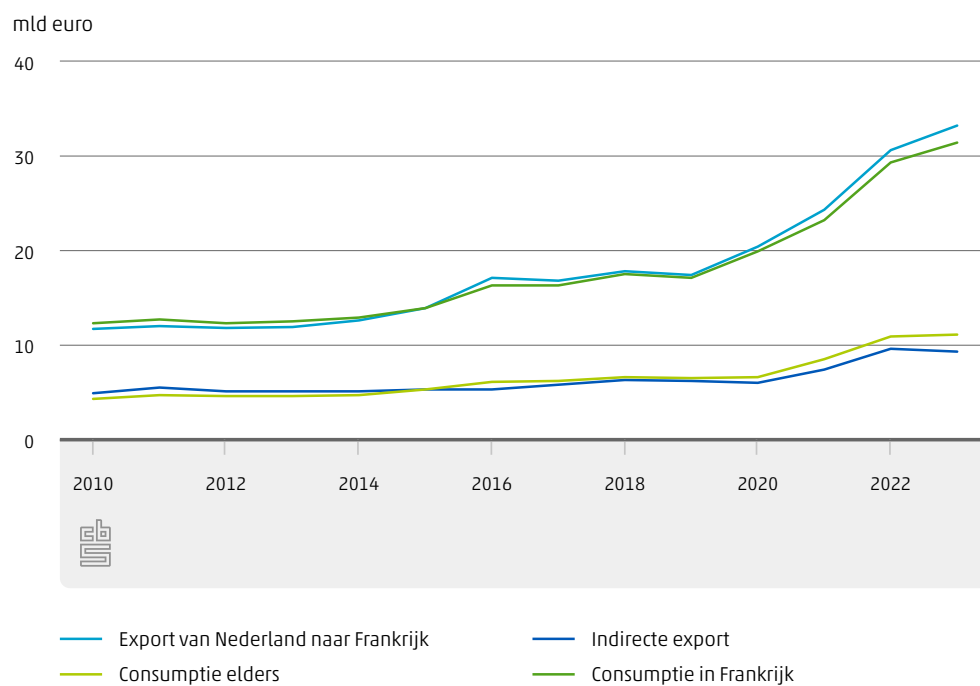
Frankrijk derde grootste bestemming Nederlandse exportverdiensten

In 2023 verdiende Nederland 42,5 miljard euro aan de directe en indirecte export van goederen en diensten naar Frankrijk, wat neerkomt op 11,6 procent van de totale Nederlandse exportverdiensten. Alleen aan de directe en indirecte export naar Duitsland en de VS verdiende Nederland meer. De export naar Duitsland was in 2023 goed voor 14,6 procent van de totale exportverdiensten en naar de VS 11,7 procent.

Naast de directe exportverdiensten aan Frankrijk verdiende Nederland in 2023 nog ongeveer 9,3 miljard euro aan indirecte export naar Frankrijk. Dit betekent dat circa 21,9 procent van de totale Nederlandse exportverdiensten aan Frankrijk tot stand komt doordat bedrijven in Nederland als toeleverancier functioneren binnen mondiale waardeketens, waarbij de eindproducten in Frankrijk worden geconsumeerd.

De tijdreeks van de FIGARO-database maakt het mogelijk om de compositie en ontwikkeling van de exportverdiensten naar Frankrijk tussen 2010 en 2023 in kaart te brengen. Net als in figuur 5.3.1 laat figuur 5.3.2 zien hoe de verdiensten uit directe en indirecte exportverdiensten worden uitgesplitst, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen consumptie in Frankrijk en consumptie elders.

5.3.2 Directe en indirecte Nederlandse exportverdiensten aan Frankrijk

Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

Groei van exportverdiensten aan Frankrijk vooral door directe export

Tussen 2010 en 2023 namen vooral de directe Nederlandse exportverdiensten aan Frankrijk toe, terwijl de groei van indirecte verdiensten tussen 2010 en 2020 beperkt was en er pas vanaf 2021 een sterkere toename te zien was. Voor de directe exportverdiensten aan Frankrijk zette deze sterkere toename al in 2019 in. Een belangrijk deel van deze toename kan worden verklaard door prijseffecten (Prenen et al., 2024). Wat verder opviel was de hoge correlatie tussen directe Nederlandse exportverdiensten en consumptie in Frankrijk en de hoge correlatie tussen indirecte exportverdiensten en consumptie elders.

De indirecte exportverdiensten ontstaan uit grondstoffen, tussenproducten en ondersteunende diensten die Nederland leverde voor de exportproductie van andere handelspartners, met Frankrijk als eindbestemming. Figuur 5.3.3 laat voor de tien belangrijkste landen zien welk aandeel van de Nederlandse indirecte exportverdiensten samenhangt met Nederlandse intermediaire goederen en diensten verwerkt in hun export naar Frankrijk. Voor de bepaling van deze aandelen zijn alle overige landen samengevoegd tot één restcategorie.

Indirecte export naar Frankrijk vooral via Europese buurlanden

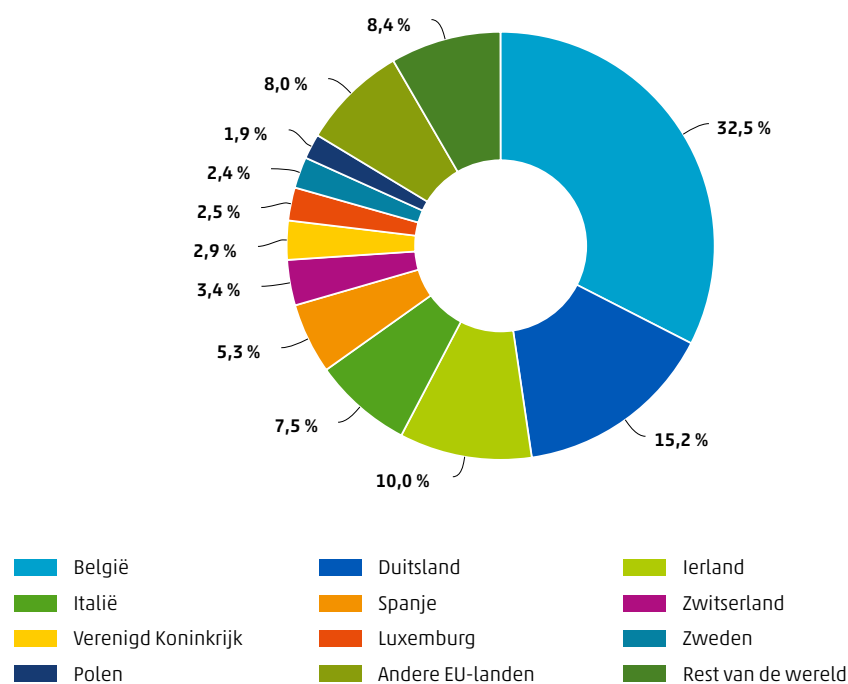
De groep landen die in 2023 voor veel indirecte exportverdiensten zorgde, bestond grotendeels uit Europese buurlanden van Nederland en Frankrijk. Vooral de handel via België, met zijn ligging tussen Nederland en Frankrijk, leverde rond een derde van de indirecte Nederlandse exportverdiensten op. Een centrale Belgische bedrijfstak was hiervoor

bijvoorbeeld de vervaardiging van cokes en geraffineerde aardolieproducten, die de export van de Nederlandse bedrijfstak winning van aardolie en aardgas verwerkt. Andere Nederlandse bedrijfstakken met hoge indirecte exportverdiensten aan Frankrijk via België waren de vervaardiging van voedingsmiddelen, dranken en tabaksproducten en de vervaardiging van metalen in primaire vorm.

Ongeveer 15 procent van de indirecte Nederlandse exportverdiensten ontstond via handel met Duitsland. Via dit oostelijke buurland verdiende Nederland aan Frankrijk vooral dankzij de export van de Duitse chemische industrie, de vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers, en de vervaardiging van machines en apparaten.

Ook Europese landen zonder directe grens spelen een belangrijke rol voor indirecte Nederlandse exportverdiensten. Eerder onderzoek van het CBS (Notten & Visser, 2024) laat zien dat Ierland een belangrijke schakel is als afnemer van grondstoffen, halffabricaten en ondersteunende diensten uit Nederland die uiteindelijk in andere landen werden geconsumeerd. Ongeveer 10 procent van de toegevoegde waarde die Nederland in 2023 verdiende aan de indirecte export naar Frankrijk kwam tot stand via toeleveringen aan Ierland. De meeste Nederlandse exportverdiensten die via Ierland naar Frankrijk tot stand kwamen, werden gerealiseerd door export van de Ierse bedrijfstak IT- en informatie-dienstverlening.

5.3.3 Nederlandse verdiensten aan de export van andere landen naar Frankrijk, 2023

Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

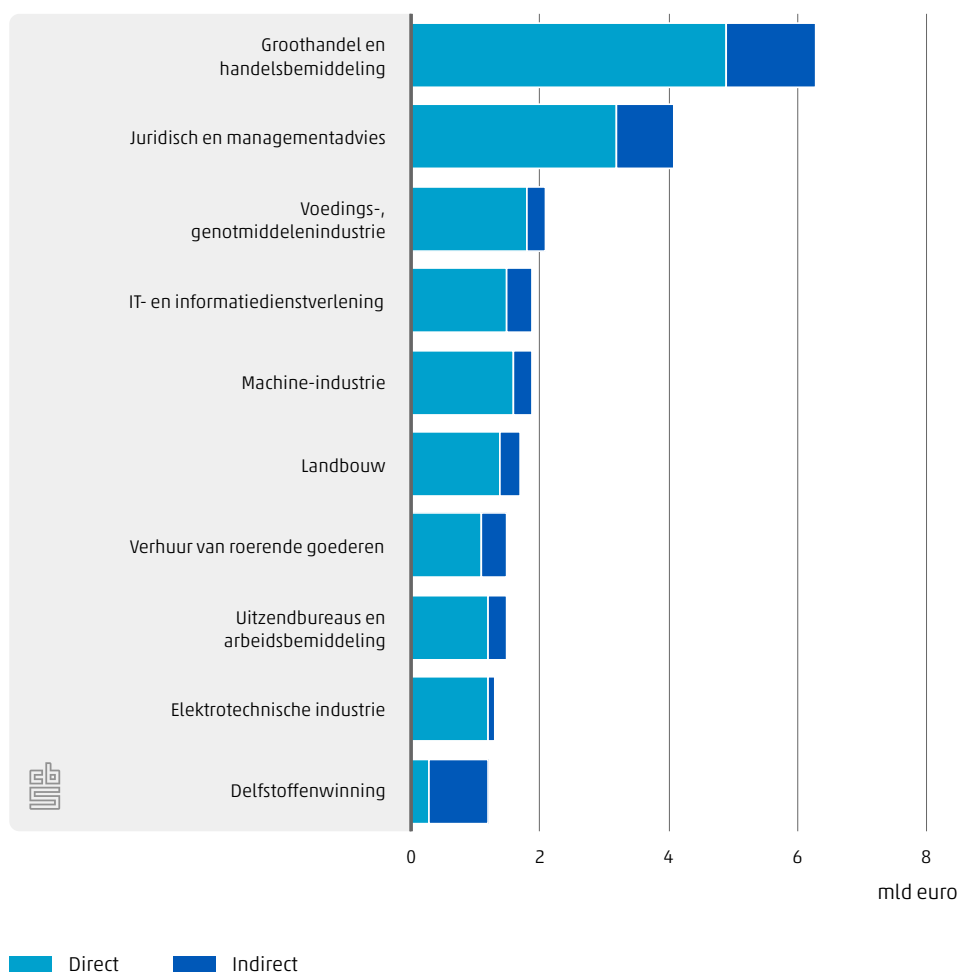
Groothandel en zakelijke dienstverlening grootverdieners

Zoals figuur 5.3.4 laat zien, zijn vooral de bedrijfstakken groothandel en handelsbemiddeling en juridisch en managementadvies verantwoordelijk voor een groot deel van de Nederlandse verdiensten aan de handel naar Frankrijk. In 2023 verdiende de bedrijfstak groothandel en handelsbemiddeling ongeveer 6,3 miljard euro aan export naar Frankrijk. Daarvan was circa 4,9 miljard euro toe te schrijven aan directe exporten en 1,4 miljard euro aan indirecte exporten. Daarnaast kwam ongeveer 4,1 miljard euro aan exportverdiensten voort uit juridisch en managementadvies, waarvan ongeveer 3,2 miljard euro bestond uit directe exportverdiensten en 0,9 miljard euro uit indirecte verdiensten.

Nederlandse industrieën verdienen vooral via directe export aan Frankrijk

Binnen de Nederlandse industrie levert vooral de export van de voedings- en genotmiddelenindustrie en de machine-industrie belangrijke verdiensten op voor de Nederlandse economie. Bij de voedings- en genotmiddelenindustrie bestaat rond 86 procent van de verdiensten uit directe export. Voor de machine-industrie ligt dit aandeel op een vergelijkbare hoogte van ongeveer 84 procent. Van de tien bedrijfstakken met de hoogste exportverdiensten heeft alleen de elektrotechnische industrie een nog groter aandeel aan directe exportverdiensten, namelijk ongeveer 92 procent. Nederlandse bedrijfstakken die meer aan het begin van een waardeketen staan, verdienen doorgaans vooral via indirecte export. Zo komt bijvoorbeeld 75 procent van de exportverdiensten in de delfstoffenwinning voort uit indirecte export naar Frankrijk.

5.3.4 Top 10 bedrijfstakken met de grootste exportverdiens ten via directe en indirecte export naar Frankrijk, 2023

Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

Driekwart exportverdiens ten bestemd voor Franse consumptie en investeringen

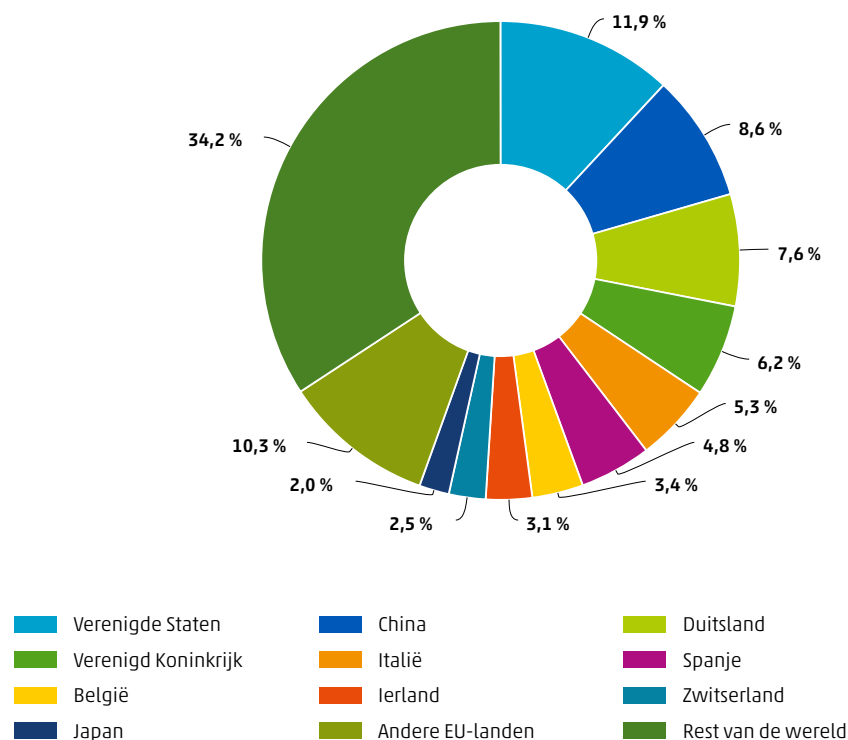
Van de totale Nederlandse exportverdiens ten aan Frankrijk in 2023 was 74 procent dankzij consumptie of investeringen in Frankrijk. Dit gaat niet alleen om Nederlandse voedingsmiddelen die door Franse huishoudens worden geconsumeerd, maar ook om in Nederland geproduceerde farmaceutische basisproducten die worden verwerkt in farmaceutische eindproducten die in Duitsland worden geproduceerd en vervolgens door Franse huishoudens worden gekocht. Een voorbeeld van een investering is de aankoop van Nederlandse werktuigen door een bedrijf gevestigd in Frankrijk.

Kwart exportverdiens ten via Frankrijk door naar andere landen

De overige 26 procent, oftewel 11,1 miljard euro aan verdiens ten, zit verwerkt in de Franse export van goederen en diensten naar andere landen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om verdiens ten uit Nederlandse farmaceutische basisproducten die in Frankrijk worden bewerkt

en uiteindelijk door Amerikaanse huishoudens worden geconsumeerd. De belangrijkste eindbestemmingen zijn de VS (12 procent), China (9 procent) en Duitsland (8 procent), zie figuur 5.3.5. Ongeveer 37 procent van goederen en diensten met Nederlandse inbreng verwerkt in de Franse export hadden een ander EU-land als eindbestemming.

5.3.5 Eindbestemming van Nederlandse export die verder gaat dan Frankrijk, 2023

Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

5.4 De inzet van de invoer van goederen en diensten uit Frankrijk binnen de Nederlandse economie

Deze paragraaf beschrijft hoe goederen en diensten uit Frankrijk in Nederland worden ingezet. Met andere woorden, wat gebeurt er met de Franse invoer die Nederland binnenkomt? Welke invoer is bestemd voor consumptie door Nederlandse huishoudens, overheidsbestedingen en investeringen door bedrijven in Nederland? En welke invoer wordt door bedrijven in Nederland verwerkt in de productie voor klanten in binnen- en buitenland? En welke invoer verlaat Nederland in vrijwel onbewerkte staat in de vorm van wederuitvoer?

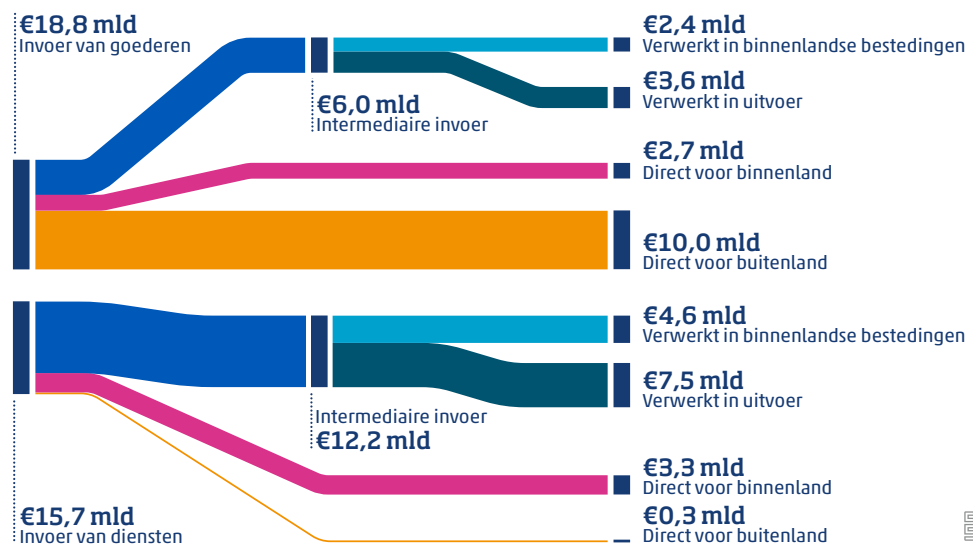
In de hoofdstukken 2 (goederen) en 3 (diensten) werd de ontwikkeling in importwaarde uit Frankrijk al uitvoerig beschreven. Wat deze paragraaf toevoegt aan deze hoofdstukken is een beschrijving van de inzet van deze invoer.

Nederland importeert relatief veel diensten uit Frankrijk

In 2024 importeerde Nederland voor 34,5 miljard euro uit Frankrijk, goed voor 4,3 procent van de totale Nederlandse invoer van goederen en diensten. Gemeten naar de gezamenlijke invoer van goederen en diensten was Frankrijk de op vier na belangrijkste importpartner na Duitsland, de Verenigde Staten, België en China. De invoer uit Frankrijk bestond voor 18,8 miljard euro uit goederen en voor 15,7 miljard euro uit diensten, zie figuur 5.4.1. Het aandeel van diensten bedroeg daarmee 45,6 procent, terwijl dat voor de totale Nederlandse invoer maar 30,2 procent is. Dat betekent dat Nederland relatief veel diensten uit Frankrijk importeert.

De invoer van goederen uit Frankrijk vertegenwoordigde 3,4 procent van de totale Nederlandse goedereninvoer in 2024. Daarmee was Frankrijk de op vijf na belangrijkste invoerpartner voor goederen, na Duitsland, België, de Verenigde Staten, China en het Verenigd Koninkrijk. Het aandeel van Frankrijk in de totale diensteninvoer was 6,5 procent in 2024, goed voor de vijfde plek op de ranglijst van belangrijkste invoerpartners voor diensten na de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Ierland. Vergeleken met 2023 nam de totale importwaarde uit Frankrijk toe met een bescheiden 367 miljoen euro of 1,1 procent. De goedereninvoer uit Frankrijk daalde met 818 miljoen euro of 4,2 procent. Deze afname werd echter gecompenseerd door een groei van de diensteninvoer met 1,2 miljard euro of 8,2 procent.

5.4.1 Bestemmingsverdeling van de goederen- en diensteninvoer uit Frankrijk, 2024*

Meer dan de helft van de goederenimport uit Frankrijk bestemd voor wederuitvoer

Ongeveer de helft van de totale Nederlandse goederenimport verlaat Nederland weer zonder significante bewerking in de vorm van wederuitvoer. Voor de goederenimport uit Frankrijk was dat 53,2 procent, waarmee import voor wederuitvoer de grootste importstroom was. Deze import uit Frankrijk voor wederuitvoer vertegenwoordigde 10 miljard euro in 2024. De grootste goederencategorie in deze importstroom was chemische basisproducten, kunstmest en primaire kunststoffen, met een importwaarde van 903 miljoen euro, zie figuur 5.4.2. Binnen deze categorie waren organische chemische basisproducten (551 miljoen euro) en kleurstoffen en pigmenten (175 miljoen euro) prominent. Op een tweede plaats stond de import voor wederuitvoer van andere chemische producten uit Frankrijk, met een waarde van 534 miljoen euro, waarbij het merendeel (477 miljoen euro) bestond uit overige chemische producten niet elders geclassificeerd. Zeep-, was- en reinigingsmiddelen en toiletartikelen bestemd voor wederuitvoer werden voor 484 miljoen euro ingevoerd. Hier domineerden parfums en toiletartikelen (431 miljoen euro). De import van farmaceutische bereidingen en medische en tandheelkundige instrumenten en benodigdheden uit Frankrijk die bestemd waren voor wederuitvoer hadden een waarde van respectievelijk 451 miljoen euro en 412 miljoen euro in 2024.

5.4.2 Top 10 goederenimport uit Frankrijk bestemd voor wederuitvoer naar goederencategorie, 2024*

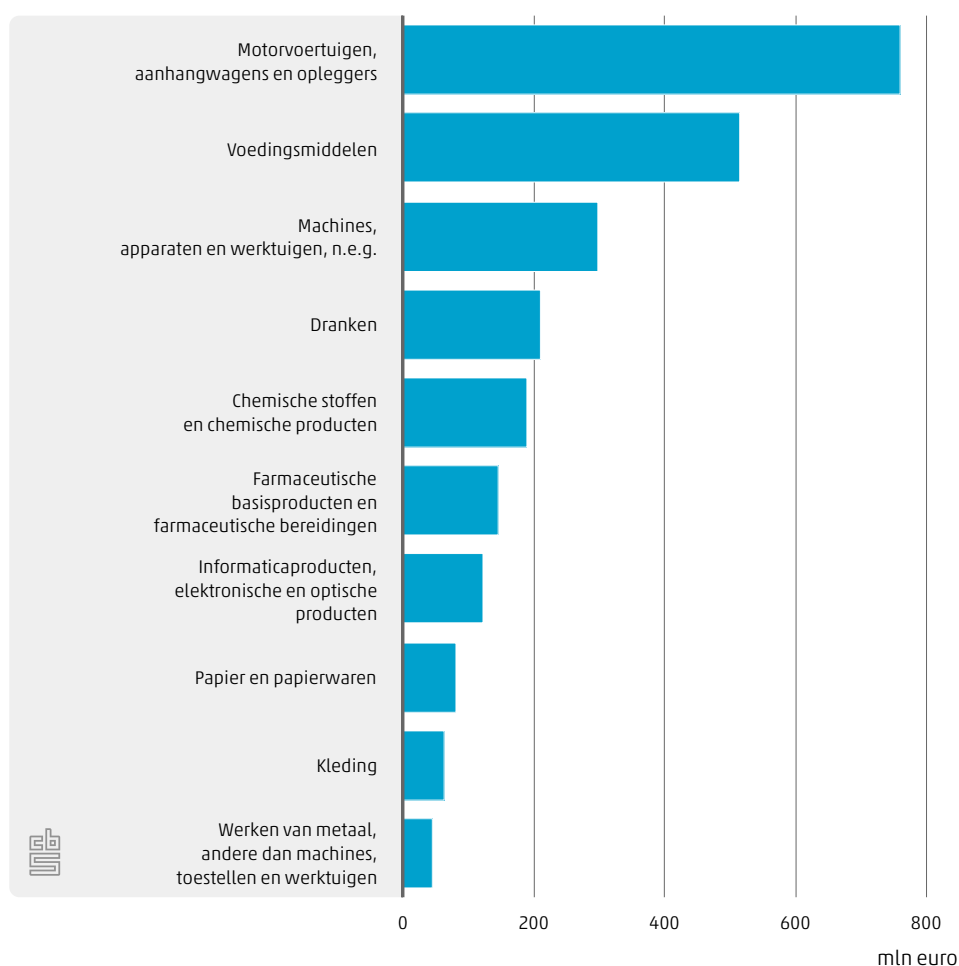
De invoer van goederen uit Frankrijk voor direct gebruik had een waarde van 2,7 miljard euro in 2024. Met direct gebruik wordt de invoer bedoeld die rechtstreeks verbruikt werd door Nederlandse huishoudens en overheidsinstellingen zonder dat deze nog door bedrijven in ons land significant werd bewerkt. Onder de invoer voor direct gebruik vallen ook kapitaalgoederen, zoals machines die door bedrijven in productieprocessen worden ingezet. Een in Frankrijk geproduceerde en gebottelde fles cognac is een voorbeeld van invoer die direct bestemd is voor Nederlandse huishoudens. Maar ook een vrachtwagen, ingevoerd door een transportbedrijf in Nederland valt onder de goederenimport die rechtstreeks bestemd is voor binnenlandse bestedingen.

Personenauto's en vrachtwagens domineren import voor rechtstreeks gebruik

De grootste categorie bij de import voor direct of rechtstreeks gebruik was motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers met 761 miljoen euro. Dit waren voornamelijk personenauto's (450 miljoen euro) en vrachtwagens (263 miljoen euro). Voedingsmiddelen werden voor

517 miljoen euro geïmporteerd voor directe finale bestedingen. Bij de voedingsmiddelen domineerden kaas (74 miljoen euro), vlees (58 miljoen euro) en voer voor huisdieren (56 miljoen euro). De op twee na grootste categorie was machines, apparaten en werktuigen met 299 miljoen euro, met warmtewisselaars, airconditioningapparatuur, koeling- en vriesapparaten voor niet-huishoudelijk gebruik als belangrijkste productgroep (86 miljoen euro). Dranken werden voor een bedrag van 211 miljoen euro uit Frankrijk geïmporteerd voor direct gebruik, waarbij wijn domineerde (161 miljoen euro).

5.4.3 Top 10 goederenimport uit Frankrijk direct bestemd voor binnenlandse bestedingen naar goederencategorie, 2024*

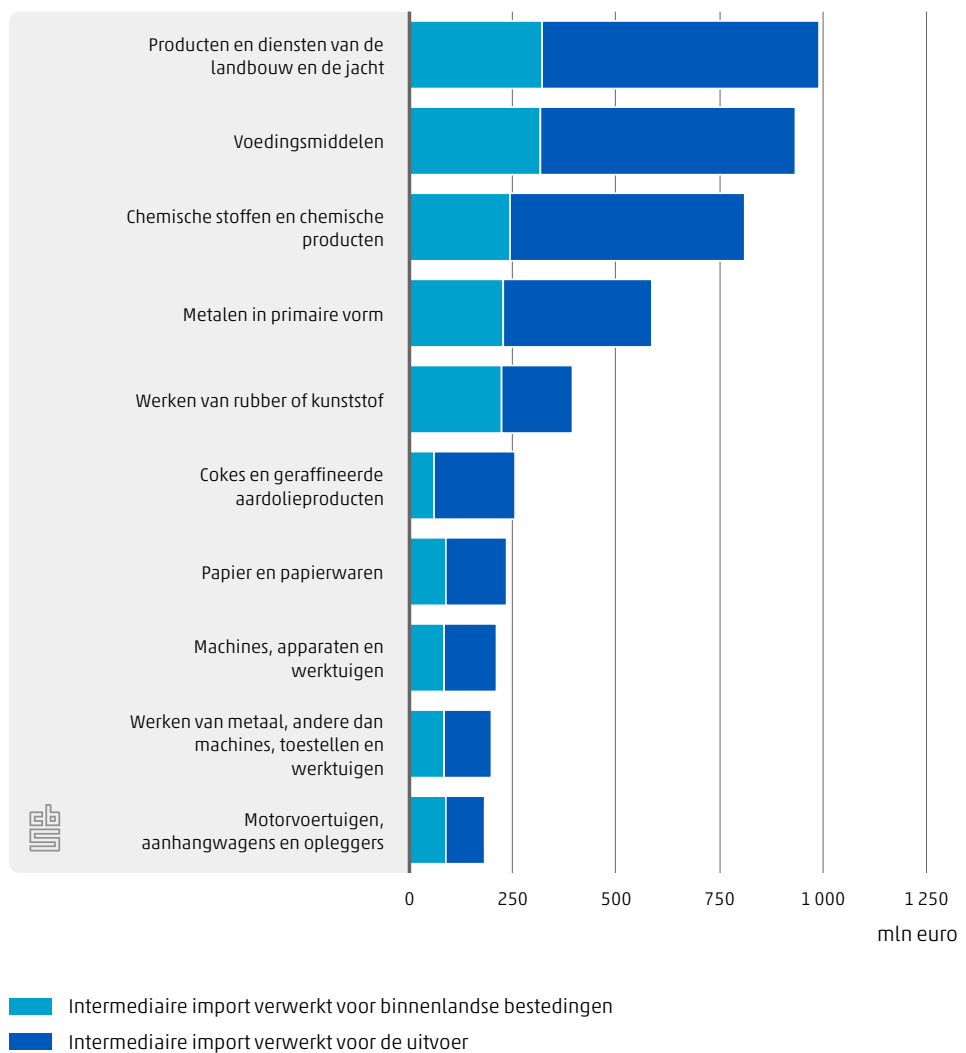
Merendeel verwerkte goederenimport uit Frankrijk bestemd voor uitvoer

De goederenimport uit Frankrijk die door bedrijven in Nederland verder werd verwerkt, had een waarde van 6 miljard euro in 2024. Van deze verwerkte goederenimport werd 2,4 miljard euro afgezet op de binnenlandse markt en 3,6 miljard euro geëxporteerd. De twee belangrijkste categorieën in de intermediaire goederenimport uit Frankrijk waren landbouwproducten en voedingsmiddelen met een respectievelijke import van 993 en 937 miljoen euro. Zowel bij landbouwproducten als bij voedingsmiddelen werd ongeveer twee derde van de import verwerkt in exportproducten. Bij landbouwproducten

domineerden tarwe (355 miljoen euro), maïs (249 miljoen euro) en gerst, rogge en haver (174 miljoen euro). De grootste goederengroepen bij voedingsmiddelen waren andere zuivelproducten (117 miljoen euro), zetmeel (83 miljoen euro), melk en room (66 miljoen euro) en kaas (63 miljoen euro).

Bedrijven in Nederland importeerden voor 814 miljoen euro aan chemische producten uit Frankrijk, waarbij het merendeel was samengesteld uit pesticiden (108 miljoen euro), organische chemische basisproducten (76 miljoen euro), en kunststoffen in primaire vorm (67 miljoen euro). Basismetalen en rubber- en kunststofproducten vervolledigden de top 5 met invoerwaardes van respectievelijk 588 en 398 miljoen euro.

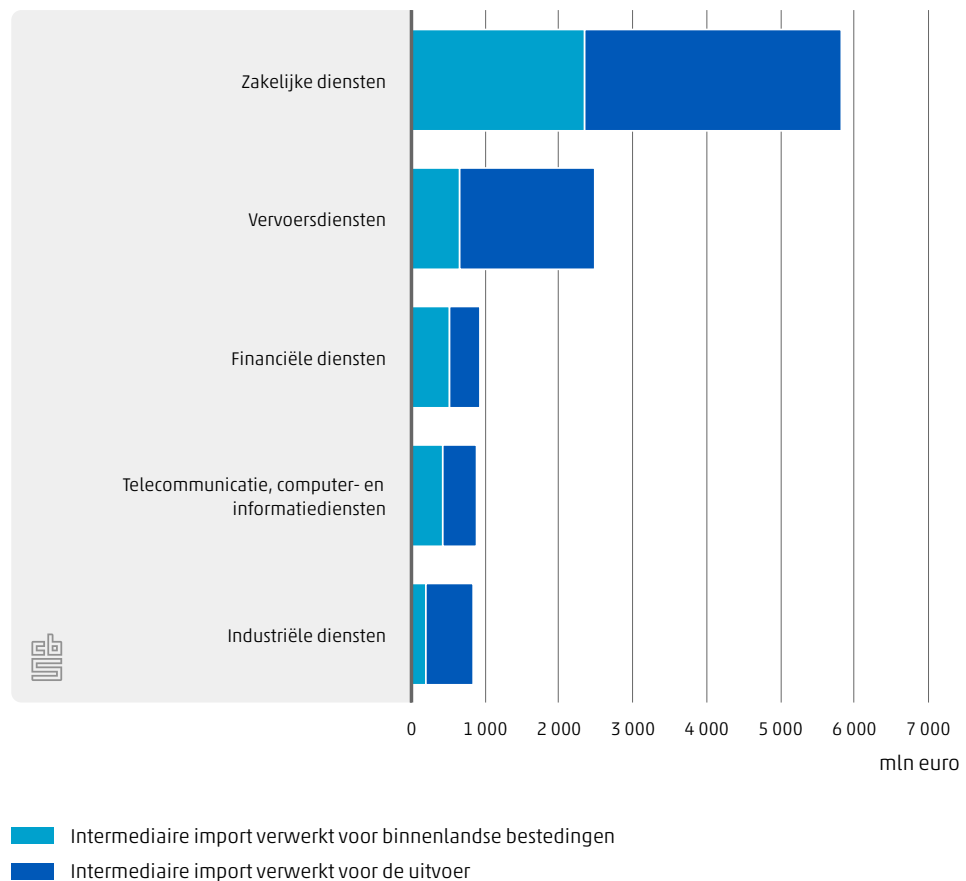
5.4.4 Top 10 goederenimport uit Frankrijk bestemd voor verdere verwerking naar goederencategorie, 2024*

Intermediaire diensteninvoer dubbel zo groot als intermediaire goedereninvoer

De intermediaire diensteninvoer uit Frankrijk was met 12,1 miljard euro meer dan tweemaal zo groot als de intermediaire goedereninvoer. Van de intermediaire diensteninvoer uit Frankrijk werd 4,6 miljard euro gebruikt om goederen en diensten op de binnenlandse markt af te zetten en 7,5 miljard euro om de export te verwezenlijken. Bij de intermediaire diensten die uit Frankrijk werden ingevoerd voor gebruik in bedrijfsprocessen waren de zakelijke diensten het grootst met een invoerwaarde van 5,8 miljard euro. Deze zakelijke diensten bestonden vooral uit professionele en managementadviesdiensten (3,6 miljard euro), en technische, aan de handel verbonden diensten (2,1 miljard euro), zie figuur 5.4.5. Vervoersdiensten waren goed voor 2,5 miljard euro. Financiële diensten, telecommunicatie en industriële diensten vervolledigden de top 5, met invoerwaardes van minder dan 1 miljard euro.

5.4.5 Top 5 diensteninvoer uit Frankrijk bestemd voor verdere verwerking naar dienstencategorie, 2024*

Privé reisverkeer domineert diensteninvoer uit Frankrijk voor rechtstreeks gebruik

Ingevoerde diensten uit Frankrijk bestemd voor rechtstreeks gebruik hadden een waarde van 3,2 miljard euro. Daarvan bestond ruim 2,2 miljard euro uit privé reisverkeer. Dit omvat de aankoop van diensten en goederen door Nederlandse reizigers in Frankrijk om andere dan

zakelijke redenen zoals vakantie, deelname aan culturele en vrijetijdsactiviteiten, bezoek aan vrienden en familie, bedevaart, onderwijs en gezondheid.

Invoer voor rechtstreeks gebruik is niet alleen bestemd voor Nederlandse consumenten, ook bedrijven importeren rechtstreeks in het kader van investeringen in immateriële vaste activa. Uit Frankrijk importeerden bedrijven in Nederland R&D diensten (330 miljoen euro) en computerdiensten (222 miljoen euro).

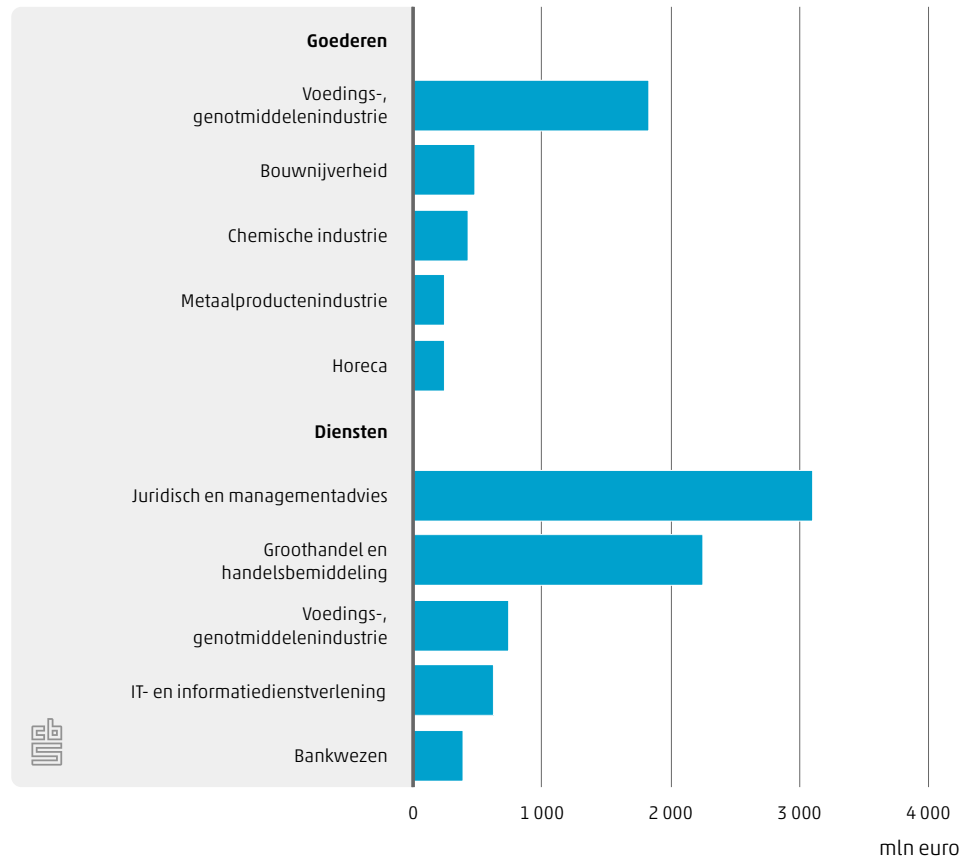
Voedingsmiddelenindustrie grootste importeur van Franse goederen

De Nederlandse voedings- en genotmiddelenindustrie was – met een invoer van ruim 1,8 miljard euro – de grootste importeur van Franse goederen in 2024, zie figuur 5.4.6. Nederlandse voedingsmiddelenproducenten importeerden vooral tarwe (348 miljoen euro), maïs (243 miljoen) en gerst (171 miljoen euro) uit Frankrijk om hun productie te kunnen realiseren. De bouwnijverheid was in 2024 de op één na grootste importeur uit Frankrijk. Zij importeerden voor 483 miljoen euro uit Frankrijk. Belangrijkste producten voor bouwbedrijven in ons land waren basismetalen (79 miljoen euro), werken van kunststof (55 miljoen euro) en houtwaren (45 miljoen euro). De chemische industrie was in 2024 de op twee na grootste importeur uit Frankrijk. In totaal importeerde de chemische industrie voor 430 miljoen euro uit Frankrijk om verder te verwerken. De belangrijkste door de chemische industrie uit Frankrijk geïmporteerde producten waren organische chemische basisproducten (53 miljoen euro), smeermiddelen (42 miljoen euro) en koolwaterstoffen en derivaten daarvan (37 miljoen euro). De metaalproductenindustrie importeerde voor 253 miljoen euro aan goederen uit Frankrijk, waarbij ijzer en metaal in primaire vorm (89 miljoen euro) en aluminiumhalffabricaten (67 miljoen euro) de belangrijkste producten waren. De horeca importeerde in 2024 voor 247 miljoen euro uit Frankrijk met wijn (43 miljoen euro) en vlees (42 miljoen euro) als belangrijkste invoerproducten.

Grootste import van diensten uit Frankrijk door juridisch en managementadvies

Bedrijven actief in juridisch en managementadvies importeerden in absolute zin het meest aan diensten uit Frankrijk, namelijk voor 3,1 miljard euro, zie figuur 5.4.6. De belangrijkste ingevoerde diensten waren professionele en managementadviesdiensten (619 miljoen euro) en technische en aan de handel verbonden diensten (604 miljoen euro). Op de tweede plaats stond de groothandel en handelsbemiddeling met 2,3 miljard euro. Groothandelsbedrijven in Nederland importeerden voornamelijk professionele en managementadviesdiensten (1,3 miljard euro) uit Frankrijk, gevolgd door technische en aan de handel verbonden diensten (401 miljoen euro) en vervoersdiensten (263 miljoen euro). De voedings- en genotmiddelenindustrie importeerde voor 746 miljoen euro uit Frankrijk, waarbij industriële diensten domineerden (571 miljoen euro). De IT- en informatiedienstverlening en het bankwezen importeerden respectievelijk 635 en 398 miljoen euro. De IT- en informatiedienstverlening importeerde voornamelijk professionele en managementadviesdiensten (248 miljoen euro) en het bankwezen financiële diensten (276 miljoen euro) uit Frankrijk.

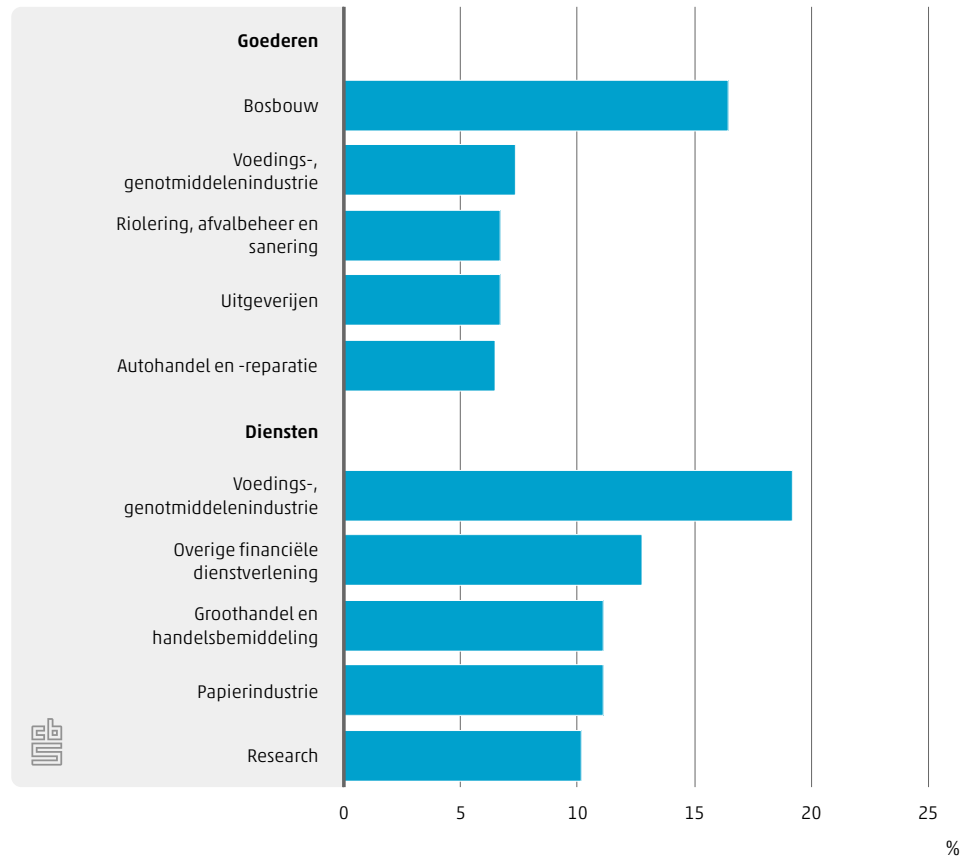
5.4.6 Invoer van goederen en diensten uit Frankrijk naar bedrijfstak, top 5, 2024*

Kijken we naar het aandeel van de goedereninvoer uit Frankrijk in de totale goedereninvoer van verschillende bedrijfstakken, dan zien we dat de bosbouw relatief het meest uit Frankrijk importeert: 16,5 procent van de goedereninvoer van deze bedrijfstak was afkomstig uit Frankrijk, zie figuur 5.4.7. De omvang van deze invoerstroom was echter bescheiden met nog geen 6 miljoen euro. Bij de Nederlandse voedingsmiddelenindustrie maakten goederen uit Frankrijk 7,4 procent uit van hun totale goedereninvoer en bij riolering, afvalbeheer en sanering 6,7 procent. De bedrijfstak riolering, afvalbeheer en sanering importeerde voor 68 miljoen euro aan goederen uit Frankrijk.

In relatieve zin importeerde de voedings- en genotmiddelenindustrie het meest aan diensten uit Frankrijk, zie figuur 5.4.7. 19,2 procent van de totale directe dienstenimport van deze bedrijfstak was afkomstig uit Frankrijk. Ook de financiële dienstverlening had een relatief groot aandeel van diensteninvoer uit Frankrijk in zijn totale diensteninvoer met 12,8 procent. De directe dienstenimport uit Frankrijk besloeg 11,1 procent van de totale directe import van bedrijven actief in de groothandel. Frankrijk had een aandeel van 11,1 procent in de invoer van de papierindustrie en 10,2 procent in research.

5.4.7 Importafhankelijkheid goederen en diensten uit Frankrijk naar bedrijfstak, top 5, 2024*

5.5 Franse export naar Nederland via mondiale waardeketens

Deze paragraaf laat de andere kant van de bilaterale handelsrelatie zien door de Franse exportverdiensten aan Nederland in kaart te brengen. In 2023 behaalde Frankrijk in totaal 578 miljard euro aan inkomsten uit de export van goederen en diensten, wat overeenkomt met 22 procent van het Franse bbp. Van deze exportinkomsten was ongeveer 25,9 miljard euro afkomstig uit de handel met Nederland, zowel via directe handel als via mondiale waardeketens. De exportverdiensten aan Nederland waren goed voor 1 procent van het Franse bbp. Die 25,9 miljard euro stond gelijk aan 4,5 procent van de totale Franse exportopbrengsten. Ter vergelijking: de Nederlandse verdiensten aan export naar Frankrijk waren goed voor circa 11,6 procent van de totale Nederlandse exportopbrengsten.

Binnen de EU is Duitsland veruit de belangrijkste exportbestemming voor Frankrijk

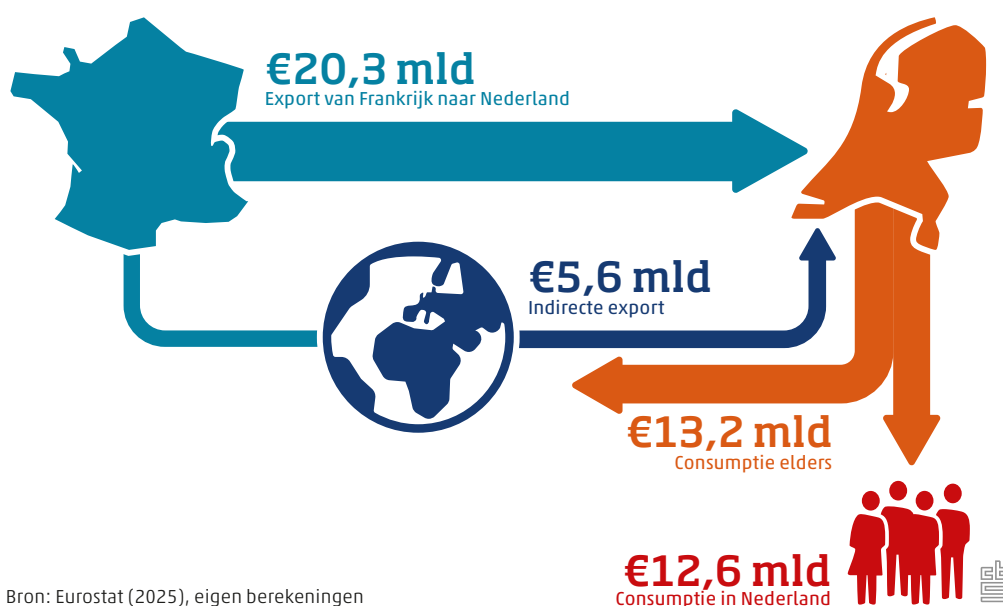
Binnen de EU leverde voor de Franse economie de handel met Duitsland 65,1 miljard euro op, wat gelijk staat met een aandeel aan de Franse exportverdiensten van 11,3 procent. De Franse inkomsten uit export naar Italië, Spanje en België kwamen in 2023 uit op 7,5 procent en twee keer 6,2 procent. De export naar landen buiten de EU was voor Frankrijk ook een belangrijke bron van exportinkomsten. In 2023 was de export naar de VS goed voor 13,8 procent en daarmee de lucratiefste handelspartner voor Frankrijk. Andere belangrijke exportbestemmingen waren China (9,7 procent) en het VK (7,2 procent). Met een aandeel van 4,5 procent in de Franse exportopbrengsten staat Nederland op de tiende plek.

Circa 80 procent Franse exportverdiensten aan Nederland uit directe export

De 25,9 miljard euro aan Franse exportverdiensten uit handel met Nederland in 2023 wordt in figuur 5.5.1 verder uitgesplitst. Het grootste deel, 20,3 miljard euro, verdiende Frankrijk via directe export van goederen en diensten naar Nederland. De resterende 5,6 miljard euro werd verdiend via indirecte export via andere handelspartners. Daarmee vormde de indirecte export ongeveer 22 procent van de totale Franse exportverdiensten aan Nederland.

Ongeveer de helft van de totale Franse verdiensten, 13,2 miljard euro, hing samen met consumptie in derde landen. Dit betekent dat Franse importen in Nederland vooral werden verwerkt en vervolgens verder geëxporteerd. Figuur 5.4.4 laat zien dat dit voornamelijk landbouwgoederen, voedingsmiddelen en chemische producten zijn. De Nederlandse consumptie van Franse goederen en diensten was goed voor 12,6 miljard euro aan verdiensten.

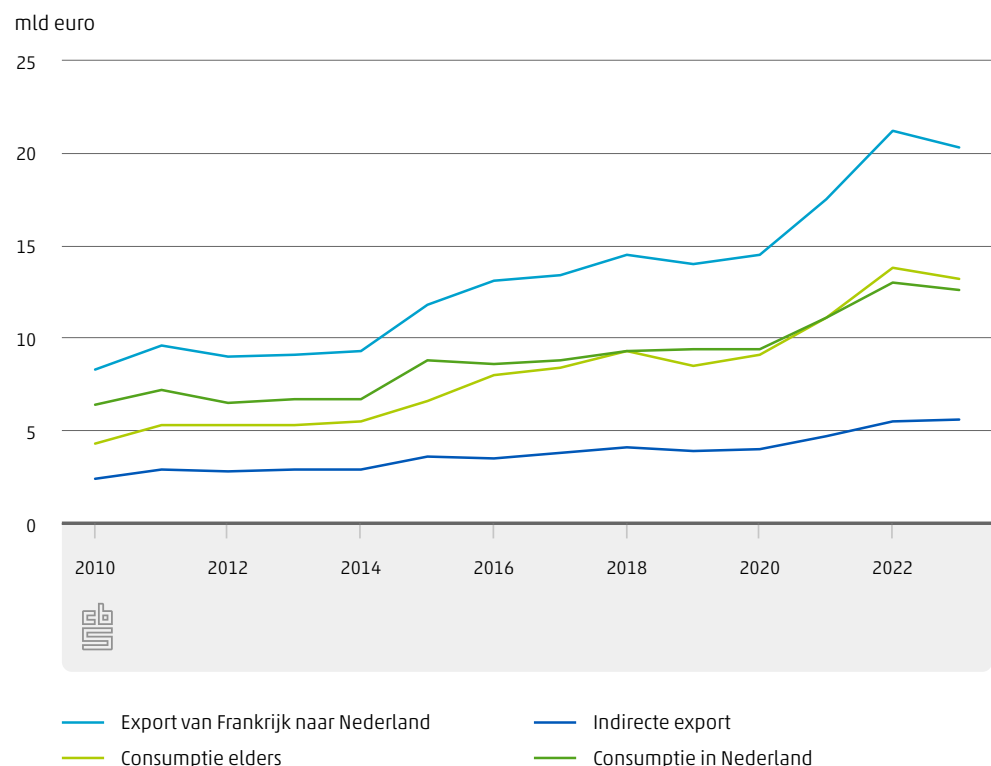
5.5.1 Hoeveel en op welke wijze verdient Frankrijk aan de export van goederen en diensten naar Nederland, 2023?

Sterke groei Franse exportverdiensten aan Nederland in recente jaren

Figuur 5.5.2 laat de opbouw van de directe en indirecte exportverdiensten zien in de periode 2010–2023. Een opvallende recente ontwikkeling is de sterke groei van de verdiensten uit directe export van Frankrijk naar Nederland. In 2020 lagen de inkomsten uit deze handelsstroom nog rond de 15 miljard euro, terwijl ze in 2022 stegen tot boven de 20 miljard euro. Daarnaast laat figuur 5.5.2 zien dat circa de helft van de Franse exportverdiensten gerelateerd is aan Nederlandse consumptie en de andere helft aan derde landen. De verhouding tussen Nederlandse consumptie en consumptie elders is door de tijd heen heel stabiel.

5.5.2 Directe en indirecte Franse exportverdiensten aan Nederland

Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

Na de bespreking van de Nederlandse verdiensten uit directe en indirecte export naar Frankrijk in paragraaf 5.3, bieden de cijfers over de Franse exportverdiensten aan Nederland de mogelijkheid om beide richtingen van de bilaterale handelsrelatie samen te bekijken. Door deze informatie te combineren, kan niet alleen de omvang van de handelsstromen worden vergeleken, maar ontstaat ook meer inzicht in de onderlinge economische afhankelijkheden. In het vervolg van deze paragraaf wordt de Nederlands-Franse handelsbalans onderzocht, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen bruto handelsstromen en de handelsbalans op basis van toegevoegde waarde.

Frankrijk heeft structureel een handelstekort met Nederland

Figuur 5.5.3 toont de ontwikkeling van de Frans-Nederlandse handelsbalans vanuit het perspectief van Frankrijk in de periode 2010–2023. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de bruto handelsbalans en de handelsbalans op basis van toegevoegde waarde. De bruto handelsbalans vergelijkt de totale waarde van geïmporteerde en geëxporteerde goederen en diensten tussen Frankrijk en Nederland en geldt als gebruikelijke maatstaf voor bilaterale handelsrelaties.

In de periode 2010–2023 was de bilaterale bruto handelsbalans vanuit Frans perspectief steeds negatief. Terwijl het handelstekort aan het begin van de getoonde periode rond 8 miljard euro bedroeg, werd het door de tijd heen nog groter. Dit resulteerde in een bruto balanstekort van bijna 30 miljard euro in 2023. Frankrijk importeerde daarmee gedurende deze gehele periode meer goederen en diensten uit Nederland dan het ernaartoe exporteerde.

Frans handelstekort duidelijk kleiner in toegevoegde waarde

De bruto handelsbalans is een gebruikelijke maatstaf voor handelsstromen, maar kan een vertekend beeld geven. Het omvat immers de volledige waarde van geïmporteerde producten, inclusief de waarde van onderdelen en tussenproducten die oorspronkelijk uit andere landen afkomstig zijn. Uit eerder onderzoek (CBS, 2018) blijkt dat een correctie van de goederenbalans voor wederuitvoerstromen een grote invloed kan hebben op de uitkomst. De handelsbalans op basis van toegevoegde waarde corrigeert hiervoor. Deze maatstaf laat zien hoeveel waarde er daadwerkelijk tussen Frankrijk en Nederland wordt uitgewisseld en aan deze twee landen kan worden toegeschreven. In deze berekening telt alleen de binnenlandse bijdrage aan export mee. Daardoor ontstaat een realistischer beeld dat beter aansluit bij de structuur van handel binnen mondiale waardeketens.

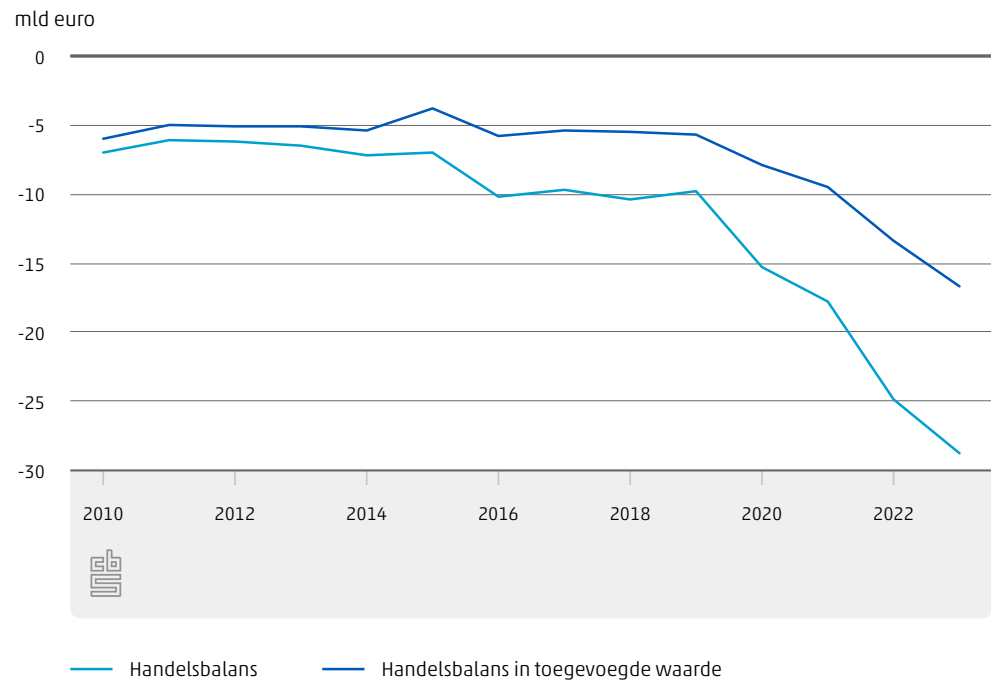
16,7 miljard euro bedroeg het Franse handelstekort met Nederland in exportverdiensten in 2023

Vanuit Frans perspectief zijn beide handelsbalansen negatief, maar het tekort is sinds 2020 duidelijk kleiner wanneer wordt gekeken naar de toegevoegde waarde van de handel. Tussen 2010 en 2014 was het relatieve verschil tussen de bruto balans en de balans in toegevoegde waarde beperkter. In die periode bedroeg de balans op basis van toegevoegde waarde tussen de 86 procent (in 2010) en 75 procent (in 2014) van de bruto balans. Vanaf 2015 liep het relatieve verschil verder op. In het meest recente jaar, 2023, kwam de balans in termen van toegevoegde waarde (-16,7 miljard euro) uit op 58 procent van de bruto balans (-28,8 miljard euro). Het verschil tussen de bruto handelsbalans en de handelsbalans op basis van toegevoegde waarde is daarmee verder toegenomen. Dit betekent dat het Franse handelstekort ten opzichte van Nederland in termen van

toegevoegde waarde relatief kleiner is dan in bruto termen, en dat dit relatieve verschil de afgelopen jaren is toegenomen. Een belangrijke verklaring hiervoor ligt in de relatief sterkere prijsstijgingen van de producten die Nederland naar Frankrijk exporteerde.

5.5.3 Franse handelsbalans met Nederland, bruto handel en toegevoegde waarde

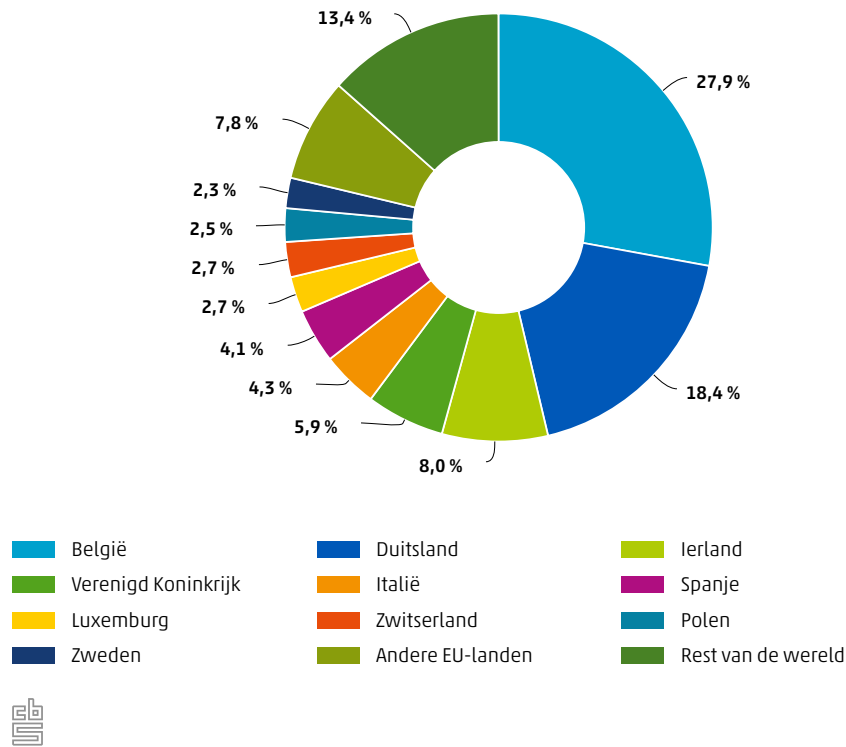

Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

Indirecte Franse export naar Nederland verloopt vooral via Europese landen

Figuur 5.5.4 laat zien via welke derde landen Frankrijk indirect verdient aan de export naar Nederland. Van de 5,6 miljard euro aan indirecte exportverdiensten werd meer dan driekwart gerealiseerd via Europese landen. De directe buurlanden België en Duitsland waren samen goed voor rond 45 procent van de indirecte Franse exportverdiensten aan Nederland. Ook Ierland en het VK speelden een belangrijke rol in de waardeketen tussen Frankrijk en Nederland, met aandelen van 8 en 5,9 procent aan de indirecte exportverdiensten.

5.5.4 Franse verdiensten aan de export van andere landen naar Nederland, 2023

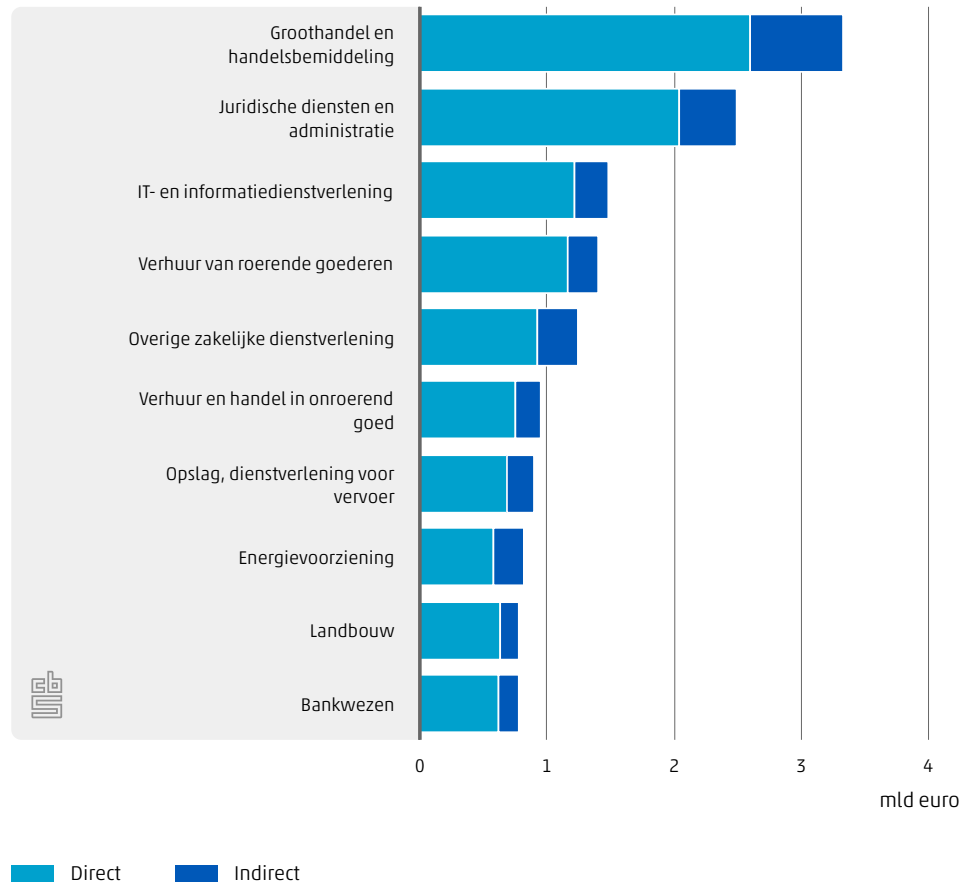
Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

Bescheiden rol industriële bedrijfstakken in Franse exportverdiensten aan Nederland

Figuur 5.5.5 toont welke Franse bedrijfstakken in 2023 het meeste verdienen aan de export van goederen en diensten naar Nederland, uitgesplitst naar directe en indirecte exportstromen. Het grootste deel van de exportverdiensten kwam voor rekening van de groothandel en handelsbemiddeling (circa 3,3 miljard euro). Daarna volgden de bedrijfstak juridisch en managementadvies met 2,5 miljard euro en IT- en informatiedienstverlening met 1,5 miljard euro.

Opvallend is dat geen enkele industriële bedrijfstak tot de top 10 met de grootste exportverdiensten behoort. De exportverdiensten vloeien vooral voort uit dienstenactiviteiten. Het is wel belangrijk op te merken dat in de stromen van de groothandel een groot deel van de producten uit de landbouw en industrie wordt verhandeld. Bovendien zijn de Franse exportverdiensten aan Nederland grotendeels te verklaren door directe exportstromen. Voor de tien belangrijkste Franse bedrijfstakken varieert het directe aandeel tussen de 70 procent (energievoorziening) en 83 procent (verhuur van roerende goederen).

5.5.5 Top 10 Franse bedrijfstakken met de hoogste exportverdiensten via directe en indirecte export naar Nederland, 2023

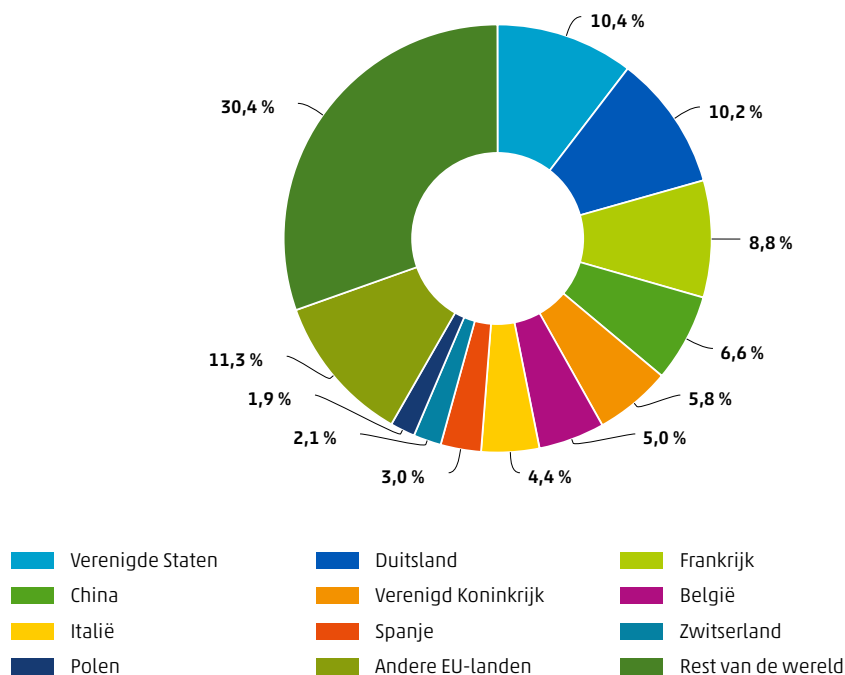
Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

VS en Duitsland belangrijkste eindbestemmingen van Franse export via Nederland

Figuur 5.5.6 toont de exportverdiensten per eindbestemming van Franse goederen en diensten die via Nederland naar derde landen worden verhandeld. Van deze indirecte Franse exportverdiensten is 10,4 procent te verklaren door bestedingen in de VS en 10,2 procent door bestedingen in Duitsland.

Binnen de EU zijn België, Italië en Spanje belangrijke eindbestemmingen. Buiten de EU werden in China, het VK en Zwitserland relatief veel Franse exportverdiensten gegenereerd, waarbij China de belangrijkste niet-EU-eindbestemming is. Daarnaast wordt 8,8 procent van de Franse exportverdiensten verklaard door Franse goederen en diensten die via Nederland weer terug naar Frankrijk stromen. Een voorbeeld hiervan zijn elektronische onderdelen die een bedrijf in Nederland uit Frankrijk importeert, deze verwerkt in de productie van machines, en vervolgens opnieuw exporteert naar Frankrijk, waar de machine wordt verkocht aan een bedrijf gevestigd in Frankrijk.

5.5.6 Eindbestemming van Franse export die verder gaat dan Nederland, 2023

Bron: Eurostat (2025), eigen berekeningen

5.6 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk is onderzocht in welke mate Nederland en Frankrijk met elkaar verweven zijn in mondiale waardeketens. Daarbij keken we naar wat beide landen verdienen aan de onderlinge export, welke bedrijfstakken hiervan met name profiteren, via welke andere landen verdiend wordt aan de wederzijdse indirecte export en waar de export uiteindelijk terecht komt.

Directe export naar Frankrijk goed voor 1,9 procent van het bbp

De toegevoegde waarde die de Nederlandse economie in 2024 genereerde dankzij de export van goederen en diensten naar Frankrijk was in totaal 21,0 miljard euro, goed voor 1,9 procent van het Nederlandse bbp. Frankrijk is daarmee de vijfde handelspartner van Nederland qua exportverdiensden.

Nederland verdiende, met 10,2 miljard euro, het meest aan de export van diensten naar Frankrijk. De goederenuitvoer van Nederlandse makelij leverde Nederland 7,6 miljard euro op en de wederuitvoer 3,2 miljard euro. De groothandel en handelsbemiddeling verdiende

het meest aan de export naar Frankrijk, gevolgd door juridisch en managementadvies en IT- en informatiedienstverlening.

Bij de Nederlandse goederenuitvoer werd het meest verdiend aan voedingsmiddelen, chemische stoffen en chemische producten, en landbouwproducten. Bij de dienstenuitvoer ging het vooral om aan technische en aan de handel verbonden diensten en overige zakelijke diensten, overig vervoer en financiële diensten.

145 duizend voltijdbanen dankzij export naar Frankrijk

In totaal waren 145 duizend voltijdbanen in 2024 gerelateerd aan de export naar Frankrijk, goed voor 1,7 procent van de totale Nederlandse werkgelegenheid. De drie bedrijfstakken met de meeste werkgelegenheid dankzij directe export naar Frankrijk zijn dezelfde als de drie bedrijfstakken met de hoogste toegevoegde waarde dankzij export naar Frankrijk.

Naast de directe export naar Frankrijk verdiende Nederland in 2023 ook nog 9,3 miljard euro aan de export door andere landen naar Frankrijk, waarin Nederlandse tussenproducten, halffabricaten of ondersteunende diensten waren verwerkt. België, Duitsland en Ierland waren de belangrijkste tussenschakels. Van de totale Nederlandse verdiensten aan de export naar Frankrijk was in 2023 circa driekwart uiteindelijk bestemd voor de Franse finale bestedingen. De belangrijkste eindbestemmingen van Franse export waarin Nederlandse toegevoegde waarde was verwerkt, waren de VS, China en Duitsland.

Ruim de helft van goederenimport uit Frankrijk bestemd voor wederuitvoer

In 2024 importeerde Nederland voor 34,5 miljard euro uit Frankrijk, waarvan 18,8 miljard euro aan goederen en 15,7 miljard euro aan diensten. Dit zorgde voor een aandeel van 4,3 procent in de totale invoer van goederen en diensten. Ruim de helft (53,2 procent) van de goederenimport uit Frankrijk bestond uit geïmporteerde goederen die Nederland in vrijwel onbewerkte vorm weer verlieten als wederuitvoer. De belangrijkste ingevoerde goederen voor wederuitvoer waren chemische stoffen en chemische producten, voedingsmiddelen en informaticaproducten, elektronische en optische producten.

De invoer van goederen uit Frankrijk voor direct gebruik had een waarde van 2,7 miljard euro in 2024. Dit zijn goederen die rechtstreeks geconsumeerd werden door Nederlandse huishoudens en overheidsinstellingen of werden ingezet als investeringen door bedrijven. Hier domineerden motorvoertuigen, voedingsmiddelen en machines.

Merendeel van verwerkte goederenimport uit Frankrijk verwerkt in de uitvoer

De goederenimport uit Frankrijk die door bedrijven in Nederland verder werd verwerkt, had een waarde van 6 miljard euro in 2024. Van deze verwerkte goederenimport werd 2,4 miljard euro afgezet op de binnenlandse markt en 3,6 miljard euro geëxporteerd. Landbouwproducten, voedingsmiddelen en chemische stoffen en chemische producten waren hier de belangrijkste categorieën.

De intermediaire diensteninvoer uit Frankrijk was met 12,2 miljard euro meer dan tweemaal zo groot als de intermediaire goedereninvoer. De belangrijkste ondersteunende dienstencategorieën waren professionele en managementadviesdiensten, technische, aan de handel verbonden en overige zakelijke diensten en financiële diensten. De diensteninvoer voor rechtstreeks verbruik bestond hoofdzakelijk uit privé reisverkeer.

Anders dan de Nederlandse economie is de Franse economie relatief minder georiënteerd op de export. Frankrijk heeft een grotere binnenlandse markt en verdient ongeveer 22 procent van zijn bbp met uitvoer. In Nederland is dat beduidend hoger met ongeveer een derde van het bbp.

Frankrijk verdiende 25,9 miljard euro dankzij export aan Nederland

In 2023 verdiende Frankrijk 25,9 miljard euro aan de export van goederen en diensten naar Nederland, waarvan 20,3 miljard euro direct en 5,6 miljard euro indirect via mondiale waardeketens. Dit was goed voor 1 procent van het Franse bbp. Zowel gemeten in bruto handelswaardes als in toegevoegde waarde heeft Frankrijk een structureel handelstekort met Nederland en sinds 2015 is dit handelstekort gestaag toegenomen. Ongeveer 80 procent van de Franse exportverdiensten aan Nederland kwam tot stand via de directe export. Indirecte Franse export naar Nederland verliep vooral via Europese landen met België en Duitsland als belangrijkste tussenschakels.

De groothandel en handelsbemiddeling verdiende het meest aan de export naar Nederland, gevolgd door juridische diensten en administratie. Iets minder dan de helft (12,6 miljard euro) van de Franse export die Nederland in 2023 bereikte was daadwerkelijk bestemd voor Nederlandse finale bestedingen, zoals consumptie en investeringen; een kleine meerderheid (13,2 miljard euro) werd in Nederland verwerkt en geëxporteerd naar een buitenlandse eindbestemming. De Verenigde Staten en Duitsland waren de belangrijkste eindbestemmingen van Franse goederen en diensten die door bedrijven in Nederland werden ingezet voor het verwezenlijken van de export.

5.7 Data en methoden

Door de opdeling van productieprocessen wereldwijd geven traditionele handelsstatistieken slechts een gedeeltelijk beeld van economische verwevenheid. Om de directe en indirecte relaties tussen landen en bedrijfstakken goed in te schatten is waardeketenanalyse noodzakelijk. De onderlinge afhankelijkheid gaat immers verder dan alleen de directe relatie tussen toeleverancier en afnemer; het gaat om alle betrokkenen in de hele keten. Waardeketenanalyse (input-outputanalyse) maakt het mogelijk in kaart te brengen hoeveel waarde wordt toegevoegd op ieder punt in de keten, waardoor dwarsverbanden en afhankelijkheden in de keten inzichtelijk worden.

In dit hoofdstuk analyseren we de verdiensten van de Nederlandse export naar Frankrijk en omgekeerd. Dankzij het koppelen van de statistieken Internationale Handel in Goederen (IHG) en Internationale Handel in Diensten (IHD) aan input-outputtabellen afkomstig van de nationale rekeningen (NR) van het CBS, is het mogelijk om deze verdiensten in kaart te

bringen. De methode die gebruikt wordt om deze koppeling tot stand te brengen is ontwikkeld door Lemmers (2015) en maakt het mogelijk vast te stellen wat Nederland verdient aan de directe export naar andere afzetmarkten.

Deze koppeling maakt het ook mogelijk om de werkgelegenheid die gemoeid is met deze export in kaart te brengen door gebruik te maken van cijfers uit de arbeidsrekeningen van het CBS. Daarbij wordt eveneens gebruikgemaakt van input-outputanalyse (Miller & Blair, 2009). Een vergelijkbare koppeling wordt gebruikt om cijfers over de goederen- en diensteninvoer te koppelen met de input-outputtabellen van het CBS, waardoor het mogelijk is uitspraken te doen over de inzet van de invoer binnen de Nederlandse economie (Aerts et al., 2022; Lemmers & Wong, 2019).

Input-outputtabellen laten per bedrijfstak zien hoeveel deze aan de andere bedrijfstakken levert, waar de bedrijfstak de benodigde goederen en diensten zelf inkoopt en hoeveel de bedrijfstak produceert en exporteert. Met behulp van een dergelijke input-outputtabel is het mogelijk te berekenen hoeveel toegevoegde waarde er gegenereerd wordt in iedere bedrijfstak en hoeveel werkgelegenheid hiermee gepaard gaat. Hiermee kunnen afhankelijkheden in waardeketens inzichtelijk worden gemaakt.

Het CBS beschikt echter uitsluitend over gegevens over de directe internationale handel van Nederland met andere handelspartners. Het laatst beschikbare verslagjaar voor deze data was op het moment van schrijven 2024. Het CBS heeft echter geen zicht op wat er met de goederen en diensten gebeurt nadat ze zijn geëxporteerd. Met multiregionale input-outputtabellen gepubliceerd door Eurostat (2025) kan het CBS wel schatten wat er met de export gebeurt: worden de goederen en diensten in het importerende land bijvoorbeeld geconsumeerd of verwerkt voor verdere export? Deze gegevens van Eurostat bestaan uit aan elkaar gekoppelde nationale input-outputtabellen; de zogenaamde multiregionale input-outputtabellen (MRIO). Deze MRIO-tabellen delen de wereld op in 49 landen plus een rest-van-de-wereld aggregaat en 64 bedrijfstakken en laten onder andere zien hoeveel onderlinge leveringen er zijn tussen bedrijfstakken en aan consumenten, overheid en investeringen voor de periode 2010–2023. Om de verdiensten van deze indirecte handel in kaart te brengen wordt eveneens gebruikgemaakt van input-outputanalyse. Voor meer informatie over deze methode zie onder andere Lemmers (2013), Lemmers et al. (2014), en Jaarsma en Wong (2017).

5.8 Literatuur

Aerts, N., Bohn, T., Lemmers, O., & Wong, K. F. (2022). *Linking micro-data to national input-output tables: by whom and from whom are products imported and to what end? 28th IIOA Conference*. Langkawi Island, Maleisië: International Input Output Association.

CBS (2015). *De in- en uitvoercijfers van het CBS*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 5 maart 2026.

CBS (2018, 12 december). *Handelstekort met VS door wederuitvoerstromen*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 6 maart 2026.

Creemers, D., Notten, T., Prenen, L, Rud, I., & Wong, K. F. (2020). Nederlands-Duitse handel in mondiale waardeketens. In S. Creemers, M. Jaarsma & A. Lammertsma (Reds.). *Internationaliseringsmonitor 2020, eerste kwartaal: Duitsland*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

D66, VVD & CDA (2026, 30 januari). Aan de slag: Bouwen aan een beter Nederland. Coalitieakkoord 2026–2030. Geraadpleegd op 22 februari 2026.

Europese Commissie (2023, 20 juni). Europese aanpak voor meer economische veiligheid. Geraadpleegd op 22 februari 2026.

Eurostat (2025). FIGARO tables (2025 edition): annual EU inter-country supply, use and input-output tables [Dataset]. Eurostat. Geraadpleegd op 11 februari 2026.

Franssen, L., Lemmers, O., Prenen, L., & Wong, K. F. (2020). Het Verenigd Koninkrijk afhankelijker van Europese Unie dan eerder gedacht. *Economische Statistische Berichten*, 105(4786), 268–271.

Fritsch, M., & Matthes, J. (2017). Factory Europe and its ties in Global Value Chains. GED Focus Paper. Bertelsmann Stiftung.

Jaarsma, M., & Wong, K. F. (2017). Wat verdient Nederland aan de export naar het Verenigd Koninkrijk? In M. Jaarsma & R. Voncken (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2017, eerste kwartaal: Verenigd Koninkrijk*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Lemmers, O. (2013). Global value chains and the value added of trade. In M. Jaarsma (Red.), *Internationalisation Monitor 2013*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Lemmers, O., Rozendaal, L., van Berkel, F., & Voncken, R. (2014). Nederland en internationale waardeketens. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 11 februari 2026.

Lemmers, O. (2015). Who needs MRIOs anyway? An alternative assignment of value added of trade. *17th Annual Conference of the ETGS*. Parijs, Frankrijk: European Trade Study Group.

Lemmers, O., & Wong, K. F. (2019). Distinguishing between imports for domestic use and for re-exports: a novel method illustrated for the Netherlands. *National Institute Economic Review* 249(1), 59–67.

Miller, R. E., & Blair, P. D. (2009). *Input-Output Analysis: Foundations and Extensions*. Cambridge University Press.

Ministry for Europe and Foreign Affairs (2020). France Relance recovery plan: building the France of 2030. Geraadpleegd op 11 februari 2026.

Notten, T., & Visser, C. (2024). De verwevenheid van Nederland met België in mondiale waardeketens. In S. Creemers & M. Weusten (Reds.) *Internationaliseringsmonitor 2024, eerste kwartaal: België*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

OECD (2021). OECD Economic Surveys: France 2021. OECD Publishing, Paris. Geraadpleegd op 5 maart 2026.

Prenen, L., Rooyakkers, J., & Notten, T. (2024). Nederlandse verdiensten aan de export. In S. Creemers, M. Houben-van Herten & R. Voncken (Reds.), *Nederland Handelstand: Export, import & investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Prenen, L., & Voncken, R. (2025). Nederlandse verdiensten aan de export. In S. Creemers & R. Voncken (Reds.), *Nederland Handelstand: Export, import & investeringen 2025*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Remond-Tiedrez, I., & Rueda-Cantucho, J. M. (2019). EU inter-country supply, use and input-output tables: Full international and global accounts for research in input-output analysis (FIGARO). Publications Office of the European Union.

Wereldbank & WHO (2019). Global Value Chain Development Report 2019: Technological Innovation, Supply Chain Trade, and Workers in a Globalized World. Wereldhandelsorganisatie.

Wong, K. F. (2019). Het belang van de groothandel als poort naar de wereldmarkt. In M. Jaarsma & R. Voncken (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2019, eerste kwartaal: Verenigde Staten*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Begrippen

Baan

Een expliciete of impliciete arbeidsovereenkomst tussen een persoon en een economische eenheid waarin is vastgelegd dat arbeid zal worden verricht waartegen een (financiële) beloning staat. Als een persoon meer dan één werkkring heeft, telt elke werkkring als een afzonderlijke baan. Bij de bepaling van het gemiddeld aantal banen over een periode wordt rekening gehouden met de begin- en einddatum van de baan, echter niet met de wekelijkse arbeidsduur. Twee opeenvolgende banen met elk een duur van zes maanden tellen voor één baan in het jaargemiddelde, los van de vraag of het om voltijd- of deeltijdbanen gaat.

Bedrijf(seenheid)

De feitelijke transactor in het productieproces gekenmerkt door zelfstandigheid ten aanzien van de beslissingen over dat proces en door het aanbieden van zijn producten aan derden. Een bedrijf bestaat uit een of meer juridische eenheden. Kenmerkend is dat er autonomie is over beslissingen met betrekking tot productie binnen deze entiteit. Wanneer deze eenheid zich uitstrekt over verschillende landen wordt omwille van de nationale statistiek het Nederlandse deel als bedrijf beschouwd.

Bedrijfsdemografisch Kader (BDK)

Het Bedrijfsdemografisch Kader (BDK) is een doorontwikkelde versie van het Algemeen Bedrijven Register (ABR) waarin methodebreuken zijn gecorrigeerd en de aansluiting van de gegevens in de tijd verder is gewaarborgd. Dit maakt het bij uitstek geschikt voor onderzoek waarbij individuele bedrijven in de tijd worden gevolgd. Doordat omnummeringen vanwege bijvoorbeeld administratieve oorzaken, fusies, overnames of afsplitsingen 'gerepareerd' worden, verdwijnen bedrijven niet uit het zicht. Daarnaast is het BDK verrijkt met informatie uit andere statistieken en de UCI-lijst.

Bruto binnenlands product (bbp)

Een maat voor de omvang van de economie. Deze wordt berekend uit de som van de waarde die door ondernemingen, huishoudens en overheden wordt toegevoegd aan de goederen en diensten die zij hebben moeten verbruiken om hun producten te kunnen maken. Deze som staat bekend als de toegevoegde waarde 'in basisprijzen'. Om tot het bbp 'in marktprijzen' te komen, wordt hierbij het saldo van productgebonden belastingen en subsidies én het verschil tussen toegerekende en afgedragen btw opgeteld.

Buitenlands bedrijf

Een buitenlands bedrijf wordt geclassificeerd aan de hand van het land waar uiteindelijke zeggenschap plaatsvindt. Dit gebeurt op basis van de Ultimate Controlling Institutional Unit (UCI). De UCI is gedefinieerd als het bedrijf, hogerop in de zeggenschapsketen waarvan het Nederlandse bedrijf deel uitmaakt, niet onder zeggenschap van een ander bedrijf of onderneming. Buitenlandse zeggenschap betekent dat het land van vestiging van de UCI een ander land is dan Nederland.

Buitenlandse dochter

Als een Nederlands bedrijf een meerderheidsbelang in een buitenlands bedrijf heeft, dan is dit bedrijf een dochteronderneming van een Nederlands bedrijf, of buitenlands bedrijf onder Nederlandse zeggenschap. Daarbij is geen minimum bedrag aan investeringen of minimum aandeel in het stemrecht in het buitenlandse bedrijf gehanteerd. Zulke investeringen in het buitenland, gedaan door een bedrijf in Nederland én in Nederlandse handen (Nederlandse multinational), hebben als doel een blijvend belang op te bouwen in een buitenlands bedrijf.

Business economy

Het Algemeen Bedrijvenregister (ABR) maakt gebruik van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) om bedrijfseenheden in te delen naar hoofdactiviteit. De business economy omvat alle bedrijven uit de SBI-secties B tot en met N, exclusief K plus S95. Deze afbakening wordt internationaal aangeduid als de 'non-financial business economy'.

Deze categorie is een samenstelling van de volgende bedrijfstakken:

B Delfstoffenwinning

C Industrie

D Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht

E Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering

F Bouwnijverheid

G Groot- en detailhandel; reparatie van auto's

H Vervoer en opslag

I Logies-, maaltijd- en drankverstrekking

J Informatie en communicatie

L Verhuur van en handel in onroerend goed

M Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening

N Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening

S95 Reparatie van consumentenartikelen.

Directe binnenlandse bestedingen

De consumptie door huishoudens en de overheid, plus de investeringen door huishoudens, overheid en ondernemingen.

Directe buitenlandse investeringen (DBI)

Een onderneming met directe investeringen uit het buitenland is een onderneming waarin een investeerder uit een ander land ten minste 10 procent bezit van het gewone aandelenkapitaal of van de stemrechten of het equivalent daarvan. Het gaat hierbij om een blijvend belang en om verkrijging van substantiële invloed in het management van de onderneming. Directe investeringen zijn opgebouwd uit aandelenkapitaal, deelnemingen in groepsmaatschappijen in het buitenland en kredietverlening.

Directe uitvoer

Het leveren van goederen en het verlenen van diensten door ingezetenen aan het buitenland (niet-ingezetenen).

Eigendomsoverdracht

Goederentransacties waarbij een Nederlands bedrijf of persoon het economisch eigendom van de goederen overdraagt aan een buitenlands bedrijf of persoon, en omgekeerd.

Exportverdiensten

Waarde van een bruto exportstroom minus het verbruik van geïmporteerde grondstoffen, halffabricaten en ondersteunende diensten.

Grensoverschrijding

Goederenbewegingen waarbij de goederen fysiek de Nederlandse landsgrens passeren, zonder dat hierbij altijd sprake is van eigendomsoverdracht. Bij de internationale handelscijfers in deze publicatie wordt uitgegaan van het concept van grensoverschrijding, tenzij anders vermeld.

Grootbedrijf

Hier toe behoren alle bedrijven die gevestigd zijn in Nederland en onderdeel uitmaken van een concern met minstens 250 werkzame personen in Nederland en/of een onderdeel zijn van een concern dat al in buitenlandse handen is.

Handelsbalans

Het saldo van de uit- en invoer van goederen en/of diensten. Aan de ontvangstenkant staat de exportwaarde van een land over een bepaalde periode. Aan de uitgavenkant staat de importwaarde. Het handelsbalanssaldo is het verschil tussen de twee.

Incidentele exporteur

Een bedrijf dat in een aaneengesloten periode van vier jaar minimaal één en maximaal twee jaar heeft geëxporteerd. Soms ook aangeduid als knipperlichtexporteur. Zie ook: structurele exporteur.

Indirecte export (export via de waardeketen)

De productie van goederen en diensten die niet direct bestemd zijn voor de export naar een bepaald land, maar die uiteindelijk verwerkt worden in die export via andere binnen- of buitenlandse bedrijfstakken.

Innovatie

Alle activiteiten die gericht zijn op vernieuwing in een bedrijf. Innovaties kunnen zowel technologisch als niet-technologisch van aard zijn. Bij technologische innovatie gaat het om het vernieuwen dan wel sterk verbeteren van producten of diensten of de processen waarmee producten en diensten worden voortgebracht. Van niet-technologise innovatie is bijvoorbeeld sprake bij vernieuwingen in de organisatie.

Intellectueel eigendom

De verzamelnaam voor rechten op uitgewerkte ideeën en concepten zoals beschermd door bijvoorbeeld patenten, handelsmerken en auteursrechten (copyrights).

Intermediaire invoer

De intermediaire invoer is de invoer die gebruikt wordt als input in het productieproces. Deze invoer bestaat bijvoorbeeld uit grondstoffen, halffabricaten, brandstoffen of diensten. Een intermediair product wordt gebruikt tijdens het productieproces, vaak getransformeerd, en dan verwerkt in de uiteindelijke output. Het wordt dus gebruikt om weer andere goederen of diensten te produceren.

Internationale handel in diensten

Er is sprake van internationale handel in diensten wanneer Nederlandse ingezetenen voor ingezetenen van een andere economie diensten verrichten of omgekeerd. Diensten zijn producten die over het algemeen niet tastbaar zijn, bijvoorbeeld vervoersdiensten, zakelijke diensten en persoonlijke, culturele en recreatieve diensten. Met Nederlandse ingezetenen worden bedrijven en personen bedoeld die in Nederland economische activiteiten ontplooiën en daartoe reeds langer dan één jaar over een locatie in Nederland beschikken.

Internationale handel in goederen

Er is sprake van internationale handel in goederen wanneer ingezetenen goederen leveren aan het buitenland en omgekeerd. Bij invoer uit EU-landen is dit de waarde van de goederen inclusief vracht- en verzekeringskosten tot aan de Nederlandse grens. Bij invoer uit niet-EU-landen is dit de waarde inclusief vracht- en verzekeringskosten tot aan de buitengrens van de Europese Unie. De uitvoerwaarde is inclusief vracht- en verzekeringskosten tot aan de Nederlandse grens. Dit is in overeenstemming met de statistiek Internationale Handel in Goederen (IHG). De IHG bronstatistiek hanteert andere concepten dan nationale rekeningen. Zo gaat de bronstatistiek uit van grensoverschrijdend goederenverkeer en is economisch eigendom leidend voor nationale rekeningen. Ook de integratie in de nationale rekeningen levert additionele verschillen op.

Invoer

Het leveren van goederen en het verlenen van diensten door het buitenland (niet-ingezetenen) aan ingezetenen.

Invoer voor binnenlandse bestedingen

De voor ingezetenen bestemde goederen en diensten, die vanuit het buitenland in het economisch gebied van Nederland zijn gebracht. Hiertoe behoren ook voor verwerking in het productieproces benodigde grondstoffen, halffabricaten, brandstoffen en voor investeringen bestemde vaste activa.

Invoer voor wederuitvoer

De goederen en diensten die Nederland binnenkomen, daarbij (tijdelijk) eigendom worden van een ingezetene, en daarna, zonder dat significant industriële bewerking plaatsvindt, Nederland weer verlaten.

Mediaan

De mediaan verwijst naar het midden van een verdeling of gegevensverzameling; de mediaan is een centrummaat. Een mediaan is dus de middelste waarde van een verdeling van cijfers, geordend van laag naar hoog.

Mondiale waardeketen

Een mondiale waarde- of productieketen omvat alle activiteiten – in meer dan één land – die nodig zijn om een goed of dienst vanuit de conceptfase via de verschillende productiefases bij eindverbruikers te bezorgen en verwerking na gebruik.

Multinational

Bedrijven met een moeder- of dochterbedrijf in het buitenland. Een Nederlandse multinational is een bedrijf onder (ultieme) Nederlandse zeggenschap met ten minste een dochter (meerderheidsdeelneming) in het buitenland. Een buitenlandse multinational is een in Nederland gevestigde dochteronderneming, waarover de uiteindelijke zeggenschap in het buitenland ligt.

Niet-multinational

Bedrijven zonder moeder- of dochterbedrijf in het buitenland.

Onderneming (ondernemingsgroep)

De eenheid die feitelijk optreedt als financiële transactor. Operationeel wordt de ondernemingsgroep gedefinieerd als de meest omvattende verzameling van in Nederland gevestigde juridische eenheden waarover zeggenschap kan worden uitgeoefend en die homogeen is naar institutionele sector. Een ondernemingsgroep kan uit één of meerdere bedrijfseenheden bestaan. Zie ook bedrijf (bedrijfseenheid).

Quasi-doorvoer

Quasi-doorvoer betreft invoer van goederen van buitenlandse makelij die na aankomst in Nederland niet of nauwelijks een bewerking ondergaan en daarna weer worden doorgevoerd naar het buitenland. De goederen zijn tijdens het gehele verblijf in Nederland eigendom van een buitenlands bedrijf (in tegenstelling tot de wederuitvoer). Daarnaast moet er nog één van de volgende administratieve handelingen gebeuren in Nederland, wil er sprake zijn van quasi-doorvoer:

- De goederen van buiten de EU worden bij aankomst in Nederland vrijgemaakt;
- De goederen verlaten Nederland en de EU en er wordt door de douane een uitvoerdocument opgemaakt;
- De internationale goederen worden in Nederland voor minimaal één dag opgeslagen. Hierdoor wordt de eigenaar BTW-plichtig en moet hij zich laten registreren voor de BTW.

De quasi-doorvoer is geen onderdeel van de Nederlandse cijfers over de Nederlandse handel, wel bij de Europese cijfers over de Nederlandse handel (Eurostat).

Research & Development (R&D)

Activiteit waarbij wordt gestreefd naar oorspronkelijkheid en vernieuwing en bestaande uit het creatief, systematisch en planmatig zoeken naar oplossingen voor praktische problemen. Tot de activiteit behoort ook het strategische en het fundamentele onderzoek, waarbij het verkrijgen van achtergrondkennis en het vergroten van de (puur) wetenschappelijke kennis voorop staat en niet het streven naar direct economisch voordeel of het oplossen van problemen. Verder wordt tot de activiteit ook gerekend het (uit)ontwikkelen van ideeën of prototypes tot bruikbare processen en productierijpe producten.

SBI

Bedrijfstakken worden afgebakend volgens de hiërarchische indeling van economische activiteiten van de Europese Unie (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté Européenne, afgekort: NACE), de Nederlandse variant hiervan is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI).

Special Purpose Entity (SPE)

Bijzondere financiële instellingen (BFI's) zijn in Nederland gevestigde dochtermaatschappijen van buitenlandse ondernemingen die fungeren als financieel intermediair tussen diverse onderdelen van het concern waarvan ze deel uitmaken. De vorderingen en verplichtingen van deze instellingen hebben veelal betrekking op directe investeringen vanuit het ene land via Nederland in een ander land, of op het doorsluizen naar de buitenlandse moeder van in het buitenland aangetrokken middelen. Vanaf 2020 is de door De Nederlandsche Bank gehanteerde definitie voor BFI's in lijn gebracht met de definitie die het IMF hanteert voor Special Purpose Entities (SPE's): dit zijn bedrijven die een zeer beperkte tot geen bijdrage leveren aan de reële Nederlandse economie, geen binnenlandse deelnemingen hebben en maximaal vijf werknemers hebben.

Structurele exporteur

Een bedrijf dat in een aaneengesloten periode van vier jaar minimaal drie jaar heeft geëxporteerd. Zie ook: incidentele exporteur.

Toegevoegde waarde

Het verschil tussen de productie en het intermediair verbruik (exclusief aftrekbare btw).

Two-way trader

Een bedrijf met zowel import- als export van goederen en/of diensten. Dit in tegenstelling tot de zgn. one-way trader, die enkel importeert ofwel enkel exporteert.

Uitvoer van goederen

De som van uitvoer van Nederlandse makelij en wederuitvoer.

Uitvoer van Nederlandse makelij

Uitvoer van Nederlandse makelij (oftewel eigen makelij) betreft uitvoer na productie in Nederland dan wel uitvoer na significante bewerking van buitenlandse makelij (waarbij wordt gekeken in hoeverre de statistische goederencode van het goed al dan niet sterk is veranderd).

Vestiging

Elke afzonderlijke gelegen ruimte, terrein of complex van ruimten of terreinen, benut door een onderneming voor de uitoefening van de activiteiten. Iedere onderneming bestaat uit ten minste één vestiging.

Voltijdequivalent (vte)

Een maatstaf voor het arbeidsvolume, die wordt berekend door alle banen (voltijd en deeltijd) om te rekenen naar voltijdbanen, ook wel voltijdequivalenten (vte) genoemd. Zo leveren twee halve banen (elk 0,5 vte) samen een arbeidsvolume van één arbeidsjaar op.

Wederuitvoer

Wederuitvoer betreft invoer van goederen van buitenlandse makelij die na aankomst in Nederland niet of nauwelijks een bewerking ondergaan en daarna weer worden uitgevoerd naar het buitenland. De goederen zijn tijdens het verblijf in Nederland (tijdelijk) eigendom van een Nederlands bedrijf (in tegenstelling tot de quasi-doorvoer).

Werkzame persoon

Persoon die een baan heeft bij een in Nederland gevestigd bedrijf of bij een particulier huishouden in Nederland.

Zeggenschap

De zeggenschap van bedrijven wordt bepaald aan de hand van het land waar de strategische besluitvorming plaatsvindt. Deze zeggenschap ligt bij de Ultimate Controlling Institutional Unit (UCI). Buitenlandse zeggenschap betekent dat het land van vestiging van de UCI een ander land is dan Nederland.

Zelfstandig mkb

Het zelfstandig midden- en kleinbedrijf omvat alle bedrijven in Nederland, die in Nederlandse handen zijn met minder dan 250 werkzame personen bij het gehele concern in Nederland.

Reeds eerder verschenen edities

2014

- Tweede kwartaal, thema [Internationale handel](#)
- Derde kwartaal, thema [Bedrijfsprestaties](#)
- Vierde kwartaal, thema [Werkgelegenheid](#)

2015

- Eerste kwartaal, thema [Waardekens](#)
- Tweede kwartaal, thema [Innovatie](#)
- Derde kwartaal, thema [Multinationals](#)
- Vierde kwartaal, thema [Duurzaamheid](#)

2016

- Eerste kwartaal, thema [Bedrijvendynamiek](#)
- Tweede kwartaal, thema [Agribusiness](#)
- Derde kwartaal, thema [Duitsland](#)
- Vierde kwartaal, thema [Zelfstandig MKB](#)

2017

- Eerste kwartaal, thema [Verenigd Koninkrijk](#)
- Tweede kwartaal, thema [Internationale handel in diensten](#)
- Derde kwartaal, thema [Innovatie](#)
- Vierde kwartaal, thema [Waardekens](#)

2018

- Eerste kwartaal, thema [De positie van Nederland](#)
- Tweede kwartaal, thema [Werkgelegenheid](#)
- Derde kwartaal, thema [Exportstrategieën](#)
- Vierde kwartaal, thema [Financiële globalisering](#)

2019

- Eerste kwartaal, thema [Verenigde Staten](#)
- Tweede kwartaal, thema [Patronen in handelsgedrag](#)
- Derde kwartaal, thema [Groothandel](#)
- Vierde kwartaal, thema [Kwaliteitseisen in handelsbeleid](#)

2020

- Eerste kwartaal, thema [Duitsland](#)
- Tweede kwartaal, thema [China](#)
- Derde kwartaal, thema [Internationale handel in diensten en R&D](#)
- Vierde kwartaal, thema [Handelsbeleid: Tarieven & verdragen](#)

2021

- Eerste kwartaal, thema [Afrika](#)
- Tweede kwartaal, thema [Handel en milieu](#)
- Derde kwartaal, thema [Niet-tarifaire maatregelen: Een investering in kwaliteit?](#)
- Vierde kwartaal, thema [Exogene schokken](#)

2022

- Eerste kwartaal, thema [De eurozone](#)
- Tweede kwartaal, thema [Belemmeringen dienstenhandel](#)
- Vierde kwartaal, thema [Productiviteit](#)

2023

- Eerste editie, thema [India](#)
- Tweede editie, thema [Duurzame handel?](#)
- Derde editie, thema [Digitalisering](#)

2024

- Eerste editie, thema [België](#)
- Tweede editie, thema [Inclusiviteit](#)
- [Derde editie](#)

2025

- Eerste editie, thema Verenigde Staten
- Tweede editie

Medewerkers

Auteurs

Sarah Creemers
Robin Konietzny
Tom Notten
Tim Peeters
Shalane Pijnenburg
Mauro Pinna
Davey Poulissen
Leen Prenen
Janneke Rooyakkers
Christiaan Visser
Roger Voncken
Manon Weusten

Redactie

Sarah Creemers
Roger Voncken

Eindredactie

Sarah Creemers
Roger Voncken

Dankwoord

We danken de volgende personen voor hun constructieve bijdrage aan deze editie van de Internationaliseringsmonitor:

Tom Bijleveld
Deirdre Bosch
Dennis Cremers
Loe Franssen
Marjolijn Jaarsma

CBS CCN Logistiek
CBS CCN Redactie en Visualisatie
CBS Vertaalbureau